

በግብግውያን ፣ የጣዖት ፣ አግልከት ፣ በነአዋን ፣ በነጥታህ ፣ ግም
 ለከ ፣ ብቻ ፣ ሳይሆን ፣ ነገሥታቱ ፣ ለአግልከቱ ፣ ሊቃኑ ፣ ካህናት ፣
 እየሆኑ ፣ የሠሩትን ፣ በአረት ፣ እንደሚያምኑ ፣ እውነተኛውን ፣ እግ
 ቤአብሔርን ፣ እንደሚያመልኩ ፣ አድርገው ያገራችን ፣ ሊቃውንት ፣
 ከቀድሞ ፣ ገምር ፣ የጸፉት ፣ አበከ ፣ ዛሬ ፣ ድረስ ፣ «የኢትዮጵያ ነገ
 ሥታት ፣ ከክርስቲና ፣ በፊት ፣ በሕገ ፣ አረት ፣ እያመኑ ፣ እውነተኛ
 ውን ፣ እግቤአብሔርን ፣ ያምኑ ፣ ነበር» ፣ እየተባለ ፣ ይነበባል ። ይኸ
 ንገም ፣ የናፓታንና ፣ የመርዌን ፣ የአከሱምን ፣ ታሪክ ፣ ከማጥናቱ ፣
 ከአሥር ፣ ዓመት ፣ በፊት ፣ እኔ ፣ ራሴ ፣ አምን ፣ ነበር ። ነገር ፣ ግን ፣
 ምናልባት ፣ ዛሬ ፣ ባንድ ፣ ክፍል ፣ በሰሜን ፣ ወይም ፣ በበጌምድር ፣
 ግዛት ፣ እንደሚገኙት ፣ ፈላጆች ፣ ያን ፣ ጊዜም ፣ የነዚህ ፣ አባቶች ፣
 ከአሰራራል ፣ አገር ፣ መጥተው ፣ በእግቤአብሔር ፣ እያመኑ ፣ ባንዱ ፣
 ከፍል ፣ እንዳንድ ፣ ነገድ ፣ ሆነው ፣ ተቀምጠው ፣ ይሆናል ፣ እንጂ ፣
 ሕዝቡ ፣ ከነገጉሡ ፣ በዚያን ፣ ዘመን ፣ በአረት ፣ ሕግና ፣ በእውነተ
 ችው ፣ እምላክ ፣ የግያምኑ ፣ መሆናቸውን ፣ የሐውልቱም ፣ የብራና
 ወም ፣ (ፓፕሩስ) ፣ ጽሑፍ ፣ ያስረዳል ። ያንዳንዶቹ ፣ ስም ፣ አስተር
 ካሚን ፣ አርድ ፣ አሚን ፣ አሚን ፣ አስር ፣ አርከአሚን ፣ ሲል ፣ የአ
 ጥን ፣ « አሚን » ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ አገልጋይነታቸውንና ፣ የዚህ ፣
 ጣዖት ፣ ፍቅረኛ ፣ መሆናቸውን ፣ ለመግለጽ ፣ ነው ። እንኳን ፣ እነ
 ርሱ ፣ የመገመሪያ ፣ ከግዌ ፣ ንጉሥ ፣ የምናደርገው ፣ ስጥታህ ፣ የሚ
 ባለው ፣ በታሕታይ ፣ ግብፅ ፣ ጥንኛ ፣ እምላክ ፣ በጥታህ ፣ የሚያምን ፣
 መሆኑ ፣ ስሙ ፣ ያስረዳል ።

አሁን ፣ ግን ፣ የዚህን ፣ ጉዳይ ፣ ወደ ፣ ጉን ፣ አንተውና ፣ ወደ ፣
 ታሪኩ ፣ እንመለስ ።

ፒያንኪ ፣ ከግብፅ ፣ ጥና ፣ ከተማ ፣ ከመምሬስ ፣ ከተመለሰ ፣
 ወዲህ ፣ ፤ ፣ ዓመት ፣ (እንደ ፣ ግማሾቹ ፣ ፲፪) ፣ ግብፅን ፣ ከመውረሩ ፣
 በፊት ፣ በናፓታ ፣ እንዳንድ ፣ ጊዜ ፣ ላዕላይ ፣ ግብፅን ፣ በመደረብ ፣
 ጽ ፣ ዓመት ፣ በድምሩ ፣ ፴፩ ፣ ዓመት ፣ ያህል ፣ ከጃጃጃ ፣ አስከ ፣
 ፯፻፩ ፣ ዓመት ፣ ድረስ ፣ ከክርስቶስ ፣ ልደት ፣ በፊት ፣ ገዝቶ ፣ ጥተ ።

በመንግሥቱ ፣ ጥቂት ፣ ጊዜ የአካቱ ፣ ባል ፣ አማቹ ፣ ካለሁታ ፣
 ከተከተለው ፣ በኋላ ፣ በነብያና ፣ በግብፅ ፣ መንግሥት ፣ ሻባቃ ፣

ነገሠ ፣ ፒያንኪን ፣ የመሰለ ፣ ንጉሥ ፣ ወደ ፣ ግብፅ ፣ ከመገመቱ ፣
 በፊት ፣ ከግብፅም ፣ ተመልሶ ፣ አሥር ፣ ዓመት ፣ በገዛበት ፣ ዘመን ፣
 የሥራው ፣ ዝርዝር ፣ ታሪኩ ፣ በጽሑፍ ፣ ስላልተገኘ ፣ በዚህ ፣ መጽ
 ሐፍ ፣ የቀድሞውን ፣ ታሪኩን ፣ ለማግባት ፣ አልቻልንም ። ነገር ፣ ግን ፣
 ከዚህ ፣ በፊት ፣ ለተጻፈው ፣ ታሪኩ ፣ መሠረት ፣ የሆነውን ፣ የድሉ ፣
 ታሪክ ፣ የተጻፈበትን ፣ ታሪክ ፣ በብዙ ፣ ድካም ፣ ተፈላልገው ፣ ያገኙ
 ትን ፣ ሙሴ ፣ ማሪዬትን ፣ በመተርጉምና ፣ በማብራራት ፣ የደከሙ
 ትን ፣ ሙሴ ፣ አማኑኤል ፣ ደሩጌን ፣ ሙሴ ፣ ብሩግሽን ፣ ሳናመሰ
 ግን ፣ ግለፍ ፣ አይገባንም ፣ (፩) ።

CITY - HALL LIBRARY
 of
 ADDIS ABABA

ምዕራፍ ፣ ፲፪ ።

የሻባቃ ፣ (ሰባቆን) ፣ ዘመን ፣ መንግሥት ።

የሻባቃና ፣ የቡንጎራፍ ፣ (ቡኮሪስ) ፣ ጦርነት ፣ — አፍ ፣ እውጥቶ
 የተናገረው ፣ በግ— የጣዖቱ ፣ ኮርማ ፣ በሬ ፣ ከተራ ፣ ኮርማ ፣ ጋር ፣
 ተዋግቶ ፣ እንደ ፣ ተሸነፈ ።

ፒያንኪ ፣ በፊት ፣ ዙፋኑን ፣ ለመውረስ ፣ የሚችል ፣ ወንድ ፣
 ልጅ ፣ ስለአልነበረውና ፣ ሚስቱ ፣ እርጉዝ ፣ ስለነበረች ፣ እንደታ
 መመ ፣ ለልጁ ፣ ባል ፣ ለካሽታ ፣ (ካሱታ) ፣ እንደዚህ ፣ ብሉ ፣ ተና
 ዘዘ ፣ ይላሉ ። «ሚስቱ ፣ ወንድ ፣ ልጅ ፣ የወለደች ፣ እንደሆነ ፣ ልጅ ፣
 አልጋዩን ፣ ባንተ ፣ ሞግዚትነት ፣ ይውረስ ፤ ወንድ ፣ ልጅ ፣ ያልወ
 ለደች ፣ እንደሆነ ፣ ግን ፣ አንተ ፣ ከልጅ ፣ የምትወልዳቸው ፣ ልጆችህ ፣
 ልጆቹ ፣ ፍቸውና ፣ መንግሥቱን ፣ ሳንተ ፣ ስጥቹካለሁ» ፣ አለው ።
 ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ፒያንኪ ፣ በሞተ ፣ በ፲፭ኛው ፣ ቀን ፣ ሚስቱ ፣ ወንድ ፣
 ልጅ ፣ ወለደችለትና ፣ ስሙ ፣ አከሱማይ ፣ ተብሎ ፣ በሕገንነቱ ፣
 ነገሠና ፣ ትንሽ ፣ ጊዜ ፣ በካሽታ ፣ ሞግዚትነት ፣ እንደገዛ ፣ በወጣት
 ነት ፣ ጊዜው ፣ በድንገት ፣ ስለሞተ ፣ የፒያንኪ ፣ የልጁ ፣ ባል ፣ መን
 ግሥትን ፣ ያዘ ፣ ይላሉ ።

(፩) VICOMPTIE DE ROUGE - STEL DU ROI ETHIOPIEN, PIANKI -
 MERIAMEN ገጽ ፣ ፩—፯ ።

በሂዩርግሊፍ፣ ጽሑፍ፣ ግን፣ አስካሁን፣ የአከሱማይን፣ መን
 ገሥ፣ የሚናገር፣ አላየሁም፣ የካሽታ፣ ንጉሥነት፣ ግን፣ በትክክል፣
 ይገኛል ። እንደዚሁም፣ ይህ፣ ካሽታ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ ፈርዖን
 ነት፣ የያዘውን፣ የአሰርኮን፣ ይኛን፣ ልጅ፣ ሻፒናፒት፣ የምትባለዋን፣
 አግብቶ፣ እንደነበረ፣ በየመጽሐፉ፣ ይገኛል (፩) ። አሜኒሪቲስ፣
 የምትባለው፣ የታወቀችው፣ ንግሥትና፣ ይኸው፣ በአርአስቱ፣ የተ
 ጸፈው፣ ሻባካ፣ የካሽታ፣ ልጆች፣ ናቸው ።

ካሽታ፣ የሰሙ፣ ትርጓሜ፣ «የኩሹ»፣ መንግሥትን፣ በያዘ፣
 ጊዜ፣ ስሙ፣ ጥፋው፣ ድል፣ አድራጊ፣ የሚሰቱ፣ አባት፣ ፒያንኪ፣
 ስለሞተ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ ቀድሞ፣ ለፒያንኪ፣ የተገዙት፣
 ሰርሱ፣ እንደዚህም፣ ብለው፣ እንደተዋገት፣ ተጽፏል ። ከሁሉ፣
 የበሰጠ፣ የታፍናክት፣ ልጅ፣ በኮንራፍ፣ በግሪኮች፣ እጠራር፣
 (ቡኪሪ)፣ የሚባለው፣ ሌሎችን፣ ሁሉ፣ መሳፍንት፣ ደምሰሶ፣
 እርሱ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ የፈርዖንነቱን፣ ዙፋን፣ ያዘ ። ነገር፣
 ግን፣ በየጊዜው፣ መሳፍንት፣ ከገጠኑ፣ ከታሕታይ፣ ግብፅ፣ ከላዕ
 ላይ፣ ግብፅ፣ ካሽታ፣ ስለተነሡበት፣ በዘመኑ፣ ዕረፍትና፣ ሰላም፣
 ሊያገኝ፣ አልቻለም ።

የሆነ፣ ሆኖ፣ በላዕላይ፣ ግብፅና፣ በናፓታ፣ ካሽታ፣ ወይም፣
 ካስሀታ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ አላይ፣ ስሙን፣ የጠቀስነው፣ የታፍ
 ናክት፣ ልጅ፣ የጸጃኛው፣ ሥርወ፣ መንግሥት፣ መሥራች፣ የሚባ
 ለው፣ በኮንራፍ፣ ሁለቱም፣ እየተዋገተ፣ ሁለቱም፣ ፈርዖንነቱን፣
 የያዘው፣ እኔ፣ ነኝ፣ ሲባባሉ፣ ቆይተው፣ በመጨረሻ፣ ሻባካ፣
 የሚባለው፣ የካሽታ፣ ልጅ፣ የፒያንኪ፣ ይኛ፣ የልጅ፣ ልጅ፣ በቡን
 ራፍን፣ ገድሎ፣ ዋናውን፣ የፈርዖንነት፣ ሥፍራ፣ ይዘ፣ ጸጃኛውን፣
 የኢትዮጵያውያን፣ ሥርወ፣ መንግሥት፣ እንደምን፣ እንደ፣ መሠ
 ረተ፣ እነሆ፣ በሚቀጥለው፣ እንመለከታለን ።

ሻባካ፣ ባለፈው፣ እንዳመለከትነው፣ የድል፣ አድራጊው፣ የፒ
 ያንኪ፣ ይኛ፣ የልጅ፣ ልጅ፣ የካሽታ፣ ልጅ፣ የአሜኒሪቲስ፣ ወን
 ድም፣ ነው ። ታሪክ፣ ከመጣራቱ፣ በፊት፣ የፒያንኪ፣ ወንድምና፣

(፩) COUP D'OEIL SUR LA CHRONOLOGIE DE LA NATION EGYPTE.
 J. CATAU ፳፫፡፳፮፡

ተከታይ፣ ያደርጉት፣ ነበር ። የዛሬ፣ ዘመን፣ ጸሐፊዎች፣ ግን፣
 ሻባካ፣ የፒያንኪ፣ የልጅ፣ ልጅ፣ የካሽታ፣ ልጅነቱን፣ የረጋግጣሉ፣
 የረደዝነርን፣ የዋላስ፣ ባጅን፣ የካታዊን፣ ፓሻ፣ መጻሕፍት፣ በየሥ
 ፍራው፣ ተመልከት ።

ከርሱ፣ በፊት፣ ሻባካ፣ የሚባል፣ ስለነበረ፣ ሻባካ፣ ይኛው፣
 ተብሎ፣ ተመድቧል ። ሬይዝነር፣ የሚባሉት፣ ጸሐፊ፣ በሻባካላይ
 ኔፈርካራ፣ የሚባል፣ ጭማሪ፣ ስም፣ እንደነበረው፣ ከነጽሑፉ፣ አሳ
 ይተዋል ። ነገር፣ ግን፣ አብዛኛ፣ ጊዜ፣ የሚጠራበት፣ ስሙ፣ ይኸው፣
 ሻባካ፣ ነው ። በግብፅ፣ ጥንታዊ፣ አጠራር፣ ሻባካ፣ ሲባል፣ ካ፣ ሳይ
 ጨመር፣ ሻባ፣ ማለት፣ ሳባ፣ ማለት፣ ነው ። በምዕራፍ፣ ፩፣ ላይ፣
 እንደገለጽነው፣ በነርሱ፣ አጠራር፣ ካ፣ ሲጨመር፣ ዘርፍ፣ አያያዥ፣
 ሆኖ፣ የሻባካው፣ (የሳባካው)፣ ለማለት፣ ነው፣ ይላሉ ። የብሩግሺን፣
 መጽሐፍ፣ ተመልከት ። ይኸም፣ ከኩሽ፣ ወገን፣ ካለው፣ የሳባ
 ወገን፣ መሆኑን፣ ለማስረዳት፣ ሳይሆን፣ አይቀርም ።

በስሙ፣ ላይ፣ እንደ፣ ካህናት፣ ነገሥታት፣ አባቶቹ፣ «ሚይ፣
 አሙን፣ የአሞን፣ ወዳጅ»፣ ይባላል ። ይኸንጉ፣ ሻባካን፣ የግሪኮቹ፣
 ጸሐፊዎች፣ ማኔቶን፣ ሂሮዶቲስ፣ ዲዮዶር፣ ሳባኮስ፣ ወይም፣ ሳባ
 ኮን፣ ይሉታል ። የኒቅዮ፣ ኤሲስ፣ ቆዶስ፣ የሐንስ፣ በስሙ፣ የሐ
 ንስ፣ መደብር፣ በሚባለው፣ መጽሐፉ፣ ሰዋኬን፣ ንጉሠ፣ ሕንድ፣
 ብሎ፣ በሰሕተት፣ የሕንድ፣ ንጉሥ፣ እንዳደረገው፣ ወደፊት፣ አና
 ገኛለን ። በመጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ ላይ፣ በአማርኛው፣ ሶዋ፣ በግዕዙ፣
 ሰጉል፣ የሚለው፣ እርሱ፣ ነው (፩) ።

ነገር፣ ግን፣ ገብርኤል፣ ሀኖቶ፣ የሚባለው፣ የግብፅ፣ አገር፣
 ታሪክ፣ በሚባለው፣ መጽሐፉ፣ ይኛ፣ ሾሊም፣ መጽሐፍ፣ ቅዱሱ፣
 ሶዋ፣ ያለውን፣ የደልታ፣ መስፍን፣ ብሎታል ፤ በሆንም፣ ይህንጉ፣
 ሻባካን፣ መሆኑ፣ ነው ። መጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ ሶዋ፣ ያለበት፣ ምክን
 ያቱ፣ የግብፆች፣ ቃል፣ አስካክ፣ ካ፣ ሳይጨምር፣ ሳባ፣ ወይም፣ ሳሻ፣
 (ዋ)፣ ያለውን፣ ብቻ፣ በመካተል፣ ነው ።

ሻባካ፣ ወደ፣ ዙፋን፣ ከመውጣቱ፣ ቀደም፣ ብሎ፣ በነበረው፣
 ጊዜ፣ አባቱ፣ ካሽታ፣ ላዕላይ፣ ግብፅን፣ በሚያስተዳድርበት፣ ዘመን፣
 ሰለያቱ፣ ለፒያንኪ፣ እገዛል ሻሊሁ፣ ብሎ፣ ምሎ፣ የነበረው፣ ታፍኔ

(፩) ፲፱፡፲፯፡፳፫፡፳፮፡

ከታ : ፒያንኪ : ከጥተ : በኋላ : ለአግቹ : ለካሽታ : አልገዛም : ብሎ : ተነሥቶ : የታሕታይ : ግብፅን : ነፃነት : አቋቁሞ : ለልጁ : ለቡንጋራፍ : (ባክ : ኤን : ራንው) : ስለበጠው : በቡንጋራፍ : በአጠገቡ : ያሉትን : የደልታን : መሳፍንት : ደምስሶ : ከዚህ : በፊት : እንዳልነው : ከካሽታ : ሲጋጭ : ኖሮ : አሁን : ወደ : ሻባካ : ዘመን : መገገሥት : ተላለፈ ።

በቡንጋራፍ : (ሞኮሪስ) : አንደ : ቀድሞዎቹ ኃያላን : ፈርዖኖች : የሰሜንና : የደቡብ : የላዕላይና : የታሕታይ : ግብፅ : ፈርዖን : ሳይሆን : ነኝ : እያሉ : በታሕታይ : ግብፅ : ብቻ : ነግሦ : በሚያስተዳድርበት : ዘመን : ሁለት : ጭንቅላት : ያለው : በግ : ተወልዶ : የታሕታይ : ግብፅን : ለዘለቄታ : መጥፋት : አፍ : አውጥቶ : ተናገረ : ይላሉ ። ይኸውም : ወደፊት : እንደምናገኘው : ሻባካና : በቡንጋራፍ : ተዋግተው : ሻባካ : በቡንጋራፍን : ከነሕይወቱ : ባቃጠለውና : ታሕታይ : ግብፅን : በወረረ : ጊዜ : እንደ : ተፈጸመ : ተቆጥሯል : ይባላል ። የሰጉ : ትንቢት : ቢካድም : ቢታመንም ፣ ከዚህ : ጊዜ : ሸምሮ : ታላቂቱን : ገናናዬቱን : የግብፅን : ግዛት : ድል : አድራጊ : በመፈራረቅ : ከኢትዮጵያውያን : አሰር : ከዚያ : ባቢሎንና : ፋርስ : ቀጥሎም : ግሪክና : ሮማ : ዓረብና : ቱርክ : እስከ : ቅርብ : ጊዜ : ድረስ : ፈረንሳይና : እንግሊዝ : አየተከታተሉ : ይገዟት : ሸመር ።

ቀድሞ : በነቱትምሲስ : በነራምሲስ : ፪ኛ : ጊዜ : ተገኝ : የነበሩት : የአሰርና : የአካባቢው : (ቀድሞ : ኪታ : ሒቲቲ : የሚባሉት) : አገሮች : አሁን : ከግብፅ : አጥቂነት : ወጥተው : እነርሱ : በዙሪያቸው : ያለውን : አገር : እመውረርና : አማጥቃት : ላይ : መሆናቸውን : እንመለከታለን ። በሻባካ : ዘመን : (፯፻፲፮—፳፻፩ : ዓመት : ከክርስቶስ : ልደት : በፊት) : አሰርን : ከሰልጦናጽር : ፪ኛ : በኋላ : የነገሠው : ሳርጎን : ፪ኛ ፣ ይሁዳን : ሕዝቅያስ ፣ እስራኤልን : ሆሼአ : (ሆሴዕ) : ይገዙበት : የነበረው : ጊዜ : ነው ። ነቢዩ : ኢሳይያስ : የነበረበትም : ዘመን : ይኸው : ነው ።

በመሸመሪያ : በቡንጋራፍ : ታሕታይ : ግብፅን : በሚያስተዳድርበት : ጊዜ : በብልህነቱ : በአስተዳደሩ : የተመሰገነ : ነበር ። ነገር ግን : ከብልህነቱ : የተነሣ : ከዚህ : በፊት : ለተረከነው : ሐፕ : ለሚባለው : የቦሬ : ኮርማ : ግብፃውያን : መስገዳቸው : ጸጽቶት ።

ኖሮ : እንደ : አምላክ : የሚሰግዱለት : የቦሬ : ኮርማ : ከሌላው : በሬ : ምንም : ልዩነት : እንደሌለው : ለማስረዳት : ሲል : ሕዝብ : በተሰበሰበበት : አደባባይ : የሚመለከውን : ኮርማና : አንድ : ገርጋራ : ተራ : በሬ : ከውጪ : አስመጥቶ : አዋጋ ። በውጊያውም : ላይ : ገርጋራው : በሬ : የሚመለከውን : ኮርማ : በኃይል : በቀንዶ : ወግቶ : ገደለው ። ይኸን : በመመልከት : እሱ : ተስፋ : እንዳደረገው : የኮርማውን : (የሐፒን) : ከንቱነት : በመረዳት : ፈንታ : ለዚህ : አምልኮ : የቀናው : ሕዝብና : ይልቁንም : ካህናቱና : ነቢያቱ : በአምላካችን : ላይ : የሚሳለቅ : ከሐዲ : (ዓላጭ) : ንጉሥ : ነው : ብለው : እያገረመረሙ : ተነሡበት ። ስለዚህ : ባህያትና : በላዕላይ : ግብፅ : ወዳለው : ወደኢትዮጵያው : ንጉሥ : ወደ : ሻባካ : ናና : ተበቀልልን : ብለው : ላኩበት ።

እሱም : በፒያንኪ : እግር : የተተካህ : የላዕላይና : የታሕታይ : ግብፅ : ፈርዖን : ነኝ : ብሎ : ወደሰሜን : ዘልቆ : በቡንጋራፍን : ለማስገባት : የሚዘጋጅበት : ጊዜ : ነበርና : ይኸንንም : ምክንያት : ስላገኘ : ደስ : ብሎት : ከናጋታ : ወደ : ሰሜን : ተጓዘ ። የቀሩትም : መሳፍንት : ግብረው : በውሰጡ : ስለአበሩለት : ከቡንጋራፍ : ጋር : ተዋግቶ : ከአጅነፈው : በኋላ : ማርኮ : ከነሕይወቱ : በላላት : እቃጠለው : ይላሉ ። ያቃጠለው : የሚመለከውን : ኮርማ : በተራ : በሬ : አስወግቶ : በድፍረት : በማስገደሉ : ካህናቱ : « ለቀለው : አቃጥለው » : እያሉ : ጩኸው : ይሁን : ወይም : አባትህ : ታፍናክህት : ለአያቱ : ለፒያንኪ : ፪ኛ : ሲገዛ : በሳይስ : ቤተ : መቅደስ : በጦር : አለቃው : በፑኦርማና : በሊቀ : ካህኑ : በፔታምኔስቶ : ፊት : ምሎ : የነበረውን : እፍርሰህ : ተዋጋኸኝ : በማለት : እሱው : ፈርዶበት : ይሁን : እይታወቅም ። ባንዳንድ : ጽሑፍ : ደግሞ : በቡንጋራፍ : ከአሰራውያን : ጋር : ሲዋጋ : ተግርኮ : ኃይለኞቹ : አሰራውያን : እንደልማዳቸው : በሕይወቱ : ቆዳውን : ገፈው : ገደሉት : ይላሉ (፩) ። ነገር ግን : ለግብፅ : ታሪክ : መሠረታዊ ፣ ጸሐፊ : የሆነው : ሁሉ : በቡንጋራፍ : በሻባካ : እጅ : መሞቱን : ያረጋግጣል ።

(፩) G. HANOUTEAU - HISTOIRE - DE LA NATION EGYPT. ገጽ : ፩፻፱፮ ።

የሆነ ፣ ሆኖ ፣ ሻባካ ፣ የታሕታይ ፣ ግብፅን ፣ ከላዕላይ ፣ ግብፅ ፣ ጋር ፣ አንድ ፣ አድርጎ ፣ ሊቢያንም ፣ ወደ ፣ ራሱ ፣ ግዛት ፣ ከደረበ ፣ በኋላ ፣ ወደ ፣ አገሩ ፣ ወደ ፣ ናፓታ ፣ በመመለስ ፣ ፈንታ ፣ እዚያው ፣ በሰሜን ፣ ተቀምጦ ፣ ያስተዳድር ፣ ሠመር ፣ ስሙ ፣ ጥሩዬቱን ፣ እኅ ቱን ፣ ንግሥት ፣ አሜኔሪቲስ ፣ (ትርጓሜው ፣ የአሞን ፣ ዓይን ፣ በርሷ ፣ ላይ ፣ ነው ፣) የምትባለውን ፣ ሙሉ ፣ ሥልጣን ፣ ሰጥቶ ፣ ከሱ ፣ በታች በላዕላይ ፣ ግብፅ ፣ ቡቴብ ፣ ላይ ፣ አነገሣት ፣ አዲምብልህ ፣ ኃይለኛ ፣ ስለነበረች ፣ በርሱና ፣ ከርሱ ፣ ቀጥለው ፣ በነገሡት ፣ ፫ ፣ ነገሥታት ፣ ዘመን ፣ እንደሞግዚት ፣ ሆና ፣ መላውን ፣ ግብፅን ፣ አስተዳድራለች።

በአሞን ፣ ቤተ ፣ መቅደስም ፣ የነበራት ፣ መንፈሳዊ ፣ (ቤተ ፣ ከህነታዊ) ፣ ሥልጣን ፣ በቴብ ፣ ከፍ ፣ ያለ ፣ ስለነበረ ፣ የላዕላይ ፣ ግብፅ ፣ ንግሥት ፣ ከመባል ፣ ጋር ፣ የአሞን ፣ ታላቂቱ ፣ ካህኒት ፣ ትባል ፣ ነበር ፣ ሻባካ ፣ ለእግቱ ፣ ትልቅ ፣ ሥልጣን ፣ በቴብ ፣ ሰጥቶ ፣ አርሱ ፣ በታሕታይ ፣ ግብፅ ፣ ሆኖ ፣ እንደ ፣ ቀድሞ ፣ ኃያላን ፣ ፈርዖኖች ፣ በገናንነት ፣ ያስተዳድር ፣ ሠመር ፣ በዘመኑ ፣ ብዙ ፣ ሐውልትና ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ አሠራ ፣ በታሕታይ ፣ ግብፅ ፣ ብዙ ፣ መሳፍንት ፣ ባንድ ፣ ጊዜ ፣ እየተነሡ ፣ የፈርዖንነቱን ፣ ዙፋን ፣ ለመያዝ ፣ ባደረጉት ፣ ጦርነት ፣ የፈረሰውን ፣ ሁሉ ፣ አየጠገንና ፣ እያሳዩሰ ፣ አቋቋመ ፣ ለሕዝብ ፣ ጥቅም ፣ የሚበጠውን ፣ የውሃ ፣ ቦይና ፣ ግድብ ፣ መንገድ ፣ በማሠራት ፣ ተመስገን ።

በሕግና ፣ በዳኝነት ፣ ረገድ ፣ በሙሉ ፣ አልተጻፈለትም ፣ እንጂ ፣ የሠራው ፣ ብዙ ፣ ነው ፣ ይባላል ። ይኸን ፣ ንጉሥ ፣ ከዚህ ፣ በፊት ፣ እንዳመለከትሁት ፣ ከዐረብኛ ፣ ወደ ፣ ግዕዝ ፣ የተተረጎመው ፣ የዮሐንስ ፣ መደብር ፣ የታሪክ ፣ መጽሐፍ ፣ በ፲፰ኛው ፣ ክፍል ፣ ያነሳዋል ። ስሙን ፣ እንደግብፆቹ ፣ ሻባካ ፣ እንደግሪኮቹ ፣ ሳባኮን ፣ ወይም ፣ ሳባኮስ ፣ ሰማለት ፣ ፈንታ ፣ ሰዋኬን ፣ ይለዋል ፣ የኑብያና ፣ የኢትዮጵያ ፣ ወይም ፣ የግብፅ ፣ ንጉሥ ፣ በማለት ፣ ፈንታም ፣ የሕንድ ፣ ንጉሥ ፣ ብሎታል ። የነገሠበትንም ፣ ዘመን ፣ ፲፮ቱን ፣ ዓመት ፣ ፱ ፣ ዓመት ፣ አድርጎታል ። ይኸንንም ፣ ፱ ፣ ዓመት ፣ መንገሡን ፣ መሠረት ፣ ያደረገው ፣ የኒሮዱቱስን ፣ መጽሐፍ ፣ ይሆናል ። ነገር ፣ ግን ፣ የዮሐንስ ፣ መደብርን ፣ መጽሐፍ ፣ ከግዕዝ ፣ ወደ ፣ ፈረንሳይ ፣ የተ

ረገጡት ፣ ሙሴ ፣ ዙቴንቤርግ ፣ እርሱ ፣ ሰበሐተት ፣ የሕንድ ፣ ንጉሥ ፣ ያለውን ፣ በቅንፍ ፣ ውስጥ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ንጉሥ ፣ ብለው ፣ አርመውታል ።

ይኸንንም ፣ ከአስረዳን ፣ በኋላ ፣ በዮሐንስ ፣ መደብር ፣ ስለሻባካ ፣ የተጻፈውን ፣ በቀጥታ ፣ ከግዕዙ ፣ እንመልከት ፣ ወእምድላሬሁ ፣ (፩) ነገሠ ፣ ላዕለ ፣ ሀገረ ፣ ግብፅ ፣ ሰዋኬን ፣ ንጉሠ ፣ ሕንድ ፣ ፱ ፣ ዓመት ወኮነ ፣ መፍቀሬ ፣ ሰብእ ፣ ወአይፈቅድ ፣ ከዲወ ፣ ደም ፣ በዓመፃ ፣ ወውእቱ ፣ አንበረ ፣ ሕገ ፣ በምስር ፣ ከመዝ ፣ ዙሎ ፣ ዘይኤብስ ፣ ኢይሙት ፣ ወአይሣቅይዎሙ ፣ ባሕቱ ፣ ይሕየው ፣ ወዙሉ ፣ ስለ ፣ ፩ ፣ ፩ ፣ ከመ ፣ አበሳሁ ፣ አዘዘ ፣ ይኩስትሩ ፣ ምድረሬወያስተጋብው ፣ መሬተ ፣ ወይደዩ ፣ ውስተ ፣ ባሕር ፣ ወሶበ ፣ ጉንደዩ ፣ በዝንቱ ፣ ምንዳቤ ፣ ወበዝ ፣ ጊዋዌ ፣ ርጎቀ ፣ ማያተ ፣ ፈለግ ፣ እምነ ፣ ምድር ፣ ወረሰዩ ፣ ሀገሮሙ ፣ መልዕልተ ፣ በእንተ ፣ ፍርሃተ ፣ ማያት ፣ ከመ ፣ ኢይሰጠሙ ፣ ወበመዋዕሊሁ ፣ ቅድመ ፣ ለሳሶጦትሪትም ፣ (፪) ፣ ኮኑ ፣ ማያት ፣ ያሰጥሙ ፣ እምቅድመ ፣ ይክርዩ ፣ ምድረ ፣ ለፈለግ ፣ ወዘገብሩስ ፣ ወዲያ ፣ መሬት ፣ ላዕለ ፣ ማይ ፣ ኢተፈጸሙ ፣ ሎሙ ፣ ሥምረቶሙ ፣ በእንተ ፣ ብዝታ ፣ ውጊዝ ፣ ፈለግ ፣ ወሰዋኬንስ ፣ ንጉሠ ፣ ሕንድ ፣ ረሰዩ ፣ ሎሙ ፣ ማጎደረጎብ ፣ መካን ፣ ልዑል ፣ በትግሐተ ፣ ልብ። ትርጓሜው ፣ ባጭሩ ፣ «ሻባካ ፣ በገና ፣ የሰው ፣ ደም ፣ እንዲፈስ ፣ የማይፈልግ ፣ ሰውን ፣ የሚወድ ፣ ነበር ፣ ስለዚህ ፣ ማናቸውንም ፣ ጥፋት ፣ ያጠፋ ፣ ሰው ፣ ሁሉ ፣ ወሃው ፣ እየሞላ ፣ ሰውን ፣ እንዳይወሰድ ፣ (እንዳያሰጥም) ፣ የባሕሩን ፣ ዳር ፣ ዳር ፣ ረግረጉን ፣ አፈር ፣ እያጋዘ ፣ መሬቱ ፣ ከውሃው ፣ ከፍ ፣ እንዲል ፣ አየደለደሰ ፣ አንደ ፣ ጥፋቱ ፣ መጠን ፣ በመሥራት ፣ ይቀጣ ፣ እንጂ ፣ በሞትም ፣ በሥቃይም ፣ አይቀጣ ፣ ሲል ፣ ሕግ ፣ አወጣ ፣ ከርሱ ፣ በፊት ፣ በነበረው ፣ በሴስትሪስ ፣ (በኮንራፍ) ፣ ዘመን ፣ ግን ፣ ሕዝቦቹ ፣ ግድብ ፣ ከማበጀታቸው ፣ በፊት ፣ ማዕበል ፣ መጥቶ ፣ ያጠፋባቸው ፣ ነበር ፣ ከወሃው ፣ በዛትም ፣ የተነሣ ፣ የመገደቡን ፣ አሳባቸውን ፣ ሊያከናውኑ ፣ አልቻ

(፩) ከዮሐንስ ፣ በኋላ ፣ ግብፅ ፣ ነው ።
(፪) ለላዕለትሪስ ፣ (እንደ ፣ ሄሮዶቱስ ፣ አጻጻፍ) ፣ የራምሲስ ፣ ፪ኛው ፣ ስም ፣ የጎበረውን ፣ ብዙ ፣ ፈርዖኖች ፣ ይጠሩበታል ።

ሉም፣ ነበር ። የሕንጻው (የኢትዮጵያው)፣ ንጉሥ፣ ሰዋኬን፣ (ሻባካ) ግን፣ በሙሉ፣ ልባዊ፣ ትጋት፣ ከፍተኛ፣ መኖሪያ፣ እንዲያገኙ፣ አደረገላቸው ። በጭሩ፣ የሞትን፣ ቅጣት፣ በሥራ፣ ለወጣው፣ ግሰት፣ ነው (፩) ።

ሻባካ፣ በአገር፣ ውስጥ፣ ብዙ፣ የሐውልት፣ የቤት፣ የመንገድ፣ የቦይ፣ የከተማ፣ ሥራ፣ በአስተዳደር፣ የሕግና፣ የዳኝነት፣ ደንብ፣ ከአከናወነ፣ በኋላ፣ አሳቡን፣ ግዛት፣ ወደማስፋፋት፣ አቀና ። አላቡም፣ ያረፈው፣ ከርሱ፣ በፊት፣ የነበሩት፣ ፈርዖኖች፣ እነራምሲስ፣ ጃኛ፣ ይገዙት፣ ወደነበረው፣ ወደፍልስጥኤም፣ ወደ፣ እስርና፣ ወደ፣ ባቢሎን፣ ወደ፣ ጢሮስና፣ ወደ፣ ሲዶና፣ ነው ። እነዚህን፣ አገሮች፣ የቀድሞዎቹ፣ ፈርዖኖች፣ ይገዙዋቸው፣ ከነበረ፣ እኔ፣ በነሱ-አገር፣ ከነገሥሁ፣ ለግዛት፣ አለብኝ፣ የማሰት፣ መንፈስ፣ በርሱም፣ በተከታዮቹም፣ በነታሐርቃ፣ አድሮባቸው፣ ነበር ። ዳሩ፣ ግን፣ እነዚህ፣ የምሥራቅ፣ አገሮች፣ በቀድሞዎቹ፣ ፈርዖኖች፣ ዘመን፣ የነበሩበት፣ የሥልጣኔ፣ የኃይል፣ ደረጃ፣ በአሁኑ፣ እነሻባካ፣ ከደረሱበት፣ ጊዜ በጣም፣ ያነሰ፣ ነበር ። ይልቁንም፣ ከነዚህ፣ አገሮች፣ መካከል፣ በተለይ፣ እንደብረት፣ የጸናውና፣ በዚህ፣ ዘመን፣ ከሁሉ፣ በፊት፣ ያየለው፣ የአሰሩ፣ መንግሥት፣ በነስልምናጽር፣ በነሳርነን፣ እየተመራ፣ ከተግደውን፣ በነነጭ፣ አድርጎ፣ በሥልጣኔ፣ በኃይልም፣ የገነነ፣ ከሆነ፣ ቆይቷል ። በሰማርያ፣ ያሰውን፣ የእስራኤልን፣ መንግሥት፣ ደ፣ ዓመት፣ ከቦ፣ አስጨንቆታል ። የቀሩትንም፣ ፍልስጥኤምን፣ ፊንቂን፣ ሞዳብን፣ ለመያዝ፣ እየተዘጋጀ፣ እማስፈራራት፣ ሳይ፣ ይገኛል ። ግብፅንም፣ ሳይወር፣ አይቀርም፣ የሚሉ፣ ወሬ፣ ለሻባካ፣ በየጊዜው፣ ለላደረሰው፣ ሻባካ፣ አሰርን፣ ለመግዛት፣ ሳይሆን፣ ሌሎችን፣ ግዛቶች፣ ለመፋለም፣ ወይም፣ ወደኔ፣ ሳይመጣ፣ እኔ ። ሄጀ፣ ካልወደቁት፣ አገሮች፣ ጋር፣ ሆኜ፣ ልውጋው፣ ብሎ፣ አሰበ ። በዚህም፣ ሳይ፣ የአሰርን፣ ወረራ፣ የፈራው፣ የእስራኤል፣ ንጉሥ ሆኜአ፣ ወይም፣ ሆሴዕ፣ ለሻባካ፣ ርዳኝ፣ ብሎ፣ ሳከበት ። እርሱም፣ በጠላቱ፣ በአሰር፣ በኩል፣ ያሰውን፣ የጦር፣ ኃይልና፣ የወራሮች፣ ብዛት፣ ሳያመዛዝን፣ ከግብፅና፣ ከኢትዮጵያም፣ የበረከተ

(፩) ፤ የሆሎኮስ፣ መደብር፣ መጽሐፍ፣ ዘተንበርግ፣ ያላተመው፣ ከፍል፣ 18 ።

ጦር፣ ሳይሰበሰብ፣ የታሕታይ፣ ግብፅንና፣ የላኩበትን፣ አገሮች፣ ኃይል፣ ተስፋ፣ በማድረግ፣ በተሉ፣ ሊዋጋ፣ ሐደ ። የጦር፣ መላ፣ የሚያውቀው፣ የአሰሩ፣ ንጉሥ፣ ሳርነን፣ ግን፣ ሻባካ፣ ከግብፅ፣ ደርሶ፣ እንድነት፣ ከማበራቸው፣ በፊት፣ የሐማትን፣ ንጉሥ፣ ያውሚድን፣ ለብቻው፣ በተሉ፣ ገጠመውና፣ ተዋግቶ፣ ማረከው ። ከማረከው፣ በኋላ፣ ለመቀጣጫ፣ እንዲሆን፣ ሲል፣ በአይወቱ፣ የሰውነቱን፣ ቆዳ፣ አስገናፍ፣ ገደለው፣ ይባላል ። ከዚያ፣ የፍልስጥኤሙን፣ ንጉሥ፣ ሐኑንና፣ የግብፁን፣ ፈርዖን፣ ሻባካን፣ በተራቸው፣ ጦርነት፣ ገጥሞ፣ አሸነፋቸው፣ በጦርነቱ፣ ሳይ፣ የፍልስጥኤሙን፣ ንጉሥ፣ ተማረከ ። ሻባካ፣ ግን፣ ከዚያ፣ ሸሽቶ፣ ብቻውን፣ (ባንድ፣ እረኛ፣ መሪነት?)፣ ወደ፣ አገሩ፣ ወደቴብ፣ ተመለሰ ። እንደተመለሰም፣ ብዙ፣ ዘመን፣ ሳይቀመጥ፣ በጂጆ፣ ዓመት፣ ግድም፣ ከከርስቶስ፣ ልደት፣ በፊት፣ ሞተና፣ በመንግሥቱ፣ ልጁ፣ ሻባቶካ፣ በግሪኮች፣ እጸጸፍ፣ በቢኮስ፣ የሚባለው፣ ተከተለው ።

እስከ፣ ሻባካ፣ ድረስ፣ በግብፅ፣ ዙፋን፣ የነገሡትን፣ የሳይስ፣ ወይም፣ የቡባስቲ፣ ነገሥታት፣ ጸሐፊ፣ ሁሉ፣ የጃኛ፣ ዲናስቲ፣ (ሥርወ፣ መንግሥት)፣ አሁን፣ ደግሞ፣ በሻባካ፣ ጀግራነት፣ የኢትዮጵያውያኑን፣ ገዥዎች፣ ጃኛ፣ ዲናስቲ፣ አድርጓቸዋል ። ከፒያንኪ፣ የሚጀምሩ፣ አሉ ። ነገር፣ ግን፣ እርሱ፣ ወደናፓታ፣ ከተመለሰና፣ ከሞተ፣ ወዲህ፣ ካሻባካ፣ በፊት፣ ታፍናከትና፣ ልጁ፣ በኮሪስ፣ ጣልቃ፣ ገብተው፣ ስለገዙና፣ በቀጥታ፣ ሻባካ፣ ከፒያንኪ፣ ገዥነትን፣ ሳይቀበል፣ ስለቀረ፣ አብዛኞቹ፣ የኢትዮጵያውያንን፣ ዲናስቲ፣ መሥራች፣ ሻባካን፣ አድርገውታል ።

ምዕራፍ፣ II ።

የሻባቶካ፣ (በቢኮስ) ዘመን፣ መንግሥት ።

ታርሐቃና፣ ሕዝቅያስ፣ ባንድ፣ ወገን፣ ሆነው፣ ከአሰሩ፣ ንጉሥ፣ ከሰናከሬም፣ ጋር፣ ያደረጉት፣ የጦር፣ ሠልፍ ።

ባገራችን፣ ከንግሥተ፣ ሳባ፣ ወዲህ፣ በተደረገው፣ ዝርዝር፣ እንደተመለከትነው፣ ከሻባካሁለተኛ፣ ቀጥሎ፣ ጊካንታ፣ ቅንጻኪ፣

CITY - HALL LIBRARY OF ADDIS ABABA

የምትባል ሴት፣ ንግሥት፣ ሲያስከትል፣ የዛሬ፣ ዘመን፣ ጸሐፊዎች፣
 ራይነር፣ ሌፕሊዩስ፣ ሌሎችም፣ የግብፅንና፣ የኑብያን፣ ታሪክ፣
 ያጠጉ፣ ሊቃውንት፣ ከሻባካ፣ ሁለተኛ፣ ሻባቶካን፣ ልጁን፣ እንጂ፣
 ኒካንታ፣ ቅንጻኬ፣ የምትባለዋን፣ እያስከትሉም ። መቼም፣ በና
 ፓታ፣ (ኑብያ) በራሱ፣ ግዛት፣ ላይ፣ ግብፅን፣ ደርቦ፣ በዋናው፣
 የታሕታይ፣ ግብፅ፣ ከተማ፣ በመምራስ፣ ተቀምጦ፣ የገዛው፣ ኢት
 ዮጵያዊና፣ በናፓታ፣ ወይም፣ ከፍ፣ ብሉ፣ በቴብ፣ ተቀምጦ፣ የገ
 ዛው፣ ንጉሥ፣ የበላይና፣ የበታች፣ የሆኑ፣ ለየብቻ፣ ባንድ፣ ጊዜም፣
 በየተራም፣ እሱ ። ሆላጊዜ፣ እንደ፣ ፒያንኪ፣ ሁለተኛ፣ በወረራ፣
 ታሕታይ፣ ግብፅን፣ አሸንፎ፣ ተመልሶ፣ በአባቶቹ፣ መደብ፣ በና
 ፓታ፣ ተቀምጦ፣ ታሕታይ፣ ግብፅን፣ ጭምር፣ በወኪል፣ ወይም፣
 ባንፋ፣ መክፍን፣ እማካይነት፣ የሚገዛ፣ አለ ። እንደ፣ ሻባካ፣
 ደግሞ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ ከተማ፣ በመምራስ፣ ተቀምጦ፣ የላዕ
 ላይ፣ ግብፅንና፣ የናፓታውን፣ ለእጉቱ፣ ወይም፣ ለወንድሙ፣ አለ
 ዚያም፣ ስልጁ፣ በጥቶ፣ የሚያበተዳድር፣ አለ ። ያገራችን፣ ዝር
 ዝር፣ ከሻባካ፣ ሁለተኛ፣ ያስከተላት፣ ስሟን፣ ኒካንታ፣ ቅንጻኬ፣
 (ሕንደኬ)፣ የሚላት፣ በአለፈው፣ በሻባካ፣ ዘመን፣ መንግሥት፣
 ስሟን፣ ያነገው፣ እጉቱ፣ አሜኒራቲስ፣ የምትባለዋ፣ ናት ።

የእርሷም፣ ስም፣ እንደ፣ ብዙዎቹ፣ ነገሥታት፣ ስም፣ እየበራ
 ከተ፣ እንባቢንና፣ ጸሐፊን፣ ግደናገሩ፣ የታወቀ፣ ነው ። ወንድሟ፣
 ሻባካ፣ የላዕላይና፣ የታሕታይ፣ ግብፅ፣ ዋና፣ ፈርዖን፣ በነበረ፣ ጊዜ፣
 እርሷ፣ ከርሱ፣ በታች፣ በላዕላይ፣ ግብፅና፣ በናፓታ፣ ነግሟ፣ መቶ
 መጫዋን፣ በቴብ፣ እድርጋ፣ ትገዛ፣ ነበር ። ከዚህም፣ በፊት፣ እን
 ዳልነው፣ ሄርዱቱስ፣ ባለመቶው፣ በር፣ ከተማ፣ ብሉ፣ የሰየመው
 የቴብ፣ ከተማ፣ በዚያ፣ የሚገኘው፣ የካርናት፣ የአዋን፣ ቤተ፣ መቶ
 ደስ፣ ገናና፣ ስሙ፣ ጥር፣ ስለነበረ፣ አሜኒራቲስ፣ በዚያ፣ ተቀምጦ
 ጭላዕላይ፣ ግብፅ፣ ንግሥት፣ ስለሞን፣ የምትሰግድ፣ የአዋን፣ ታ
 ቲቱ፣ ካህን፣ እየተባለች፣ የቤተ፣ መንግሥቱንና፣ የቤተ፣ ካህ
 ቱን፣ ሥልጣን፣ ደርባ፣ ይዛ፣ ስትገዛ፣ የቆየች፣ ናት ። እርሷንም፣
 አንዳንድ፣ የቀድሞ፣ ሊቃውንት፣ በተለይ፣ ያገራችን፣ ጸሐፊዎች
 በእውነተኛው፣ እግዚአብሔር፣ የምታምን፣ እራታዊት፣ ያደር
 ታል ።

ነገር፣ ገን፣ በኑብያ፣ በመጨረሻው፣ ዘመን፣ በተገኘው፣
 ታሪክ፣ ላይ፣ የሚነበበው፣ ሁሉ፣ እላይ፣ እንዳመለከትነው፣ በንግ
 ሥትነቷ፣ ላይ፣ የአዋን፣ (ጣዖት) ቤተ፣ መቶደስ፣ ታላቲቱ፣
 ካህን፣ እየተባለች፣ በስምም፣ በግብርም፣ የዚያው፣ ጣዖት፣ አገል
 ጋይ፣ መሆኗን፣ እንጂ፣ እራታዊነቷን፣ የሚገልጽ፣ ጽሑፍ፣ የሰም
 በርሷም፣ ስም፣ ቅንጻኬ፣ ሕንደኬ፣ የሚባሉ፣ የሴት፣ ነገሥታት፣
 በመርዌ፣ መነገታቸውን፣ ወደፊትም፣ በሥፍራው፣ ስንደርስ፣ እን
 መለከታለን ።

ዋናው፣ ፈርዖንና፣ ወንድሟ፣ ሻባካ፣ ከአሶፋ፣ ንጉሥ፣ ከላር
 ጎን፣ ሸሽቶ፣ እንደተመለሰ፣ መንግሥቱን፣ ለልጁ፣ ለሻባቶካ፣ ሰጥ
 ቶት፣ ሞተና፣ ሻባቶካ፣ በአባቱ፣ እግር፣ ተተክቶ፣ ይገዛ፣ ጀመር ።
 እንደዚሁም፣ በሻባቶካ፣ ዘመን፣ መንግሥት፣ አላይ፣ ስሟን፣ የጠ
 ራነው፣ ግብፆች፣ አሜኒራቲስ፣ ግሪኮቹ፣ ቅንጻኬ፣ የኛ፣ የግዕዙ፣
 መጽሐፍ፣ ሕንደኬ፣ የሚላት፣ በላዕላይ፣ ግብፅ፣ ግዛቷን፣ እንደ፣
 ቀጠለች፣ ነው ።

ሻባቶካ፣ እንደ፣ ሌሎቹ፣ ነገሥታት፣ ከመጠሪያው፣ በሙ፣
 ከሻባቶካ፣ በተር፣ የከህነት፣ ስሙ፣ ከስሙ፣ መንግሥቱ፣ ጋር፣ ብዙ፣
 ነው ። ራታትካው፣ (ቲትካውራ) ሲባል፣ ግሪኮቹ፣ ደግሞ፣ ከሻ
 ባቶካ፣ ቲንሽ፣ ለወጥ፣ አድርገው፣ በቢኮስ፣ ብለውት፣ ይገኛል ።

አባቱ፣ ሻባካ፣ በታሕታይ፣ ግብፅ፣ የዋናውን፣ የፈርዖንነቱን፣
 ሥፍራ፣ በያዘበት፣ ዘመን፣ ሻባቶካ፣ ከአክስቱ፣ ከአሜኒራቲስ፣
 ጋር፣ ለጥቂት፣ ጊዜ፣ ሥልጣን፣ ሳይካፈል፣ የቀረ፣ አይመስልም፣
 በመጀመሪያ፣ የነገሠውም፣ በኢትዮጵያና፣ በላዕላይ፣ ግብፅ፣ ነበር።
 በላርጎንና፣ በሻባታ፣ መካከል፣ የተደረገው፣ የጦርነት፣ ሁኔታ፣
 አጋጣሚ፣ ጊዜ፣ ስለሰጣቸው፣ በደልታ፣ በሳይስ፣ በመምራስ፣
 ያሉት፣ ከቀድሞዎቹ፣ ግብፃውያን፣ ፈርዖኖች፣ የወረዱት፣ የታች
 ኛው፣ ግብፅ፣ መሳፍንት፣ ፈርዖንነትን፣ ለመያዝ፣ ባንድ፣ ጊዜ፣
 እየተነሡ፣ እርስ፣ በርባቸው፣ ሲከራከሩ፣ ነበር ። ባንድ፣ ወገን፣
 የሳይሱ፣ መላፍን፣ የታፍናክት፣ የልጁ፣ ልጅ፣ የሰከሪስ፣ ልጅ፣
 ታፍናክት፣ የኛ፣ ፈርዖን፣ ነኝ፣ ብሉ፣ በአገሩ፣ አውጁ፣ ተቀመጦ
 የጩኛው፣ ዲናስቲ፣ ንጉሥ፣ የነበረው፣ የሲቲ፣ የኛ፣ የልጁ፣ ልጅ፣

ደግሞ ሲቲ፣ ፩፣ (አንድ፣ ግሪኮቹ፣ ሴቶስ) የታሪክ፣ ንጉሥ፣ ፈር
ደንነትን፣ ከታፍናከት፣ የኛ፣ ወሰዶ፣ ለራሱ፣ ማድረጉን፣ ባንድ፣
ወገን፣ አውጀዋል = በዚህ፣ ጊዜ፣ የኃይለኞችና፣ የሥልጠናች፣
አገር፣ የነበረው፣ በኃያላን፣ ነገሥታት፣ በነቱትሞሲስ፣ በነራም
ሲስ፣ ከፍተኛ፣ ሥልጣን፣ ውስጥ፣ ኅብረትና፣ አንድነት፣ የነበረው፣
የግብፅ፣ አገር፣ ባሁኑ፣ ሰዓት፣ ከያውራጃው፣ ደካሞች፣ ነገሥታት፣
አየተነሡ፣ እርስ፣ በርሳቸው፣ በመዋጋትና፣ በመፋጀት፣ ብዙ፣
ደም፣ ተፋሰሱ =

በዚህ፣ ዘመን፣ የነበረው፣ ትልቁ፣ የእስራኤል፣ ነቢይ፣ ኢሳ
ይያስ፣ ስለዚህ፣ ዘመን፣ ግብፅ፣ የእግዚአብሔርን፣ ቃል፣ በመግ
ለጽ፣ እንደዚህ፣ ይላል፣ «የምሥርገም፣ ሰዎች፣ አውካለሁ፣ እርሱ
በርሳቸው፣ እስነግለሁ፣ ወንድም፣ ወንድሙን፣ ይወጋል፣ ሰውም፣
በባልንጀራው፣ ላይ፣ ይነሣል = አገርም፣ ባገር፣ ላይ፣ መንግሥትም፣
በመንግሥት፣ ላይ፣ የምሥር፣ መንፈስም፣ ባዶ፣ ይሆናል፣ ምክራ
ቸውንም፣ አጠፋለሁ፣ ከጣዖታቸውም፣ ይጠይቃሉ፣ ካስጣተኞቻ
ቸውም፣ ... ምሥርገም፣ በጽኑ፣ ጌታ፣ እጅ፣ አሳልፈ፣ እሰጣ
ለሁ፣ ጽኑ፣ ንጉሥም፣ ይገዛቸዋል (፩) =

ይሁን፣ እንጂ፣ ሻባቶካ፣ (ኢትዮጵያዊው) በታርሐካ፣ አየ
ተረፈ፣ ግግሾቹን፣ አሸንፎ፣ የቀሩትንም፣ አንዳሉ፣ ባሉበት፣ አገር፣
ትቶ፣ ከአባቱ፣ ከሻባካ፣ የወረደለትን፣ የፈርዖንነት፣ ዙፋን፣ ይዞ፣
ያስተዳድር፣ ዠመር = በዚህም፣ ዘመን፣ ያሉት፣ ኢትዮጵያውያን፣
ፈርዖኖች፣ አዙፋን፣ ከወጡና፣ የሁለት፣ አገር፣ ንጉሥ፣ እየተባሉ፣
በሚገዙበት፣ ጊዜ፣ ሁል፣ ጊዜ፣ በአሳባቸው፣ የሚመጣው፣ የቀድ
ሞዎቹ፣ ፈርዖኖች፣ እነ፣ ራምሲስ፣ ይገዙት፣ የነበረው፣ የታናሽ
እስያ፣ ግዛት፣ ነው = በነ፣ ራምሲስ፣ ጊዜ፣ የአሰር፣ መንግሥት
አንድ፣ ዛሬ፣ ኃይለኛ፣ ሳይሆን፣ እንደነዚያው፣ አንድ፣ ጎረቤቶቹ
እንደነባቢሉን፣ አንድነ፣ ሲዶና፣ እንደነ፣ ፍልስጥኤም፣ የሚቁጠር
ተራ፣ መንግሥት፣ ነበር = አሁን፣ ግን፣ ታሪኩን፣ ወደፊት፣ ባንድ
ምዕራፍ፣ እንደምንጽፈው፣ በጣም፣ ሥልጡን፣ ይልቁንም፣ ኃይ
ለኛ፣ ሆኖ፣ እንኳን፣ የኢትዮጵያውያንን፣ ገዢነት፣ ሊያስገባ፣ አሉ

(፩) ትንቢተ፣ ለላይያስ፣ ም፣ ፲፱ =

ራሱ፣ በስልጣናድር፣ ተጠሎም፣ በሳርገን፣ ዘመን፣ ባጠገዙ፣
ያሉትን፣ መንግሥታት፣ በሰማርያ፣ ያሰውንም፣ የእስራኤልን፣
መንግሥት፣ በጦርነት፣ ይዞ፣ ገባር፣ አድርጎአቸዋል = ከሁሉም፣
አልገባም፣ ከግብፅ፣ ፈርዖኖቹም፣ አልደባለቸም፣ ብሎ፣ የነበረው፣
የይሁዳ፣ መንግሥት፣ ብቻ፣ ከሰማርያ፣ በኋላ፣ ጥቂት፣ ዘመን፣
ለአሰሩ፣ መገበሩ፣ ሳይቀር፣ በነገነትና፣ በሰላም፣ ተቀምጦ፣ ነበር፣
ዳሩ፣ ግን፣ ይህ፣ ሰላም፣ ምንም፣ ያህል፣ ጊዜ፣ ሳይረዝም፣ እነሆ፣
አሁን፣ መከበብ፣ እንደሚደርስበት፣ ከመጽሐፍ፣ ቅዱስ ላናነባ
ለግ =

በአሁኑ፣ ጊዜ፣ ባርገን፣ ሞቶ፣ ልጁ፣ ሰናክራም፣ (ሲናኪራብ
-ሴን፣ አኩ፣ ራብ)፣ በጀጂጂ፣ ግመት፣ ላይ፣ ነገም፣ በእሰር፣ መንግ
ሥት፣ ዙፋን፣ ተቀምጧል = አሉም፣ ከነጦሩ፣ ሰፈሩን፣ በይሁዳ፣
መንግሥት፣ ከተማ፣ በኢየሩሳሌም፣ አቅራቢያ፣ በላኪሽ፣ አድርጎ፣
የጀ፣ ታላንት፣ መክሊት፣ (ጳጂ፣ ኪሎ) ብር፣ ጧ፣ መክሊት፣ ታላ
ንት፣ ወርቅ፣ ገብርል፣ ብሎ፣ ለይሁዳ፣ ንጉሥ፣ ለሕዝቅያስ፣ ላኪ
በት፣ ሕዝቅያስም፣ ሰናክራምን፣ ለመውጋትና፣ ለመመለስ፣ የማ
ይችል፣ መሆኑን፣ ስለተረዳው፣ ከርሱም፣ ቤተ፣ መንግሥት፣ ከቤተ፣
መቅደስም፣ አንድ፣ ምንም፣ ያገኘውን፣ ሁሉ፣ አጠራቅሞ፣ የጠየ
ቀውን፣ ግብር፣ ላከለት = ሰናክራም፣ ግን፣ ለውጊያው፣ ምክን
ያት፣ እንጂ፣ ግብር፣ ከልቡ፣ አልፈለገ፣ ኖሮ፣ ዝም፣ ብሎ፣ ኢየሩ
ሳሌምን፣ ለመከበብ፣ ወደፊት፣ ይጓዝ፣ ዠመር =

ከዚህ፣ በኋላ፣ ሕዝቅያስ፣ የይሁዳ፣ ንጉሥ፣ ተሰፋ፣ በመቀ
ረጥ፣ ለግብፅ፣ ንጉሥ፣ ለሻባቶካ፣ ርዳኝ፣ ብሎ፣ ልኮበት፣ ኖሮ፣
የግብገውያንና፣ የኢትዮጵያውያን፣ ጦር፣ በታርሐቃ፣ አየተ
መራ፣ ሕዝቅያስን፣ ለመርዳት፣ ወደ፣ ፓለስቲን፣ ተጓዘ = ሕዝቅ
ያስም፣ በሰማ፣ ጊዜ፣ ደስ፣ አለው = ይኸንንም፣ ሲሰማ፣ ሰናክ
ራም፣ ተሳልቆ፣ እንደዚህ፣ ሲል፣ ለሕዝቅያስ፣ ደብዳቤ፣ ላከበት፣
... ይህ፣ የምትታመንበት፣ መጽጊያ፣ ምንድን ነው፣ ነገርህ፣ ከንቱ፣
ነው፣ ለመዋጋት፣ ኃይልና፣ ምክር፣ አለኝ፣ ትላለህና፣ አሁንም፣
በኔ፣ ላይ፣ ለግመጽ፣ ትደፍር፣ ዘንድ፣ በማን፣ ትታመናለህ፣ በተ
ቀጠቀጠውና፣ ለው፣ በተደገፈው፣ ጊዜ፣ ተሰብሮ፣ ለንጣራው፣

አጅን ፡ በሚወጋው ፡ በግብፅ ፡ የሸምቦቶ ፡ በትር ፡ ትታምናለህን ፡ ፈርዖን ፡ ገን ፡ የምሥር ፡ ንጉሥ ፡ ለሚታመንበት ፡ ይሽው ፡ ነው (፩) ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ሕዝቅያስና ፡ ይልቁንም ፡ ከግብፅ ፡ የሔደው ፡ ታር ሐቃ ፡ ሠራዊቱን ፡ ይዞ ፡ ለውጊያ ፡ ተዘጋጅቶ ፡ ሰናክራምም ፡ በሙሉ ፡ ልቡ ፡ በትልቅ ፡ ትምክህትና ፡ ከራት ፡ ታርሐቃን ፡ ለመውጋት ፡ ከላኪሽ ፡ ተነሥቶ ፡ በሠረረበት ፡ ሌሊት ፡ በመጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ እንደምናገኘው ፡ እግዚአብሔር ፡ በተአምራት ፡ ቀሠፈው ።

ሰናክራም ፡ የላከውን ፡ ደብዳቤ ፡ ሕዝቅያስ ፡ ከመልአክተኞች ፡ አጅ ፡ ተቀብሎ ፡ እነበበው ፡ ወዲያው ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ደዞት ፡ መጣ ። በዚያም ፡ በመቅደሱ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ፊት ፡ እንዲህ ፡ ቢል ፡ ጸለየ ፡ «እግዚአብሔር ፡ ሆይ ፡ የእስራኤል ፡ አምላክ ፡ በኪሩቤል ፡ ላይ ፡ የምትቀመጥ ፡ አንተ ፡ ብቻ ፡ የምድር ፡ መንግሥታት ፡ ሁሉ ፡ አምላክ ፡ ነህ ፡ ሰግይንና ፡ ምድርንም ፡ አንተ ፡ ፈጠርህ ፡ ገርህን ፡ ጣል ፡ አቤቱ ፡ በጣም ፡ ዓይንህን ፡ ክፈት ፡ አቤቱ ፡ ተመልክት ፡ ሕያው ፡ አምላክነትህን ፡ ይላገድ ፡ ዘንድ ፡ የላከውንም ፡ የሴንሄራብንም ፡ (የሰናክራምንም) ፡ ቃል ፡ ሰጣ ፡ እግዚአብሔርም ፡ የሕዝቅያስን ፡ ልመና ፡ ሰምቶ ፡ ሰናክራምን ፡ ለማጥፋት ፡ የላከበትን ፡ ቃል ፡ ጭምር ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ በነበረው ፡ ነቢይ ፡ በኢ ሳይያስ ፡ አፍ ፡ ነገረው ። ቀጥሎም ፡ ሰናክራም ፡ በሠረረበት ፡ ሌሊት ፡ የእግዚአብሔር ፡ መልአክተኛ ፡ ወጣ ፡ ከአሶራውያንም ፡ ጭፍራ ፡ መቶ ፡ ሰግንያ ፡ አምሰት ፡ ሺህ ፡ ገደለ ፡ ግልደውም ፡ በተ ነሡ ፡ ጊዜ ፡ እነሆ ፡ ሁሉም ፡ በድኖች ፡ ነበሩ ፡ . . . (፪) ።

ስለዚህ ፡ ሰናክራም ፡ በዚሁ ፡ በደረሰበት ፡ አደጋ ፡ ተደናግጦ ፡ የተረፈውን ፡ ጦር ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ ፡ አዋር ፡ ተመለሰ ። በቤተ ፡ መቅደሱም ፡ ገብቶ ፡ በአምላኩ ፡ (ጣዖት) ፡ ፊት ፡ ሲጸልይ ፡ የገዛ ፡ ልጆች ፡ በሰይፍ ፡ ገደሉትና ፡ ሞተ ። በርሱም ፡ ምትክ ፡ አግርሐዶን ፡ ነገሠ ።

(፩) ያኖ ፡ ነገሥት ፡ ም ፡ 15 ፡ ቀጥር ፡ 18 ፡ - ፩፩ ።
(፪) ያኖ ፡ ነገሥት ፡ ም ፡ 18 ፡ ቀ ፡ 5 ፡ - 6፩ ።

ከሰጉበት ፡ ከሰናክራም ፡ ውጊያ ፡ ሕዝቅያስንም ፡ ታርሐቃንም ፡ እግዚአብሔር ፡ ገላገላቸው ። ሕዝቅያስም ፡ ይሽን ፡ ላደረገ ለት ፡ ለእሥራኤል ፡ አምላክ ፡ ምስጋናውን ፡ አቀረበ ፡ ታርሐካና ፡ የላከው ፡ ሻባቱካም ፡ የኛ ፡ አምላክ ፡ አዋን ፡ ወይም ፡ ፕታህ ፡ ሰናክራምን ፡ የአይጥ ፡ መንጋ ፡ ልክ ፡ አጠፋልን ፡ ግለታቸው ፡ አልቀረም ። በነርሱ ፡ ወገን ፡ ያለውን ፡ የዚህን ፡ ጉዳይ ፡ ሄሮዶቱስ ፡ የሚባለው ፡ የግሪክ ፡ ጸሐፊ ፡ ትገሽ ፡ ለየት ፡ አድርጎ ፡ ይተርካል ። እርሱም ፡ በዘመኑ ፡ አረግጧል ፡ ወይም ፡ የግሪኮችን ፡ ጣዖታት ፡ እነዚህ ፡ እነአርጢሚስን ፡ የሚያመልክ ፡ ስለሆነ ፡ በሰናክራም ፡ ሠራዊት ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ ጥፋት ፡ ለግብፅ ፡ አግልክት ፡ ሰጥቶ ታል ፡ ቃሉን ፡ በትክክል ፡ እንመልክት ።

«ግብፅ ፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ በፕታህ ፡ (ሔፋይስቶስ) ፡ ቄስ ፡ በስቶስ ፡ (ሻባታካን) ፡ ትገዛ ፡ ነበር ። እሱም ፡ በሻባካ ፡ ዙፋን ፡ በነበረበት ፡ ዘመን ፡ ሁሉ ፡ ወታደርን ፡ አይወድም ፡ ነበር ። እነሱንም ፡ እየናቀ ፡ መረታቸውንም ፡ ሁሉ ፡ ወርሶ ፡ ለሌላ ፡ ሰጥቶባቸው ፡ ነበር ። ሰናክራም ፡ በተነሣ ፡ ጊዜ ፡ ተሞጉ ፡ ቢላቸውም ፡ ወታደሩ ፡ ሁሉ ፡ አልዋጋም ፡ ብሎ ፡ እምቢ ፡ አለው ። ሰናክራምም ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ እስከሚያደርሰው ፡ በር ፡ ደረሰ ።

በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ስቶን ፡ (ሻባቱካ) ፡ ወደ ፡ አምላኩ ፡ (ፕታህ) ፡ ጸለየ ። በጸለየበትም ፡ ሌሊት ፡ አምላኩ ፡ በሕልም ፡ ተገልጾ ፡ ታሸንፋለህ ፡ ብሎ ፡ ነገረው ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ወታደሩ ፡ እምቢ ፡ ስላለው ፡ በአምላኩ ፡ ተግምና ፡ የሱት ፡ ነጋዴዎችን ፡ አንጥረኞችን ፡ . . . ብቻ ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ ፔሎዝ ፡ ሔዶ ፡ ከሰናክራም ፡ ጋር ፡ ለመዋጋት ፡ ተሰለፈ ። በግግሥቱ ፡ ሲዋጉ ፡ ሲሉ ፡ ሌሊቱን ፡ የአይጥ ፡ መንጋ ፡ በሰናክራም ፡ ጦር ፡ ሠረር ፡ ገብቶ ፡ ቀስትና ፡ ፍላጻቸውን ፡ ጋሻና ፡ ጠራቸውን ፡ ቀረጣጥሞ ፡ ጨረሰው ። ስለዚህ ፡ የአሶራውያን ፡ ጦር ፡ ባዶ ፡ እጁን ፡ ሲሸሽ ፡ በየመንገዱ ፡ አለቀ ። ዛሬም ፡ ይህ ፡ ንጉሥ ፡ በአምላኩ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ አጠገብ ፡ ሐውልቱን ፡ አሠርቶ በእጁ ፡ አንድ ፡ አይጥ ፡ እንደያዘ ፡ በግርጌው ፡ « የሚመለከተኝ ፡ ጸድት ፡ መሆን ፡ አለበት » ፡ የሚል ፡ ቃል ፡ አጽፎ ፡ ይታያል ። የሄሮዶቱስን መጽሐፍ ፡ ጂጌ ፡ (GIGUET) የተረጉመውን ፡ ከገጽ ፡ ፳፻፱ ፡ እስከ ፡ ፳፻፺ ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ ተመልክት ።

ኃይለኛው ፡ ሰናክሬም ፡ ሳይዋጋ ፡ የተመለሰበትን ፡ የመጽሐፍ ፡
 ቅዱስንም ፡ የሄሮዶቱስንም ፡ ቃል ፡ እየዘለለ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ የተ
 ነሣ ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጸሐፊ ፡ ሰናክሬም ፡ በሠፈሩ ፡ ድንገተኛ ፡ በሽታ ፡
 ገብቶ ፡ ጦሩ ፡ ስለታመመበት ፡ በፈቃዱ ፡ ተመለሰ ፡ የሚል ፡ አለ ።
 የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ታርሐቃ ፡ የሻባቶካ ፡ እንደራሴና ፡ የይሁዳ ፡ ንጉሥ ፡
 ሕዝቅያስ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ አስፈሪው ፡ ሰናክሬም ፡ የአሶር ፡ ንጉሥ ፡
 ከሌላው ፡ ወገን ፡ ሆነው ፡ በላኪሽ ፡ (አያሩሳሌም ፡ አጠገብ) ፡ ተሠ
 ልፈው ፡ ሳለ ፡ በአይጥ ፡ ወይም ፡ በበሽታ ፡ ይሁን ፡ ሳይዋጋ ፡ ሰና
 ክሬም ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ተመልሶ ፡ ልጆቹ ፡ ገድለውት ፡ አሣርሐዶን ፡
 ነገሠ ። በግብፅም ፡ ታርሐቃ ፡ ሻባቶካን ፡ ተዋግቶ ፡ ከማረክ ፡ በኋላ ፡
 ገደለውና ፡ በፈርዖንነቱ ፡ ዙፋን ፡ ተቀመጠ ። የሻባቶካ ፡ ግዛትም ፡
 ከ፯፻፩ ፡ እስከ ፡ ፯፻፹፱ ፡ ዓመት ፡ ድረስ ፡ ፲፪ ፡ ዓመት ፡ ነው ። የሌሎ
 ቼን ፡ የነሻባካን ፡ እንደሚያደርጉት ፡ የሱንም ፡ ከዚህ ፡ በላይም ፡
 ከዚህ ፡ በታችም ፡ የሚያደርጉት ፡ አሉ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፬ ።

የታርሐቃ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ።

የሚቀጥለው ፡ የአሜኔሪቲስ ፡ (ሕንደኬ) ፡ ሥልጣን — የታር
 ሐቃና ፡ የአሣርሐዶን ፡ ጦርነት — ሁለቱ ፡ ለየግላቸው ፡ ያሠሩት ፡
 ሐውልት—የታርሐቃ ፡ ፍጻሜ ።

በሻባቶካና ፡ በታርሐቃ ፡ ዘመን ፡ ፒያንኪ ፡ ፫ኛ ፡ የሚባል ፡ ንጉሥ ፡
 ነበር ። እርሱም ፡ ከንግሥተ ፡ ሳባ ፡ በዝርዝሩ ፡ ውስጥ ፡ ፲፰ኛ ፡ ሆኖ ፡
 ተመድቦ ፡ ቶማ ፡ ጽዮን ፡ ተብሎ ፡ ይነበባል ። እሱም ፡ እንደትልቁ ፡
 ፒያንኪ ፡ ስመ ፡ ጥር ፡ ሊሆን ፡ ምንም ፡ አልቀረውም ። ነገር ፡ ግን ፡
 የርሱ ፡ ሥራውም ፡ ሥልጣኑም ፡ ያለፈው ፡ በደቡብ ፡ በኢትዮጵያና ፡
 ሲበዛም ፡ በላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የታሕታይ ፡ ግብፅን ፡ አል
 ገዛምና ፡ እንደ ፡ ሻባቶካ ፡ ወይም ፡ እንደታርሐቃ ፡ እፈርዖንነት ፡
 ደረጃ ፡ አልደረሰም ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ባንዳንድ ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡
 በሻባካና ፡ በሻባቶካ ፡ በታርሐቃ ፡ መካከል ፡ ጣልቃ ፡ እየገባ ፡ ንጉ
 ሥነቱን ፡ ገናናነቱን ፡ የሚገልጽ ፡ በድንጋይ ፡ ሐውልት ፡ የተቀረጸ ፡

የታርሐቃ (ታግርቃ) ካንገት ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ የሐውልት ፡
 ቅርጽ ፡ (ካይሮ—ገር ፡ ብሪመር ።)

መኖሩን ፣ ጸሐፊዎች ፣ ያረጋግጣሉ ። ከርሱ ፣ በበለጠ ፣ ደግሞ ፣ ስሟ በብዙ ፣ ሐውልት ፣ የተቀረጸው ፣ ከዚህ ፣ ቀደም ፣ በሻባካና ፣ በሻባ ቶካ ፣ ዘመነ ፣ መንግሥት ፣ ውስጥ ፣ ስሟን ፣ ያነሳነው ፣ የካሽታ ፣ ልጅ ፣ አሜኔሪቲስ ፣ የምትባለው ፣ ንግሥት ፣ አሁንም ፣ የንግሥትነት ፣ ሥልጣኗ ፣ እንደ ፣ ቀጠለ ፣ ነው ። እሷም ፣ በዚያን ፣ ዘመን ፣ እንደ ፣ ቪክቶሪያ ፣ የእንግሊዝ ፣ ንግሥት ፣ እንደ ፣ ካቴሪን ፣ የመስ ኮብ ፣ ንግሥት ፣ ወይም ፣ እሩቅ ፣ ሳንሔድ ፣ ባገራችን ፣ እንደ ፣ አዌ ፣ በካፋ ፣ ባለቤት ፣ እንደ ፣ እቴጌ ፣ ምንትዋብና ፣ እንደ ፣ እቴጌ ፣ ጣይቱ ፣ የምትቆጠር ፣ ኃይለኛ ፣ ብልህ ፣ አስተዳዳሪ ፣ ነበረች ። በሁሉ ፣ ዘንድ ፣ የመፈራትና ፣ የመከበር ፣ ዕድል ፣ በሁሉ ፣ ጉዳይ ፣ የመግባት ፣ ሥልጣን ፣ ነበራት ። ዋና ፣ ደንበኛ ፣ ግዛቷ ፣ የቴብ ፣ ከተማና ፣ የቴባይድ ፣ አውራጃ ፣ ሁሉ ፣ ሲሆን ፣ ከሁሉ ፣ ይበልጥ ፣ ግን ፣ የሚያስከብራት ፣ ከዚህ ፣ በፊት ፣ እንዳመለከትነው ፣ በዚህ ፣ በቴብ ፣ ባለው ፣ በትልቁ ፣ በአዋን ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ የነበራት ፣ መንፈሳዊ ፣ ሥልጣን ፣ ነው ።

እሷም ፣ በዘመኗ ፣ ሁሉ ፣ ለፒያንኪም ፣ ለሻባካም ፣ ለቺኛው ፣ ፒያንኪም ፣ ሚስትም ፣ እሳትም ፣ ሞግዚትም ፣ እየሆነች ፣ በሁሉም ፣ ዘመነ ፣ መንግሥት ፣ ጊዜዋን ፣ በትልቅ ፣ ሥልጣንና ፣ መፈራት ፣ ያሳለፈች ፣ የሴት ፣ ንግሥት ፣ ናት ። በፊት ፣ የናፓታንና ፣ የላዕላይ ፣ ግብፅን ፣ ብቻ ፣ ዘመድ ፣ ታደርግ ፣ ነበር ። በኋላ ፣ ግን ፣ የላዕላይንም ፣ የታሕታይንም ፣ ግብፅ ፣ ዘውድ ፣ አደረገች ።

ከፒያንኪ ፣ ቺኛ ፣ የወለደቻት ፣ ሻፕ ፣ አን ፣ አፕ ፣ የምትባለዋ ፣ ልጅዋ ፣ በኋለኛው ፣ ጊዜ ፣ የግብፅን ፣ ንጉሥ ፣ ፕሳሜቲኩስ ፣ ጆኛ ፣ የተባለውን ፣ አግብታ ፣ ከኢትዮጵያውያን ፣ በኋላ ፣ ለገባው ፣ ለጽጌኛው ፣ ዲናስቲ ፣ (ሥርወ ፣ መንግሥት) ፣ ተከታይ ፣ በመስጠት ፣ ከግብፅ ፣ ግዛት ፣ የኢትዮጵያ ፣ ዘር ፣ እንዳይጠፋ ፣ አድርጋለች ።

ስለ ፣ አሜኔሪቲስ ፣ በቴብ ፣ ከተማ ፣ (በካርናቅ) ፣ የተሠራውን ፣ የዕብነ ፣ በረድ ፣ ሐውልት ፣ ከነጽሑፋ ፣ ሙሴ ፣ ማሪዬት ፣ የሚባሉት ፣ የፈረንሳዊ ፣ ሊቅ ፣ ተመልክተው ፣ ተደንቀውበታል ። ከመጽሐፋቸው ፣ በ፩፻፸፯ ፣ ገጽ ፣ ከመሐከለኛው ፣ የሳሎን ፣ ክፍል ፣ ፬፻፴፰-፬፻፴፱ ፣ ተመልክት ። አሁን ፣ ግን ፣ የፒያንኪን ፣ ቺኛና ፣ የአሜሪቲ

ታርሐቃ ፣ በጦርነት ፣ ድል ፣ አድርጎ ፣ ሲመለስ ፣ ስለመታሰቢያ ፣ ያሠራቸው ፣ የድል ፣ ግምዶች ፣ (ሸብርዬ ።)

ሰን ፡ ታሪክ ፡ እንተውና ፡ እንደፒያንኪ ፡ ቺኛ ፡ ከሌሎቹ ፡ ከሻባካና ፡ ከሻባቶካ ፡ ይበልጥ ፡ ኃይለኛና ፡ ገናና ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ንጉሥ ፡ የሆነውን ፡ የታሪክታን ፡ ታሪክ ፡ እንመልከት ።

ታርክታ ፡ ገና ፡ በሻባካ ፡ ጊዜ ፡ ዝምር ፡ በቤተ ፡ መንግሥት ፡ እድርጎ ፡ በመንግሥቱ ፡ ሥራና ፡ ይልቁንም ፡ በጦርነት ፡ ተመስግኗል ። በሻባቶካም ፡ ጊዜ ፡ የአሶሩን ፡ ንጉሥ ፡ ስናከራምን ፡ ለመውጋት ፡ ሐዶ ፡ መመለሱን ፡ ባለፈው ፡ ተመልክተናል ። ስሙም ፡ በመጽሐፈ ፡ ነገሥት ፡ ተጠቅሶ ፡ እናገኘዋለን (፩) ። በዚያም ፡ ላይ ፡ ታርክታን ፡ «ቲርክታ ፣ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ» ፡ ይለዋል ። ቲርክታ ፡ ያለውም ፡ በዚያም ፡ በነሱ ፡ በዕብራይስጥ ፡ እነጋገር ፡ ነው ። የነብያ ፡ ነገሥታት ፡ ታሪክ ፡ ያጠናው ፡ ሬይዝነሬ ፡ « ኩነፈርቲምራ ፡ ታርሀክ» ፡ ብሎታል ። በተረፈ ፡ ያንዱን ፡ ሰው ፡ ስም ፡ ብዙ ፡ እገር ፡ በየጳጳሩ ፡ እየለያየ ፡ መጥራት ፡ የተለመደ ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ የአሶሩን ፡ ንጉሥ ፡ የኛ ፡ የግእዝ ፡ ሊቃውንት ፡ ስናከራም ፡ ይሉታል ። ዕብራውያን ፡ ሳንኪራብ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ ስንሄራብ ግብዮቹ ፡ ወይም ፡ እሶራውያኖቹ ፡ ሲን ፡ አካሂ ፡ አራብ ፡ ይሉታል ። ያገር ፡ አጠራርም ፡ እንደዚህ ፡ እንዱ ፡ ያንዱን ፡ እገር ፡ ሲይዝ ፡ የነበረውን ፡ ያገር ፡ የተወላጁን ፡ ስያሜ ፡ እየተወ ፡ በራሱ ፡ ቋንቋ ፡ ስለሚሰይመው ፡ ለእንግዳ ፡ ደራሽ ፡ ጸሐፊና ፡ እንባቢ ፡ እየተዘባረቀ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ችግርን ፡ ይፈጥራል ። እንደዚህም ፡ የታርክታ ፡ ሥሩን ፡ ምንም ፡ ያሽል ፡ ሳይለቅ ፡ «ተሐርታ ፡ ታሩቃህ ፡ ተሐርቁ ፡ ታሐርታ ፡ ታሐርቆስ ፡ ቲርክታ» ፡ የሚለው ፡ ብዙ ፡ ነው ። እሶራውያን ፡ ደግሞ ፡ ታርክታ ፡ ብለውታል ። ዛሬ ፡ ግን ፡ ከሁሉ ፡ ይበልጥ ፡ መሠረት ፡ ሊሆን ፡ የሚገባውን ፡ የግብፃውያንን ፡ እጻጻፍ ፡ ከየሐውልቱ ፡ ላይ ፡ እየለቀሙ ፡ የተረገሙት ፡ ሊቃውንት ፡ እነሰፕሰዩስ ፡ እነግሪቶት ፡ ታርክታ ፡ ብለውታልና ፡ እኛም ፡ ለእንደበት ፡ እንደ ፡ ተለመደው ፡ ካን ፡ በቃ ፡ ለውጠን ፡ ታርክታ ፡ ብለን ፡ እንጽፋለን ። እንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ በብርቅ ፡ ታሐርቅ ፡ ብለውት ፡ ይገኛል ። ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ገሩይ ፡ ደግሞ ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፋቸው ፡ ዝርዝር ፡ ውስጥ ፡ ገጽ ፡ ፩ ፡ ጸውዕ ፡ ቲርክታ ፡ ወረደ ፡ ነጋሽ ፡ ብለውታል ። ቲርክታ ፡ ያሉት ፡

(፩) የኛ ፡ ነገሥት ፡ ም ፡ ፲፬ ፡ ተ ፡ ፪ ።

መቼም ፡ የዕብራይስጡን ፡ የሰሙን ፡ መንገድ ፡ ይዘው ፡ ነው ። ጸውዕና ፡ ወረደ ፡ ነጋሽ ፡ ከምን ፡ እንደተወሰደ ፡ ገና ፡ እልገባንም ። ስሙ ፡ በዚህ ፡ ባሁኑ ፡ ከንግሥተ ፡ ሰባ ፡ በሚገምረው ፡ የነገሥታቶቻችን ፡ ዝርዝር ፡ ፲፩ኛ ፡ ሆኖ ፡ ይታያል ። እርሱም ፡ ከእገልጋይ ፡ የተወለደ ፡ የፒያንኪ ፡ ቺኛ ፡ ወይም ፡ ቺኛ ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ የሰም ፡ ሻባካ ፡ ከዕቁባቱ ፡ የወለደው ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ አሉ ።

ከሻባካ ፡ ዕቀባት ፡ ተወለደ ፡ የሚሉት ፡ ከሻባቶካ ፡ ጋር ፡ ስላደረገው ፡ ጦርነት ፡ እንደዚህ ፡ ይላሉ ፡ «ታርክታ ፡ በኢትዮጵያ ፡ በነገሥ ፡ በ፲፩ ፡ ዓመቱ ፡ ሻባቶካ ፡ በታሕታይ ፡ ግብፅ ፡ በነገሠ ፡ በጳጳኛው ፡ ዓመት ፡ ታርክታ ፡ ወደምሥር ፡ ዘመተ ፡ የዚህንም ፡ ወሬ ፡ ሻባቶካ ፡ በመስግቱ ፡ እኔ ፡ የንጉሡ ፡ የሻባካ ፡ ዋና ፡ ልጁና ፡ የመንግሥቱ ፡ ወራሽ ፡ ሆኜ ፡ ይህ ፡ የድኃ ፡ ልጅ ፡ ዲቃላ ፡ ምን ፡ ሊያደርግ ፡ መጣ ፡ እሁንም ፡ በጂ ፡ የወደቀ ፡ እንደሆነ ፡ ቆራርጬ ፡ ለአሞራ ፡ እስጠዋለሁ ፡ ብሎ ፡ ነበርና ፡ ታርክታ ፡ ይኸንኑ ፡ ስምቶ ፡ በንዴት ፡ ገሥገሦ ፡ መጥቶ ፡ ጦርነት ፡ ገጠመውና ፡ ማርኮ ፡ ገደለው» ፡ ይላሉ ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ታርክታ ፡ በ፳፻፶ ፡ ዓመት ፡ በሻባቶካ ፡ ሥፍራ ፡ የፈርዖንነት ፡ ዘውድ ፡ ከጫን ፡ ወዲህ ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ በደልታና ፡ በሳይስ ፡ የሚቀሰቀሱትን ፡ የግብፅ ፡ መሳፍንት ፡ ከደመስስ ፡ በኋላ ፡ በጽ ፡ ዓመት ፡ ግዛቱ ፡ ውስጥ ፡ የሲቢያን ፡ ከዚያም ፡ አልፎ ፡ እስከ ፡ ዛሬው ፡ ጂብራልታር ፡ ድረስ ፡ ያለውን ፡ የአፍሪካን ፡ ስሜን ፡ በሙሉ ፡ እስገብሯል ። እስከ ፡ እውሮፓም ፡ ድረስ ፡ ተሻግሯል ፡ የሚሉ ፡ ጸሐፊዎች ፡ አሉ ። በዚህ ፡ በቴብ ፡ (በካርናቅ) ፡ ከተማ ፡ ላይ ፡ የራሱ ፡ ሐውልት ፡ በትልቅ ፡ ሆኖ ፡ ከዚያም ፡ በርሱ ፡ አጠገብ ፡ እሱ ፡ ስለየተዋጋ ፡ የግሪካቸው ፡ ለሥራ ፡ እራት ፡ የእስያ ፡ ለሥራ ፡ እራት ፡ የአፍሪካ ፡ ስዎች ፡ (ነገሥታት ፡ ወይም ፡ መሳፍንት) ፡ እንደታሠሩ ፡ ቆመው ፡ ይታያሉ ። ከነዚህም ፡ ውስጥ ፡ የባቢሎንና ፡ የአሶር ፡ መሳፍንት ፡ አሉበት ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ እንደሌሎቹ ፡ ሁሉ ፡ ፈርዖኖች ፡ እንደነቱት ሞሲስ ፡ እንደነራምሲስ ፡ ሐውልቱን ፡ ያስቀረጸው ፡ ራሱ ፡ በዘመኑ ፡ ስለሆነ ፡ ያሳስባቸውንም ፡ ነገሥታት ፡ እስገብርሁ ፡ እያለ ፡ ሳይጨምር ፡ እይቀርም ፡ ብለው ፡ የዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊዎች ፡ ተጠራጥረዋል ። የታርክታ ፡ ስም ፡ በመድኔ ፡ ሀቡ ፡ በአድፋ ፡ በዋዲ ፡ ሐማ

ግት፡ በታሪክ፡ ሰው፡ በየሐውልቱ፡ በየመቅደሱ፡ ተጠቅሶ፡ ይገኛል። ይልቁንም፡ ቀድሞ፡ ደርቆ፡ ወይም፡ እንሶ፡ ረታብ፡ በእገሩ፡ እሥንሥቶ፡ የነበረው፡ የገባይ፡ ወንዝ፡ እሁን፡ እርሱ፡ በነገሠበት፡ ዘመን፡ ሞልቶ፡ ስለተትረፈረፈ፡ የጸድቅነቱ፡ የደግነቱ፡ ምልክት፡ ነው። ብሎ፡ ሕዝቡ፡ ሁሉ፡ ያከብረውና፡ ይወደው፡ ዠመር። ከነገሡ፡ ዠምር፡ ኻያ፡ ግመት፡ ሙሉ፡ ይኸን፡ በመሰለ፡ ከብርና፡ ደስታ፡ ሲኖር፡ እሁን፡ በፊቱ፡ እንድ፡ ኃይለኛ፡ የቆየ፡ ጠላት፡ ተፈጠረ በት። ይኸውም፡ ከዚህ፡ በፊት፡ ሰውን፡ የጠቀሰነው፡ አሣርሐዶን፡ (አሱር፡ እኬ፡ አዲን)፡ የሚባለው፡ የአሶር፡ ንጉሥ፡ የሰናክሬም፡ ልጅ፡ ነው።

የአሶር፡ መንግሥት፡ ባላፈው፡ እንደተጻፈው፡ ወደፊትም፡ በዝርዝር፡ እንደምንጽፈው፡ ገና፡ ቀደም፡ ብሎ፡ በነበረው ግድግዳ፡ በነሳርነን፡ ጊዜ፡ የሚያስፈራና፡ የገንነ፡ ሆኖ፡ በአጠገቡ፡ ያሉትን፡ ባቢሎንን፡ ጢርስን፡ ሲዶናን፡ እስራኤልን፡ ሁሉ፡ ከወረረና፡ ከገዛ፡ በኋላ፡ በሰናክሬም፡ ላይ፡ በደረሰበት፡ አደጋና፡ ሞት፡ ምክንያት፡ እንደመቀጠቀጠ፡ ብሎ፡ ከተያዙት፡ መንግሥታት፡ ውስጥ፡ እነባቢሎን፡ እነጢርስ፡ ተንቀሳቅሰው፡ ነገነታቸውን፡ ለግግኘት፡ ችለው፡ ነበር። ታርሐቃም፡ በሩቅ፡ ሆኖ፡ ሁል፡ ጊዜ፡ እነዚህን፡ አገሮች፡ እንደቀድሞዎቹ፡ ፈርዖኖች፡ ለመግዛት፡ ተስፋ፡ እያደረገ፡ በእሳብና፡ በመላላክ፡ ይደግፋቸው፡ ነበር።

አሣርሐዶንም፡ በዚያው፡ በእገሩ፡ ሆኖ፡ እነዚህን፡ የሸፈቱበትን፡ አገሮች፡ ባቢሎን፡ ጢርስንና፡ ሲዶናን፡ ወዲያና፡ ወዲህ፡ እያለ፡ በጦርነት፡ ከመደምሰስ፡ በቀር፡ በግብፅ፡ ላይ፡ ለመነግት፡ ጊዜ፡ አላገኘም፡ ነበር። እሁን፡ ግን፡ ከጀገጃ፡ እስከ፡ ጀገጃ፡ ግመት፡ ድረስ፡ ጢርስንም፡ ሲዶናንም፡ እየተዋጋ፡ መልሶ፡ ከደመሰሳቸው፡ ወዲህ፡ የአሶር፡ ገናናነት፡ የነገጃ፡ ከተግ፡ ድምቀት፡ ከጊዜ፡ ወደ፡ ጊዜ፡ አያደገ፡ ጠላቶቹንም፡ እያስፈራ፡ ይህድ፡ ዠመር። ስለዚህ፡ በጀገጃ፡ ግመት፡ እነዚህ፡ አገሮች፡ ተስፋ፡ የሚያደርጉትን፡ የግብፅን፡ ፈርዖን፡ ታርሐቃን፡ ለመውጋት፡ ጉዞውን፡ በሲና፡ በኩል፡ አድርጎ፡ ዠመረ። በመንገድም፡ በሲና፡ በረዥ፡ ጥንት፡ እስራኤሎችን፡ የፈጀው፡ መንታ፡ ጭንቅላት፡

ያሰው፡ የበረዥ፡ እባብ፡ እየነከበ፡ ከሠራዊቱ፡ ውስጥ፡ ቢጨርስበትም፡ ባንድ፡ ወገን፡ ደግሞ፡ በሲና፡ እውራጃ፡ የሚኖሩ፡ የዘላን፡ ሕዝብ፡ ሹግምንት፡ ከነጭፍራቸው፡ እየመጡ፡ ስለተደባለቁሉት፡ በነሱ፡ ጭምር፡ እየተረዳ፡ እግብፅ፡ ዋና፡ ከተግ፡ እመምሬስ፡ ደረሰ።

በዚህም፡ ጊዜ፡ በሰሜናዊ፡ ግብፅ፡ በደልታና፡ በሳይስ፡ ያሉት፡ የግብግውያን፡ መሳፍንት፡ በኢትዮጵያዊው፡ በታርሐቃ፡ ፈርዖንነት፡ ይቀኑ፡ ስለነበረ፡ ከአሶር፡ ንጉሥ፡ ጋር፡ ስለተባበሩ፡ በታርሐቃ፡ ላይ፡ የጦርነቱ፡ ሁኔታ፡ ከፋኛ፡ ሊከብደው፡ ችለ። ቢሆንም፡ በመምሬስ፡ ከተግ፡ ሆኖ፡ ገጃ፡ ቀን፡ ያህል፡ በሚገባ፡ ከተዋጋ፡ በኋላ፡ ከዚያ፡ ሸሽቶ፡ ወደቴብ፡ ቀጥሎ፡ ወደ፡ እገሩ፡ ወደ፡ ናፓታ፡ የተረፈውን፡ ጦር፡ ይዞ፡ ሸሽ። ሚስቶቹና፡ ልጆቹ፡ ቀጥሮ፡ የሌለው፡ መሣሪያና፡ ዕቃው፡ በጠቅላላው፡ በሙሉ፡ የመምሬስ፡ ከተግ፡ በአሶራውያን፡ እጅ፡ ወደቀች። የመምሬስንም፡ ከተግ፡ ይዘው፡ ከተረጋገጡ፡ በኋላ፡ የአሶር፡ ሠራዊት፡ ከነሹግምንቱ፡ እስከ፡ ቴብ፡ ድረስ፡ ወርደው፡ በመምሬስ፡ ካደረጉት፡ ይበልጥ፡ ቴብን፡ በዘበዙት። በቴብ፡ ከተግ፡ የተገኘውን፡ የእግልክቱን፡ የነእምንን፡ የካህናቱንም፡ የሴቱንም፡ የወንዶቹንም፡ የወርቅና፡ የብር፡ መሣሪያ፡ ግናቸውንም፡ ጌጥና፡ ሀብት፡ ሁሉ፡ እየዘረፉ፡ ሰብስበው፡ ወደ፡ አገራቸው፡ ወደአሶር፡ ያገዙ፡ ዠመር። በቴብ፡ ዋና፡ አምላክ፡ በእሞን፡ በወንዶ፡ በሐትሆር፡ በሴቴቱ፡ ፈንታም፡ የራሳቸውን፡ የአስታርትን፡ የሴቲን፡ የአሱርን፡ የወንዶን፡ የእግልክቶቻቸውን፡ ምስል፡ አደረጉ።

አሣርሐዶን፡ በመምሬስ፡ ሳስ፡ የታሕታይም፡ የግፅከላይም፡ ግብፅ፡ መሳፍንት፡ መታያቸውን፡ እየያዙ፡ መጥተው፡ እጅ፡ እየነሡ፡ ገቡለት። በሩቅም፡ ያሉት፡ ገብረናል፡ እያሉ፡ መልእክታቸውን፡ አስቀደሙ፡ አሣርሐዶንም፡ የኢትዮጵያውያንን፡ ዘር፡ ከግብፅ፡ አጠፋሁ፡ ብሎ፡ ፎክረ። እሱም፡ ቀድሞ፡ የአሶር፡ የአካድ፡ የሱሚር፡ ንጉሥ፡ በሚባልበት፡ ላይ፡ በእሁን፡ ሰዓት፡ ደግሞ፡ የሙሱረ፡ (ግብፅና)፡ የኩሹ፡ (ኢትዮጵያ)፡ ንጉሥ፡ መባልን፡ እየጨመረ፡ የግዕርጉን፡ ስያሜ፡ በመዘርዘር፡ አሰረኩት።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ አለያይተህ ፡ ግዛ ፡ የተባለውን ፡ የፖለቲካ ፡ አስተዳደር ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ሊጠቀምበት ፡ አስቦ ፡ አሣርሐዶን ፡ በተያዘው ፡ በግብፅ ፡ አገር ፡ ያሉትን ፡ ቊጥራቸው ፡ እስከ ፡ ሻያ ፡ የሚደርሱትን ፡ መሳፍንት ፡ ለየብቻቸው ፡ ነፃነት ፡ ሰጥቶ ፡ ግብራቸውን ፡ ለየብቻ ፡ በቀጥታ ፡ እንዲገብሩ ፡ አድርጎ ፡ በየአውራጃቸው ፡ ላይ ፡ አነገግቸውና ፡ የራሱን ፡ ሹማምንትና ፡ ጦር ፡ ትቶ ፡ አሣርሐዶን ፡ በደስታ ፡ ወደሀገሩ ፡ ወደነጎዌ ፡ ተመለሰ ።

ሲመለስም ፡ ሰንጀርሊ ፡ በሚባለው ፡ ግዛቱ ፡ ከተማ ፡ ላይ ፡ የድል ፡ አድራጊነቱን ፡ መታሰቢያ ፡ ሐውልት ፡ አሠራ ። በዚህም ፡ የመታሰቢያ ፡ ሐውልት ፡ ላይ ፡ የራሱን ፡ ምስል ፡ በሚያምር ፡ ንጉሥ ፡ በቅልቁ ፡ አሠርቶ ፡ በግርጌው ፡ ታርሐቃን ፡ ባንድ ፡ ትንሽ ፡ ጥቁር ፡ አፍሪቃዊ ፡ መልክ ፡ አድርጎ ፡ ተንበርክኮ ፡ ምሕረት ፡ እንደሚለምነው ፡ አድርጎ ፡ አሠራው ። እንደአውነቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ታርሐቃ ፡ እንኳን ፡ ተንበርክኮ ፡ ምሕረት ፡ ሊለምነው ፡ ከአሰሩ ፡ ንጉሥ ፡ ከአሣርሐዶን ፡ ጋር ፡ በፍጹም ፡ አልተገናኙም ። ቢገናኙ ፡ ኖሮ ፡ እንደዚህ ፡ አድርጎ ፡ በጦርነት ፡ ያስቸገረውን ፡ ኃያል ፡ ፈርዖን ፡ በጭካኔ ፡ እንደ ፡ አሰራውያን ፡ ልማድ ፡ ከነሕይወቱ ፡ ቆዳውን ፡ እንኳን ፡ ባያስገፍፈው ፡ ሳያስገድለው ፡ አይቀርም ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ በሐውልቱ ፡ ላይ ፡ አሣርሐዶን ፡ ያሠራው ፡ የታሐርቃ ፡ ምሕረት ፡ መለመን ፡ ፍጹም ፡ ሐሰት ፡ መሆኑን ፡ ጸሐፊው ፡ ሁሉ ፡ ተገንዝቦታል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ አሣርሐዶን ፡ ግብፅን ፡ ወርሮ ፡ የራሱን ፡ የጦር ፡ ሹማምንትና ፡ ወታደር ፡ ለተቆጣጣሪነትና ፡ ለጠባቂነት ፡ ግብፅ ፡ አገር ፡ ትቶ ፡ መሳፍንቱንም ፡ በየአውራጃቸው ፡ እንግሥ ፡ ወደከተማው ፡ ወደነጎዌ ፡ ተመለሰ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ታርሐቃ ፡ አሱርባኒፓል ፡ መምራሰ ፡ በነበረ ፡ ጊዜ ፡ እርሱ ፡ ደግሞ ፡ ሸሽቶ ፡ ወዳገሩ ፡ ወደናፓታ ፡ (ወደ ፡ ኢትዮጵያ) ፡ ከተመለሰ ፡ በኋላ ፡ ታሕታይ ፡ ግብፅን ፡ እንደገና ፡ ከአሰራውያን ፡ አስጥሎ ፡ ለመያዝ ፡ ይዘጋጅ ፡ ነበር ። በዚህ ፡ መካከልም ፡ ግብፃውያን ፡ ራሳቸው ፡ ከአሰራውያን ፡ ግዛት ፡ በሃይማኖት ፡ በልማድ ፡ በጳንጳ ፡ በጽሕፈት ፡ የሚመሳሰሉዋቸው ፡

ኢትዮጵያውያን ፡ እንደሚሻሉዋቸው ፡ አመዛዘኑ ። ስለዚህ ፡ የአሰራውያን ፡ ግዛት ፡ ጅ ፡ ዓመት ፡ ያህል ፡ እንደቆየ ፡ ኖና ፡ በላያችን ፡ መሪ ፡ ሆነህ ፡ ከአሰራውያን ፡ ቀንበር ፡ አድነን ፡ ሲሉ ፡ ወደታርሐቃ ፡ ላኩበት ። እርሱም ፡ ይህን ፡ መልእክት ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ደስ ፡ አለው ። ወደሰሜንም ፡ ገሥግሦ ፡ ከአሰራውያን ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡ አሸነፈና ፡ የመምራሰን ፡ ከተማ ፡ ይዞ ፡ እንደቀድሞው ፡ ያስተዳድር ፡ ዠመር ።

በመዲኔ ፡ ሐቡ ፡ ላይ ፡ የድል ፡ አድራጊነቱን ፡ ሐውልት ፡ እርሱ ፡ ደግሞ ፡ በፋንታው ፡ አሠርቶ ፡ በሐውልቱ ፡ ግርጌ ፡ ጽሑፍ ፡ ሲያስቀርጽ ፡ «የሁሉቱ ፡ አገር ፡ የኑብያና ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ» ፡ በሚባልበት ፡ ላይ ፡ የአሰርም ፡ ንጉሥ ፡ የሚል ፡ አስጨምሮ ፡ አስቀረጸ ፡ ይኸም ፡ አሣርሐዶን ፡ ታርሐቃን ፡ በሐሰት ፡ ተንበርክኮ ፡ ምሕረት ፡ እንደለመነው ፡ አስመስሎ ፡ ካሠራው ፡ ሐውልት ፡ ጋር ፡ የሚመሳሰል ፡ ከእውነተኛው ፡ ታሪክ ፡ የዘለለ ፡ የልብ ፡ ምኞት ፡ መሆኑ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ታርሐቃ ፡ አሰርን ፡ አልገዛም ። ምናልባት ፡ አሣርሐዶን ፡ በግብፅ ፡ ትቷቸው ፡ የሔዱት ፡ ዘወትር ፡ ውጊያና ፡ ሸሽት ፡ የሰለገቸው ፡ አሰራውያን ፡ ተገዝተውለት ፡ እንደሆነ ፡ የአሰር ፡ ንጉሥ ፡ ለመባል ፡ አያበቃም ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ በአሣርሐዶንና ፡ በታርሐቃ ፡ የሐውልት ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ እንደምንገነዘበው ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ የታሪክ ፡ መሠረት ፡ ሐውልት ፡ ቢሆንና ፡ ዝርዝር ፡ ጥንታዊ ፡ ታሪክ ፡ በመሸከሙ ፡ የሐውልት ፡ አገልጋይነት ፡ ባይካድ ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ አንዱ ፡ ንጉሥ ፡ በዘመኑ ፡ ራሱ ፡ የራሱን ፡ ታሪክ ፡ በሐውልት ፡ ላይ ፡ ሲያስቀርጽ ፡ ለከንቱ ፡ ውዳሴ ፡ ሲል ፡ ያልሆነ ፡ ነገር ፡ ይደባልቃልና ፡ የሐውልት ፡ ጽሑፍ ፡ ሌላ ፡ ሦስተኛ ፡ የባፅድ ፡ ጽሑፍ ፡ እስኪደገፈው ፡ ድረስ ፡ መታመንን ፡ የሚያጠበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ። አሁን ፡ የዚህን ፡ ጉዳይ ፡ ትተን ፡ ወደዋናው ፡ አላብ ፡ እንመለስ ።

ታርሐቃ ፡ ከናፓታ ፡ ተመልሶ ፡ መምራሰን ፡ ይዞ ፡ ይኸን ፡ ሁሉ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመለከተውን ፡ ሁሉ ፡ እንደፈጸመ ፡ ነጎዌ ፡ ከተማው ፡ እንዳለ ፡ በሰማ ፡ ጊዜ ፡ ንጉሡ ፡ አሣርሐዶን ፡ ከአሰር ፡ ወደግብፅ ፡ ጉዞ ፡ ዠመር ፡ ነበር ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ በመንገድ ፡ ሞተ ፡ በመንግሥቱም ፡ ልጁ ፡ አሱርባ
 ኒፓል ፡ (አሱር—ባን—ሀባል) ፡ ተከተለው ፡ ታርሐቃ ፡ ከደቡብ ፡
 ወደሰሜን ፡ ተመልሶ ፡ ፫ ፡ ዓመት ፡ እንደገዛ ፡ አሱርባኒፓልም ፡ ያባ
 ቱን ፡ መንግሥት ፡ በ፫ ፡ ዓመት ፡ ውስጥ ፡ ካረጋገጠ ፡ በኋላ ፡ በ፫
 ኛው ፡ ዓመት ፡ ብዙ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ላከ ፡ የተላከ
 ውም ፡ ጦር ፡ ታርሐቃን ፡ አሸንፎ ፡ እንደገና ፡ መምፈስ ፡ ገባ ፡ ታር
 ሐቃም ፡ ሁለተኛ ፡ ወደቱብ ፡ መሸሽ ፡ ግድ ፡ ሆነበት ፡ የደልታ ፡
 መሳፍንትም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ለራሳቸውም ፡ ለታርሐቃም ፡ ሲሉ ፡
 አሶራውያንን ፡ ምንም ፡ በርትተው ፡ ቢዋጉ ፡ አልሆነላቸውምና ፡
 ተሸንፈው ፡ ወደ ፡ አሶራውያን ፡ ገቡ ።

የአሶራኛ የጦር ፡ መሪም ፡ ግራና ፡ ቀኝ ፡ ከታርሐቃ ፡ ጋር ፡ ያበ
 ፍትን ፡ መሳፍንት ፡ እየያዘ ፡ ለመቀጣጫ ፡ እንዲሆኑ ፡ በጭካኔ ፡
 እየቀጣ ፡ ኒካምንና ፡ ሻርሱዳሪ ፡ የሚባሉትን ፡ ብቻ ፡ ወደጌታው ፡
 ወደ ፡ አሱርባኒፓል ፡ ወደ ፡ ነነዌ ፡ ላካቸው ። ታርሐቃንም ፡ ከመ
 ምፈስ ፡ እስከ ፡ ቴብ ፡ ድረስ ፡ ዓባይ ፡ ላባይ ፡ እያላደደ ፡ ከቴብም ፡
 አለወጥቶ ፡ ወደ ፡ አባቶቹ ፡ አገር ፡ ወደ ፡ ናፓታ ፡ እንዲሸሽ ፡ አስገ
 ደደው ።

በዚህ ፡ መካከል ፡ ከታሕታይ ፡ ግብፅ ፡ ተማርከው ፡ ከነበሩት ፡
 ነገሥታት ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ሰሙን ፡ የጠቀሰነው ፡ ኒካም ፡ ከታር
 ሐቃ ፡ በታች ፡ ሆኖ ፡ ሲዋጋ ፡ በአሶራውያን ፡ ተማርኮ ፡ ወደ ነነዌ ፡
 ከተላከ ፡ ወዲህ ፡ ንጉሠ ፡ አሱርባኒፓል ፡ ለፖለቲካና ፡ ለአስተዳ
 ደር ፡ ሲል ፡ ከግደኞቹ ፡ መሳፍንት ፡ ኒካም ፡ ከላይ ፡ ከታፍነከታ ፡
 የወረደ ፡ የቦኮንራፍ ፡ ልጅ ፡ የሳይስ ፡ መስፍን ፡ በመሆኑ ፡ ሽልማ
 ትና ፡ ዘውድ ፡ ሰጥቶ ፡ በማናቸውም ፡ ነገር ፡ አሰደሰቶ ፡ ወደ ፡ ታሕ
 ታይ ፡ ግብፅ ፡ ከተማ ፡ ወደመምፈስ ፡ ተልኮ ፡ መጣ ። በርሱም ፡ አጠ
 ገብ ፡ አሶራዊ ፡ ባለሥልጣን ፡ አብሮ ፡ ሆኖ ፡ አንደ ፡ ጲላጠስና ፡
 አንደ ፡ ሄሮድስ ፡ ስለሚያስተዳድሩ ፡ በግብፅ ፡ የአሶር ፡ ግዛት ፡ እስከ
 ታኑታሙን ፡ ድረስ ፡ ለጥቂት ፡ ዓመታት ፡ ጸድቆ ፡ ቆየ ። ታይለኛ
 ውና ፡ አስፈሪው ፡ ኢትዮጵያዊው ፡ ፈርዖን ፡ ታርሐቃም ፡ ወደና
 ፓታ ፡ እንደ ፡ ተመለሰ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሳይቆይ ፡ ስለሞተ ፡ በርሱ ፡

እግር ፡ ታኑታሙን ፡ ነገሠ ። ስለታርሐቃ ፡ አሟሟት ፡ ፩ ፡ አንድ ፡
 ጽሑፍ ፡ እንደዚህ ፡ ይላል ።

«የአሞንን ፡ ከሀናት ፡ ጭንቅላት ፡ በሰይፍ ፡ እስቆርጠህ ፡ ካላ
 ስጧረሰከ ፡ መንግሥትህ ፡ አይረዝምም» ፡ የሚል ፡ ራእይ ፡ በሕ
 ልሙ ፡ ዓይቶ ፡ እንደነበረና ፡ ይህን ፡ የመሰለውን ፡ ዓመፅ ፡ ሠርቼ ፡
 መንግሥቱ ፡ ከሚረዝም ፡ የመንግሥቱን ፡ ማጠር ፡ አወዳሰሁ ፡
 ብሎ ፡ መንግሥቱን ፡ ለካህናት ፡ አሰረከቦ ፡ እርሱ ፡ አገሩ ፡ ናፓታ ፡
 ሔዶ ፡ ትንሽ ፡ ጊዜ ፡ እንደቆየ ፡ መሞቱን ፡ ይገልጻል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡
 ይህ ፡ ታላቅ ፡ ፈርዖን ፡ ከከርሰትና ፡ በፊት ፡ በ፮፻፷፬ ፡ ዓመት ፡ ሲሞት ፡
 ግብፅንና ፡ ኢትዮጵያን ፡ ደርቦ ፡ ካያ ፡ ሰድሰት ፡ ዓመት ፡ ገዝቷል ።
 ከፈርዖንነቱ ፡ በፊት ፡ በናፓታ ፡ ብቻ ፡ ፳፫ ፡ ዓመት ፡ ያህል ፡ ነግ
 ሷል ።

ስለዚህ ፡ በድምሩ ፡ እሥልጣን ፡ ከወጣ ፡ ግፃ ፡ ዓመት ፡ ይሆን
 ዋል ፡ ግብት ፡ ነው ። ታርሐቃ ፡ እንደፒያንኪ ፡ እንደሻባቃ ፡ የገነነ ፡
 ድል ፡ አድራጊ ፡ ንጉሥ ፡ ነበር ። በዘመኑም ፡ በግብፅ ፡ እስከ ፡ እርሱ ፡
 ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ሲሠራበት ፡ የኖረው ፡ ባለፈው ፡ የተመለከት
 ነው ፡ ሂሮሮግሊፍ ፡ የሚባለው ፡ የዕቃን ፡ የእንሰሳን ፡ የአዕዋፍን ፡
 ሥዕል ፡ እየቀረጹ ፡ የማናገር ፡ ፊደል ፡ ቀርቶ ፡ ዴሞቲክ ፡ የሚባለ
 ውን ፡ አዲስ ፡ ፊደል ፡ አውጥቶ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ነገር ፡ ግን ፡
 ይህ ፡ የርሱ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ አዲስ ፡ ፊደል ፡ በዘመኑም ፡ ቀጥ
 ለው ፡ ባሉትም ፡ ነገሥታት ፡ የተሰፋፋ ፡ አይመስልም ። ከነርሱ ፡
 ወዲህ ፡ ሐውልቶቻቸውን ፡ ካስቀረጹ ፡ ነገሥታት ፡ ውስጥ ፡ በ፳፫
 ፶፫ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ አስቸርታ ፡ የሚባለው ፡ ንጉሥ ፡ ለአ
 ምላኩ ፡ ለአሞን ፡ ለራሱም ፡ ሐውልት ፡ ሠርቶ ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ ለአ
 ምላኩ ፡ በየጊዜው ፡ የሰጠውን ፡ ሰለት ፡ በጥንቱ ፡ ፊደል ፡ የተጻፈ
 ውን ፡ ወደፊት ፡ እናገኛለን ። ነገር ፡ ግን ፡ የዴሞቲኩ ፡ ጽሑፍ ፡
 በፍጥነት ፡ ለመጻፍ ፡ ብቻ ፡ ሲቀና ፡ የፊደሉ ፡ መልክ ፡ እንደፊተ
 ኛው ፡ እያምርምና ፡ ምናልባት ፡ ሕዝቡና ፡ ቤተ ፡ መንግሥቱ ፡ በዴ
 ሞቲኩ ፡ ፊደል ፡ ለሥራ ፡ ብቻ ፡ ሲጠቅም ፡ ለሐውልትና ፡ ለቅርጽ ፡
 የፊተኛውን ፡ የሂሮሮግሊፍ ፡ ቅርጽ ፡ እየመረጡ ፡ የሚሠሩበት ፡
 ይመስላል ።

ታኑታሙን ።

በታርሐቃና ፡ በታኑታሙን ፡ መካከል ፡ እርድ ፡ አሚን ፡ የሚባል
 ፩ ፡ ዓመት ፡ ገሥዮ ፡ የሚባል ፡ ፮ ፡ ሰዓት ፡ መንገዳቸውን ፡ ብላቴን ፡
 ጌታ ፡ ጎሩይ ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፋቸው ፡ ዝርዝራቸውን ፡ እግብተ
 ዋል ። (ገጽ ፡ ፳) ፡ ሙሴ ፡ ገን ፡ ዋሪዮ ፡ ደግሞ ፡ ገሥዮንን ፡ ትቶ ፡
 እርድ ፡ አሚንን ፡ አግብቷል ። ታሪኩንም ፡ ሲቀጥል ፡ ከታርሐቃ ፡
 በኋላ ፡ እንደ ፡ ነገሠና ፡ እስከ ፡ ሰሜናዊው ፡ ግብፅ ፡ ደርሶ ፡ እሶራው
 ያን ፡ እንደ ፡ አባረሩት ፡ ከዚያም ፡ ተመልሶ ፡ በናፓታ ፡ እንደሞተና ፡
 ከርሱ ፡ መንግሥትን ፡ ታኑታሙን ፡ እንደ ፡ ተቀበለ ፡ ጽፏል (፩) ።
 ሙሴ ፡ ዋሪዮም ፡ ብላቴን ፡ ጌታም ፡ ይኸን ፡ ቃል ፡ የወለዱበት ፡
 እንድ ፡ የታሪክ ፡ ምንጭ ፡ ይሆናል ።

ነገር ፡ ግን ፡ የግብፅንና ፡ የኑብያን ፡ ታሪክ ፡ ሐውልቱንም ፡ ጽሑ
 ፋንም ፡ የመረመሩ ፡ በግብፅና ፡ በሉንዶን ፡ በፓሪስም ፡ የጥንታዊ ፡
 ዕቃ ፡ በመዘውም ፡ ዋበቃ ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ የነበሩ ፡ ሊቃውንት ፡ ፈረ
 ንሳውያን ፡ እጉስት ፡ ማሪዮት ፡ ሙሴ ፡ ኤቲዩን ፡ ድሪውቶን ፡ ሙሴ ፡
 ገዝ ፡ ቫንዲዮ ፡ ግብፃዊ ፡ ካታዊ ፡ ፓሻ ፡ ጀርመናዊው ፡ ምስተር ፡
 ለፕሲዩለና ፡ እንግሊዛዊው ፡ ዋላስ ፡ ባጅ ፡ የቀሩትም ፡ ብዙዎቹ ፡
 ከታርሐቃ ፡ ታኑታሙንን ፡ ያስከትላሉ ። በስም ፡ ዝርዝር ፡ በዘመን ፡
 እቋጣጠር ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ መለያዩቱ ፡ የተለመደ ፡ ነገር ፡
 ሆኗል ። ቢሆንም ፡ ተያይዞ ፡ የመጣን ፡ ዝርዝርና ፡ ስም ፡ እየተከተሉ ፡
 ከሚገለብሱት ፡ ሐውልትን ፡ የመረመሩትን ፡ መከተል ፡ ቲንሽ ፡
 ሳይሻል ፡ እይቀርም ። በታርሐቃና ፡ በአሣርሐዶን ፡ ጦርነት ፡ ላይ ፡
 እንደተገነዘብነው ፡ በሐውልቱም ፡ ላይ ፡ ንጉሡ ፡ ራሱ ፡ እንደወደደና ፡
 ደስ ፡ እንደሚለው ፡ እያስቀረጸ ፡ እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ እንኳን ፡ ከእው
 ነት ፡ መዘለሉ ፡ ባይቀር ፡ ስምንና ፡ ዓመትን ፡ ይጠነቅቃል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ወደ ፡ ታኑታሙን ፡ እንመለስና ፡ የንግሡን ፡ ዜና
 መዋዕል ፡ እንመልከት ። ታኑታሙን ፡ እንደ ፡ አባቶቹ ፡ ስሙ ፡ ብዙ

ነው ። አሜን ፡ ሜሪኑት ፡ — ኑአት ፡ ሚይአሙን ፡ ባካራ ፡ ራባካ ፡
 ይባላል ።

ታኑታሙን ፡ በናቱ ፡ የታርሐቃ ፡ የልጅ ፡ ልጅ ፡ የሻባቶቃ ፡
 ልጅ ፡ ነው ። ቀድሞ ፡ ግማሾቹ ፡ የሻባካ ፡ ወይም ፡ የአርድ ፡ አሚን ፡
 ልጅ ፡ ወይም ፡ የታርሐቃ ፡ የጉድፈቻ ፡ ልጅ ፡ ይሉት ፡ የነበረው ፡ ሰሐ
 ተት ፡ ሆኗል ። በዚሁ ፡ በጀበል ፡ ባርካ፡ሙሴ ፡ ማሪዮትና ፡ ሙሴ ፡ ጎጆ፡
 ሙሴ ፡ ለፕሲዩሱ ፡ ከተረጎሙት ፡ ከአምስቱ ፡ ከኢትዮጵያውያን ፡ ነገሥ
 ታት ፡ ሐውልት ፡ አንዱ ፡ የዚሁ ፡ የታኑታሞን ፡ (አሚን ፡ ሜሪኑት ፡
 ራባካ) ፡ ነው ። ይኸም ፡ ሐውልት ፡ «የሕልም ፡ ሐውልት» ፡ የሚባል ፡
 ስያሜ ፡ ተሰጥቶታል ። የሐውልቱ ፡ ርዝመት ፡ እንደ ፡ ሜትር ፡
 ከ፴፪ ፡ ስፋቱ ፡ ሰባ ፡ ሁለት ፡ ሳንቲም ፡ ሆኖ ፡ ጽሑፋን ፡ የያዙት ፡
 መሥመሮች ፡ ላይ ፡ «የፀሐይ ፡ ልጅ ፡ የአሞን ፡ ልጅ ፡ — ዘላለም ፡ የሚ
 ናረው ፡ የሁለቱ ፡ እገሮች ፡ (የኢትዮጵያና ፡ የግብፅ ፡) ንጉሥ ፡ . .
 . . » የሚባለው ፡ የዘወትር ፡ ደንበኛ ፡ ንጉሣዊ ፡ የእርእሱቱ ፡ ንግ
 ግር ፡ ይዠምራል ። ከዚያ ፡ ቀጥሎ ፡ « በሕልሜ ፡ እንድ ፡ እባብ ፡
 ከቀኝ ፡ አንድ ፡ እባብ ፡ ከግራዬ ፡ በኩል ፡ ሲወጣ ፡ አየሁ ፡ ይኸንን ፡
 ተርጉሙልኝ» ፡ ብሎ ፡ ሲነጋ ፡ አዋቂዎቹን ፡ የጠየቀበት ፡ እነሱም ፡
 ሁለቱ ፡ እባቦች ፡ ደቡብን ፡ ኢትዮጵያንና ፡ ሰሜን ፡ ግብፅን ፡ ወደ ፡
 ፊት ፡ የመግዛትህ ፡ ምልክት ፡ ነው ፡ ብለው ፡ የተረጎሙለት ፡ ንጉ
 ሡም ፡ ይኸን ፡ ሲሰማ ፡ በሕልሙ ፡ አፈታት ፡ ተደስቶ ፡ ለካህናቱና ፡
 ለመኳንንቱ ፡ ግብር ፡ ያገባበት ፡ በናፍ ፡ ላለው ፡ ላባቱ ፡ ለአሞን ፡
 መሥዋዕቱን ፡ ያቀረበበት ፡ ይቀጥላል ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በዚሁ ፡ ሐውልት ፡ የተጻፈው ፡ ንግግር ፡ እንደ
 ሚያመለክተው ፡ ታኑታሙን ፡ ከከተማው ፡ ከናፓታ ፡ ተነሥቶ ፡
 ኤሌፋንቱን ፡ ከዚያም ፡ ተጉዞ ፡ ቲብ ፡ ደረሰ ። በምዕራብም ፡ በም
 ሥራቅም ፡ ደስታ ፡ ሆነ ። በያለበትም ፡ የደስታና ፡ የዕልልታ ፡
 ጩኸት ፡ ተሰማ ። ቀጥሎም ፡ ወደሰሜን ፡ ተጉዞ ፡ መምራሰ ፡ ደረሰ ፡
 ጠላቶቹንም ፡ አጠፋ ፡ ወደ ፡ ፕታህ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ገብቶ ፡ ለፕ
 ታህ ፡ ሶካሪለና ፡ ለወዳጁ ፡ ለፓስኮት ፡ መሥዋዕቱን ፡ አቀረበ ። ወደ ፡
 በሜን ፡ አሁንም ፡ ጉዞውን ፡ ቀጥሎ ፡ የደልታን ፡ መሳፍንት ፡ አስገ
 በረና ፡ ወደመምራሰ ፡ ተመለሰ ። በዚያም ፡ ሳለ ፡ የጠላት ፡ አለቆች ፡

(፩) J. MORIE - HIST. D'ETHIOPIE ፪፻፱፪ - ፪፻፱፮

መጥተዋል፡ ብለው፡ ነገሩት፡ እሱም፡ «ሊውጉኝ፡ ወይስ፡ ባርቼ፡ ለመሆን፡ ነው፡ የመጡት» ብሎ፡ ጠየቀ፡ «የለም፡ ምሕረት፡ ለመለመን፡ ነው፡ የመጡት» ። ሲሉ፡ መስሎሱት፡ በዚያን፡ ጊዜ፡ አልሞት፡ የነበረው፡ ሕልምና፡ ፍቺው፡ ትዝ፡ እለው፡ ለአሞንም፡ ምስጋና፡ እቀረበ = ሸፍተውበት፡ የነበሩት፡ እለቆቹም፡ ቀርበው፡ በፊቱ፡ ተንበርከከው፡ «ለአምላክህና፡ ላንተ፡ ፈቃድ፡ እንገዛስን»፡ ሲሉ፡ ቃላቸውን፡ ሰጡት ። እሱም፡ በንግግራቸው፡ ተደስቶ፡ ምሕረት፡ አድርጎ፡ በየአገራቸው፡ ሰደዳቸው ። ከቀረቡት፡ የመዝናኛ ሪያ፡ እለቃ፡ ሆኖ፡ የተናገረው፡ ፓከን፡ የሚባለው፡ የፓ፡—ስፔት፡ (ዓረብያ?)፡ ሹም፡ ነው ።

ታኑታሙን፡ ይህን፡ ሁሉ፡ ከአደረገ፡ በኋላ፡ ምርኮውን፡ እንደያዘ፡ በደስታ፡ ከሰሚናዊ፡ ግብፅ፡ ወደ፡ እገሩ፡ ወደናፓታ፡ ተመለሰ ።

ይህ፡ አተራረክ፡ ራሱ፡ በዘመኑ፡ እንደፈቃዱ፡ በሠራው፡ ሐውልት፡ ላይ፡ ራሱ፡ ያስቀረጸው፡ ንግግር፡ ነው። ከዚህ፡ ቀደም፡ እንዳመለከትነው፡ የጥንት፡ ነገሥታት፡ ሌላ፡ ባዕድ፡ ሰው፡ ካልተረከባቸው፡ በቀር፡ ራሳቸው፡ በሚያስቀርጹት፡ ሐውልት፡ ላይ፡ ወይም፡ በሚያጽፉት፡ ታሪክና፡ ዜና፡ መዋዕል፡ ላይ፡ ከብራቸውን፡ ድል፡ አድራጊነታቸውን፡ ጸድቅነታቸውን፡ ሐቀኛ፡ ፈራጅነታቸውን፡ እየጋነኑ፡ ከማስቀረጽና፡ ከማጻፍ፡ በቀር፡ ከሠሩት፡ በጎ፡ ተግባር፡ ጋር፡ የሠሩትን፡ ስሕተት፡ ይሸም፡ በቀር፡ በድል፡ አድራጊነታቸው፡ ላይ፡ እንዳንድ፡ ጊዜ፡ የደረሰባቸውን፡ ድል፡ መሆን፡ በፍጹም፡ አይጠቅሱም ። በጥንትም፡ በመካከለኛው፡ ዘመን፡ ታሪክም፡ በእገራችን፡ በአክሱምና፡ በላስታ፡ በሸዋና፡ በጎንደር፡ የነበሩ፡ ነገሥታትም፡ እንደዚሁ፡ ያውሮፓና፡ የምሥራቅ፡ ነገሥታትም፡ «በጦርነት፡ ተሸንፈው፡ ሸሸሁ፡ ፈርቼ፡ ተማረከሁ፡ ሳይቀናኝ፡ ቀርቶ፡ ድል፡ ተመታሁ» የሚል፡ ቃል፡ በዘመናቸው፡ በሚጻፈው፡ ዜና፡ መዋዕልና፡ ሐውልት፡ ላይ፡ ተቀርጾም፡ ተጽፎም፡ አይገኝም ። ከነርሱ፡ ሹመትና፡ እንጀራ፡ የሚጠብቀውም፡ ጸሐፊና፡ ሠራተኛ፡ ደስ፡ የሚላቸውን፡ ንግግር፡ በምስጋና፡ በውዳሴ፡ በማጋነን፡ እየተፈላለገ፡ ከመጻፍ፡ በቀር፡ ከፋውን፡ ከደጉ፡ ከብሩን፡ ከሐግሩ፡ ቀላቅሎ፡ እየበረዘ፡ መጻፍ፡ አይቻለውም ። በዚህ፡ ፈንታ፡

ስለነገሥታቱ፡ በየዚና፡ መዋዕላቸው፡ አሁንም፡ ባለፈውም፡ በሚመጣውም፡ ተጽፎ፡ ሲነገር፡ የምንሰማው፡ ንጉሠ፡ የአምላክ፡ ልጅና፡ ወዳጅ፡ ጠላቶቹ፡ በፊቱ፡ የማይቆሙ፡ ብቻውን፡ ወይም፡ ቲንሽ፡ ወታደር፡ ይዞ፡ ሸውን፡ የሚያባርር፡ ለወዳጅ፡ ቸር፡ ለጠላቱ፡ የማይበገር፡ እየተባለ፡ ነው። ነገር፡ ግን፡ ማናቸውም፡ በዚህ፡ ዓለም፡ የተደረገ፡ ነገር፡ ሁሉ፡ በምስጋና፡ በሸፈንም፡ በቃለ፡ እጋኖ፡ ቢከለልም፡ ምሥጢሩ፡ የሚገለጽበት፡ ምክንያትና፡ ጊዜ፡ እይጠፋም ። ንጉሠ፡ ሲሞት፡ ነዋሪው፡ አዛውንት፡ ከታሪኩ፡ እየሰየ፡ ያወራዋል ። በዚህም፡ ላይ፡ በወሰን፡ የሚገኝ፡ ባላጋራም፡ ወዳጅም፡ የሆነ፡ መንግሥትና፡ ሕዝብ፡ ወይም፡ ከሁሉም፡ ባዕድ፡ የሆነ፡ ሹመትና፡ እንጀራ፡ ደጅ፡ የማይጠና፡ ሰው፡ እውነት፡ የመለለውን፡ ተፈላልጎ፡ ሲጽፈው፡ ምውታኑ፡ ነገሥታት፡ በሕይወታቸው፡ ያጸፉት፡ ጨርሶ፡ ከመሠረቱ፡ እንኳን፡ ባይፈርስ፡ ከውስጡ፡ የሚመዘዘንና፡ የሚመሳሰል፡ መንገድ፡ ይገኝበታል ።

አሁንም፡ ታኑታሙን፡ በራሱ፡ ሐውልት፡ ላይ፡ ያስቀረጸው፡ ሕልሙና፡ ፍቺው፡ ከናፓታ፡ ተነሥቶ፡ በኤሌፋንቲንና፡ በቱብ፡ አድርጎ፡ መምሬስ፡ ድል፡ አድርጎ፡ መግባቱ፤ የታሕታይ፡ ግብፅን፡ ለመዝናኛ ሪያ፡ ጊዜ፡ ማስገበሩ፡ እውነት፡ መሆኑ፡ ሳይቀር፡ ከእስገበረ፡ በኋላ፡ ከርሱ፡ በፊት፡ የነበሩትን፡ አባቶቹን፡ ሻባካንና፡ ታርሐቃን፡ የእሶር፡ ነገሥታት፡ እነሳርጎንና፡ እነአሣርሐዶን፡ እንዳባረሩዋቸው፡ እሱንም፡ የእሶሩ፡ ንጉሥ፡ አሱርባኒ፡ ከታሕታይ፡ ግብፅ፡ በጦርነት፡ እሸንፎ፡ እንዳባረረው፡ ሐውልቱ፡ አይገልጽም ። ዛሬ፡ ከአሱርባኒ፡ ዜና፡ መዋዕል፡ ከግብፃውያኑም፡ ራሱም፡ ከእስቀረጸው፡ ሐውልት፡ ተዋጥቶ፡ እየተመረመረ፡ የተጻፈው፡ ታሪክ፡ ስለርሱ፡ የሚለው፡ ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ በተጻፈው፡ ዓይነት፡ ነው ። ከዚህ፡ ግማሹ፡ ያሰፈውን፡ አተራረክ፡ የሚያጸድቅ፡ እንጂ፡ ጨርሶ፡ የሚያፈርስ፡ አይደለም ።

ታኑታሙን፡ አንድ፡ እባብ፡ በግራዬ፡ አንድ፡ እባብ፡ በቀኛ፡ ሲወጣ፡ በሕልሜ፡ እየሁ፡ ብሎ፡ ከተናገረ፡ በኋላ፡ ነቢያትና፡ ሕልም፡ ፈችዎች፡ ሁለቱን፡ እገር፡ የመግዛትህ፡ ምልክት፡ ነው፡ ብለው፡ ተርጉመውለታል። ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ ትልቁ፡ ድል፡ አድራጊ፡

ታርሐቃ፡ ሲሞት፡ ገና፡ አስቀድሞ፡ ሥልጣንና፡ ግዛት፡ ሲካፈል፡
 ቆይቶ፡ ነበርና፡ በናፓታ፡ ከነገሠ፡ በኋላ፡ ጉዞውን፡ ወደኤሌፋን
 ቲን፡ ቀጥሎ፡ ከዚያ፡ ቴብ፡ ገብቷል ። ይኸ፡ ሁሉ፡ አገር፡ ከብዙ፡
 ጊዜ፡ ገምሮ፡ የኢትዮጵያ፡ ነገሥታትና፡ የአምላካቸው፡ የአሞን፡
 ይዞታ፡ (አጥቢያ)፡ ስለሆነ፡ እስከ፡ ቴብ፡ ድረስ፡ የሚቃወሙው፡
 አላገኘም ። እንዲያውም፡ በየመንገዱ፡ «በሰላም፡ ግባ፡ ለግብፅ፡
 ሕይወት፡ ስጥ፡ የወደቁትን፡ ቤተ፡ መቅደሶች፡ አንግ፡ ሐውልቶች
 ንና፡ ምስሎችን፡ አቃና፡ ስለአግልከቱ፡ መሥዋዕታቸውን፡ አቅርብ።
 ስለታቸውን፡ ስጥ፡ በበዓላቸው፡ ይከበሩ፡ ዘንድ፡ ካህናቶችን፡ በየ
 ቤተ፡ መቅደሳቸው፡ አስማራ»፡ እንዳሉት፡ ተጽፏል ። ከቴብ፡ ተነ
 ሥቶ፡ መምፈስ፡ ሲደርስ፡ ግን፡ በአሰር፡ መንግሥት፡ ሥልጣን፡
 ውስጥ፡ የነገሡት፡ ሻያ፡ የሚሆኑት፡ የሰሜናዊው፡ ግብፅ፡ ነገሥ
 ታት፡ ከነዋሪው፡ ከአሰር፡ ወታደር፡ ጋር፡ ሆነው፡ ተዋጉት ። ነገር፡
 ግን፡ ድል፡ አድርጎአቸው፡ እስከ፡ ደልታ፡ ድረስ፡ አባረራቸው ።
 በዚያም፡ እምሽጋቸው፡ ገብተው፡ ስለተደበቁ፡ ወደ፡ መምፈስ፡
 ተመለሱ ። መምፈስ፡ ሳለ፡ አነዚሁ፡ ነገሥታት፡ እላይ፡ ሐውልቱ፡
 እንደገለጸው፡ ከመካከላቸው፡ ፓኬሩሪ፡ የሚባለውን፡ የፓስፒድን፡
 መስፍን፡ መሪ፡ አድርገው፡ ባንድነት፡ ምሕረትን፡ ለምነው፡ ገቡ
 ለት ። በፈቱም፡ እንደዚህ፡ ሲሉ፡ ተናገሩ ። «የሕይወት፡ መንፈስ
 ሰጠን፡ አንተን፡ የከበደ፡ ሕይወት፡ የሰውምና፡ በነገሥታት፡ ቀን፡
 አንደተናገርኸው፡ በበታችህ፡ እንዳሉት፡ ሰዎች፡ እንሆናለን፡ . .
 . . » እንደሐውልቱ፡ እነጋገር፡ ግርማዊነቱ፡ ይኸን፡ ሲሰማ፡
 ልቡ፡ በደስታ፡ ተመላ፡ ሙብልና፡ መጠጥም፡ አዘዘላቸው ።

አሰርባኒ፡ ገደለው፡ ኒካዎም፡ ከሞተ፡ በኋላ፡ ልጁ፡ ፕላሚቲክ፡ ከመ
 ምፈስ፡ ሸሽቶ፡ ወደ፡ ነነዌ፡ ሂዶ፡ ከአሰርባኒ፡ ጋር፡ ተገና
 ኝቶ፡ የሆነውን፡ ሁሉ፡ በዝርዝር፡ ነገረው ። ኃይለኛው፡ አሰርባኒ
 ፓል፡ የአሰር፡ ንጉሥ፡ በከተማው፡ በነነዌ፡ ሳለ፡ ታኑታሙን፡ ያደ
 ረገውን፡ ሁሉ፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ተናዶ፡ ራሱ፡ ጦሩን፡ እየመራ፡ ወደ
 ግብፅ፡ መጣ ። በዚያም፡ ጊዜ፡ ታኑታሙን፡ ቀደም፡ ብሎ፡ ምርኮ
 ወን፡ ሁሉ፡ እንደያዘ፡ ወደቴብ፡ ተመልሶ፡ ነበርና፡ ከአሰርባኒ

ፓል፡ አልተገናኙም ። ነገር፡ ግን፡ የአሰራውያን፡ ጦር፡ የታኑታሙ
 ንን፡ ጦር፡ እያባደደ፡ ታኑታሙንን፡ በቴብ፡ በለደረሱበት፡ ቴብን፡
 ለቆ፡ ወደ፡ አባቶቹ፡ አገር፡ ወደ፡ ናፓታ፡ መጣ ።

ታኑታሙን፡ ከነሠራዊቱ፡ የለቀቀውን፡ በጣም፡ ስመ፡ ጥር፡
 የሆነውን፡ የቴብን፡ ከተማ፡ የአሞንን፡ ቤተ፡ መቅደስና፡ የሚያማ
 ምረውን፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ ሁሉ፡ የአሰር፡ ወታደሮች፡ ከፋኛ፡
 በዘበዙት ። ከቤተ፡ መንግሥትና፡ ከቤተ፡ መቅደስ፡ የተገኘው፡
 ግናቸውም፡ ዓይነት፡ ወርቅና፡ ብር፡ ልብስና፡ መሣሪያ፡ እየተዘ
 ረፈ፡ ከሐውልቱ፡ ጋር፡ ወደነነዌ፡ ተጋዘ ።

በዚያ፡ ዘመን፡ (፳፻፳፪፡ ዓመት፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት)፡
 ቴብን፡ ያገኛት፡ እልቂትና፡ ዘረፋ፡ እስከ፡ ብዙ፡ ዘመን፡ ድረስ፡
 እንዳታንሰራራ፡ አድርጓት፡ ነበር ። ይኸውም፡ ይታወቅ፡ ዘንድ፡
 ከሃምባ፡ ዓመት፡ በኋላ፡ በእስራኤል፡ የተነሣው፡ ናሆም፡ የሚባ
 ለው፡ ነቢይ፡ በዘመኑ፡ በራሷ፡ በነነዌ፡ ከተማ፡ ወደፊት፡ የሚደር
 ሰባትን፡ ወድቀት፡ ሲገልጽ፡ በአሁኑ፡ ሰዓት፡ በቴብ፡ የደረሰውን፡
 እንሥቶ፡ እንደዚህ፡ ይላል ። እነሆ፡ እኔ፡ ባንቺ፡ (በነነዌ)፡ ላይ፡
 ነኝ፡ ይላል፡ እገዛለብሁ፡ የሠራዊት፡ ጌታ፡ ልብስሽንም፡ በፊ
 ትሽ፡ እገልጣለሁ፡ ለአሕዛብም፡ ራቁትሽን፡ አሳየሁ፡ ለመንግሥ
 ታትም፡ ነውርሽን፡ የሚያይሽም፡ ሁሉ፡ ካንቺ፡ እየሸሸ፡
 ነነዌ፡ ተፈታች፡ ይላል . . . አንቺ፡ ከነአሞን፡ (ከአሞን፡ ከተማ)፡
 ትበልጫለሽን፡ በፈሳሾች፡ መካከል፡ ከተቀመጠችው ። ውሃም፡
 በዙሪያዋ፡ ነበራት፡ ቅጥርዋም፡ በባሕር፡ ውስጥ፡ ነበር ። ኩሽና፡
 ምሥር፡ (ኢትዮጵያና፡ ግብፅ)፡ የማይቁጠሩ፡ ኃይሎዋ፡ ነበሩ ።
 ፋጥ፡ (ፓንታ፡ ግብፅ)፡ የማይቁጠሩ፡ ሉቢም፡ (ሊብያም)፡ እርሳ
 ቸው፡ የሚረዱሽ፡ ነበሩ ። ነገር፡ ግን፡ እርስዋ፡ ተጋዘች፡ ምርኮም፡
 ተማረከች፡ ሕፃናትዋም፡ ሁሉ፡ በመንገድ፡ ራሱ፡ ላይ፡ ተፈጠፈጡ ።
 በጌትዎችዋም፡ ላይ፡ ዕፃ፡ ተጣጣሉ ። ታላላቆችዋም፡ ሁሉ፡ በሠ
 ንሠለት፡ ታሠሩ፡ . . . » ትንቢተኛ፡ ናሆም፡ ምዕራፍ፡ ፫፡ ቁጥር፡
 ፩-፲ ።

በውነትም፡ ይህ፡ ነቢይ፡ እንዳመሰከተው፡ የአሞን፡ መቅደስ፡
 ያለበት፡ ይህ፡ የቴብ፡ ከተማ፡ ከቀድሞ፡ ገምሮ፡ ኃያላት፡ ፈርዖ

ኖች፡ እነቱትሞሴስ፡ እነራምሴስ፡ እነቱትእንካሙን፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ሕንፃና፡ ሐውልት፡ ያስጊጡት፡ ታላቅ፡ ከተማ፡ የማይፈርስ፡ ይመስል፡ ነበር ።

ዳሩ፡ ግን፡ በዚህ፡ ዓለም፡ እስፈረውና፡ ኃይለኛው፡ ሕዝብ፡ ተመልሶ፡ ፈረ፡ ምስኪን፡ እንደሚሆን፡ የደመቀ፡ ከተማ፡ ፈርሶ፡ ያልደመቀው፡ መንደር፡ እንደገና፡ የደመቀ፡ ከተማ፡ ይሆናልና፡ የዚህ፡ ዕጣ፡ ቴብን፡ ሲገጥሟት፡ ነቢዩ፡ እንዳለው፡ የአፍራሾቹን፡ የእሶራውያንን፡ ከተማ፡ ነንዌን፡ ደግሞ፡ በተራዋ፡ ሲእክሳር፡ የሚደን፡ ንጉሥ፡ ከፃ፡ ዓመት፡ በኋላ፡ እፈራርሶ፡ ራሱን፡ የእሶርን፡ መንግሥት፡ ሲጥለው፡ ወደፊት፡ እናገኛለንና፡ እሁን፡ የዚህን፡ ጉዳይ፡ እናሰፈው ።

የመጨረሻው፡ ኢትዮጵያዊው፡ ንጉሥ፡ ታኑታሙን፡ ከእሶራውያን፡ ጦር፡ እየሸሸ፡ ከመምፈስ፡ ወደ፡ ቴብ፡ ከቴብ፡ ወደናፓታ፡ ሐዶ፡ እንደተቀመጠ፡ በ፲፱፻፶፮፡ ዓመት፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ ሞተ ። እንግዲህ፡ የላዕላይና፡ የታሕታይ፡ ግብፅን፡ እሶር፡ ስለያዘው፡ በናፓታ፡ በራሳቸው፡ በኢትዮጵያውያኑ፡ (ኑብያ) ግዛት፡ ሸማግሌው፡ ፒያንኪ፡ ፫ኛ፡ የሚባለው፡ የእሚራቲስ፡ ባል፡ ከታኑታሙን፡ ቀጥሎ፡ ነገሠ ። ስለዚህ፡ ከታኑታሙን፡ በኋላ፡ በግብፅ፡ ላይ፡ የኢትዮጵያውያን፡ ገዥነት፡ ተወግዶ፡ ሌሎች፡ ኃያላን፡ እገሮች፡ ባቢሎን፡ ፋርስ፡ ግሪክ፡ ሮማ፡ ዓረብ፡ ቱርክ፡ ይፈራረቁባት፡ ዝምር ።

ምዕራፍ፡ ፲፮ ።

በግብፅ፡ የኢትዮጵያ፡ ግዛት፡ ፍጻሜ-የኢትዮጵያ፡ የግዛት፡ ዘመን ።

ባለፉትምዕራፎች፡ እንደ፡ እነበብነው፡ ግብፆች፡ ኢትዮጵያውያንን፡ ገዝተው፡ ሲያስገብሩ፡ ስኖሩ፡ በኋላ፡ ኢትዮጵያውያን፡ ደግሞ፡ መልሰው፡ ግብፅን፡ ገዙ ። ግብፅንም፡ የገዙት፡ የነዚህን፡ ነገሥታት፡ ዝርዝርና፡ የገዙበትን፡ ጊዜ፡ የቀድሞ፡ ጻሕፊ፡ እንደመሰለው፡ ሲጽፍ፡ ያንዱ፡ ከሌላው፡ ሁል፡ ጊዜ፡ በቲንሹ፡ በአተራረክ፡

እምብዛም፡ ሳይራራቅ፡ በዘመን፡ ቊጥር፡ ይለያያል ። እንደ፡ ኤውሮፓ፡ ቊጥር፡ ፪፻፹፡ ዓመት፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ በበጥሊሞስ፡ ፈላጊዎች፡ ዘመን፡ የነበረው፡ ግዴቶን፡ (MANETHON) የሚባለው፡ በግሪክ፡ ቋንቋ፡ ባዘጋጀው፡ የግብፅ፡ የታሪክ፡ መጽሐፍ፡ ውስጥ፡ የጠፋው፡ ጠፍቶ፡ በተገኘው፡ የነገሥታት፡ ዝርዝር፡ ላይ፡

፩ኛ፡ ሰበቆን፡ (ኻባካ)፡ ፮፡ ዓመት፡

፪ኛ፡ ሰቫኩስ፡ (ሻባታታ)፡ ፲፬፡ ዓመት፡

፫ኛ፡ ታርቆስ፡ ወይም፡ ታራቆስ፡ (ታርሐታ)፡ ፲፰፡ ዓመት፡ በድምሩ፡ ሦስት፡ ነገሥታት፡ ፵፡ ዓመት፡ ብቻ፡ መግዛታቸውን፡ ይጽፋል ።

የቀሩት፡ ደግሞ፡ እነሙሴ፡ ግሪዬት፡ ሙሴ፡ ሩገር፡ ሰጥሰዮስና፡ ራይዝነር፡ ካታዊ፡ ፓሻ፡ ድሪዮቶንና፡ ሻንድዮ፡ የቀሩትም፡ ሁሉ፡ በግብፅ፡ ጽሑፍ፡ ላይ፡ የተገኘውን፡ በመከተል፡ ከ፲፱፻፶፮-፲፱፻፶፯፡ ዓመት፡ የገዛውን፡ የመጀመሪያውን፡ ንጉሥ፡ ፒያንኪንም፡ የጽጽኛው፡ ሥርወ፡ መንግሥት፡ (ዲናስቲ)፡ መሥራች፡ ሳያደርጉ፡ ከሻባታ፡ ዝምረው፡

፩ኛ፡ ሻባካ፡ ፲፮፡ ዓመት፡ ከ፲፱፻፶፮፡ እስከ፡ ፲፱፻፶፯፡ ዓክልበ፡ ባፈት፡

፪ኛ፡ ሻባታካ፡ ፲፪፡ » ከ፲፱፻፶፮፡ እስከ፡ ፲፱፻፶፯፡ » »

፫ኛ፡ ታርሐታ፡ ፳፮፡ » ከ፲፱፻፶፯፡ እስከ፡ ፲፱፻፶፰፡ » »

፬ኛ፡ ታኑታሙን፡ ፮፡ » ከ፲፱፻፶፰፡ እስከ፡ ፲፱፻፶፯፡ » » ድምር፡ የአራቱ፡ ነገሥታት፡ የግዛት፡ ዘመን፡ ፷፩፡ ዓመት፡ ይሆናል ።

ሙሴ፡ ዣን፡ ሞሪዬ፡ ደግሞ፡ ምንም፡ እንኳን፡ እንደቀሩት፡ ነገሥታት፡ እዚያው፡ ተቀምጠው፡ እደላድሰው፡ ባይገዙ፡ ወረራ፡ ከዝምርናት፡ ከነዚራክ፡ ዝምር፡ እስከ፡ መጨረሻው፡ ንጉሥ፡ እስከ፡ እሚን፡ እሰር፡ ፪ኛ፡ ድረስ፡ እንደርሳቸው፡ እባብ፡ ዘመኑ፡ ከ፱፻፵፱፡ እስከ፡ ፲፱፻፶፩፡ ዓመት፡ እድርገው፡ የኢትዮጵያ፡ ገዥነት፡ በግብፅ፡ የቆየበትን፡ ዘመን፡ ፪፻፶፯፡ ዓመት፡ እድርሰውታል ።

እነዚህን፡ ሁሉ፡ ተመልክቶ፡ ወደ፡ እውነት፡ የሚጠጋ፡ መከካለኛ፡ መንገድ፡ የተፈለገ፡ እንደሆነ፡ ግን፡ የቀድሞዎቹን፡ ጻሕፊ

ዎች፡ የነግሪቶን፡ ወይም፡ የሞሪዮን፡ የመጨረሻ፡ ምርመራ፡ ስላ
 ፈረሰው፡ እንደደንቡ፡ የጽጅኛው፡ ዲናሰቲ፡ መሥራች፡ ፒያንኪ፡
 ጀኛው፡ ሲሆን፡ ይገባል። እሳይ፡ እንዳልነው፡ መሥራች፡ የሚያደ
 ርጉት፡ ከርሱ፡ በኋላ፡ የነገሠውን፡ ሻባካን፡ ነው። ምክንያቱም፡
 በፒያንኪና፡ በሻባካ፡ መካከል፡ ታፍናክታና፡ ልጁ፡ በኮሪስ፡
 ጣልቃ፡ ገብተው፡ ለዋቂት፡ ጊዜ፡ ግብፅን፡ ገዝተው፡ ጽጅኛውን፡
 የሳይንስ፡ ሥርወ፡ ኮንግሥት፡ መሥርተዋል፡ በማለት፡ ነው።
 ነገር፡ ግን፡ በፒያንኪና፡ በታናፍክታ፡ መካከል፡ ሊቀ፡ ካህን፡ ባለ
 በት፡ የተፈጸመውን፡ መሐላ፡ በሻባካ፡ በቦኮሪስ፡ መካከል፡ በዚህ፡
 መሐላ፡ መፍረስ፡ የተነሣ፡ የደረሰውን፡ ጦርነትና፡ በቦኮሪስ፡
 ላይ፡ የተፈጸመውን፡ ቅጣት፡ የተመለከትን፡ እንደሆነ፡ በመሐላ፡
 የተወሰነው፡ እርቅ፡ እንደሚረጋ፡ መመልከት፡ አለብን፡ ይኸም፡
 ሲሆን፡ የጽጅኛው፡ ዲናሰቲ፡ መሥራች፡ ፒያንኪ፡ ነው። የርሱም፡
 ግዛት፡ ዘመን፡ ከጸጸጸ፡ እስከ፡ ፳፻፲፮፡ ዓመት፡ ድረስ፡ ጧፊ፡
 ዓመት፡ (እንደሌሎቹ፡ ጧፊ)፡ ሲሆን፡ ከዚህ፡ ጽፏ፡ ዓመት፡ በኢ
 ትዮጵያ፡ ብቻ፡ ነግሦ፡ ይሆናልና፡ የግዛታቸውን፡ ዝርዝር፡ ድም
 ፍን፡ እንመልከት።

- ፩ኛ፡ ፒያንኪ፡ ፴፬፡ ዓመት፡
- ፪ኛ፡ ሻባካ፡ ፲፮፡ ዓመት፡
- ፫ኛ፡ ሻባካታቃ፡ ፲፪፡ ዓመት፡
- ፬ኛ፡ ታርሐቃ፡ ፳፮፡ ዓመት፡
- ፭ኛ፡ ታኑታሙን፡ ፷፡ ዓመት፡

የፒያንኪ፡ የኑብያ፡ ግዛቱ፡ ጽፏ፡ ዓመት፡ ባይቁጠር፡ በግብፅ፡
 ላይ፡ የቆየውን፡ የኢትዮጵያውያንን፡ ግዛት፡ በድምሩ፡ ፳፮፡ (ሰባ፡
 አምስት)፡ ዓመት፡ ግድም፡ ማድረግ፡ የተሻለ፡ ይመስላል።

እንግዲህ፡ ግብፅን፡ ከገዙት፡ ከኢትዮጵያውያን፡ የመጨረ
 ሻው፡ ንጉሥ፡ ታኑታሙን፡ ከግብፅ፡ ተመልሶ፡ በናፓታ፡ በጸጸጸ፡
 ዓመት፡ ከሞተ፡ በኋላ፡ ከፒያንኪ፡ ፫ኛ፡ ቀጥሎ፡ አሚን፡ አሰር፡
 የሚባለው፡ አደላድሎ፡ የናፓታን፡ መንግሥት፡ ያዘ፡ ስመጀመሪ
 ያውም፡ ጊዜ፡ የሳዕላይ፡ ግብፅን፡ ከቀድሞው፡ አባቶች፡ ሲያያዝ፡

እንደመጣው፡ ከያዘና፡ ከዚያም፡ አልፎ፡ ታሕታይ፡ ግብፅን፡ ስመ
 ጨመር፡ ሲል፡ ከግብፃውያኑ፡ ተዋግቶ፡ ሲሸነፍ፡ እንዲያውም፡
 የሳዕላይ፡ ግብፅን፡ ጭምር፡ ስቆ፡ በአገሩ፡ በኑብያ፡ (ኢትዮጵያ)
 ብቻ፡ ተጠቅልሎ፡ ተቀመጠ።

ከግብፅ፡ አሰርባረጋል፡ ኢትዮጵያውያንን፡ አባር፡ መምሬስ
 ንም፡ ቴብንም፡ በጦር፡ ኃይል፡ ይዞ፡ በዘረፋም፡ በምርኮም፡ እያ
 ሰጨነቀ፡ ከአሰንበረ፡ በኋላ፡ በበፊው፡ ግዛቱ፡ ያሉ፡ የከለዳውያ
 ንና፡ የኤላም፡ የዋራርቶ፡ ሕዝቦች፡ ሸፍተዋልና፡ ድረስ፡ የሚል፡
 መልእክት፡ ስለመጣበት፡ በግሥጋሜ፡ ወደ፡ አገሩ፡ ተመለሰ።

ስለዚህ፡ ግብፃውያኑ፡ ከአሰራውያንም፡ ከኢትዮጵያውያንም፡
 የነፃነት፡ ከፍት፡ ጊዜ፡ በማግኘታቸው፡ የሳይሱን፡ ንጉሥ፡ የኒቃ
 ምን፡ ልጅ፡ ፔላሜቲክ፡ ጀኛ፡ የተባለውን፡ እነገሡ። በርሱ፡ ውስጥ፡
 ወይም፡ ከርሱ፡ ጋር፡ አሰራውያን፡ የደለደሉዋቸው፡ የየአውራ
 ጃው፡ ኻያ፡ ነገሥታት፡ ወይም፡ እንደሂሮዶቱስ፡ አጻጻፍ፡ ዶዲካ
 ርሽ፡ (የ፲፫፡ ነገሥታት፡ ግዛት) የሚላቸው፡ ፲፪፡ ነገሥታት፡ አብ
 ረውት፡ ይገዙ፡ ዠመር፡ ቢሆንም፡ ከመካከላቸው፡ አንጋፋው፡ ፤
 እንደፈርዖን፡ የተቁጠረው፡ ፕላሜቲክ፡ ስለሆነ፡ በጊዜው፡ የግብ
 ፅን፡ መንግሥት፡ እንደ፡ ቀድሞው፡ ከፍ፡ ለማድረግ፡ የተቻለውን፡
 ሁሉ፡ አደረገ። በውስጡም፡ ከግሪክ፡ አውራጃ፡ ይበልጥ፡ ዋጋ፡
 ለበጣቸው፡ ወገን፡ እየተገዙ፡ የሚዋጉ፡ ዠግናቹን፡ የግሪክ፡
 ተወላጆችን፡ ቀጥሮ፡ የሚቀናቀኑትን፡ በነሱ፡ እያስመታ፡ በተ
 ረፈ፡ ራሱ፡ በሰላማዊ፡ አስተዳደር፡ ይደከም፡ ጀመር። ዳሩ፡ ግን፡
 ግሪኮች፡ በርሱ፡ ፊት፡ ባለሙዋልነትን፡ እግኝተው፡ በሥራ፡ ሲረ
 ዱት፡ የግብፃውያኑና፡ የሊብያዎቹ፡ ተወላጆች፡ በግሪኮቹ፡ ባለሙ
 ዋልነት፡ ቅር፡ ስለአላቸው፡ ውስጡን፡ ለአስተዳደር፡ አልተባበሩ
 ስትም። በዚህ፡ ዓይነት፡ የውስጥ፡ አስተዳደር፡ ፖለቲካው፡
 ይኸን፡ የመሰለ፡ ችግር፡ ሲፈጠርበትና፡ እርሱም፡ ችግሩን፡ በትግ
 ልና፡ በብልሐት፡ ለማሸነፍ፡ ሲጣጣር፡ ሲያሸንፈው፡ ያልቻለው፡
 በታናሽ፡ እስያ፡ ከአሰር፡ በኋላ፡ የተነሣውን፡ የባቢሎንን፡ ወራሪ
 ነት፡ ነው። ኢትዮጵያውያን፡ ስዘለቂታ፡ በአገራቸው፡ በናፓታ፡
 ሲቀሩስት፡ በአሰር፡ ውስጥ፡ የነበረው፡ የባቢሎን፡ መንግሥት፡

በዚህ ጊዜ፣ ተነሥቶ፣ ሁሉንም፣ እገሮች፣ ከወረራቸው፣ በኋላ፣ ወደግብፅ፣ መጣ፣ ያመጣጡን፣ ከመተረካችን፣ በፊት፣ ከአሰራውያን፣ ጋር፣ የተጣመረውን፣ አጭር፣ ታሪኩን፣ ቀጥሎ፣ ባለው፣ ምዕራፍ፣ እንመልከት ።

ምዕራፍ ፣ ፲፮ ።

የመገኘት መሪያው፣ የባቢሎን፣ መንግሥትና፣ ንጉሡ፣ ሐሙራቢ— የጉረቤቱ፣ የአሰር፣ መንግሥት፣ መነሣት ።

ግብፅ፣ ኃያል፣ ሥልጣን፣ ጥበበኛ፣ በነበረበት፣ ዘመን፣ በመካከለኛው፣ ምሥራቅ፣ ሌሎች፣ የሠለጠኑ፣ እገሮች፣ ነበሩ ። እነርሱም፣ በጤግሮስና፣ በኤፍራጥስ፣ ወንዞች፣ ግራና፣ ቀኝ፣ በመገኘታቸው፣ ግሪኮች፣ «ሚሶፖታሚያ፣ በሁለት፣ ወንዞች፣ መካከል፣ » ብለው ። የሰየሟቸው፣ የባቢሎንና፣ የአሰር፣ እገሮች፣ ናቸው ። ከነርሱም፣ በደቡብ፣ በኩል፣ ከልዳውያን፣ እሱ ። የነዚህም፣ ከተሞች፣ የአሰራውያን፣ ነነዌ፣ የባቢሎንናውያን፣ ባቢሎን፣ የከለዳውያን፣ ኡር፣ ስመጥርንታቸው፣ ብዙ፣ ጊዜ፣ በመጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ ተጠቅሶ፣ ይገኛል።

ከነዚህ፣ ከሦስቱ፣ በለሚን፣ በጤግሮስ፣ ወንዝ፣ በኩል፣ ያለው፣ አሰር፣ በባቢሎን፣ ንጉሥ፣ በሐሙራቢ፣ ጊዜ፣ ደካማ፣ ስለነበረ፣ ለባቢሎን፣ መንግሥት፣ እንደ፣ አንድ፣ አውራጃ፣ ይቆጠር፣ ነበር ። ከሐሙራቢ፣ ሞት፣ በኋላ፣ ደግሞ፣ አሰር፣ ኃይለኝነትን፣ አግኝቶ፣ ባቢሎንና፣ በዙሪያው፣ ያሉትን፣ እገሮች፣ እንደ፣ ገዛ፣ በሚቀጥለው፣ እንመልከታለን ።

በባቢሎንና፣ በአሰር፣ ነምሩድ፣ የሚባል፣ እደን፣ የሚወድ፣ ኒኑስ፣ የሚባል፣ የነነዌን፣ ከተማ፣ የከተመ፣ ለሚራሚስ፣ የምትባል፣ የባቢሎንን፣ ከተማ፣ ያስጌጠች፣ ተዋጊ፣ ንግሥት፣ ስርዳና፣ ፓል፣ የነነዌ፣ ከተማ፣ በጠላት፣ በከብብበት፣ ሀብቱንና፣ ቤተ፣ ሰቡን፣ ሰብስቦ፣ በፈቃዱ፣ ከእሳት፣ ነበልባል፣ ውስጥ፣ ገብቶ፣ ሞተ፣ የሚሉት፣ ነገሥታት፣ እንደነበሩ፣ በዋንት፣ የግሪክ፣ ጸሐፊዎች፣ ዘንድና፣ በመጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ ባንዳንድ፣ ቦታ፣ ይገኛል ።

ስለእሰርና፣ ባቢሎን፣ ሕዝብ፣ በየታሪኩ፣ መጽሐፍ፣ እንደሚገኘው፣ ከክርስትና፣ በፊት፣ ሦስት፣ ሺ፣ ዓመት፣ ላይ፣ ከወደ፣ ሰሜን፣ የወረዱ፣ ሱሜሪያን፣ የሚባሉት፣ ሌሎች፣ ደግሞ፣ አካድያን፣ የሚባሉ፣ ዘራቸው፣ ሴማዊ፣ የሆነ፣ በደቡብ፣ በኩል፣ ያለውን፣ ይዘው፣ ሱሜሪያን፣ የተባሉት፣ የኡርን፣ ከተማ፣ አካድያን፣ የተባሉት፣ የአካድን፣ ከተማ፣ ከትመው፣ ይኖሩ፣ ነበር ። ከነዚህ፣ ከሁለቱ፣ ከፍሎች፣ አካድያን፣ የተባሉት፣ የሴም፣ ዘሮች፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ ወደ፣ ኢትዮጵያ፣ ከተሻገሩት፣ ጋር፣ የፈደልና፣ የቋንቋ፣ የዘር፣ ቅርብ፣ ግንኙነት፣ እንዳለ፣ የቅርብ፣ ጊዜ፣ ጸሐፊዎች፣ ያምናሉ ።

እነዚህ፣ ሕዝቦች፣ ከዋነኛው፣ ንጉሥ፣ ከሐሙራቢ፣ በፊት፣ ከሦስት፣ ሺ፣ እስከ፣ ሁለት፣ ሺ፣ እንድ፣ መቶ፣ ዓመት፣ መካከል፣ መንግሥት፣ እቁመው፣ በነገሥታት፣ መመራታቸው፣ በዛሬ፣ መርማሪዎች፣ ዘንድ፣ ታውቋል። ሱሜሪያን፣ በነበሩበት፣ ከፍል፣ በተለይ፣ ቱሎ፣ በተባለው፣ ሥፍራ፣ አንድ፣ ጉዲያ፣ የተባለ፣ መስፍን፣ (ንጉሥ?) ኒን፣ ጊርሱ፣ ለሚባለው፣ እምላኩ፣ የሚያወራውን፣ የቤተ፣ መቅደስ፣ ፕላን፣ በእጁ፣ እንደያዘ፣ ሐውልቱ፣ ተሠርቶ፣ በሐውልቱ፣ ላይ፣ ንጉሡ፣ ለእምላኩ፣ እንደዚህ፣ ሲለው፣ ይነበባል ። « ንጉሥ፣ ሆይ፣ ኒን፣ ጊርሱ፣ ሆይ፣ ጎርፍን፣ (መግትን?) የምታቆም፣ . . . ፣ ትእዛዝህን፣ በትክክል፣ እፈጽማለሁ ። ኒን፣ ጊርሱ፣ ሆይ፣ ቤተ፣ መቅደስህን፣ በደስታ፣ አሠርቼ፣ ወደ፣ ዚያ፣ አገባኝለሁ ። . . . ባርከው፣ ባርከው፣ . . . » ይልና፣ ቀጥሎ፣ ቤተ፣ መቅደሱ፣ የተመረቀበት፣ ሰባት፣ ቀን፣ ሙሉ፣ በዓል፣ ተደርጎ፣ በዚህ፣ በዓል፣ ስሞን፣ የከተማው፣ ሕዝብ፣ ሁሉ፣ ገረድ፣ ከእመቤቷ፣ አሸከር፣ ከጌታው፣ የእኩልነት፣ መብት፣ አግኝተው፣ በደስታ፣ እንደዋሉ፣ እንደዚህ፣ ከፍ፣ ነገሮች፣ ወደ፣ ደግ፣ እንደተለወጡ፣ ያመለክታል ።

የሆነ፣ ሆኖ፣ ሱሜርና፣ አካድ፣ በተባሉት፣ ዘሮች፣ ላይ፣ ሌሎች፣ ሴማዊ፣ ዘሮች፣ በየጊዜው፣ እየተደባለቁ፣ የከለዳውያንንና፣ የባቢሎንን፣ የመገኘት መሪያውን፣ መንግሥት፣ ከቀድሞው፣ የበለጠ፣ አቋቋሙ ። በመጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ ውስጥ፣ ተደጋግማ፣ የተ

ነግቶው፡ የባቢሎን፡ ከተማ፡ በሁለት፡ ሺ፡ አምስት፡ መቶ፡ እና፡
 በሁለት፡ ሺ፡ ዓመት፡ መካከል፡ ተመሥርታ፡ ከቀን፡ ወደ፡ ቀን፡
 አየደመቀች፡ ሄደች ለአሰር፡ ከሚዶን፡ ከሐንድ፡ ከፋርስና፡ ከአ
 ርመን፡ ከግብፅ፡ ለሚመጡ፡ ነጋዴዎች፡ ዋና፡ መገናኛና፡ የሸቀጥ፡
 መገበያያ፡ መደብር፡ ሆነች፡ እንደዚህ፡ ሆና፡ በደመቀችበት፡ ጊዜ፡
 ሐሙራቢ፡ የሚባል፡ ኃይለኝነትን፡ በዋቂነትን፡ ከሐን፡ ሐጋጊነት፡
 ጋር፡ አጣጥፎ፡ የደዘ፡ ንጉሥ፡ ተነሣላቸው፡ እርሱም፡ ለባቢሎን፡
 መንግሥት፡ ለመገመሪያው፡ ሥርወ፡ መንግሥት፡ (ዲናስቲ) ጀኛ፡
 ንጉሥ፡ ነው፡ ይህ፡ ንጉሥ፡ የነበረበትን፡ ዘመን፡ የቀድሞ፡ ሊቃ
 ወንት፡ ጀሺ፡ ጀ፤ ዓመት፡ ግድም፡ ሲያደርጉት፡ የቆዩትን፡ ያሁን፡
 ሊቃውንት፡ አነቦታ፡ (Botta) እንደላጋርት፡ (Delaporte) እንሞ
 ርጋ፡ (Morgan) ጀሺ፡ ጀ፤ — ጀሺ፡ ጀ፤ ዓመት፡ መካከል፡ ከከር
 በትና፡ በፊት፡ ላይ፡ አሳርፈውታል ።

ሐሙራቢ፡ በነገሠ፡ ጊዜ፡ እንደ፡ ሁለት፡ ነገድ፡ የሚቆጠሩ
 ትን፡ አካድንና፡ ሱሚርን፡ በአንድነት፡ አዋሕዶ፡ የአሰርን፡ የኤላ
 ምን፡ ለገርቶ፡ ሁሉ፡ አየወጋ፡ የባቢሎን፡ ወይም፡ የከለዳውያን፡
 መንግሥት፡ የሚባለውን፡ ከፍ፡ ከፍ፡ አደረገው ።

ከሁሉ፡ የበለጠ፡ የሐሙራቢ፡ በመ፡ ጥርነት፡ ሕግና፡ ፍትሐ፡
 ነገሥት፡ በማውጣት፡ ነው ። እርሱ፡ የሕግና፡ የሰላም፡ ስው፡
 መሆኑ፡ ሲታወቅ፡ ያወጣቸው፡ ሕጎች፡ ምን፡ ምን፡ እንደሚሉ፡
 በምን፡ ቋንቋ፡ በምን፡ ፊደል፡ እምን፡ ላይ፡ እንደተጻፉ፡ መርማ
 ሪው፡ ሁሉ፡ ከቀድሞው፡ በበለጠ፡ በትክክል፡ ለመረዳት፡ በሚፈ
 ላለግበት፡ ጊዜ፡ ሞርጋን፡ የሚባለው፡ የፈረንሳይ፡ ተወላጅ፡ እንደ
 ኤው፡ ቀጥሮ፡ ጀሺ፡ ጀ፤ ፡ ም፡ ሱስ፡ በሚባል፡ (በኤላም፡ አገር፡
 የከተማ፡ ፍራሽ፡ ውስጥ፡ ከሐሙራቢ፡ ሕጎች፡ አጋጣኙን፡ ጀ፡
 ሚትር፡ ከጿ፤ ፡ ሳንቲም፡ ቁመት፡ ባለው፡ ባንድ፡ ጥቁር፡ ደንጊያ፡
 ላይ፡ ተቀርጾ፡ አገኘው ። በዚህ፡ ደንጊያ፡ ከወደ፡ ላይ፡ ወገን፡
 ሻማሽ፡ (ወይም፡ ስህ፡ ማስህ) የሚባለው፡ የፍርድ፡ አምላክ፡ በዙ
 ፍኑ፡ ተቀምጦ፡ በቀኝ፡ እጁ፡ እንደ፡ ጸሐፊ፡ ብርዕ፡ ጩብጦ፡
 በፊቱ፡ ንጉሡ፡ ሐሙራቢ፡ በትሕትና፡ ቆሞ፡ ሕግ፡ እንደሚጠይቀ
 ወና፡ አምላኩ፡ እንደሚነግረው፡ ዓይነት፡ ይታያል ። በላዩ፡ ላይ፡

ሐሙራቢ፡ ከአምላኩ፡ ተቀብሎ፡ በለቤተ፡ ሰብ፡ አደር፡ ስለግል፡
 ሀብት፡ በሥራ፡ ለሕወታደርነት፡ ለሕዝቡ፡ የሰጠው፡ ሕግ፡ በጥ
 ንቁ፡ የባቢሎን፡ ፊደል፡ ተጽፎ፡ ተገጥ፦ ከዚያ፡ በየጊዜው፡
 ከባቢሎን፡ ጽንሰ፡ ወደጽንሰው፡ ተተረጉሙ ። ወደፈረን
 ሳይ፡ ከተተረጉሙ፡ ውስጥ፡ አሁን፡ ወደ፡ አግርኛ፡ ስንመል
 ሰው፡ በውስጡ፡ ሐሙራቢ፡ ንጉሥ፡ በዘመኑ፡ ያወጣው፡ ሕግ፡
 እንደዚህ፡ ሲል፡ ይገኛል ።

የሐሙራቢ ሕግ ።

አንድ፡ ሰው፡ የሙራቱን፡ ገድብ፡ ከመሥራት፡ ችል፡ ብሎ፡
 የወጣ፡ ጉርፍ፡ በርሱ፡ መራት፡ ላይ፡ አልፎ፡ የሌላውን፡ መንደር
 ስንደ፡ (ሰብል)፡ ያበላሸ፡ እንደ፡ ሆነ፡ ችልተኛው፡ ይከፍላል ።
 መክፈል፡ በያቅተው፡ እርሱ፡ ከነገብረቱ፡ ይሸጥና፡ መንደረተ
 ሞቆ፡ ይካሄዳል ።

አንድ፡ ባለመራት፡ መራቱን፡ እንዲያርሰሉት፡ ላንድ፡ ገበሬ፡
 ሰጥቶ፡ አራት፡ ዓመት፡ ሲያርስና፡ እርሻውን፡ ሲያስሰልሰው፡
 ከቆየ፡ በኋላ፡ በአምስተኛው፡ ዓመት፡ ገበሬውና፡ ባለመራቱ፡
 ሰብሉን፡ እሱል፡ ይካሄዳል ።

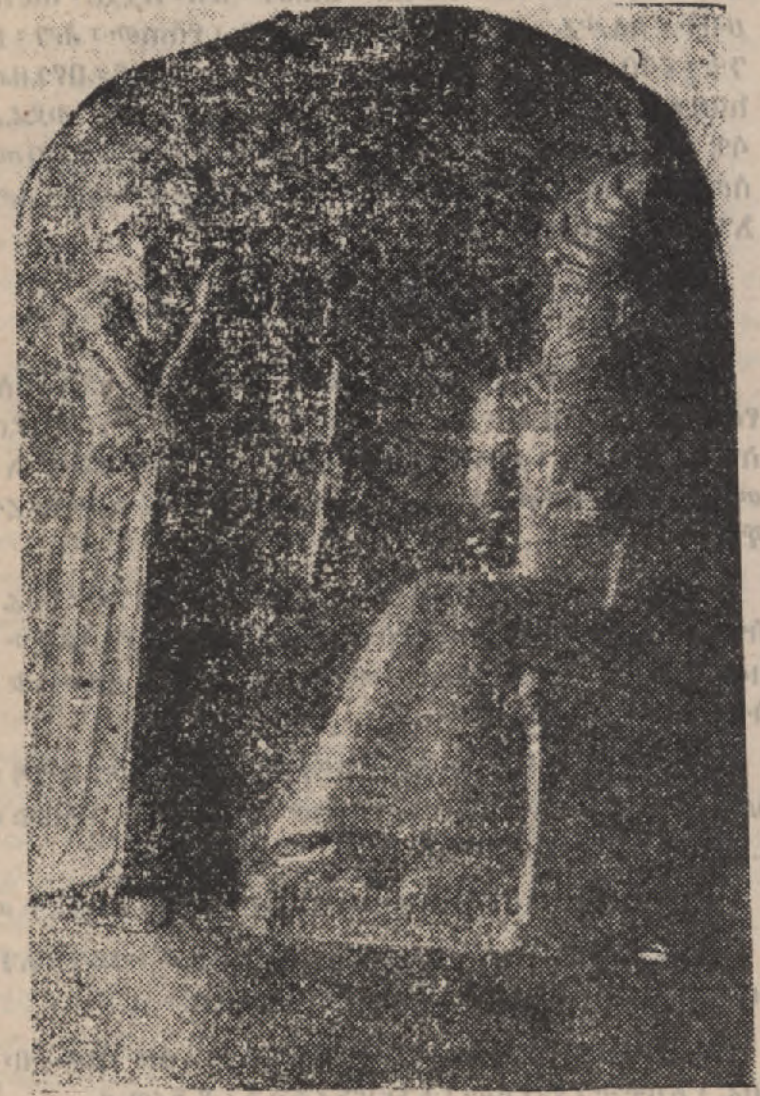
አንድ፡ ሰው፡ በሌላው፡ በሪ፡ ወይም፡ አሁን፡ ተውሶ፡ በሚጻ፡
 ባለ፡ አንድ፡ መጥቶ፡ ከቡኩን፡ የበላበት፡ እንደሆነ፡ ባለቤቱ፡
 ሊከፈልው፡ አይችልም ።

አንድ፡ ልጅ፡ አባቱን፡ የመታ፡ እንደሆነ፡ እጁን፡ ይቆረጥ ።

አንድ፡ ሰው፡ ነፃ፡ የሆነውን፡ የሌላውን፡ ሰው፡ ዓይን፡ እን
 ቲር፡ ይጸግራል፡ እንደሆነ፡ የርሱንም፡ ያጥቶበት ።

አንድ፡ ሐዘም፡ ቤጠና፡ የታመመውን፡ ነፃ፡ ሰው፡ በመጻብ፡
 ወበጊ፡ አከሞት፡ የገደለው፡ እንደሆነ፡ እጁን፡ ይቆረጥ ።

አንድ፡ መሐንዲስ፡ ያንዱን፡ ሰው፡ ቤት፡ በጥንካሬ፡ ሳይሠ
 ራሰት፡ ቀርቶ፡ ያ፡ ቤት፡ ወድቆ፡ ባለቤቱን፡ የገደለው፡ እንደሆነ
 መሐንዲሱ፡ ይገደል ። የባለቤቱ፡ ልጅ፡ እንደሆነ፡ የሞተው፡ የመ

ሐሙራቢ ፣ ከፀሐዩ ለምላክ ፣ ከገጽ ፲፩ ፣ ለግን ፣ ለሰማ ፣ ለቀበል ፣ ለቫር ።

ሐንዲሱ ፣ ልጅ ፣ ይገደል ። ሰው ፣ ሳይሞት ፣ በቤቱ ፣ መፍረስ ፣ ዕቃ ፣ ብቻ ፣ እንደሆነ ፣ የተበሸላው ፣ መሐንዲሱ ፣ ዕቃውን ፣ ይተካና ፣ ቤቱን ፣ በከግራው ፣ መልሶ ፣ ይሥራለት ።

አንድ ፣ የጦር ፣ መኩንን ፣ ወይም ፣ ወታደር ፣ ክተት ፣ ተብሎ ፣ ከታወጀ ፣ በኋላ ፣ ወደ ሰልፍ ፣ ያልመጣ ፣ እንደሆነ ፣ ወይም ፣ ምትክ ፣ የላከ ፣ እንደሆነ ፣ ይገደል ። የርሱንም ፣ ቤት ፣ በምትክ ፣ የመጣው ፣ ሰው ፣ ይውሰድበት ።

እነዚህን ፣ የመሳሰሉ ፣ ከጊዜያችን ፣ አራት ፣ ሺ ፣ ዓመት ፣ ለራ ቀው ፣ ዘመን ፣ የሚገቡ ፣ ምናልባትም ፣ አስደናቂ ፣ የሆኑ ፣ ለዛሬው ፣ ዘመን ፣ ግን ፣ ያልተጣፋና ፣ ጉድለት ፣ ያላቸው ፣ የሚመስሉንን ፣ ሕግ ፣ ትልቁ ፣ ሐሙራቢ ፣ በዘመኑ ፣ እያዘጋጀ ፣ ሕዝቡን ፣ በደን ብና ፣ በሥርዓት ፣ ያስተዳድር ፣ ነበር ። የቀረው ፣ ቀርቶ ፣ በተገናኛ ችሁ ፣ ጊዜ ፣ ሰላም ፣ ይሁንልህ ፣ ወይም ፣ ሰላም ፣ ላንተ ፣ ይሁን ፣ ተባባሉ ፣ ብሎ ፣ ማዘዝ ፣ የዠመረ ፣ እርሱ ፣ ነው ፣ ይባላል ። በዚህ ፣ ምክንያት ፣ ሐሙራቢ ፣ ሕግ ፣ አጋጊው ፣ (ሠሪው) ንጉሥ ፣ ከመባል ፣ ጋር ፣ የሰላም ፣ ንጉሥ ፣ የጽድቅ ፣ ንጉሥ ፣ መባልን ፣ አግኝቷል ።

የእስራኤል ፣ የነገድ ፣ አባት ፣ አብርሃም ፣ መገመሪያ ፣ የሚቀ መጠው ፣ የሐሙራቢ ፣ ከተማ ፣ በምትሆን ፣ በኡር ፣ ነበር ። የኡር ፣ ከተማ ፣ የምትገኘው ፣ በከለዳውያን ፣ ውስጥ ፣ ከባቢሎን ፣ ከተማ ፣ ወደ ደቡብ ፣ ነው ። አብርሃም ፣ በዚች ፣ ከተማ ፣ ከከለዳውያን ፣ ጋር ፣ ሲኖር ፣ እግዚአብሔር ፣ ተገልጿለት ፣ «ካገርህ ፣ ውጣ ፣ ከዘመ ዶችህም ፣ ካባትህም ፣ ቤት ፣ ተለይ ፣ እኔ ፣ ወደማሳይህ ፣ ምድር ፣ (ወደከነአን) ፣ ሲል ፣ እግዚአብሔር ፣ እንዳዘዘው ፣ በብሉይ ፣ ኪዳን ፣ በአሪት ፣ ዘፍጥረት ፣ ምዕራፍ ፣ ፲፪ ፣ ተጽፏል ።

ከዚያ ፣ ደግሞ ፣ እልፍ ፣ ብሎ ፣ በዚህ ፣ በዘፍጥረት ፣ በምዕራፍ ፣ ፲፩ ፣ አብርሃምን ፣ መልክ ፣ ጾዴቅ ፣ የሚባል ፣ የሳሌም ፣ ንጉሥ ፣ የእግዚአብሔር ፣ ካህን ፣ የነበረ ፣ እንደባረከው ፣ አብርሃምም ፣ ለዚህ ፣ ለሰላም ፣ ንጉሥ ፣ ከከብቱ ፣ ሁሉ ፣ ከአሥር ፣ አንድ ፣ (አሥ ራት) ፣ አውጥቶ ፣ እንደገበረለት ፣ ይናገራል ። አንዳንድ ፣ ጸሐፊዎች ፣ አብርሃም ፣ የገበረለት ፣ የሳሌም ፣ ንጉሥ ፣ የተባለው ፣ ሐሙራቢ ፣

ሳይሆን ፣ አይቀርም ፣ ብለው ፣ የተጠራጠሩ ፣ አሉ ። በእውነትም ፣
ሐሙራቢ ፣ የባቢሎን ፣ ንጉሥና ፣ አብርሃም ፣ የነበሩበት ፣ ዘመን ፣
ጽኑውና ፣ ፲፱ኛው ፣ መቶ ፣ ዓመት ፣ መካከል ፣ ስለሆነ ፣ ሐሙራ
ቢም ፣ በዚህ ፣ ዘመን ፣ ሁሉን ፣ ጠቅሎ ፣ የሚገዛ ፣ የሳሌም ፣ (ሰላ
ም)ና ፣ የጽድቅ ፣ (ፍርድ) ንጉሥ ፣ ስለሆነ ፣ መልክ ፣ ጸድቅ ፣ የተ
ባለው ፣ ሐሙራቢ ፣ ይሆን ፣ ይሆናልና ፣ አሁን ፣ ወደታሪኩ ፣ እንመ
ለሰ ።

ምዕራፍ ፣ ፲፰ ።

የግብፆችና ፣ የአሶራውያን ፣ ልዩነት ፣ የአሶራውያን ፣ ጭካኔ ።

ሐሙራቢ ፣ ከአርባ ፣ ዓመት ፣ በላይ፣ገዝቶ ፣ ከሞተ ፣ ወዲህ ፣
እየተከታተሉ ፣ በነገሡበት ፣ ዘመን ፣ የባቢሎን ፣ መንግሥት ፣ ደካም ፣
ተሰማው ፣ ሊያደክሙት ፣ የቻሉትም ፣ የርሱ ፣ ተገዥ ፣ የነበሩት ፣
በሰሜን ፣ ያሉት ፣ አሶራውያን ፣ ናቸው ። እነዚህም ፣ ሕዝቦች ፣ እነ
ራምሲስ ፣ ዳግማዊ ፣ በ፲፱ኛው ፣ መቶ ፣ ዓመት ፣ ላይ ፣ የተዋጉዋ
ቸው ፣ የሂቲቲ ፣ የኬታ ፣ ነገዶች ፣ ናቸው ። እነሱም ፣ ካሲት ፣ ከተባ
ሉት ፣ ጋር ፣ ኅብረት ፣ አድርገው ፣ በከተማቸው ፣ በአሱር ፣ ሲኖሩ ፣
በኋላ ፣ በሺ ፣ ሁለት ፣ መቶ ፣ ዓመት ፣ ከክርስትና ፣ በፊት ፣ ግድም ፣
ወደ ፣ ደቡብ ፣ ወርደው ፣ ከሕዝቡ ፣ ተዋግተው ፣ የባቢሎንን ፣ ከተማ
ዘርፈው ፣ የሐሙራቢን ፣ ገናኛውን ፣ የባቢሎንን ፣ መንግሥት ፣
መልሰው ፣ የአሶር ፣ መንግሥት ፣ አውራጃ ፣ አደረጉት ። እንደዚ
ሁም ፣ በአጠገቡ ፣ ካሉት ፣ አገሮች ፣ መካከል ፣ የሚደን መንግሥት ፣
አየለና ፣ ግዛት ፣ ለግዛት ፣ ሲቀማሙ ፣ ቆይተው ፣ እንደዚሁም ፣ ባቢሎ
ናውያንም ፣ እየሸፈቱ ፣ ከአሶር ፣ ተገዥነት ፣ ነፃ ፣ ለመውጣት ፣
ሲታገሉ ፣ አሶራውያን ፣ ከጊዜ ፣ ወደ ፣ ጊዜ ፣ እያየሉ ፣ ሐዱ ። ነገሥ
ታቶቻቸው ፣ ስልምናጽር ፣ ሳርጎን ፣ ሰናከሬም ፣ አሳርሐዶን ፣ አሱ
ርባኒፓል ፣ ኃይላቸውንና ፣ ገናነታቸውን ፣ በጭካኔ ፣ አረጋገጡ ።
በዙሪያቸው ፣ ያለውን ፣ አገር ፣ ባቢሎንን ፣ ኤላምን ፣ ሰማርያንና ፣
ይሁዳን ፣ ፍልስጥኤምን ፣ ሞዳብን ፣ ሐማትን ፣ እየተዋጉ ፣ በማሸ
ነፍ ፣ የማረኩትን ፣ ነገሥታት ፣ ከነሕይወታቸው ፣ ቆዳቸውን ፣ እየ
ገፈፉ ፣ በመቅጣት ፣ የቀረውንም ፣ ምርኮኛ ፣ በጅምላ ፣ በወታደር ፣

በግራ ፣ ከተዩት ፣ በተኛ ፣ ደተ ፣ መገረሰ ፣ (ማርዶክና ፣ ቲላማት)
ሰትግል ፣ ጠባ ፣ ሲገምሩ ።

CITY - HALL LIBRARY
OF
ADDIS ABABA

እያንጋጉ፡ ወንድንና፡ ሴቱን፡ ወደ፡ ነነዌ፡ እየወሰዱ፡ ሥራ፡ በግ
ሠራት፡ ግዛታቸውን፡ አጸኑ ።

ባለፉት፡ ምዕራፎች፡ ሳርጎን፡ ከኢትዮጵያዊው፡ ፈርዖን፡
ከሻባካ፡ (ሰባኮን) ጋር፤ ልጁ፡ ሰናክራም፡ ደግሞ፡ ከሻባቶካና፡
ከታርሐቃ፡ ጋር፡ አሣርሐዶን፡ ከታርሐቃ፡ ጋር፤ አሱርባኒ፡ ጋር፡
ከታኑታሙን፡ ጋር፡ ያደረጉትን፡ ጦርነት፡ ተመልክተናል ።

በጠባይና፡ በመልክ፡ ግብፃውያንና፡ አሶራውያን፡ በጣም፡
ይለያያሉ ። አሶራውያን፡ በየታሪኩ፡ በየሐውልቱ፡ ላይ፡ እንደሚ
ታዩት፡ ፊታቸው፡ ረገጥኛም፡ አፍንጫቸው፡ ዘለግ፡ ያለ፤ ጤማ
ሞች፤ ሰውነታቸው፡ ጠንካራ፡ ጥብቅ፡ ሲሆን፡ ግብፃውያኑ፡ ፊታ
ቸው፡ አጠር፡ ያለ፡ ሆኖ፡ ወደ፡ ክብነት፡ ያደላል ። በጠባይ፡
ደግሞ፡ አሶራዊ፡ ለሰው፡ የማይሳሳ፡ ጨካኝ፡ ለምርኮኛው፡ የማይ
ራራ፡ በመዋጋትና፡ ደም፡ በማፍሰስ፡ ደስታ፡ የሚሰማው፡ አብ
ዛኛ፡ ጊዜ፡ ወደ፡ ሥጋዊነት፡ ወደ፡ ጥቅም፡ የሚያዘነብል፡ ሲሆን፡
ግብፃዊው፡ በሃይማኖት፡ ረገድ፡ ርቀት፡ መንፈሳዊነት፡ የቀለም፡
ሰውነት፡ ይሰማዋል ። ባለፈው፡ ታሪኩ፡ እንዳንበብነው፡ ግብፃዊ፡
በገገግንነት፡ መዋጋቱ፡ ከማረካቸው፡ ውስጥ፡ ለየአማልክቱ፡
እንደ፡ ዘመኑ፡ ልማድ፡ እየመታ፡ ወይም፡ እያረደ፡ መሠዋቱ፡
ባይቀር፡ በጅምላ፡ በምርኮኛ፡ ላይ፡ እንደአሶራዊ፡ ጭካኔና፡ የዕብ
ሪት፡ አገዳደል፡ አይፈጽምም ።

ስለአሶራውያን፡ ተዋጊነትና፡ ጭካኔ፡ ለመረዳት፡ አሠር፡ ናዚር፡
አባል፡ የሚባለው፡ በ፳፻፹፱፡ ዓመት፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡
ግድም፡ የነገሠው፡ ንጉሥ፡ ራሱ፡ በዘመኑ፡ ወደ፡ አንድ፡ ወደ፡
ሸፈተ፡ አገር፡ ዘምቶ፡ ሲመለስ፡ በደንጊያ፡ ላይ፡ ያስቀረጸውን፡
ጽሑፍ፡ ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ ስንመለከት፡ የአሶራውያንን፡ ጭካኔ፡
ያስረዳናል ።

« ተራራውን፡ አልፎ፡ ሔድሁ፡ ወደ፡ ሁላይ፡ ምሽግ፡ ወደ፡
ኪናቡ፡ ደረስሁ፤ እንዳንድ፡ የነፋስ፡ ማዕበል፡ ተወርውራ፡ በከተ
ማዬቱ፡ ላይ፡ ወድቄ፡ አሸነፍኋት ። ፻፪፡ የሚሆኑትን፡ ተዋጊዎ
ቸዋን፡ በሰይፍ፡ አስገደልኋቸው ። ፫፯፡ የሚሆኑትን፡ ከእሳት፡
ነበልባል ። ላይ፡ አስጣልኋቸው ። ሁላይን፡ (አለቅዮውን) ግን፡

ፊት፡ የሰው፡ ከገፋማው፡ ኮርማ፡ አማሉ ። ከሳርጎን፡ ዳግማዊ፡ ቤተ፡
መንግሥት፡ በራፍ፡ ላይ፡ የተገኘው፡ (ሉቭር ።)

ራኤል ፣ (ሰግርያ) ፣ ነገሥታት ፣ አነአከግብ ፣ እነዮአስ ፣ አነአሐ
ዝያ ፣ በምን ፣ አኳንን ፣ አንደተዋጉ ፣ በመጽሐፈ ፣ ነገሥት ፣ ይገ
ኛል (፩) ።

መቼም ፣ ቆዳ ፣ መግፈፋ ፣ ይበዛል ፣ ለማለት ፣ ነው ፣ አንጂ ፣ ነገ
ሥታት ፣ ከነወታደሮቻቸው ፣ በመርነት ፣ ጊዜ ፣ በየትም ፣ አገርና ፣
ሥፍራ ፣ ያሉት ፣ አረግውያንም ፣ በኋላም ፣ የተነሡት ፣ ክርስቲያኖች ፣
በምርኮና ፣ በሕዝብ ፣ ላይ ፣ የጭካኔ ፣ ሥራ ፣ መሥራታቸው ፣
የታወቀ ፣ ነው ። የምሥራቅ ፣ ንጉሥ ፣ ደግሞ ፣ ጠላቱን ፣ ሳይጨ
ርስ ፣ ጠላቱን ፣ ጨረሰሁት ፣ ግለት ፣ ልማዱ ፣ ነው ።

የኢትዮጵያ ፣ ነገሥታት ፣ ከክርስትና ፣ ወዲህ ፣ እስከ ፣ ቅርቡ ፣
እስከ ፣ ዳግማዊ ፣ ምኒልክ ፣ ድረስ ፣ ያሉት ፣ ሁሉ ፣ ከገድ ፣ መንግ
ሥት ፣ ወይም ፣ ያንድ ፣ ነገድ ፣ ሕዝብ ፣ አምያባቸው ፣ ሲዋጉ ፣ ካሸ
ነቱ ፣ በኋላ ፣ የዚህኑ ፣ ድል ፣ ለወዳጅ ፣ ዘመድ ፣ በቃልም ፣ በጽሑ
ፍም ፣ ሲገልጹ ፣ ጠላቱን ፣ አንድ ፣ ሳላስቀር ፣ ፈጀሁት ፣ ግለትን ፣
ይወዱ ፣ ነበር ። በርገራጌና ፣ በእስተዳደር ፣ የሚመሰገኑት ፣ ዳግ
ማዊ ፣ ምኒልክ ፣ አንኳን ፣ በ፲፮፻፳፰ ፣ ዓ ፣ ም ፣ ከተደረገው ፣ ከዓ
ድዋ ፣ ጦርነት ፣ በኋላ ፣ የጦርነቱን ፣ የምሥራቅ ፣ አዲስ ፣ አበባ ፣
ለሚቀመጠው ፣ ሰፈረንሳዊው ፣ ወዳጃቸው ፣ ለሙሴ ፣ ሞገዶን ፣
ቪዳዩ ፣ ሲጽፉለት ፣ ጣልያንን ፣ አንድም ፣ ሳላስተርፍ ፣ በአግዚአ
ብሔር ፣ ኃይል ፣ ፈጀሁት ፣ ያሉት ፣ ትዝ ፣ ይለናል ። እንደእውነቱ ፣
የሆነ ፣ እንደሆነ ፣ በዓድዋ ፣ ጦርነት ፣ የሞተው ፣ ሞቶ ፣ ከሺ ፣ አም
ስት ፣ መቶ ፣ በላይ ፣ ተማርኮ ፣ አምስት ፣ ሺ ፣ የሚሆነው ፣ ደግሞ ፣
ቆስሎም ፣ ሳይቆስልም ፣ አየሸሸ ፣ ወደ ፣ አሥመራ ፣ ገብቷል ። ነገር ፣
ግን ፣ ዘር ፣ ከገመድ ፣ ይሰባል ፣ አንደሚባለው ፣ የአሶራውያን ፣ ዘር
ሴማዊ ፣ ሲሆን ፣ ከነዚያ ፣ አንድ ፣ ክፍል ፣ ነገደ ፣ የቅጣን ፣ ወደ ፣
ደቡብ ፣ ዓረብ ፣ መጥቶ ፣ ከዚያ ፣ የኤርትራን ፣ ባሕር ፣ ተሻግሮ ፣
ወደ ፣ ዛሬዬቱ ፣ ኢትዮጵያ ፣ ገብቶ ፣ የዛሬዬቱ ፣ ኢትዮጵያ ፣ ነዋሪ ፣
ሕዝብ ፣ መረና ፣ አስተማሪ ፣ ሲሆን ፣ ክርስትና ፣ ያለሰለሰው ፣ ንጉሥ ፣
ያልጨረሰውን ፣ ጠላቱን ፣ አንድ ፣ ሳላስቀር ፣ ጨረሰሁት ፣ ግለ
ትን ፣ ካባቶቹ ፣ ከሴማውያን ፣ እንደ ፣ ወረሰ ፣ ይሰማናል ።

(፩) መጽሐፈ ነገሥት ፣ ፩ኛ ፣ ም ፣ ፩፻ ፣ በመጽሐፈ ነገሥት ፣ ፪ኛ ፣ ም ፣ ፲፮ ።

ወደ ፣ ሞናው ፣ ጉዳይ ፣ እንመለስ ።

አሶራውያን ፣ እንደኢትዮጵያውያን ፣ ከጦርነትና ፣ ከዕረፍት ፣
የሚተርፈውን ፣ ጊዜያቸውን ፣ በአደን፣ ያሳልፉ ፣ ነበር ። በአደንት ፣
አውራ ፣ በጣም ፣ መርከርና ፣ መመካት ፣ ይወዱ ፣ አንደነበረ ፣ ያደ
ኑትን ፣ አውራና ፣ ያደኑን ፣ አኳንን ፣ የሚያሳይ ፣ ሐውልት ፣ በዘመ
ናቸው ፣ ያሠሩት ፣ በዛሬ ፣ ዘመን ፣ ከሐውልት ፣ ላይ ፣ ይገኛል ።
ግብፅን ፣ ፈርዖንን ፣ ሆኖ ፣ ከገዛው ፣ ከታኑታሙን ፣ ጋር ፣ ለጦርነት ፣
የተሳለፈው ፣ ታላቂቱን ፣ የላዕላይ ፣ ግብፅን ፣ ከተማ ፣ ተብን ፣ በዝ
ብዙ ፣ ያፈራረሳት ፣ የአግርሐዶን ፣ ልጅ ፣ አሱርባኒ፣ ጋላ፣ ባንደኛው ፣
የአደን ፣ ሐውልቱ ፣ ሥር ፣ አኔ ፣ አሱርባኒ፣ ጋላ ፣ የሠራዊት ፣ ንጉሥ ፣
የአሠር ፣ አገር ፣ ንጉሥ ፣ ሁለት ፣ አንበላ ፣ ገደላሁ ፣ የአስታርን ፣
የጦርነትን ፣ አምላክ ፣ ኃይለኛ ፣ ቀስት ፣ በነሱ ፣ ላይ ፣ ደገንሁባቸው ፣
የመጠጥና ፣ የበለት ፣ መሥዋዕትም ፣ አቀረብሁባቸው ፣ ብሎ ፣ ያስ
ቀረጸው ፣ በነነዌ ፣ ከተማ ፣ ይታያል ። ኢ ፣ ማሌና ፣ ገር ፣ ይሰሐቅ ፣
የሚባሉት ፣ ሁለት ፣ ሊቃውንት ፣ ምሥራቅና ፣ ገረክ ፣ በሚል ፣ አር
እስት ፣ ለትምህርት ፣ ያዘጋጁትን ፣ መጽሐፍ ፣ ከገጽ ፣ ፶፰ ፣ አስከ ፣
፸፯ ፣ ተመልከት ።

ምዕራፍ ፣ ፲፬ ።

ሁለተኛው ፣ የባሲሎን ፣ መንግሥት ፣ አነሣሥና ፣ ሲአከባር ፣
የሚደን ፣ ንጉሥ ፣ — የባሲሎን ፣ ንጉሥ ፣ ናቡከደነጾርና ፣
የአሰራኤል ፣ ምርኮ ።

የአሰር ፣ ንጉሥ ፣ አሱርባኒ፣ ጋላ ፣ ከአባቶቹ ፣ ከነአግርሐዶን ፣
ከነሰናክሪም ፣ የበለጠ ፣ የአሰርን ፣ መንግሥት ፣ ከፍ ፣ ከፍ ፣ አድርጎ ፣
ነበር ፣ ሞት ፣ የግብፅ ፣ ታላላቅ ፣ ነገሥታት ፣ አነቱትሞሲስ ፣ እነ ፣
ራዋሲስ ፣ ወደኑባያም ፣ (ኢትዮጵያ) ፣ ወደ ፣ መካከለኛው ፣ ምሥ
ራቅ ፣ ወደነኬታ ፣ ወደነሂቲቲ ፣ ሰርያ-፣ ፖለስቲን ፣ እየዘመቱ ፣ ከየከ
ተማው ፣ በዘረፋት ፣ ሁብት ፣ ከብረው ፣ አንደነበር ፣ አሁን ፣ ደግሞ ፣
በፋንታቸው ፣ አሶራውያን ፣ ግብፅን ፣ በጦር ፣ ኃይል ፣ በያዙ ፣ ጊዜ ፣
የታወቁትን ፣ ከተማዎች ፣ እነቴብን ፣ ይዘው ፣ ባፈራረሱት ፣ ጊዜ ፣ በዚያ

ያለውን ፡ የረዳታዎን ፡ የአግልጋዎን ፡ የአገራችን ፡ የደለብ ፡ ሁበት ፡
 ዘርፈው ፡ በመውሰድ ፡ በአጠገባቸው ፡ ካሉት ፡ ከተሞች ፡ ከባቢሉን ፡
 ከውር ፡ (ከሰላሳውያን) ፡ ከሱዳን ፡ (አላም) ፡ ከሚደን ፡ ከልላ ፡ የተገኘ
 ውን ፡ ሁበትና ፡ መግሪያ ፡ ሁሉ ፡ በገንዘብ ፡ ወደነገጽ ፡ እያጋዙ ፡
 ቤተ ፡ መገገሥታቸውን ፡ አከበሩት ፡ የነገጽ ፡ ከተማ ፡ ታላቅ ፡
 እድርገው ፡ አደመዱት ።

አሁን ፡ ገን ፡ እነዚህ ፡ እየተቀጠቀጡ ፡ እየተበረሩ ፡ ሲገዙ ፡
 የነበሩት ፡ የባቢሉን ፡ የገብፅ ፡ የአላምና ፡ የሚደን ፡ አገሮች ፡ ጋይ
 ሰኛው ፡ አሰርባሂጋል ፡ ሲሞኑላቸው ፡ የአሰርን ፡ የአገጣዝ ፡ ቀንበር ፡
 ጥለው ፡ የራሳቸውን ፡ ነገነት ፡ ለግዳጅ ፡ መንቀሳቀስ ፡ ዠመሩ ፡
 ከሐሙራቢ ፡ ሞት ፡ ወዲህ ፡ ደክሞ ፡ ለአሰር ፡ እንደ ፡ እንደ ፡ አው
 ራጃ ፡ ሆኖ ፡ የነበረው ፡ ባቢሉን ፡ ባሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ደገሞ ፡ የትንግሥው
 ጊዜ ፡ ተቃረብ ፡ የመጀመሪያው ፡ ትንግሥ ፡ በሐሙራቢና ፡ በአባ
 ቶቹ ፡ ጊዜ ፡ ስለተፈጸመ ፡ የባቢሉን ፡ የአሁኑ ፡ ትንግሥ ፡ ጻገሞ ፡
 ትንግሥ ፡ መሆኑ ፡ ነው ።

ለመጀመሪያው ፡ ጊዜ ፡ ከነዚህ ፡ የአሰር ፡ ተገዥ ፡ ከነበሩት ፡
 አገሮች ፡ ውስጥ ፡ ለጊዜው ፡ የመንግት ፡ ዕድል ፡ ያጋጠመዱ ፡ የሚ
 ደኑ ፡ ገጉሥ ፡ ፍራላርቲስ ፡ ነው ፡ እርሱም ፡ በአገሩ ፡ ጋይል ፡ ሲሰ
 ግው ፡ የጋይላኛው ፡ የአሰርባሂጋል ፡ ልጅ ፡ ሳራኮስ ፡ ደካማ ፡ መሆ
 ኑን ፡ በተረዳ ፡ ጊዜ ፡ ጦርነት ፡ እንግበት ፡ ቢሆንም ፡ ሁሉንም ፡ ፈጽ
 መው ፡ ሳይሸናፍ ፡ ፍራላርቲስ ፡ ሞተና ፡ በመገገሥቱ ፡ የተከተ
 ለው ፡ ልጁ ፡ ሲላክሳር ፡ ይለባቱ ፡ የበለጠ ፡ አይሉ ፡ ሳራኮስንና ፡
 የአሰርን ፡ መገገሥት ፡ አሰጧቸው ።

የአሰር ፡ ገጉሥም ፡ ሲላክሳርን ፡ ለመመለስ ፡ እትም ፡ ሰላኝ
 ሰው ፡ ለሰሜን ፡ የሚኖሩትን ፡ ክፍ ፡ አገዛዮች ፡ (መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡
 ጎጥ ፡ ግጥ ፡ የሚላቸውን ?) ለርዳታ ፡ ጠቀሰበት ። እነሱም ፡ በካ
 ውስጥ ፡ በኩል ፡ አላረው ፡ በመገንገላቸው ፡ ያገኙትን ፡ አገርና ፡
 አካባቢ ፡ እያጠፉ ፡ መጡ ፡ ነገር ፡ ገን ፡ ሲላክሳር ፡ የሚደኑ ፡ ገጉሥ
 ጦሩን ፡ ይዞ ፡ በደፍረት ፡ ውጊያ ፡ ገጠመና ፡ አሸንፎ ፡ አባረራቸው ።
 ከደአገሩ ፡ በዘርፈዎ ፡ የሰበሰቡትንም ፡ ሁበትና ፡ መግሪያ ፡ ሁሉን
 ተገኝተው ፡ እነሱንም ፡ ከአጠፋቸው ፡ ራሳን ፡ እነሱን ፡ ወደጠፋዩ

ሞት ፡ ወደአሰራውያን ፡ አዞረ ፡ በተራቸውም ፡ አሰራውያን ፡ ተዘ
 ጋረው ፡ ሲላክሳር ፡ ነገጽ ፡ ድል ፡ እድርን ፡ ያሳትፎታል ፡ ፍጥም ፡
 አገራቸው ፡ አሰራውያን ፡ ተደግሞ ፡ የአገራችን ፡ ከተማ ፡ ጽድቅ ፡ ለአደ
 በዘጠኝት ፡ ደህን ፡ ደግሞ ፡ በጥናት ፡ ከራሱ ፡ የግድብአጠው ፡
 ነገጽ ፡ በተራቸው ፡ በሲላክሳር ፡ ሞር ፡ ተበጠዘዘ ፡ ትንቢተ ፡ ፍጥም ፡
 ምዕራፍ ፡ ፫ ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ባቢሉንን ፡ የሚገባው ፡ የግብግብናጽ ፡ አባቶ ፡
 ፍቃድ ፡ የሚባለው ፡ ነው ፡ ሲላክሳር ፡ የሚደኑ ፡ ገጉሥና ፡ ግዳ
 ሳሳር ፡ ጋባቸው ፡ ስለነበሩ ፡ በዘመናቸው ፡ በጣም ፡ ወገኛና ፡ የቃልን
 ዜግ ፡ ጻደቅ ፡ ነበሩ ፡ ሲላክሳር ፡ ስደወጥ ፡ የአሰርን ፡ አገር ፡
 ሲይዝ ፡ እንደአሰር ፡ ግዳት ፡ ይቆጠቱ ፡ የነበሩትን ፡ የጋላክቲንን ፡
 የጥርያን ፡ የግብግብ ፡ ግዳት ፡ በባቢሉን ፡ ገጉሥ ፡ ለፍቃድ ፡
 ሰጠው ፡ በዚህም ፡ ዘመን ፡ ኢዩላክም ፡ በደሀ-ግ ፡ የጥግሜቲክ ፡ ልጅ ፡
 ኒቃም ፡ በግብግብ ፡ ከአሜን ፡ አሥር ፡ በኋላ ፡ የነገሠው ፡ አሰጥርታ ፡
 የሚባለው ፡ በፍጋታ ፡ (ኢትዮጵያ) ፡ የጥገል ፡ መገገሥታቸውን ፡
 ይዘው ፡ ይመሩ ፡ ነበር ።

የፍጋታው ፡ መገገሥት ፡ ሩት ፡ በመሆኑ ፡ እነዚህ ፡ ጋይላኞች ፡
 አገሮች ፡ ዕጣ ፡ አልተጣጣሉበትም ፡ ግብግብ ፡ ደሀ-ግ ፡ ገን ፡ በመሆ
 ሙሪያ ፡ እርስ ፡ በርሳቸው ፡ ግብግብ ፡ ለገገሥ ፡ የኢዮሲስ ፡ ደሀ-ግ ፡
 አልገዛም ፡ በግለት ፡ ሁለቱ ፡ ሲሆኑ ፡ ከቆዩ ፡ በኋላ ፡ በመውረጃ ፡
 ኒቃም ፡ የግብግብ ፡ ገጉሥ ፡ ግዳቱ ፡ (ከሊዮና ፡ ደቡብ) ፡ ላይ ፡ የደሀ
 ግን ፡ ገጉሥ ፡ ገደቱ ፡ በደላታ ፡ በድል ፡ አድራጊነት ፡ ወደከተገው ፡
 ወደ ፡ መግረብ ፡ ተመልሶ ፡ የውስጥ ፡ አስተዳደር ፡ ሥራውን ፡ በሚ
 ቀጥለዎት ፡ ጊዜ ፡ በሚደኑ ፡ ገጉሥ ፡ ሲላክሳር ፡ ፈቃድ ፡ የግብ
 ግን ፡ ደሀ-ግ ፡ ግዳት ፡ በደባባቢ ፡ መገገሥት ፡ እንዲሆን ፡ ተጠ
 ደቦ ፡ ወላነበረ ፡ ደሀ-ግ ፡ ከላሙ ፡ በኋላ ፡ ግብግብ ፡ ደገሞ ፡ ለግብ
 ግን ፡ የባቢሉን ፡ ገጉሥ ፡ ፍቃድ ፡ ልጁን ፡ ፍቃድ ፡ ፍቃድ ፡ ፍቃድ ፡
 ጦር ፡ እሳይዩ ፡ ላከው ።

በበኩሉ ፡ የግብግብ ፡ ገጉሥ ፡ ኒቃም ፡ ወ-ሲሆም ፡ የጋላክቲንን ፡
 የደሀ-ግ ፡ አውራጃው ፡ ሁሉ ፡ ግዳቱ ፡ ነው ፡ በግለት ፡ ፍቃድ ፡
 ደርን ፡ ለመገጠም ፡ ከግብግብ ፡ ወደ ፡ ካርጋሚያ ፡ መጥቶ ፡ ጦርነት ፡

ተጋጠመና፡ ናቡከደነጾር፡ ኒቃዎን፡ አባረረው። የራሱንም፡ የግብ
 ፅን፡ ግዛት፡ ወደባቢሉን፡ ለመደረብ፡ ኒቃዎን፡ ሲያባርር፡ በመ
 ካከል፡ በባቢሉን፡ ከተማ፡ አባቱ፡ መሞቱን፡ ሰማ። ስለዚህ፡ የራ
 ሱን፡ ሥርዓተ፡ ንግሥ፡ ለመረጃም፡ ናቡከደነጾር፡ በቶሎ፡ ወደባ
 ቢሉን፡ ተመለሰ። ይኸም፡ ሁኔታ፡ ለግብ፡ ንጉሥ፡ ለኒቃዎ፡
 ትንሽ፡ የተሰፋ፡ ጊዜ፡ ሰጠው። እንደገና፡ ለግንሠራራትና፡ የጦር፡
 ጓደኛ፡ ለማግኘትም፡ ከአድላስ፡ ወዲህ፡ በአድላስም፡ ጊዜ፡ ከፋኛ፡
 በከለዳውያኑ፡ ተመትቶ፡ ከዚያ፡ ወዲያ፡ እየገበረ፡ በሰላም፡ የተቀ
 መጠውን፡ የይሁዳን፡ መንግሥት፡ አሰሁልህ፡ እያለ፡ በባቢሉን፡
 መንግሥት፡ ላይ፡ አንዲነሣ፡ ይጉተጉተው፡ ዠመር።

በዚህም ሐሰመን፡ በግሪክ፡ አገር፡ ሰባቱ፡ ሊቃውንት፡ እነሱሉን፡
 ሌሎችም፡ እነፒታጋራ፡ በቅርብ፡ ደግሞ፡ በይሁዳ፡ ስመ፡ ጥሩዎቹ፡
 ነበያት፡ እነኤርምያስ፡ እነዳንኤል፡ የነበሩበት፡ ዘመን፡ ነው።
 ግሪኮቹ፡ ፊንቂዎች፡ ካርታገሮች፡ ሮማውያንም፡ መንግሥታቸ
 ውን፡ እጃቁመው፡ የየግል፡ አገራቸውን፡ መምራት፡ የገመሩበት፡
 ጊዜ፡ ነው።

ናቡከደነጾር፡ ከግብ፡ ወደባቢሉን፡ ተመለሰ፡ ያባቱን፡ ዙፋን፡
 ከያዘ፡ ወዲህ፡ የይሁዳንና፡ የሶርያን፡ መሸፈት፡ ሰማ። የጦር፡ ሠራ
 ጭቱንም፡ ራሱ፡ እየመራ፡ መጥቶ፡ ሁለቱንም፡ አገርች፡ መታቸው
 ከሁለቱም፡ ይበልጥ፡ በይሁዳና፡ በከተማዋ፡ በአድላሴም፡ ብዙ፡
 የጭካኔ፡ ሥራ፡ ፈጸመበት። ብዙ፡ ቀን፡ ከሶ፡ አስጨንቆ፡ ከያዛት፡
 በኋላ፡ የንጉሠን፡ የሴዴቅያስን፡ ዓይን፡ በጉጠት፡ አስወጣው፡ ቤተ፡
 ሰዎችንና፡ ልጆቹንም፡ እስገደላቸው። በሰሎሞን፡ ዘመን፡ አምሮ፡
 የተሠራውን፡ የእግዚአብሔርን፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ አስፈርሶ፡ በቤተ፡
 መንግሥቱም፡ በቤተ፡ መቅደሱም፡ የተገኘው፡ ወርቅና፡ ብር፡
 መሣሪያውም፡ ሁሉ፡ ተዘረፈ። እስራኤሎችም፡ ከነሹግምን ተቻ
 ቸው፡ ተይዘው፡ በወታደር፡ እየተነዱ፡ እየተደበደቡ፡ በምርኮ፡
 ወደባቢሉን፡ ሄዱ። እነዳንኤልም፡ አብረው፡ ምርኮኛ፡ ሁነው፡
 ሲሄዱ፡ ኤርምያስ፡ ብቻ፡ ወደግብ፡ ሸሽቶ፡ ስቆቃው፡ ኤርምያስ፡
 የሚባለውን፡ የገዘን፡ መጽሐፍ፡ የጻፈው፡ ያን፡ ጊዜ፡ ነው። ይህ፡
 አድላሴም፡ የፈረሰበትና፡ እስራኤሎች፡ የተግረኩበት፡ ጊዜ፡
 ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ ፩፻፳፯፡ ዓመት፡ ነው።

ስለኒቃዎና፡ ስለአድላስ፡ ጦርነት፡ ይልቁንም፡ ስለናቡከደ
 ነጾር፡ ጦርነት፡ ስለእስራኤሎች፡ ምርኮ፡ በመጽሐፈ፡ ነገሥት፡
 ካልፀ፡ ከምዕራፍ፡ ፳፫-፳፮፡ ድረስ፡ ያለውን፡ ተመልከት። ሰትን
 ቢተ፡ ዳንኤልም፡ በዚና፡ መዋዕልም፡ በየሥፍራው፡ በመጠኑ፡
 ይገኛል።

እስራኤላውያን፡ በባቢሉን፡ ተግርከው፡ በናቡከደነጾር፡
 በናቡኒክ፡ በቤልሻጾር፡ (ቤልሻሩሶር)፡ መጽሐፍ፡ ቅዱሳችን፡
 ብልጣሳር፡ በሚለው፡ ዘመን፡ መንግሥት፡ ግዙተኛ፡ ሆነው፡ እን
 ዳንዶቹም፡ ከመካከላቸው፡ ባለግልገላት፡ እየገጠማቸው፡ ሰባ፡
 ዓመት፡ ያህል፡ እንደኖሩ፡ ለነርሱ፡ የሚራራ፡ ንጉሥ፡ እግዚአብ
 ሔር፡ እስነሣላቸው። ይኸውም፡ ቲርስ፡ የተባለው፡ ነገሥት፡ ነው።
 እሱም፡ በባቱ፡ የፋርስ፡ ንጉሥ፡ የካምቤዝ፡ ፩ኛ፡ ልጅ፡ በናቱ፡
 የሚዶን፡ ንጉሥ፡ የሲአክሳር፡ ልጅ፡ የአስቲአግስ፡ የልጅ፡ ልጅ፡
 ነው።

ስለዚህ፡ ቲርስ፡ ከሁለት፡ ነጋሣ፡ ቤት፡ ከፋርስና፡ ከሚዶን፡
 ተወልዶ፡ በአስቲአግስ፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ አሥር፡ ዓመት፡ ያህል፡
 ሕግና፡ ሥርዓት፡ እየተግረ፡ ከአደን፡ በኋላ፡ ያባቱን፡ መንግሥት፡
 ይዞ፡ በባቢሉን፡ መንግሥት፡ ላይ፡ ተነሣበት። የናቡከደነጾር፡
 ልጅ፡ ናቡናድርና፡ ልጅ፡ ቤልሻጾርም፡ ብዙ፡ ቀን፡ ተከላከሉት።
 በመጨረሻ፡ የኤፍራጥስን፡ ወንዝ፡ ዘግቶ፡ አስጨንቆ፡ ባቢሉንን፡
 በጅጅግ፡ ዓመት፡ ከከ፡ ልደት፡ በፊት፡ ያዛት። በዚያን፡ ጊዜ፡
 በባቢሉን፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ ለታሠሩት፡ ለየአገሩ፡ ነገሥታትና፡
 መሰፍንት፡ ሁሉ፡ ወደ፡ የአገራቸው፡ አንዲገቡ፡ ነገነት፡ ሲሰጥ፡
 የጽኤል፡ ሹማምንት፡ እነዘሩባቤል፡ እነህምያ፡ እነዕከራ፡ ድል፡
 አድራገው፡ ፊት፡ የምርኮኛነታቸውን፡ ታሪክ፡ ተረኩሰት። እሱም፡
 እዘነላቸው፡ ሕዝባቸውንም፡ የተዘረፈባቸውንም፡ ዕቃ፡ መሣሪያ፡
 ሁሉ፡ ይዘው፡ ወደአገራቸው፡ እንዲመለሱ፡ የእግዚአብሔር
 ንም፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ መልሰው፡ እንዲሠሩ፡ ፈቀደላቸው። ስለ
 ዚህ፡ እስራኤል፡ ሰባ፡ ዓመት፡ በምርኮ፡ ከኖሩበት፡ ከባቢሉን፡
 ተመልሰው፡ አድላሴም፡ ገቡ። ለፋርስም፡ መንግሥት፡ እየገበሩ፡
 የአድላሴምንም፡ ከተማና፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ መልሰው፡ ሠሩ።
 መጽሐፈ፡ ዕክራን፡ በሙሉ፡ ተመልከት።

አግልክት፡ እየተባዙ፡ ይክታተላሉ፡ እንደ፡ አንድ፡ ቤተ፡ ሰብ፡ የዘራቸው፡ ሐረግ፡ መጥቶ፡ ከተጥለዱ፡ በኋላ፡ የበረከቱት፡ ከበረከቱ፡ በኋላ፡ የሚጥጉት፡ የሰጣቸው፡ ዝርዝር፡ እንደዚህ፡ እያለ፡ ይመጣል።

፩ ለጥላታ-የሚባል፡ በወንድ፡ የሚጠራ፡ ድብልቅልቅ፡ የሆነ ጣፋጭ፡ ወጥ፡ ያለበት፡ ጥልቅ፡ ቀላይ።

፪ ቲአግት = በሴት፡ የምትጠራ፡ የባሕር፡ ወሃ።

፫ ሙሙ፡ የአጥሱና፡ የቲአግት፡ ልጅ፡ የግዕዝ፡ ወጥ።

ከአጥሱና፡ ከቲአግት፡ በእባብ፡ መልክ፡ ላከህሙ፡ (ወንድ) ላከህሙ፡ ቤት፡ ተወለዱ፡ ከነዚህም፡ ከሁለቱ፡ ደግሞ፡ የሰጣይ፡ አምላክ፡ የተባለው፡ እንጾርና፡ የመሬት፡ አምላክ፡ የተባለችው፡ ኪግር፡ ተወለዱ። ከነዚህ፡ ደግሞ፡ አኑ፡ (ሰጣይ)፡ ኤአ፡ (ባሕር) ኢንሊል፡ (መሬት)፡ ተወለደው፡ በአግልክትነት፡ ሲሰገድላቸው፡ ቆይቶ፡ ከነዚህ፡ ደግሞ፡ በአሰራውያን፡ ቤል፡ በሴግውያን፡ በዓል፡ (ትርጓሜው፡ ጌታ)፡ የሚባለው፡ ከግርግርና፡ ከአሠር፡ ጋር፡ ተወለዱና፡ እነዚህ፡ የመጨረሻዎቹ፡ በየከተሞቹ፡ በነነዌ፤ በባቢሎን፤ በአር፡ አግልክትነታቸውን፡ አጸደቁ።

እስራኤሎች፡ ከሁለት፡ ተከፍለው፡ በሰሜን፡ በኩል፡ አሥሩ፡ ነገድ፡ ሰብቻ፡ የእስራኤል፡ መንግሥት፤ የደቡብ፡ የይሁዳን፡ መንግሥት፡ አቋቁመው፡ በነበሩበት፡ ዘመን፡ ሁለቱም፡ ወገኖች፡ በአሰራውያንና፡ በባቢሎናውያን፡ አግልክት፡ በነበዋል፡ (ብዳል) ግምሰካቸውን፡ በዚህ፡ የተነግረው፡ እግዚአብሔር፡ እየተቆጣ፡ ለጠላቶቻቸው፡ አሳልፎ፡ እንደሰጣቸው፡ በመጽሐፈ፡ ነገሥት፡ በዜና፡ መዋዕል፡ በየቦታው፡ ይገኛል።

አግልክቱ፡ እንደዛሬ፡ ቤተ፡ ሰብ፡ ከተጥለዱ፡ በኋላ፡ እንደ አቤልና፡ ቃኤል፡ መጣላቸው፡ መዋጋታቸው፡ ያሸነፉት፡ በተሸነፉት፡ ደምና፡ ሥጋ፡ ዓለምን፡ እንደፈጠሩ፡ በዘመናቸው፡ ተጽፏል።

ከአሰርባኒታል፡ አዳራሽ፡ ከክርስትና፡ በፊት፡ በ፺ኛው፡ ሙቶ፡ ዓመት፡ ላይ፡ የተጻፈ፡ የአግልክት፡ ታሪክና፡ ዜና፡ መዋዕል፡ የተ

ጻፈበት፡ ሰባት፡ የድንጋይ፡ ገበታ፡ በቅርብ፡ ጊዜ፡ ተገኝቶ፡ በዚህ፡ ባንደኛው፡ ገበታ፡ ቲአግት፡ የድብልቅልቅ፡ ቀላይ፡ አምላክ፡ የነበረችው፡ የአጋንንት፡ የመሳፍንት፡ እመቤት፡ ሆና፡ ከደጉ፡ አምላክ፡ ከግርግር፡ ጋር፡ ያደረገችው፡ ጦርነት፡ ተጽፏል።

ግርግር፡ ከርሷው፡ ዘር፡ የመጣ፡ ሆና፡ እጠብ፡ ያደረሳቸው፤ በዓለም፡ የመዝሙርያ፡ አፈጣጠር፡ ጊዜ፡ አጥሱና፡ ሙሙ፡ ድብልቅልቅና፡ ግዕዝላዊ፡ ወጥ፡ ሆነው፡ ላለ፡ በኋላ፡ የተወለዱት፡ ሰዓለምና፡ ለፍጥረት፡ ሥርዓትና፡ መልክ፡ እየሰጡ፡ ግስተዳደር፡ ስለገጠሙ፡ የፈተኞቹ፡ በኋለኞቹ፡ ተቀይመው፡ ሊያጠፉዋቸው፡ አድግ፡ በሰለደረጉ፡ መሆኑ፡ ተጽፏል። የአድግውን፡ ወረ፡ ኤአ፡ ሰጣችና፡ እነዚህን፡ የመዝሙርያ፡ ፍጥረቶች፡ ገደለችቸው። ቲአግት፡ ቀድሞውንም፡ ለፍጥረት፡ ሥርዓትና፡ መልክ፡ አያስፈልገም፡ ያሉትን፡ እንፍጽቸው፡ ተብሎ፡ ሲመከር፡ አሳባቸውን፡ አልተቀበሉቸውም፡ ነበር። አሁንም፡ የነርሱን፡ መጥጥ፡ ስትሰጣ፡ በጣም፡ ተናደደች። ከነኤአም፡ ጋር፡ ለመጥገያ፡ የሚያስፈሩ፡ ጥርሳቸው፡ የሾሰ፡ የዘንዶና፡ የአባብ፡ ሠራዊት፡ በገድ፡ ጊዜ፡ ወለደች። ከነርሱም፡ ጋር፡ ከገፋግውና፡ የሚያገጸባርቀውን፡ ደራጎንን፤ ያበደ፡ ውሻን፤ እንደ፡ ጊንቀ፡ በጭራው፡ የሚያደፈውን፡ በግሩ፡ እንደ፡ ከብት፡ የሚራገጠውን፡ በእጁ፡ እንደ፡ ሰው፡ በመርዛም፡ ተሰት፡ እየነደፈ፡ የሚገድለውን፡ (ሰበድዓት?)፡ ሁሉ፡ ከወለደቻቸው፡ የእባብና፡ የዘንዶ፡ ሠራዊት፡ ጋር፡ ለጦርነት፡ አሰለፈቻቸው። የነዚህን፡ ሁሉ፡ መሪነት፡ የዕድልን፡ ገበታ፡ በላቡ፡ ላይ፡ አሥራ፡ ለኪንጉ፡ ሰጠችው።

የቲአግትን፡ ጦር፡ ድርጅት፡ ኤአ፡ (ባሕር)፡ በሰጣች፡ ጊዜ፡ ለአባቷ፡ ለአንጾር፡ (ሰጣይ)፡ ነገረችው። አንጾር፡ (ወይም፡ አንባር)፡ ይሽን፡ ስምቶ፡ ለቡ፡ እንደ፡ እሳት፡ በገደቱ፡ እየተቃጠለ፡ ጥርሱን፡ ሲያፋጭ፡ ጓደኞቹ፡ አግልክት፡ ተሰብስበው፡ ቲአግትን፡ ግን፡ ነው፡ ሐዶ፡ የሚገጥም? ግን፡ ይሁን? እያሉ፡ ይመክሩ፡ ዝሙር፡ ግርግር፡ «የአግልክት፡ ዋና፡ መሪ፡ ብላችሁ፡ ከሾግች ሁኝ፡ እኔ፡ ለመግጠም፡ የተዘጋጀሁ፡ ነኝ።» ሲል፡ አስታወቀ። ከዚህ፡ በኋላ፡ አግልክቱ፡ «አብሱኪና»፡ በሚባለው፡ ሠፈራቸው፡

ሆነው ፡ ገብሩ ፡ ገብቶ ፡ እየተበላ ፡ እየተጠጣ ፡ ሲመከር ፡ « ግርዳክ » ፡ ወደፊት ፡ ዓለምን ፡ ለመግዛት ፡ ዕድልና ፡ ችሎታ ፡ ያለው ፡ እምላክ ፡ መሆኑን ፡ ስለተረዱት ፡ አባቡን ፡ ተቀብለው ፡ ግንም ፡ ሊመልሰው ፡ የማይችሉውን ፡ በጦር ፡ መሣሪያነቱ ፡ ተወዳዳሪ ፡ የሌለውን ፡ መብረቅን ፡ ሰጥተው ፡ ታላቅ ፡ በዓልና ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አድርገው ፡ ከሾሙት ፡ በኋላ ፡ « ሐድና ፡ ቴአማትን ፡ ግደል ፡ ነፋሳትም ፡ ደግን ፡ ወደሲኦል ፡ ያውርዱት » ፡ ብለው ፡ አዘዙት ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግርዳክ ፡ ቀስቱንና ፡ ፍላገውን ፡ ዳላውን ፡ እንደጨበጠ ፡ መብረቅ ፡ በደረቱ ፡ ላይ ፡ አሥር ፡ ቴአማትን ፡ የሚይዘበት ፡ ወጥመድ ፡ ይዞ ፡ በአራቱ ፡ ግዕዝን ፡ ዓለም ፡ ያሉትን ፡ ነፋሳት ፡ አስከፍሎ ፡ ሌሎችን ፡ ውሸንፍርንና ፡ አውሎ ፡ ነፋሱን ፡ የሚቀስቅሱትን ፡ ሰባት ፡ ነፋሳት ፡ በተሉ ፡ ረጥር ፡ ወደ ፡ ቴአማት ፡ ለመሐድ ፡ ተነሣ ። አፈራራቹ ፡ ምሕረተ ፡ ቤሱ ፡ አደገኛው ፡ ፈጣኑ ፡ በሚባሉት ፡ መርዘኛ ፡ ጥርስ ፡ ባላቸው ፡ ሰውን ፡ ባገኙ ፡ ጊዜ ፡ ረጋገጠው ፡ መግደልን ፡ በተግሩ ፡ በአራት ፡ ፈረሶች ፡ በሚሰበው ፡ ሠረገላ ፡ ላይ ፡ ወጣ ። እንደዚህ ፡ ሆኖ ፡ በሩቅ ፡ እያብረቀረቀና ፡ እያበረራራ ፡ ቴአማትና ፡ የጦር ፡ አሰቃቂ ፡ ኪነት ፡ ወደሚገኙበት ፡ ሥፍራ ፡ ደርሶ ፡ ቴአማትን ፡ « ነይ ፡ እንግዲህ ፡ እንጋጠም » ፡ አላት ፡ እርሷም በድንጋጫ ፡ የጦርነት ፡ አግልክት ፡ እንዲረዷት ፡ ወሽቷትና ፡ አህሚዋን ፡ ለቀቀችው ። እያለ ፡ በአሱርባኒፓል ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ የተገኘው ፡ የድንጋጌ ፡ ጽሑፍ ፡ የአሶርና ፡ የባቢሎንን ፡ የአግልክት ፡ ተረት ፡ ይተርክና ፡ ወጊያቸውን ፡ ደግሞ ፡ በግጥም ፡ መልክ ፡ እንደዚህ ፡ ሲል ፡ ይቀጥላል ።

« ቴአማትና ፡ ግርዳክ ፡ ተያይዘው ፡ ተጨመዳድደው ፡ ይተናኑቁ ፡ ዝመር ።

እምላኩ ፡ (ግርዳክ) ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ወጥመዱን ፡ ወርውር ፡ ጠቀሰሰና ፡ ያዛት ። በፈቱዋም ፡ ላይ ፡ በኋላው ፡ የተከተለውን ፡ አውሎ ፡ ነፋሱ ፡ ጣለባት ። ቴአማትም ፡ አፏን ፡ በርግዳክ ከፈተችው ።

ነፋሱም ፡ እየተሸጉደጉደ ፡ በአፏ ፡ ገብቶ ፡ ከንፈሯን ፡ እንዳትዘጋ ፡ ከሰከላት ፡ ሆደም ፡ ከቶኛ ፡ ተወጠረ ። ልቧም ፡ ተጨነቀ ፡ በአፏም ፡ መተንፈስ ፡ አልሆነላትም ።

በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ግርዳክ ፡ ቀስቱን ፡ ገትሮ ፡ ወረወረና ፡ በፍላገ ፡ ሆደን ፡ በጠረቀው ። እንደተገኘም ፡ በጣጥሶ ፡ ልቧን ፡ ሰነጠቀው ። የጥተውን ፡ ሰውነቷን ፡ እመራት ፡ ላይ ፡ ወርውር ፡ በላይዋ ፡ ላይ ፡ ሐደበት ።

ይኸን ፡ ሁሉ ፡ ያዩት ፡ የርሷ ፡ ሠራዊት ፡ ከመረያቸው ፡ ከኪነት ፡ ጋር ፡ ሲሸሹ ፡ ግርዳክ ፡ ሁሉንም ፡ እያባረረ ፡ በዚያው ፡ በወጥመዱ ፡ ይዞ ፡ በገንጎም ፡ የግዞት ፡ ሥፍራ ፡ አስቀመጣቸው ። ከዚያ ፡ ወደቴአማት ፡ ራሳ ፡ ተመልሶ ፡ አካሏን ፡ ከነጭንቅላቷ ፡ ከሁለት ፡ ላይ ፡ ከፍሎ ፡ ግማሹን ፡ አካሏን ፡ ወደላይ ፡ ግማሹን ፡ ወደታች ፡ አድርጎ ፡ ለሰማይና ፡ ለምድር ፡ ዋልታና ፡ ወጋግራ ፡ አድርጎ ፡ ሠራበት ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ግርዳክ ፡ በሰማይ ፡ ለየቱ ፡ ታላላቅ ፡ አግልክት ፡ ለእነ ፡ ስቤል ፡ (ብሌል) ፡ ስሌላ ፡ መኖሪያ ፡ ቤት ፡ ሠራላቸው ። በዚያም ፡ ሳሉ ፡ የሚሰግድላቸው ፡ ሰው ፡ ስለጠፋ ፡ ግዝናቸውን ፡ ገለጡለት ። ስለዚህ ፡ አረርን ፡ በኪነት ፡ (የቴአማት ፡ የጦር ፡ አስቃ ፡ የነበረው) ፡ ደም ፡ አቡከቶ ፡ በሌላ ፡ (ባሕር) ፡ እየተረዳ ፡ የመዝመሪያውን ፡ ሰው ፡ ሠራላቸው ። አግልክቱም ፡ ለዚህ ፡ ውለታ ፡ እርሱ ፡ በመረጠው ፡ በባቢሎን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ሠሩለት ። የቤተ ፡ መቅደሱንም ፡ ሥራ ፡ ድንጋዩን ፡ እየጠረቡ ፡ ጡቡን ፡ አቡከተው ፡ ጠፍጥፈውና ፡ አድርቀው ፡ የሠሩት ፡ እነናኪ ፡ የሚባሉ ፡ ታናናሽ ፡ አግልክት ፡ ናቸው ። ሠርተው ፡ ሲጨርሱ ፡ አግልክት ፡ በሙሉ ፡ ተሰብስበው ፡ ለግርዳክ ፡ ዝግራ ፡ እየዘመሩ ፡ በዓሉን ፡ አከበሩ ።

ለዚህ ፡ ስግርዳክ ፡ (ሚርዳክን) ፡ በየጊዜው ፡ የተደረገሰት ፡ መዝመርና ፡ ጸሎት ፡ ብዙ ፡ ነው ። በገንጎም ፡ ሥፍራም ፡ ነገሥታቱ ፡ የጸለዩት ፡ በየድንጋዩ ፡ ቅርጽ ፡ ላይ ፡ የተገኘውን ፡ የሃራ ፡ ሊቃውንት ፡ ወደየጸንጸቸው ፡ ተርጉመውታል ። ከዚህ ፡ አሱርባኒፓል ፡ የሚባለው ፡ ታሪኩን ፡ ባለፈው ፡ እንዳነበብነው ፡ ከኢትዮጵያዊው ፡ ንጉሥ ፡ ከታኑታውን ፡ ጋር ፡ ለውጊያ ፡ የተሰለፈው ፡ የአሶር ፡ ንጉሥ ፡ እንደዚህ ፡ ብሎ ፡ ጸሎቱን ፡ ለግርዳክ ፡ አቅርቧል ። « በግክበር ፡ ስምህን ፡ አመሰግናለሁ ። ግርዳክ ፡ ሆይ ፡ ከአግልክት ፡ ይበልጥ ፡ ኃያል ፡ የሆንኸው ፡ በግይንና ፡ ምድርን ፡ የምትመራው ፡ . . . የእኑ ፡ የኤንሲል ፡ የሌላ ፡ ከብር ፡ ባንተ ፡ ላይ ፡ ነው ። ግዛትና ፡ ጌትነት ፡

ዕውቀት፡ የኃይል፡ ፍጹምነት፡ ያንተ፡ ነው። በሰማይ፡ ከፍ፡ ያል
ኸው፡ በምድር፡ የነገሥቱው፡ ከአግልክት፡ ሁሉ፡ ይበልጥ፡ አዋ
ቂው፡ ሆይ፡ አገርን፡ መናገሪያን፡ መሥርት፡ ወሰንን፡ ጠፈርን፡
ያዝ... » እንደዚሁም፡ ለብሄል፡ (ጌታው)፡ ለአስታርት፡ የደረ
ሰው፡ መዝሙር፡ በሌላ፡ ቦታ፡ ይገኛል (፩)።

እነሆ፡ ታሪካቸው፡ በብሉይ፡ ኪዳን፡ በመጽሐፈ፡ ነገሥትና፡
በዜና፡ መዋዕል፡ በትንቢተ፡ ጻንኤልና፡ በመጽሐፈ፡ አስቴር፡ ከነ
ሰማቸው፡ የምናገኘው፡ የአሰርና፡ የባቢሎን፡ ነገሥታት፡ እነናቡ
ከደነጾር፡ በግርዶክና፡ በሌሎችም፡ በብሄል፡ በአስታርት፡ በናናር፡
በሲን፡ በሌሎችም፡ በዚህ፡ ላይ፡ ዘርዝረን፡ በማንጨርሻቸው፡
በ፲፡ በሚቆጠሩ፡ ታላላቅና፡ ታናናሽ፡ አግልክት፡ ለየአንዳንዱ፡
እንደግብዳችና፡ እንደግሪኮች፡ የግል፡ ተግባር፡ እየሰጡ፡ ያመልኩ፡
ነበር።

የአስራኤል፡ ነገሥታትና፡ ሕዝብ፡ በጉርብትና፡ በመገዛት፡
የአሰራውያንና፡ የባቢሎናውያን፡ የነርሱ፡ ዘርፍና፡ ቅርንጫፍ፡
የሆኑት፡ የጢርስና፡ የሲዶና፡ አምልኮ፡ እየሸነፉቸው፡ የአባታቸውን
ቸውን፡ የአብርሃምን፡ የይስሐቅንና፡ የያዕቆብን፡ አምላክ፡ እየተጠፋ፡
የነዚህን፡ አገሮች፡ አግልክት፡ እነብሌልን፡ እነአስታርትን፡ በግም
ሰክ፡ ከነቢያቱ፡ ከነኤልያስ፡ ከነኤርምያስ፡ ጋር፡ ያደረጉትን፡
ጠብ፡ በመጽሐፈ፡ ነገሥት፡ ቀዳማዊና፡ ካልዕ፡ በሌላውም፡ ሥፍራ፡
እናገኛለን። ስምሳሌ፡ ያህል፡ በመጽሐፈ፡ ነገሥት፡ አክላብ፡ የእ
ስራኤል፡ ንጉሥና፡ ሚስቱ፡ ኤልሳቤል፡ ባመለኩት፡ በብሄል፡
ምክንያት፡ በኤልያስና፡ በብሌል፡ ነቢያት፡ መካከል፡ የተደረገውን፡
ጠብና፡ ተከክር፡ ከተከከሩም፡ በኋላ፡ አራት፡ ሙቶ፡ የሚሆኑትን፡
የብሄልን፡ ነቢያት፡ ኤልያስ፡ እንደ፡ አስፈጀ፡ እንመልክት (፪)።

የአሰራውያንና፡ የባቢሎናውያን፡ የከለዳውያን፡ አግልክት፡
በዙሪያቸው፡ ወይም፡ በበታችቸው፡ እኛ፡ ዛሬ፡ ባገራችን፡ አሉ፡
እንደምንለው፡ ግማሾቹ፡ ሰውን፡ የሚቃወሙ፡ መጥሮዎች፡ መና

ፍስት፡ ወይም፡ አጋንንት፡ አቱኩ፡ አሉ፡ - ኤኪሙ - ራቢሱ -
ጋሉ-» የሚባሉ፡ ሰሰው፡ ልጅ፡ የበሽታን፡ ነፋስ፡ ከደሰብ፡ የሚ
ልኩ፡ ቅዠትን፡ ዕብደትን፡ ክፋትን፡ ጦርነትን፡ የሚፈጥሩ፡
ሌሎች፡ ደግሞ፡ በነዚሁ፡ ጉን፡ ጽዱ፡ ወይም፡ ሲዲ፡ ላግሱ፡ የሚ
ባሉ፡ ከነዚያ፡ እየተከላከሉ፡ የሰውን፡ ልጅ፡ ከክፉ፡ ነገር፡ የሚጠ
ብቁ፡ ደጋግ፡ መናፍስት፡ መናገሻቸውን፡ ያምናሉ። እነዚህንም፡
ደጋግ፡ መናፍስት፡ ምስላቸውን፡ ሲሠሩ፡ እካላቸውን፡ በበሬ፡
ኮርማ፡ ወይም፡ በአንበሳ፡ እድርገው፡ ሁለት፡ ከንፍ፡ ገራና፡ ቀኝ
ከፈታቸው፡ የሰውነት፡ መልክ፡ ያላቸው፡ እየሰመሰሉ፡ እየሰሉ፡
በቤተ፡ መንግሥትና፡ በቤተ፡ መቅደስ፡ ደጃፍ፡ እየሰቀመጡ፡ አን
ዳንድ፡ ጊዜም፡ መዘገያቸውን፡ ራሱን፡ በዚህ፡ ምስል፡ ይሠሩ
ታል። በጦርነትና፡ በጉዞ፡ ጊዜ፡ ይኸው፡ ምስል፡ አይለይም።
በሥዕሉ፡ ላይ፡ የሰውነቱ፡ መልክ፡ አዋቂነቱን፡ እንበሳው፡ ወይም፡
ኮርማው፡ ጠንካራነቱን፡ ከንቶ፡ ፈጥና፡ ደራሽነቱን፡ ያሳያል።
ከሳርንን፡ ጀኛ፡ ቤተ፡ መንግሥት፡ በሌላ፡ ላይ፡ ከነበረው፡ ፈረንሳ
ዮች፡ አግኝተው፡ ወደፓሪስ፡ ወስደው፡ በሱቩር፡ ያስቀመጡት፡
የዚህ፡ የአግሱ፡ (ጠባቂው፡ መንፈስ)፡ የከንፋማው፡ ኮርማ፡ ሐው
ልት፡ ተመልካችን፡ እንዳስደነቀ፡ ነው።

እንደዚሁም፡ ከፋዎቹ፡ መናፍስት፡ እንዳይቀርሱ፡ ናሙ፡
(የተቀደሰችው፡ ወሃ፡ እመቤት)፡ ኒናክ፡ ሃኩዱ፡ (የንጽሕና፡ እመ
ቤት)፡ በድግምት፡ እየተለመኑ፡ ወሃው፡ በካህን፡ ይረጫል። ብዙ፡
ጊዜ፡ ካህናቱ፡ ወይም፡ አግልክቱ፡ በግራ፡ እጃቸው፡ ወሃ፡ በግ
ሠሮ፡ በቀኝ፡ እጃቸው፡ የሚረጩበትን፡ መሣሪያ፡ እንደያዙ፡ ሐው
ልታቸው፡ ተሠርቶ፡ ይታያል። ይኸውም፡ ካህናት፡ በአግልክት፡
ተመስለው፡ ወይም፡ ተወክለው፡ ቅዱሱን፡ ወሃ፡ እየረጩ፡ መና
ፍስት፡ ርኩሳንን፡ ለማራቅ፡ እነሱም፡ ሲርቁ፡ መናፍስት፡ ቅዱ
ሳን፡ በቤተ፡ መቅደስና፡ በቤተ፡ መንግሥት፡ በየሰጡ፡ ቤት፡ ሁሉ፡
አድረው፡ መልካም፡ የሆነውን፡ ተግባር፡ ሁሉ፡ እንዲፈጽሙ፡
በመመኘት፡ ነው። በዚህም፡ ልዩ፡ ልዩ፡ የአግልክት፡ ስምና፡ ደግ
ምት፡ ያለበት፡ ከታብ፡ ወይም፡ ጠልሰም፡ ባንገት፡ ግሠር፡ በነ
ርሱ፡ በገድ፡ የተለመደ፡ ነው።

(፩) MYTHOLOGIA... PRAMPOLINI ገጽ ፳፻፩-፳፻፫።
(፪) መጽሐፈ፡ ነገሥት፡ ፩ኛ፡ ም፡ ፲፩።

አሰራውያን ፣ የሞተውን ፣ ሁሉ ፣ መቅበር ፣ እንጂ ፣ እንደ ፣ ግብ
 የውያን ፣ የብረትና ፣ የእንጨት ፣ ሳጥን ፣ እያበጁ ፣ በየቤተ ፣ መቅ
 ደሱ ፣ ማበቀመጥን ፣ አይወዱም ፣ ሳይቀበር ፣ የሚቀረው ፣ ሰው ፣
 አመፀኛና ፣ ጠላት ፣ ነው ፣ እንዲሁ ፣ መሞቲ ፣ ሰው ፣ ሳይቀብሩ ፣
 መተው ፣ ለአውራጃ ፣ ለአሞራ ፣ ማበበላት ፣ መሞቲውንና ፣ ቤተ ፣
 ስቡን ፣ ለማቀረድ ፣ ሲረባገ ፣ ብቻ ፣ ነው ፣ ይኸንና ፣ ሌላውን ፣
 እላይ ፣ ያመለከትነውን ፣ ልማድ ፣ ሁሉ ፣ ሴማዊ ፣ ዘራችን ፣ ከመን
 ጨብት ፣ ከነርሱ ፣ እንደወረሰን ፣ የታወቀ ፣ ነው ፣ እንደዚህ ፣ ሰው ፣
 ሞቶ ፣ አይቀርም ፣ የሚሉ ፣ እምነት ፣ ያን ፣ ጊዜ ፣ በሌላደረባቸው ፣
 ሰምውታን ፣ ምግብ ፣ እያሉ ፣ ወደየመቃብር ፣ ቤታቸው ፣ ያግዙላ
 ቸው ፣ ነበር ፣ ይኸንንና ፣ ይኸን ፣ የመሰለውን ፣ ተግባር ፣ ባንፈጽ
 ምላቸው ፣ ምውታኑ ፣ በምትሐት ፣ መልክ ፣ በሕልም ፣ እየመጡ ፣
 ሕያዋንን ፣ (ቤተ ፣ ሰባቸውን) ፣ ያሠቃያሉ ፣ (ያቃጥሉ) ፣ እያሉ ፣ ይፈ
 ሩት ፣ የነበረው ፣ ልማዳቸው ፣ ሰኛም ፣ የማቲራዬል ፣ ዕውቀትና ፣
 የሲግሞንድ ፣ ፍረድን ፣ ምርመራ ፣ ላልተማርነው ፣ ደርሶናል ።

አሰራውያን ፣ ከሃይማኖትና ፣ ከጦርነት ፣ ሥራቸው ፣ በቀር ፣
 እንደ ፣ ግብፃውያን ፣ ደንጊያ ፣ እየጠረቡ ፣ የቤተ ፣ መንግሥትና ፣
 የቤተ ፣ ከህነት ፣ ሕንፃ ፣ የሰውና ፣ የአማልክት ፣ የነገሥታት ፣ ሐው
 ልት ፣ እያሳመሩ ፣ በመሥራት ፣ በከዋክብት ፣ ቄጠራ ፣ በሂሳብ ፣ በጥ
 ንቁላ ፣ ይኸን ፣ በመሰለው ፣ ዕውቀት ፣ የሠለጠኑ ፣ ናቸው ።

ምዕራፍ ፣ ፳፩ ።

በናፓታና ፣ በመርዌ ፣ የኢትዮጵያ ፣ ሁናቲ ፣ ካምቤዝ ፣ የፋርስ ፣
 ንጉሥና ፣ ናቡቶሌኔን ፣ የኢትዮጵያ ፣ (ናፓታ) ፣ ንጉሥ ፣ አርእን
 ዲዝና ፣ ሔዳስፕ ፣ (ሐድ-አሰ-ኤው) ።

ቂርስ ፣ የባቢሎንን ፣ መንግሥት ፣ ትቶ ፣ የፋርስን ፣ መንግ
 ሥት ፣ ኃይልና ፣ ገናናነት ፣ መሥርቶ ፣ ጭፈ ፣ ዓመት ፣ ያህል ፣ እንደ
 ገዛ ፣ ሞተ ፣ በመንግሥቱም ፣ ልጁ ፣ ካምቤዝ ፣ የኛው ነገሠ ፣ ይኸም ፣
 ከአባቱ ፣ ከቂርስ ፣ ይበልጥ ፣ የፋርስን ፣ መንግሥት ፣ አሰፋ ፣ ካም
 ቤዝ ፣ ፩ ፣ ዓመት ፣ የራሱን ፣ የፋርስን ፣ የባቢሎንና ፣ የሶርያን ፣ የፓለስ

ቲን ፣ ግዛቱን ፣ እያደላደለ ፣ ከቂየ ፣ በኋላ ፣ በ፩ ኛው ፣ ዓመት ፣ ላይ ፣
 ሠራዊቱን ፣ ይዞ ፣ ግብፅን ፣ ለማስገባር ፣ መጣ ፣ የግብፅ ፣ ንጉሥ ፣
 አማሲስ ፣ ከመጋጠሙ ፣ በፊት ፣ ሞተ ፣ በመንግሥቱ ፣ የተከተለውም ፣
 ልጅ ፣ ፕላሜቲክ ፣ የኛ ፣ በፒሉዝ ፣ ቲንሽ ፣ ተሞግቶ ፣ ወደ ፣ ከተማው ፣
 ወደ ፣ መምረስ ፣ ሸሸ ፣ ካምቤዝም ፣ አገር ፣ በአገር ፣ እየተከታተለ ፣
 ደረሰበት ፣ መምረስንም ፣ ያዛት ፣ ንጉሡም ፣ ተማርኮ ፣ ቲንሽ ፣ ዘመን ፣
 እንደቆየ ፣ ሞተ ፣ የፋርስ ፣ መንግሥት ፣ አሰራውያን ፣ እንደ ፣ አደ
 ረጉት ፣ ደርሶ ፣ መመለስ ፣ ሳይሆን ፣ ተደላደሉ ፣ በሙሉ ፣ በግብፅ ፣
 ግዛት ፣ ግባና ፣ ፳፯ኛውን ፣ የራሱን ፣ ሥርወ ፣ መንግሥት ፣ (ዲናስቲ)
 መሠረተ ፣ ከካምቤዝ ፣ ቀጥለው ፣ የነገሡት ፣ የፋርስ ፣ ነገሥታት ፣
 ዳርዮስ ፣ ፩ኛ ፣ አርታሪክሲክስ ፣ ፩ኛ ፣ ዳርዮስ ፣ ፪ኛ ፣ ግብፅን ፣ ገዙ ፣
 በዳርዮስ ፣ ፪ኛ ፣ ዘመን ፣ የፋርስ ፣ መንግሥት ፣ ሌሎችን ፣ አገሮች ፣
 እንደያዘ ፣ ግሪክንም ፣ ለማስገባር ፣ ብዙ ፣ ዘመን ፣ ሞከረ ፣ ዳሩ ፣
 ግን ፣ ግሪኮቹ ፣ በስመ ፣ ጥሩዎቹ ፣ የጦር ፣ አለቆቻቸው ፣ በነሚትር
 ያድ ፣ በነቴሚስቶክል ፣ በነፔሪክል ፣ በነሌዎኒዳ ፣ እየተመሩ ፣ በማራ
 ቶን ፣ በሳላሚስ ፣ በፕላቲዎስ ፣ ሳይ ፣ ከ፩፻፶ ፣ እስከ ፣ ፩፻፵፮ ፣ ዓመት ፣
 ባለው ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ እየተሞጉ ፣ ፋርሶችን ፣ መለሷቸው ።

በስዚህ ፣ ፋርሶቹ ፣ በዚህ ፣ ግንባር ፣ ግሪኮቹን ፣ ለማስገባር ፣
 በሚጣጣሩበት ፣ ጊዜ ፣ በግብፅ ፣ ግዛታቸው ፣ ላይ ፣ ግዛታቸውንና ፣
 ተቋጣጣሪነታቸውን ፣ ስላላሉ ፣ ግብፆቹ ፣ ምቹ ፣ ጊዜ ፣ አጋጠማቸው ፣
 ከመካከላቸው ፣ አኖርስ ፣ የሚባለውን ፣ የፕላሜቲክን ፣ ልጅ ፣ መሪ ፣
 አድርገው ፣ ፪ኛ ፣ በፋርስ ፣ አገረ ፣ ገዥ ፣ ላይ ፣ ተነሡ ፣ በግብፅ ፣
 የሚገኙ ፣ ግሪኮችም ፣ ፋርስ ፣ የአገራቸው ፣ ባላጋራ ፣ ስለሆነ ፣ በግብ
 ሃዊው ፣ መሪ ፣ ውስጥ ፣ አብረው ፣ ፋርሶቹን ፣ ለመውጋት ፣ ተዘጋጁ ፣
 ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ግብፆቹና ፣ ግሪኮቹ ፣ ፋርሶቹን ፣ ወግተው ፣ አሸነፉና ፣
 ጥናውን ፣ ከተማ ፣ መምረስን ፣ ያዙ ፣ በዚያም ፣ ነገነታችንን ፣ አቋ
 ቁመናል ፣ ብለው ፣ አውጀው ፣ በራሳቸው ፣ ንጉሥ ፣ መተዳደር ፣
 ጀመሩ ፣ አርታክሲስ ፣ የፋርስ ፣ ትልቁ ፣ ንጉሥ ፣ ይህን ፣ ሲሰማ ፣
 ሠላሳሺህ ፣ ወታደር ፣ ላከ ፣ ይኸንንም ፣ ደግሞ ፣ የግሪክ መንግሥት ፣
 ሲሰማ ፣ ለግብፆቹ ፣ ርዳታ ፣ በመርከብ ፣ ወታደር ፣ ላከ ፣ እነዚህም ፣
 ከግብፃውያኑ ፣ ተደባልቀው ፣ በፋርሶቹ ፣ ላይ ፣ በደረገት ፣ ውጊያ ፣

ከዚህ በላይ የሚታዩት የግብፆች ሥልጣን፣ ጽሑፍና ፊደል ተቀብለው ከሚሠሩበት የኢትዮጵያ (ኦብያ) ነገሥታት ውስጥ እስከፍርታ (የኛ ጽሑፍ) ዘፍሬ ገብረት እስከፍርታ የሚባለው ንጉሥ ለአምላኩ ለአምን-ራ (ዐሐዩ አምን) ቤተ መቅደስ ስለት ሲሰጥ የተጻፈበት በጽሑፍ አናት ያሉት የአምላኩ የአምን የንጉሡ የእስከፍርታ እንደዚሁም የሴት አማልክትና የንጉሡ ሚስቶች ምስል ነው (ዋሳስ ሰጅ ፩ኛ ሾሊም ገጽ ፵፮)

ፋርሶችን ፣ አሸነፉ ፣ ከውጊያውም ፣ በኋላ ፣ የግሪኮች ፣ መሪ ፣ ሻርቱ መድና ፣ የፋርሶ ፣ መሪ ፣ አሸሚንስ ፣ ሬሳቸው ፣ በአንድነት ፣ ተገኘ ፣ እንደዚህም ፣ ሆኖ ፣ ግብፆች ፣ ድል ፣ አድራጊ ፣ ሆነው ፣ እስከ ፣ አንድ ፣ ዓመት ፣ ከመንፈቅ ፣ ድረስ ፣ ነፃነታቸውን ፣ አግኝተው ፣ ዲና ስቲና ፣ ንጉሥ ፣ ከራሳቸው ፣ እየለዋወጡ ፣ የጀግኛው ፣ ዓመት ፣ ድረስ ፣ እንደደረሱ ፣ ሁለተኛ ፣ ጊዜ ፣ ፋርሶች ፣ መልሰው ፣ ያዙዋቸውና ፣ በአርጣክሲስ ፣ የኛ ፣ በአርክሴስ ፣ በዳርዮስ ፣ የኛ ፣ ይገዙ ፣ ዠመር ፣ ከዚህም ፣ ጊዜ ፣ ዠምረው ፣ ወደፊት ፣ ግብፆች ፣ ምንም ፣ ያህል ፣ ዕድል ፣ ሳያገኙ ፣ ኃይል ፣ አግኝቶ ፣ የተነሳው ፣ መንግሥት ፣ ሁሉ ፣ ይፈራረቅባቸው ፣ ዠመር ።

ፋርሶችን ፣ ትልቁ ፣ እስከንድር ፣ ሲጥላቸው ፣ የጀ ፣ ዓመት ፣ በግሪኮች ፣ ከዚያ ፣ በኋላ ፣ በሮማውያን ፣ ጀግኞች ፣ ዓመት ፣ በቀሰጥንጥንያ ፣ ጀግኞች ፣ በዓረብ ፣ ጀግኞች ፣ በቱርኮች ፣ ጅግኞች ፣ ዓመት ፣ እየተገዙ ፣ ነፃነታቸውን ፣ አጥተው ፣ ኖሩ ። የታኖሽ ፣ እስያ ፣ አገሮችና ፣ እስራኤሎችም ፣ እንደዚህ ፣ ባሻገር ፣ መንግሥት ፣ ግዛት ፣ ውስጥ ፣ ሕይወታቸውን ፣ ያሳልፉ ፣ ዠመር ፣ ይኸንንም ፣ ወደፊት ፣ በዚህ ፣ በኢትዮጵያ ፣ ታሪክ ፣ ውስጥ ፣ እየተያያዘ ፣ ተጽፎ ፣ እናገኛለን ።

እስከዚያ ፣ ግን ፣ አሁን ፣ በናፓታና ፣ በመርዌ ፣ የኢትዮጵያን ፣ ሁኔታ ፣ ነገሥታቱ ፣ እነናስተሴኔን ፣ የፋርሶን ፣ ነገሥታት ፣ እነካም ቤዝን ፣ በምን ፣ አኳኋን ፣ ተዋግተው ፣ እንደመለሱ ፣ በሚቀጥለው ፣ እንመልከት ።

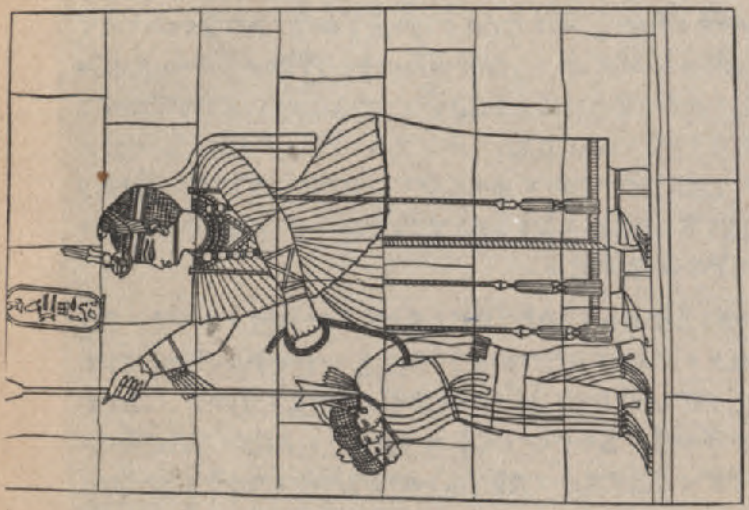
ፋርሶች ፣ በካምቢዝ ፣ እየተመሩ ፣ ግብፅን ፣ ከመውረራቸው ፣ በፊት ፣ ባለው ፣ ጊዜ ፣ ውስጥ ፣ ኢትዮጵያውያንም ፣ የግብፅ ፣ ገዥነታቸውን ፣ ትተው ፣ በናፓታ ፣ ከተቀመጡ ፣ ወዲህ ፣ ግብፆችና ፣ ኢትዮጵያውያን ፣ በፊት ፣ የአሰርና ፣ የባቢሎን ፣ የፋርስ ፣ ኃይል ፣ ደግሞ ፣ በአሁኑ ፣ ሰዓት ፣ ስለአሰጋቸው ፣ በመካከላቸው ፣ ያንድነት ፣ ዝምድና ፣ ለማድረግ ፣ የሞከሩ ፣ ይመስላል ። ደግሞ ፣ ባንድ ፣ ወገን ፣ ኢትዮጵያውያኑ ፣ ግብፅ ፣ ጥንት ፣ ያባቶቻችን ፣ የነገራችን ኪ ፣ የነሻባቃ ፣ የነበረው ፣ ነው ፣ በማለት ፣ በአሜን ፣ አሥሮ ፣ ጊዜ ፣ ግብፅን ፣ ለመውረር ፣ ግብፆችም ፣ በበኩላቸው ፣ የደቡብ ፣ የኩሽ ፣ አገር ፣ ጥንት ፣ ያባቶቻችን ፣ የፈርዖኖች ፣ የነቴትሞሲስ ፣ የነራምሴስ ፣

ግዛት ፡ ነበር ፡ በማለት ፡ በፕላሜቲክ ፡ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያን ፡ ለመውረር ፡ ሞክረዋል ።

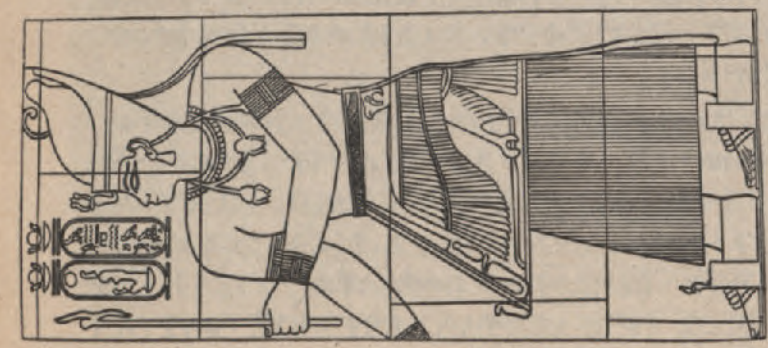
በዚህም ፡ ላይ ፡ በአሁኑ ፡ ሰዓት ፡ በግብፅ ፡ ያለው ፡ ፈርዖን ፡ ከናፓታው ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ጋብቻ ፡ ውስጥ ፡ የመጣሁ ፡ ነኝ ፡ በማለት ፡ የኢትዮጵያዊው ፡ ንጉሥም ፡ ይኸንኑ ፡ ጭምር ፡ እያመካኘ ፡ የወሰን ፡ ግጭት ፡ እያደረጉ ፡ ወደየሥፍራቸው ፡ ከመመለስ ፡ በቀር ፡ አንደኛው ፡ ሌላውን ፡ ሊወረው ፡ አልቻለም ። እንደዚህም ፡ ሆኖ ፡ ሁለቱ ፡ ሕዝቦች ፡ ዝምድናን ፡ ጠብን ፡ እያፈራረቁ ፡ ጥቂት ፡ ዘመን ፡ እንደቆዩ ፡ ባለፈው ፡ ምዕራፍ ፡ ስማቸውን ፡ ባነሳነው ፡ በካምቢዝ ፡ ፩ኛ ፡ የተመሠረተው ፡ በስመ ፡ ጥሩው ፡ ንጉሥ ፡ በቂሮስ ፡ የገነነው ፡ የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ ከጊዜ ፡ ወደ ፡ ጊዜ ፡ ኃይሉን ፡ እያበዛ ፡ ግዛቱን ፡ እያሰፋ ፡ መጥቶ ፡ በቂሮስ ፡ ልጅ ፡ በካምቢዝ ፡ ሁለተኛ ፡ ዘመን ፡ ይኸው ፡ ካምቢዝ ፡ ራሱ ፡ ጦሩን ፡ እየመራ ፡ መጥቶ ፡ የግብፅን ፡ መንግሥት ፡ በ፳፻፳፮ ፡ ዓመት ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ ወረረ ። ግብፅንም ፡ ከወረረ ፡ በኋላ ፡ ለካምቢዝ ፡ ሁለተኛ ፡ እስከ ፡ አሁን ፡ ያስገበረው ፡ የባቢሎን ፡ የአሶር ፡ የይሁዳ ፡ የእሥራኤል ፡ የጢሮስ ፡ የሲዶና ፡ የግብፅ ፡ የሲና ፡ የዓረብ ፡ ግዛት ፡ ሁሉ ፡ አልበቃውም ።

ስለዚህ ፡ ግብፅን ፡ ወርሮ ፡ ከተደላደለበት ፡ በኋላ ፡ ከግብፅ ፡ በደቡብ ፡ በኩል ፡ የሚገኘውን ፡ የኑብያን ፡ (የኢትዮጵያን ፡ መንግሥት ፡ ለመውረር ፡ አሰበ ። ነገር ፡ ግን ፡ ከመውረሩ ፡ በፊት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ ኃይል ፡ ምን ፡ ያህል ፡ መሆኑን ፡ ለመገመት ፡ በሰላይ ፡ በኩል ፡ ለመረዳት ፡ እንደሚገባ ፡ አመዛዘነ ። በኢትዮጵያም ፡ (በናፓታም) ፡ ከአሜን ፡ አሥሮ ፡ ቀጥሎ ፡ ፒያንኪ ፡ ፬ኛ ፡ ከፒያንኪም ፡ በኋላ ፡ አስፑርታ ፡ ከአስፑርታም ፡ ቀጥሎ ፡ ሆር—ሴ ፡ አትው ፡ ፩ኛ ፡ ነግሦዋል ።

ከነዚህም ፡ ውስጥ ፡ አስፑርታ ፡ ለንጉሥነት ፡ አምላኩ ፡ አሞን ፡ በካህናቱ ፡ በኩል ፡ ማን ፡ ይግዛን ፡ በማለት ፡ ለተሰበሰበውና ፡ ለጠየቁት ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ አስፑርታ ፡ ይግዛችሁ ፡ ብሎ ፡ እንደመረጠው ፡ የሚናገር ፡ ሐውልት ፡ በዚያው ፡ በናፓታ ፡ (በጅበል ፡ ባርካ) ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ አለ ። ከአስፑርታ ፡ በኋላ ፡ የነገሠው ፡ ሐርሴአ

አማኒ ፡ ቫንካቲ ፡ የምትባል ፡ የመርዌ ፡ ንግሥት ፡ የታሠሩትን ፡ ምርኮዎች ፡ እንደያዘች ፡ (ከላፕሶዩስ ፡ መጽሐፍ)

አሚንሆቲብ ፡ (ኢብ ፡ ማኦት ፡ ራ) ፡ የሚባል ፡ የመርዌ ፡ ንጉሥ ፡ (ከላፕሶዩስ ፡ መጽሐፍ)

ቲፍ፡ (ው)፡ በምሥራቅ፡ በኩል፡ (ምናልባት፡ በዛሬው፡ በትግሬ፡ በከረን፡ በበጌምድር)፡ ያሉ፡ ነጋዴዎች፡ ሸፍተውበት፡ እንደምን፡ ተዋግቶ፡ ድል፡ እንዳደረጋቸውና፡ ለዚህም፡ ለአምላኩ፡ ለአሞን፡ ያቀረበውን፡ መሥዋዕትና፡ ስለት፡ የሚዘረዝር፡ ሐውልት፡ በዚህ፡ በጀበል፡ በርካ፡ እለው፡ ይሁን፡ እንጂ፡ ሆርሴአተው፡ በዘመነ፡ መንግሥቱ፡ መጨረሻ፡ ከመርዌ፡ ውስጥ፡ ናስቶሴኔን፡ የሚባለው፡ ተነሥቶበት፡ መንግሥቱን፡ ገልብጦ፡ ወደመርዌ፡ ወሰደው፡ ከዚህም፡ ጊዜ፡ ገምር፡ የናፓታ፡ ከተማ፡ እየቀዘቀዘ፡ የመርዌ፡ ከተማ፡ እየደመቀ፡ ሔደ።

ስለዚህ፡ ናስቶሴኔን፡ በናፓታ፡ ነጋዴዎች፡ እግር፡ ተተክቶ፡ ከተማውን፡ መርዌ፡ አድርጎ፡ የምሥራቁንና፡ የምዕራቡን፡ እግር፡ (ኢትዮጵያ)፡ በልዩ፡ ልዩ፡ ነገድ፡ የተከፈለውን፡ ሕዝብ፡ እየጨመረ፡ ይገዛ፡ ገመር፡ ስለዚህ፡ የግሪኮችና፡ የሮማውያን፡ ጸሐፊዎች፡ እነሐሊዎዶር፡ የጻፉት፡ እንደሚለው፡ ከምቢዝ፡ ግብፅን፡ በወረረበት፡ ናስቶሴኔን፡ በመርዌ፡ በነገሠበት፡ ዘመን፡ ከምቢዝ፡ የፋርስ፡ ንጉሥ፡ በወዳጅነት፡ መታያ፡ ይዘው፡ ሔደው፡ የኢትዮጵያን፡ ንጉሥ፡ የናስቶሴኔን፡ ኃይል፡ መረምረው፡ እንዲነግሩት፡ ያገሩን፡ የመርዌን፡ ቋንቋ፡ የሚያውቁትን፡ በእምብል፡ የሚኖሩ፡ ኤክቲዎፋጅ፡ የሚባሉትን፡ ሰዎች፡ መርጦ፡ ከኤሌፋንቲን፡ ከተማ፡ ወደ፡ ኢትዮጵያ፡ ንጉሥ፡ ላካቸው፡ እነሱም፡ ከኤሌፋንቲን፡ ወደ፡ መርዌ፡ መጥተው፡ « እነሆ፡ ወዳጅነትህን፡ የሚፈልገው፡ የፋርስ፡ ትልቁ፡ ንጉሥ፡ ከምቢዝ፡ የላከልህ፡ ገጸ፡ በረከት »፡ ብለው፡ ልብስ፡ የእንገትና፡ የእጅ፡ ጌጥ፡ ሽቱና፡ መጠጥ፡ እቀረቡለት፡ እሱም፡ መታያውን፡ በዝርዝር፡ እይቶ፡ ከተቀበለ፡ በኋላ፡ ለመልክተኞቹ፡ እንደዚህ፡ እሳቸው፡ የፋርስ፡ ንጉሥ፡ ይኸንን፡ ገጸ፡ በረከት፡ እሲዞ፡ የላካችሁ፡ የመንግሥቱን፡ ኃይል፡ መርምራችሁ፡ ተመልሳችሁ፡ እንድትነግሩት፡ ነው፡ እንጂ፡ በእውነት፡ የእኔን፡ ወዳጅነት፡ ፈልጎ፡ አይደለም፡ ... እሁንም፡ ከኔ፡ ወገን፡ ይኸንን፡ ቀስት፡ ወስዳችሁ፡ ለፋርስ፡ ንጉሥ፡ ስጡት፡ እንደኔም፡ ይኸንን፡ ቀስት፡ የሚዘረጋ፡ ከፋርስ፡ ውስጥ፡ ጉብዝ፡ የተገኘ፡ እንደሆነ፡ ከዚያ፡ ወዲያ፡ መጥተው፡ ይውጉኝ፡ ሲል፡ እርሱ፡ ራሱ፡ በነሱው፡

ፊት፡ ቁልግግውን፡ ቀስት፡ ዘርግቶ፡ አሳይቶ፡ መልሶ፡ የዘረጋውን፡ ቆልምም፡ በጣቸው፡ እነሱም፡ ያመጡለትን፡ ልብስና፡ ወርቅ፡ ከተመለከተ፡ በኋላ፡ ይኸ፡ ሁሉ፡ በኔ፡ ዘንድ፡ ርካሽ፡ ነው፡ እስረኛዬን፡ እንኳን፡ በወርቅ፡ እግር፡ ብረትና፡ ስንሰለት፡ ነው፡ የማስረጠው፡ ሲል፡ እወህኔ፡ ቤት፡ ድረስ፡ መልክተኞቼን፡ ራሱ፡ ወስዶ፡ እሳያቸው፡ ይባላል።

ከዚህ፡ በኋላ፡ መልክተኞቹ፡ ተሰናብተው፡ ወደ፡ አገራቸው፡ ተመለሱ፡ ያዩትንም፡ የሰሙትንም፡ ሁሉ፡ ነገሩት፡ ይልቁንም፡ የቀስቱን፡ አላላከና፡ ማስፈራራት፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ ከምቢዝ፡ ተናደደ፡ ከፋርስና፡ ከባቢሎን፡ ሌላ፡ ጭፍራም፡ ሳይጨምር፡ በገደት፡ በአጠገቡ፡ የሚገኘውን፡ ጦር፡ ብቻ፡ ይዞ፡ ኢትዮጵያን፡ ለመውጋት፡ ተነሥቶ፡ ጉዞውን፡ ወደመርዌ፡ ገመረ፡ ግማሹን፡ ጦር፡ በዓባይ፡ በኩል፡ ልኮ፡ ግማሹን፡ ጦር፡ ራሱ፡ እየመራ፡ ወሃ፡ በሌለበት፡ በኮርስኮ፡ በረሃ፡ በኩል፡ መጣ፡ ዳሩ፡ ግን፡ በበረሃ፡ መካከል፡ ሲገባ፡ ሠራዊቱ፡ በወሃ፡ ጥም፡ የተነሣ፡ መንዝ፡ አቃተው፡ ስንትም፡ አለቀበት፡ ስለዚህ፡ ለወታደሩ፡ የድንፋታም፡ የሚያበረታታም፡ ቃል፡ እየተናገረ፡ በያዝ፡ የጦር፡ ሠራዊቱ፡ ችግሩን፡ ግለፍ፡ በጭራሽ፡ የማይቻለው፡ ሆነ።

ይኸንንም፡ ራት፡ ጭምር፡ ስለተረዳው፡ እንደተናደደ፡ ሳይወድ፡ በግድ፡ ተመልሶ፡ ወደቲብ፡ ከተማ፡ ሔደ፡ ነገር፡ ግን፡ ከዚህ፡ እንደ፡ ተመለሰ፡ አሳቡ፡ ሳይሳክሉትና፡ ኢትዮጵያን፡ ሳይወጋና፡ ሳያስገብር፡ በመቅረቱ፡ ብሰጭት፡ አድርገው፡ ስለነበረ፡ እስኪሞት፡ ድረስ፡ በግብፃውያንም፡ በፋርሶቹም፡ ብዙ፡ የጭካኔ፡ ሥራ፡ ሠራ፡ ብዙም፡ ደም፡ አፈሰሰ፡ ከኢትዮጵያ፡ ንጉሥ፡ ተልኮ፡ የነበረውን፡ ቀስት፡ መዘርጋት፡ ሁሉ፡ አቅቶት፡ እሱ፡ ብቻ፡ የዘረጋውን፡ ባርዲያ፡ የሚባለውን፡ የገዛ፡ ዘመዱን፡ እንቆ፡ ገደለው፡ የግብፅ፡ ንጉሥ፡ የነበረው፡ ፕሳሚቲክ፡ ይኛ፡ የሚባለውንም፡ እስገድሎ፡ የግብፅን፡ ግዛት፡ ለእገቱ፡ ባል፡ ለአርአዲንስ፡ (አርገዳቲስ)፡ ሰጠው፡ እንደዚህም፡ እያደረገ፡ በብሰጭትና፡ በጭካኔ፡ ደም፡ በማፍሰስ፡ ከኢትዮጵያ፡ መልስ፡ እንድ፡ ጻመት፡ ተኩል፡ ያህል፡ እንደቆየ፡ ሞተና፡ ልጁ፡ ዳርዮስ፡ እንደኛ፡ በመንግሥቱ፡ ተከተለው።

በዚህ ፡ በካምቢዥስ ፡ በዳርቡ ፡ ፩ኛ ፡ በአርቅሴሰ ፡ በአርታክ
 ሰሊስ ፡ አንደኛ ፡ በዳርቡ ፡ ፪ኛ ፡ በመን ፡ (ጀጃጅ—ጀጃ ፡ ከከርስ
 ትና ፡ በፈት) ፡ ላይ ፡ የፋርስ ፡ ግዛት ፡ ከመቼውም ፡ ጊዜ ፡ ይልቅ ፡
 ሰፍቶ ፡ ኃይል ፡ ሆነ ፡ የግዛቱ ፡ ስፋት ፡ ከሐንድ ፡ ጀምሮ ፡ እስከ ፡
 ሊብያ ፡ በደቡብ ፡ እስከ ፡ ናፓታ ፡ ወሰን ፡ ድረስ ፡ ይኸንንም ፡ የሰ
 ፋውን ፡ ግዛት ፡ ዳርቡ ፡ በጫፊ ፡ ታላላቅ ፡ አገር ፡ ከፈለው ፡ በያን
 ዳንዱ ፡ (አገር ፡ ባቀራጥ ፡ ያገር ፡ ጌታ) ፡ የሚባል ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፡
 የሚገዛ ፡ ፩ ፡ ፩ ፡ ሰው ፡ ሾመ ።

እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ በየግዛታቸው ፡ ተቀምጠው ፡ ግብር ፡ እያሰ
 ወጡ ፡ ወታደር ፡ እየመለሙ ፡ ለትልቁ ፡ ንጉሥ ፡ እንደ ፡ ዳርቡ ፡
 ላለው ፡ በቀጥታ ፡ እየገበፉ ፡ ይገዛሉ ። ስለዚህ ፡ ከጫፊዱ ፡ የግዛት ፡
 ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ግብፅ ፡ አንደኛው ፡ ስለሆነች ፡ አርአንዲት ፡ በፋርስ
 መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ ሆኖ ፡ ተሾሞ ፡ ይገዛት ፡ ገመር ። እሱም ፡
 እንደጌታውና ፡ እንደአማቹ ፡ እንደካምቢዥ ፡ ኃይለኛ ፡ ሆኖ ፡ በልሰ
 ላሴ ፡ ግብፅን ፡ እንዲያስተዳድር ፡ ያዘዘውን ፡ የዳርቡን ፡ ቃል ፡
 እየጣሰ ፡ በግብፃው ፡ ላይ ፡ የአገዛዝ ፡ ቀንበር ፡ እጸናባቸው ፡ እንደዚ
 ሁም ፡ የመርዳዎቹ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ከካምቢዥ ፡ የተላላከው ፡ ንጉ
 ሣቸው ፡ ናሱቶሴኔን ፡ ስለሞተ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ወንድሙ ፡ ሒዳስፕ ፡
 (ሒድ ፡ አሰ ፡ ኤው—ሐንዲው ፡ አብራ) ፡ የሚባለው ፡ ነግሥ ፡ በነ
 ገነት ፡ ራሱን ፡ ችሎ ፡ ያስተዳድራል ። ነገር ፡ ግን ፡ እነሆ ፡ በካም
 ቢዥ ፡ ጊዜ ፡ የከሸፈውን ፡ አሁን ፡ አርአንዲት ፡ የግብፅ ፡ ንጉሥ ፡
 የሒዳስፕን ፡ መንግሥት ፡ በፋርስ ፡ ተደግፎ ፡ ሲያስገብር ፡ መም
 ጣቱን ፡ እንመለከታለን ።

በግብፅ ፡ ንጉሥ ፡ በአርአንዲትና ፡ በመርዳው (ኢትዮጵያ) ፡
 ንጉሥ ፡ መካከል ፡ የተደረገውን ፡ ታሪክ ፡ የጻፈው ፡ ሄሌዎዶር ፡
 የሚባል ፡ የግሪክ ፡ (የፈንቄ?) ፡ ተወላጅ ፡ በ፪ኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡
 ከከርስቶስ ፡ ልደት ፡ በኋላ ፡ የነበረ ፡ ነው ። እሱም ፡ በግሪክ ፡ ቋንቋ ፡
 « ኢትዮፒክ—ኢትዮጵያውያንና ፡ ወይም ፡ ቴያፕንና ፡ ካሪካል »
 በሚል ፡ አርአስት ፡ መጽሐፍ ፡ ጽፏል ። ይኸን ፡ መጽሐፍን ፡ ምንም ፡
 እንኳ ፡ የጽሑፉ ፡ አሰካክ ፡ አሰደሳች ፡ ቢሆን ፡ ታሪኩ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡
 ይሆንን ፡ በግለት ፡ የዛሬ ፡ ዘመን ፡ ጸሐፊና ፡ አንባቢ ፡ ለንግግሩ ፡

መሠረት ፡ ለመስጠት ፡ ይቸገርሰታል ። ግግሮቹ ፡ ሄሊዎዶር ፡
 ሲጽፍ ፡ አተራረኩን ፡ ከራሱ ፡ እየሞላ ፡ ስለእጋነነው ፡ ነው ፡ እንጂ ፡
 ታሪኩ ፡ ከመሠረቱ ፡ እውነት ፡ ነው ፡ ብለዋል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እንደ
 ተረት ፡ የመሰለውን ፡ የካርከሌንና ፡ የቴያኾንን ፡ ጉዳይ ፡ ወደጉን ፡
 ትተን ፡ እውነት ፡ የሚመስለውን ፡ የግብፅን ፡ ገዥና ፡ የኢትዮጵ
 ያን ፡ ንጉሥ ፡ ጦርነት ፡ ከዚህ ፡ እንቀጥላለን ።

ፋርሶች ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ኢትዮጵያን ፡ (ናፓታንና ፡ መር
 ዌን) ፡ እንደሌላው ፡ አገር ፡ ሁሉ ፡ ባይዙ ፡ ከግብፅ ፡ በደቡብ ፡
 በኩል ፡ እንደዚሁም ፡ በቀይ ፡ ባሕር ፡ ዳር ፡ አንዳንድ ፡ አገር ፡ መያ
 ዛቸው ፡ አልቀረም ፡ ከኢትዮጵያውያንም ፡ ውስጥ ፡ በፋርስ ፡ ውስጥ ፡
 ወታደርነት ፡ እየተቀጠሩ ፡ ፋቅ ፡ አገር ፡ ድረስ ፡ እየሒዱ ፡ ይዋጉ ፡
 ነበር ። ለምሳሌ ፡ ፋርሶች ፡ ግሪኮችን ፡ ለማስገባቸው ፡ በዳርቡ ፡ ተከ
 ታይ ፡ በእከሳርኬስስ ፡ (ጀጃጅ—ጀጃጅ ፡ ዓመት ፡ ከከርስቶስ ፡
 ልደት ፡ በፈት) ፡ የሚባለው ፡ ንጉሥ ፡ በተጓዘ ፡ ጊዜ ፡ በውጭ ፡
 ከነበረው ፡ ከልዩ ፡ ልዩ ፡ አገር ፡ ከተጠራቀመው ፡ ሠራዊት ፡ ውስጥ ፡
 ኢትዮጵያውያንም ፡ የእንሰሳና ፡ የነብር ፡ ስምድ ፡ ስብሰው ፡ ከዓረ
 ቦች ፡ ጋር ፡ ሆነው ፡ በዳርቡ ፡ ልጅ ፡ በአርስቶን ፡ እየታዘዙ ፡ ተሰ
 ልፈው ፡ ነበር ። የሚል ፡ ጽሑፍ ፡ ይገኛል ። ስለዚህ ፡ ፋርስ ፡ ሙሉ
 ውን ፡ እንኳን ፡ ባይሆንለት ፡ የኢትዮጵያን ፡ ስሜናዊ ፡ ጠረፍ ፡
 መግዛቱን ፡ ያስረዳል ። በእሁኑ ፡ ሰዓት ፡ ግን ፡ ዋና ፡ ጠብ ፡ ያበቀ
 ለው ፡ ወርቅና ፡ ግዕድን ፡ የሚገኝበት ፡ በፊላዩ ፡ ከተማ ፡ ዙሪያ ፡
 ያለው ፡ አገር ፡ ነው ።

ይኸ ፡ ሥፍራ ፡ ከቀድሞ ፡ ገምሮ ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ እጅ ፡
 ሆኖ ፡ ላለ ፡ በእሁኑ ፡ ሰዓት ፡ በፋርሶቹ ፡ እጅ ፡ ገብቶ ፡ ከተማዬቱ ፡
 በፋርስ ፡ ወታደር ፡ ትጠበቃለች ። ስለዚህ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡
 ሒድ ፡ እሰ ፡ ኤው ፡ ወታደር ፡ ይዞ ፡ ሒድ ፡ የፋርሶቹን ፡ ወታደሮች ፡
 አባሮ ፡ ይቺን ፡ ከተማ ፡ አርአንዲት ፡ ከመምጣቱ ፡ በፈት ፡ እጅ ፡
 አደረገ ። አርአንዲትም ፡ ይኸን ፡ ሲሰማ ፡ ከቴብ ፡ ወታደሩን ፡ ይዞ ፡
 ወደ ፡ ቢዩን ፡ ከተማ ፡ መጣ ፡ ኢትዮጵያውያንም ፡ ወደዚያው ፡
 ሒድው ፡ ወግደ ፡ ገጠሙ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ግብፃው ፡ አስቀድመው ፡
 በከተማው ፡ ቅጥር ፡ ውስጥ ፡ ስለነበሩ ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ ግጥ

ቃት፡ አልሆነላቸውም ። በዚህ፡ ጊዜ፡ የኢትዮጵያው፡ ንጉሥ፡
 የሚያደርገው፡ በያጣ፡ ያባይን፡ ወሃ፡ እያስቆፈረ፡ በቦይ፡ አው
 ጥቶ፡ ከተማውን፡ እንዲያጥለቀልቅና፡ የአርአንዲስ፡ ጦር፡ ከው
 ስጥ፡ እንዲወጣ፡ ማስገደጃ፡ ብልሃት፡ ሠራ ። በዚያን፡ ጊዜ፡ አር
 አንዲስ፡ ከከተማዋ፡ ጦሩን፡ ይዞ፡ ወጥቶ፡ ለመዋጋት፡ ወሰነ ።
 እሱንም፡ በተከተለው፡ ጦር፡ ውስጥ፡ የፋርስ፡ የሚደን፡ የሊብያ፡
 የግብፅ፡ ወታደር፡ ፈረሰኛውም፡ እግረኛውም፡ ብዙ፡ ነው ። ከኢ
 ትዮጵያ፡ ንጉሥ፡ ጋር፡ እነዚያ፡ በዋሻ፡ ነዋሪ፡ በበረሃ፡ ነዋሪ፡
 የሚባሉት፡ ልዩ፡ ልዩ፡ የኢትዮጵያ፡ የበጅያ፡ የብሌመይ፡ የዓረብ፡
 ተወላጆች፡ ናቸው ። ከእነሱም፡ ውስጥ፡ በቀስት፡ አደጋገንና፡
 አወራወር፡ በግር፡ ፋጫ፡ በዝግና፡ በግመል፡ ግልቢያ፡ የተመሰ
 ገኑ፡ ሞልተዋል ።

አንደዚህ፡ የበረከተው፡ የሁለቱ፡ ወገን፡ ጦር፡ ከተቀራረበ ።
 በኋላ፡ የፋርስ፡ የፈረሰኛ፡ ጦር፡ ሽምጡን፡ ለቆ፡ መጣ ። ኢትዮጵ
 ያውያንም፡ በንጉሳቸው፡ የጦር፡ መላ፡ አዋቂነት፡ እየተመሩ፡
 በዝግታ፡ የፋርስን፡ ጦረኛ፡ ተቀብለው፡ ፈረሰኛው፡ ከፈረሰኛው፡
 እግረኛው፡ ከእግረኛው፡ ዝግናን፡ ተቀማጭም፡ ባለጦሩም፡ ባለቀ
 ስቱም፡ ሁሉም፡ ተደባልቆ፡ ይዋጋ፡ ዝመር ። የፋርሱ፡ መሪ፡
 ከሁሉ፡ ይበልጥ፡ የተማመነው፡ የፈረሰኛውን፡ ጦር፡ ነበር ። ይኸ
 ንንም፡ ኢትዮጵያውያን፡ ስለአወቁት፡ በተለይ፡ የብሌሜይ፡ አገር፡
 ተዋጊ፡ ጨቤውን፡ እንደያዘ፡ እፈረሰኛው፡ መሃል፡ ገብቶ፡ ተዋጊ
 ወን፡ ትቶ፡ አባሮ፡ የሚመታበትን፡ ሸሽቶ፡ የሚያመልጥበትን፡
 የፈረሱን፡ ሆድ፡ ሆዱን፡ በጨቤ፡ እየዘረከተ፡ ረፈረፈው ። የፋ
 ርስ፡ ወታደርም፡ ከፈረሱ፡ ላይ፡ ከወደቀ፡ በኋላ፡ የለበሰው፡ የብ
 ረት፡ ልብሰና፡ የራሱ፡ ጥሩር፡ ለፋጫም፡ ለመዋጋትም፡ ስለከለ
 ከለው፡ ብለሜዎቹ፡ እንደልባቸው፡ እየደበደቡ፡ ፈጅት፡ የቀረው
 ንም፡ የፋርስን፡ የእግረኛ፡ ጦር፡ ኢትዮጵያውያንን፡ የያዘው፡ የዝ
 ግናኑ፡ አጉዳ፡ በላያቸው፡ እየሮጠ፡ ሲፈጅ፡ በዝግናኑ፡ ላይ፡ የተ
 ቀመጡት፡ ሰዎች፡ ደግሞ፡ ቀስታቸውን፡ እየደገኑ፡ በወሰረንጥራ
 ቸው፡ ብዙ፡ ጠላት፡ ፈጅ ። ይኸን፡ ሁሉ፡ የፋርሶችና፡ የግብያቹ፡
 መሪ፡ የነገሩን፡ አያያዝ፡ በያመዳዝነው፡ እንደማያዘልቅ፡ ስለተረ

ዳው፡ በወርቅ፡ ሠረገላው፡ ላይ፡ ተቀምጦ፡ እየተመለከተ፡ ሲያ
 ዋጋ፡ ቆይቶ፡ የነገሩን፡ ማስፈራት፡ ሲረዳው፡ ከሠረገላው፡ ወርዶ፡
 በፈረሱ፡ ላይ፡ ተጋብቶ፡ ሸሸ ። እሱ፡ ከሸሸ፡ በኋላ፡ ተራው፡ የግ
 ብፅና፡ የሊብያ፡ የሚደን፡ ወታደር፡ ብዙ፡ ሰዓት፡ ተዋጋ ። በኋላ፡
 ግን፡ የንጉሳቸውን፡ መሸሸ፡ የታመኑበትን፡ የፈረሰኛውን፡ ግለቅ፡
 ሲሰሙ፡ ከሞት፡ የተረፉት፡ ግግሾቹ፡ ሸሹ፡ የቀሩትም፡ ተማረኩ ።
 የኢትዮጵያው፡ ንጉሥ፡ ገና፡ አስቀድሞ፡ ድሱ፡ ወደራሱ፡ መሆ
 ኑን፡ ስለተረዳው፡ አዚህ፡ እየተዋጋቸው፡ መፋጀታችሁን፡ ትታ
 ቸሁ፡ ሌዳችሁ፡ ሌሎቹ፡ የሚሸሹበትን፡ መንገድ፡ ያዙ፡ ብሎ፡
 አዞ፡ ኖሮ፡ እነዚሁ፡ የተላኩት፡ በዓባይ፡ ዳር፡ ያለውን፡ በፋን፡
 ስለያዙባቸው፡ ግግሾቹ፡ ተስፋ፡ ቆርጠው፡ ወደ፡ ባሕር፡ እየገቡ፡
 ሞቱ ። በፈረሰ፡ የሸሸውም፡ ንጉሡ፡ አርአንዲስ፡ ተመትቶ፡ እንደ፡
 ተማረከ፡ ደሙን፡ እያዘረከረከ፡ ዕድል፡ አድራጊው፡ ንጉሥ፡ እሒ
 ዳስጥ፡ ፈት፡ ቀረበ ። የኢትዮጵያዊው፡ ንጉሥም፡ ባየው፡ ጊዜ፡
 ራራስት፡ ብዙም፡ የሚያጽናና፡ ንግግር፡ አደረገለት ። ተሰሎንም፡
 አከሙት፡ ብሎ፡ ለመድጋኒት፡ አዋቂዎች፡ አዘዘ፡ ይባላል ።

ከዚህ፡ በኋላ፡ ምርጥ፡ በሆነው፡ በወርቅ፡ ዕቃ፡ በተጫነው፡
 ዝግናን፡ ላይ፡ ተቀምጦ፡ በጦር፡ ሠራዊቱ፡ እንደታጀበ፡ በየሙንገዱ፡
 ዕልልታና፡ ደስታ፡ እየተፈራረቀለት፡ ወደሲዩን፡ ከተማ፡ ገባ ።
 እንደዘመኑ፡ ልማድ፡ ለዓባይ፡ አምላክ፡ ነጭ፡ በሬ፡ አርዶ፡ የምስ
 ጋና፡ መሥዋዕት፡ አቀረበ ። የኢትዮጵያው፡ ንጉሥ፡ የድሱን፡
 በዓል፡ የመሥዋዕቱን፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ከፈጸመ፡ በኋላ፡ ከምርኮ
 ኞቹ፡ ውስጥ፡ ባርነት፡ ያላቸውን፡ ለወታደሩና፡ ለሹግምን፡ ተ
 አደላቸው ። የጨዋ፡ ወገን፡ የሚባሉትን፡ ሁሉ፡ ነፃነት፡ ሰጥቶ፡
 ለቀቃቸው ። ቄስሎ፡ ለተኛው፡ ለግብፅ፡ ንጉሥ፡ ለፋርሱ፡ ገዥ፡
 ስለአርአንዲስ፡ እንደዚህ፡ ሲል፡ ላከበት ። የዚህ፡ የጦርነት፡ ምክንያ
 ያት፡ የሆነውን፡ የፈላዩን፡ ከተማና፡ የግዕድኑን፡ ሥፍራ፡ በእጁ፡
 አደርጋለሁ ። ከዚህ፡ የበለጠ፡ ከንቱ፡ የግዛት፡ ፍላጎት፡ የለኝም ።
 ራሱ፡ በጠባዩ፡ በዓባይ፡ የተከለለው፡ የጥንት፡ አገራ፡ ይበቃኛል ።
 ፍርድንና፡ ሕግንም፡ ለግክበር፡ ስል፡ አንተንም፡ በነፃነት፡ ለትቁ
 ሃለሁ ። ነገር፡ ግን፡ ለወደፊቱ፡ ከወሰንህ፡ አትለፍ ። ለፋርሱ፡ ንጉ

ሥም : እንደዚህ : ብለህ : ጸፍላት : «ወንድምህ : ሒዳስፕ : (ሒድ አስ—ኤው) ድልን : በጨበጣ : ውጊያ : አግኝቷል ። ነገር : ግን : የራስህን : አገር : መልሶ : ለቆልሃል ። ይኸነንም : ማድረጉ : ወዳጅ ነትህን : ፈልጎ : ነው ። ምክንያቱም : ፍቅር : ለሰው : ልጅ : ከዕንቁ : የበለጠ : ነገር : ነውና ። ይሁን : እንጂ : የጦርነት : ምልክት : በምትሰጥበት : ቀን : ለመዋጋት : እምቢ : አይልም » ።

ይኸነንም : ሁሉ : አድርጎ : ሲጨርስ : ወደራሱ : ከተማ : ወደመርዌ : በደስታ : ተመለሰ ። ከተመለሰ : በኋላ : የቆየውን : ያገር : ልምድ : በመከተል : ለፀሐይ : አምላክ : አራት : ነጭ : ፈረሶችና : አንድ : ከሴት : ያልደረሰ : የሰው : ወጣት : ለጨረቃ : አምላክ : ሁለት : ነጭጭ : በሬዎችና : አንዲት : ከወንድ : ያልደረሰች : ልጅ : አገረድ : ሠዋ : ይባላል ።

ይኸም : የሰው : መሥዋዕት : ልማድ : በአፍሪካና : በእስያ : በምሥራቅ : አውሮፓ : በቀድሞ : ጊዜ : የተለመደ : ነበር ። የመርዌም : የግብፃውያንም : የአሶራውያንና : የፍልስጥኤማውያን : ነገሥታት : ሁሉ : በርታ : ያለ : ችግርና : ጦርነት : ሲገጥማቸው : ለአማልክቶቻቸው : ስለት : የሚያደርጉት : ሲደርስላቸውም : የሚሠዉት : የሰው : መሥዋዕት : ነበር ። እንኳን : እነሱ : የእግዚአብሔር : ምርጥ : የሚባሉት : የአብርሃም : ልጆች : እስራኤሎች : እንኳን : ይኸንን : ልማድ : የተከተሉበት : ጊዜ : አለ ። የፍታሄ (ይፋትህ) : የሚባለው : የእስራኤል : መስፍን : የአሞን : ንጉሥ : አገሩን : ፓለስቲንን : ሊቀማው : ጦሩን : ይዘ : በተጓዘበት : ጊዜ : «የአሞንን : ልጆች : በጄ : አሳልፈህ : ብትሰጠኝ : ድል : አድርጌ : ስመለስ : ከቤት : ሊቀበለኝ : መገመሪያ : የሚወጣውን : እሠዋል ሃለሁ » ። ብሎ : ተሳለ ። ከአሞናውያን : ተዋግቶ : ድል : አድርጎ : ሲመለስ : ከቤቱ : የሚወዳትና : የወለዳት : ልጁ : ከበሮዋን : እየመታች : ልትቀበለው : ወጣች ። ባያትም : ጊዜ : ደንግጦ : ልብሱን : ቀደደ ፤ እንዲህም : አላት : «አወይ : ልጄ : ሆይ : አጥብቀሽ : አሳዘንኺኝ : ወደ : እግዚአብሔር : አፈን : ከፍቻለሁና : ከዚያም : እመለስ : ዘንድ : (የተሳልሁትንም : አስቀር : ዘንድ) : አይቻለኝም» አላት ። እሷም : እንዲህ : ስትል : መለሰችለት «አባቴ : ሆይ : አፍ

ህንስ : ለእግዚአብሔር : ከከፈትህ : እንደተሳልህ : አድርግብኝ : ነገር : ግን : ሁለት : ወር : ወደ : ተራራ : ወጥቼ : ለብላቴንነቴ : (ለወጣትነቴ) ከንደኞቼ : ጋር : እንዳለቅስ : ፍቀድልኝ» አለችው ። እሱም : ፈቀደላት : ወደተራራው : ሔዳ : ሁለት : ወር : ከአለቀሰች : በኋላ : ወደ : አባቷ : ተመለሰች : እሱም : እሷን : ሠዉቶ : ስለቱን : ፈጸመ » (፩) ።

ወደ : ታሪኩ : እንመለስ ።

የኢትዮጵያው : ንጉሥ : ሒዳስፕ : በመርዌ : ከተማ : የድሉን : በዓል : የመሥዋዕቱን : ሥነ : ሥርዓት : ከፈጸመ : በኋላ : በውስጡ : የሚገዙ : አገሮች : እንኳን : ደስ : አለህ : ለማለት : የሴርን : ሰዎች : የነጭና : የቀይ : ባሕር : ሰዎች : የየመን : ሰዎች : በዋሻ : የሚኖሩ : ከኤርትራ : ባሕር : ዳር : ያሉት : ወርቅና : ጥንድ : አንበሶች : ብሌሚይ : ቀስትና : ወስፈንጥር ፤ አክሱሞች : (በተገኝነት : ሳይሆን : በወዳጅነት) : ቀጭኔ : እመጡለት ። እሱም : የድሉን : በዓል : ለማክበር : መታያ : እየያዙለት : ለመጡት : ሁሉ : ሽልማትም : ስጦታም : እየሰጠ : አስደስቶ : በያገራቸው : ሰደዳቸው ። በዚህ : ሰሞን : ለታሠረ : እሥረኛና : ወንጀለኛ : ሁሉ : ምሕረት : አድርጎ : ሁሉንም : አስደሰተ : ይባላል (፪) ።

ይህ : ንጉሥ : ታሪኩ : እንደሚለው : በቅን : ፍርድና : በትክክለኛነት : ፳፰ : ዓመት : ከገዛ : በኋላ : በ፬፻፶ : ዓመት : ግድም : ሞተ ። በመንግሥቱም : ዘመዱና : ወራሹ : ቤሩክ—ኤም—ሔብ : ከሱም : ቀጥሎ : ትልቁ : እስክንድር : እስኪነሣ : ድረስ : ታኦኬን : ነገሠ ። ከታኦኬን : በኋላም : ሕንደኬ : ንግሥት : የምትባለዋ : በመርዌ : ነገሠች ። በሷም : ዘመን : ትልቁ : እስክንድር : ተነሥቶ : ትልቁን : የፋርስን : መንግሥት : ገልብጦ : የራሱን : የቄሣር : ግዛት : አቆመ ። የዚህንም : ታሪክ : ከግሪክ : ታሪክ : ጋር : አያይዘን : ከሥር : ገምረን : ቀጥሎ : በሚገኘው : ምዕራፍ : እንመልከት ።

(፩) መጽ : መሳፍንት : ም : ፲፩ ፣ ቀ : ፱—፵ ።
(፪) J. MORE — HIST. d'ETHIOPIE ፩ኛ : ሸሊ.ም : ገጽ : ፫፻፷፩ :

ምዕራፍ : ፳፪

ግሪኮች

ዛሬ : «ግሪክ» : በሚባለው : ስም : የተጠቀሰለው : ሕዝብ : ያን : ጊዜ : ግን : ዘሩም : ቋንቋውም : የተሰየየ : ነበር ። የኑሮውም : ጊዜ : በግምት : የሚታወቀው : ከክርስቶስ ልደት : በፊት : ከ፩ሺ : ፯፻ : ዓመት ፣ ገዢዎቹ : ነው ።

ግሪኮች : የሚባሉት : በምዕራብ : በኩል : ባለው : አገር : ተቀምጠው : ሳለ : ደግሞ : ከምሥራቅ : የመጡት : የየኒክ : ቋንቋ : የሚናገሩ : ዛሬ : አቴና : ባለበት : አቴካና : አውቢያ : በሚባለው : በምሥራቅ : ወገን : ተቀመጡ ። እነዚህም : የአቴንን : ከተማ : የመሠረቱ : ናቸው። ደግሞ : ግማሾቹ : ከላይ : ከሰሜን : ከቴሳሊያን : ከትራቺያ : መጥተው : እስከ : ቅርንጥስ : ድረስ : ያለውን : አገር : ያዙ ። እነዚህም : ለየግላቸው : ሦስት : ቋንቋ : (ዲያሌክት) : ለየራሳቸው : የሚናገሩ : ሕዝቦች : በያስበት : ተቀምጠው : ጥቂት : መቶ : ዓመታት : እንደኖሩ : አሁንም : ከሰሜን : ዶሪክ : ከሚባለው : ሥፍራ : ቋንቋቸውም : የራሳቸው : የሆነ : የዶርያ : ሕዝቦች : አገራቸውን : ትተው : በተሳልፈው : የዛሬውን : ደቡብ : አገር : የፔሎፒኒን : የላቆኒን : አገር : ያዙ ። ከዚያም : አብረዋቸው : ከተደባለቋቸው : ግሪኮች : ጋር : እያለፉ : ከራችና : ፕሮን : የሚባለውን : አገር : አቀኑ ። የስፓርታንም : ከተማ : ከተሙ ።

ባንድ : ወገን : ደግሞ : የኒክ : የሚባሉት : የአቴንን : ከተማ : የከተሙት : ግሪኮች : የባሕር : መንገድና : ዋናን : ሌላም : ሥልጣኔ : ከፊንቂዎች : ተምረው : ሠልጥነው : ነበርና : ከአድሪያቲክ : ባሕር : እየተሻገሩ : በነአልችቢያድ : እየተመሩ : ከኢጣልያ : አገር : ሲሲሲንና : ከፈረንሳይ : አገር : ማርሴይን : አቅንተው : ከዚያም : አልፈው : እስከ : ኤስፓኝ : ጫፍ : ደረሱ ።

በዚያን : ጊዜ : ሁኔታ : ሕዝቦቹ : በጠቅላላው : በአገሩ : ስም : ግሪኮች : እየተባሉ : ከመጠራት : ይልቅ : በየከተማቸው : ስም : መጠራት : ልማድ : ስለነበረ : ዛሬ : በመላው : ግሪኮች : የሚባሉት : የዚያን : ጊዜ : የአቴና : ሕዝቦች : ትግል : ሩጫ : አመታትና :

ምክት : በጣም : ያውቁ : ነበር ። አንድ : አንድ : ጊዜ : በሕዝብ : ፊት : ደንብ : ሆኖ : ጥፋት : ባይኖርባቸው : ገዢዎችን : መከራና : ሥቃይን : ለመግር : ሲሉ : ይገረፋሉ ። በግርፋቱም : ጊዜ : ያለቀሰ : ወይም : በፊቱ : የጋዘን : መልክ : ያሳየ : ተመልካቹ : ሕዝብ : ሴቱም : ወንዱም : እየሳቀ : ይባለቅበታል ። ሳያለቅስ : የደበታ : መልክ : እያሳየ : ግርፋቱን : የፈጸመ : ጉብዝ : ጨካኝ : ተብሎ : የወንድነት : ስም : ይሰጠዋል ። ይህ : ሁሉ : ጥረት : በውነታቸውን : ከድካምና : ከልሰላሴ : አድነው : ጠላት : በተዋጋቸው : ጊዜ : የቀን : ሐሩር : የሌት : ቁር : የጠላት : በትር : ሳያስፈራቸው : እነሱ : ጠላት : አጥቅተው : ለመመለስ : እንዲጸኑ : ነው ። ስለዚህ : እስፓርታዎች : በትግል : በሩጫ : በጠቅላላው : በመሬት : ጦርነት : ተወዳዳሪ : የሌላቸው : ነበሩ ። አቴናዎች : ደግሞ : በውሃ : ዋናና : በመርከብ : ጦርነት : የሚችላቸው : አልነበረምና : እነዚህ : ሁለቱ : ወገኖች : ምንም : እንኳን : ብዙ : ጊዜ : እርስ : በርሳቸው : ቢዋጉ : ከሩቅ : የመጣው : ይልቁንም : በዚህ : ዘመን : እየደጋገመ : የሚደርሰባቸውን : የፋርስን : ወረራ : በመሬት : ጦርነት : ስፓርታች : በባሕር : ጦርነት : አቴናዎች : እየተባበሩ : አግደዋል ። በመጨረሻም : በፍዴም : አሸንፈው : ጠላትን : መልሰዋል ።

ከፋርስ : ቀደም : ብሎ : እዚያው : አጠገብ : ያለው : የሚደን : መንግሥት : ትልቅ : ስም : እንደነበረው : እንደዚሁም : ከአቴናዎች : በፊት : ስፓርታች : ሰማቸውም : ኃይለኝነታቸውም : በጣም : የገነነ : ነበር ። ንጉሥም : ነበራቸው ። ይሁን : እንጂ : እንደዛሬው : ዘመን : የዲሞክራሲ : አስተዳደር : ግናቸውንም : የመንግሥታቸውን : ጉዳይ : የሚቁርጡት : ያገር : ሽግግሌዎችና : አዋቂዎች : ነበሩ : እንጂ : ንጉሣቸው : ወይም : መሪያቸው : እንደፈቃዱ : የልቡን : ለመሥራት : መብት : አልነበረውም : ትልቅ : የውስጥ : የአስተዳደር : ወይም : የጦርነት : ጉዳይ : መሆመሪያ : እነዚህ : አዋቂዎች : ከመከሩበት : በኋላ : አባባቸው : ለንጉሡ : ይቀርባል ። ንጉሡም : የሽግግሌዎቹን : አሳብ : ይዞ : ሕዝብ : ወደሚሰበሰብበት : ሸንጎ : ሌዶ : ሕዝቡን : በአዋጅ : ሰብስቦ : ከአዋቂዎች : የቀረበሉትን : አሳብ : በመግለጽ : የሕዝቡን : ውሳኔ : ይጠይቃል ። ሕዝቡም :

ነገሩን፡ ከሰማ፡ በኋላ፡ እሺ፡ ወይም፡ እምቢ፡ የማለት፡ ሥልጣን፡ ነበረው፡ ይባላል ።

ስለዚህ፡ ሃረ፡ በነፃው፡ ዓለም፡ በእንግሊዝ፡ በፈረንሳይ፡ በአሜሪካ፡ በሌሎችም፡ አገር፡ ያለውን፡ የዲሞክራሲን፡ (የሕዝብ፡ መንግሥት)፡ አስተዳደር፡ የሕግንና፡ የሥርዓትን፡ መሠረት፡ ያጠነት፡ የቀድሞው፡ የግሪክ፡ ሕዝቦች፡ ይሠሩበት፡ ከነበረው፡ አስተዳደር፡ ላይ፡ ተወስዶ፡ በማሻሻል፡ ነው ። ለስፓርታዎች፡ በዲሞክራሲ፡ ደንብ፡ የሚተዳደሩበትን፡ ሕግና፡ ሥርዓት፡ አዘጋጅቶ፡ የሰጣቸው፡ ሊኩርጎስ፡ የሚባል፡ የተማሪ፡ ሊቅ፡ ነበር ። ባለፈው፡ ታሪኩን፡ ያነበብነው፡ ሐሙራቢ፡ ለባቢሎናውያን፡ እንደሆነው፡ ሊኩርጎስ፡ በሊቅነቱና፡ በሕግ፡ ሐጋጊነቱ፡ በስፓርታ፡ ታሪክ፡ ውስጥ፡ ትልቅ፡ ስም፡ አለው ።

የአቴናዎችን፡ ደግሞ፡ ባጭሩ፡ እንመልከት ። ያገሩ፡ ታሪክ፡ እንደሚለው፡ ከምሥራቅ፡ የመጡት፡ ሕዝቦች፡ አቴን፡ ያለበትን፡ ሥፍራ፡ ከያዙ፡ በኋላ፡ የን፡ የሚባለው፡ የአጵሎን፡ ልጅ፡ (የዮናናውያን፡ ዘር፡ አባት)፡ እነዚህን፡ ሕዝቦች፡ ፲፪፡ ነገድከፍሎ፡ ፲፪፡ መንደር፡ አበጅቶላቸው፡ ነበር ። ከነዚህም፡ ፲፪ኛው፡ የአቴን፡ ከተማ፡ ነው ። በአቴንም፡ ንጉሡ፡ ይቀመጥባት፡ ስለነበረ፡ ከሌሎች፡ የበለጠች፡ ዋና፡ የሕዝብ፡ መሰብሰቢያ፡ ከተማ፡ ሆነች ። ሕዝቦቿም፡ በእርሷ፡ ስም፡ አቴናዎች፡ ይባሉ፡ ሆኖ ። በሕይወታቸው፡ ከጉረቤቶቻቸው፡ ከስፓርታዎች፡ ከፔሎፒኒዮች፡ ከዶርያዎች፡ ጋር፡ ወጊያ፡ ያደርጉ፡ ነበር ። ከነዚያ፡ ጋር፡ ሲዋጉ፡ ከድርብ፡ የሚባለው፡ የተወደደው፡ ንጉሣቸው፡ አገሩን፡ ለማዳን፡ እጦርነት፡ ላይ፡ ሕይወቱን፡ ለውቶ፡ ሞተ ። ከዚህ፡ በኋላ፡ አቴናዎች፡ ከሱ፡ ቀጥለው፡ ሥልጣን፡ የሚይዙት፡ «አርኮንት»፡ የአዋቂ፡ አስተዳዳሪ»፡ ይባሉ፡ እንጂ፡ እንደርሱ፡ ንጉሥ፡ ተብለው፡ አይጠሩም፡ ብለው፡ ንጉሣዊ፡ ግዛትን፡ አስቀሩ ። ይኸም፡ ውሳኔ፡ በግሚሶኛ፡ አተራረክ፡ ሚኛን፡ ንጉሥ፡ ለማከበርና፡ የሱ፡ ተከታይ፡ አይገኝም፡ በማለት፡ የተደረገ፡ ሲመሰል፡ በቀሩት፡ አተራረክ፡ ደግሞ፡ ሀብታሞችና፡ የከፍተኛ፡ ተወላጆች፡ (አሪስቶክራቶች)፡ የሆኑት፡ ቀድሞ፡ የንጉሡን፡ መኖር፡ ይቃወሙ፡ ነበርና፡ እሁንም፡ ሕዝብ፡

በየጊዜው፡ በሚመርጠው፡ አዋቂ፡ ሰው፡ ብቻ፡ እንገዛ፡ ብለው፡ ወስኑ፡ የሚሉ፡ አሉ ።

የሆነ፡ ሆኖ፡ በዚህ፡ ተቋረጠና፡ ከክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ በ፳፪፡ ዓመት፡ ላይ፡ ሶሎን፡ የተባለው፡ ከሰባቱ፡ ሊቃውንት፡ እንዲሉቅ፡ «አርኮንት»፡ ተብሎ፡ ተመረጠ ። እሱም፡ ሕዝቡ፡ የሚተዳደርበትን፡ ሕግና፡ ሥርዓት፡ አዘጋጅቶ፡ ሰጥቶ፡ ያስተዳድራቸው፡ ሆኖ ። ሕዝቡም፡ በሶሎን፡ ሕግና፡ ሥርዓት፡ በጣም፡ ደስተዋል ። ከዚያ፡ ፒስትራት፡ የሚባለው፡ ተመረጠና፡ የአቴናዎችን፡ ኃይልና፡ ኑሮ፡ ከሌሎቹ፡ ከፍ፡ ለማድረግ፡ በብዙ፡ ወገን፡ ሲደክም፡ ኖሮ፡ በ፳፻፳፯፡ ዓመት፡ ከክርስቶስና፡ በፊት፡ ሞተ ። በሥልጣኑም፡ ኤፒያና፡ አፓርኮ፡ የሚባሉት፡ ልጆቹ፡ ተከተሉት ። ነገር፡ ግን ሕዝቡን፡ ለመምራት፡ ያላቸው፡ ችሎት፡ በቂ፡ ስለአልነበረ፡ በዚህም፡ ላይ፡ የልጅነት፡ ሥራ፡ በመሥራት፡ ሕዝቡ፡ አልወደዳቸውም፡ ነበርና፡ አፓርኮንን፡ አድመው፡ ገደሉት ። ኢፒያ፡ ግን፡ ከአቴን፡ ሸሽቶ፡ ወደ፡ ሌላ፡ አገር፡ ሔደ ።

በዚህ፡ ጊዜ፡ በከፍተኛውና፡ በተርታው፡ ሕዝብ፡ መካከል፡ በአስተዳደርና፡ በሥልጣን፡ መያዝ፡ ምክንያት፡ ትልቅ፡ ሁከት፡ ተነሣ ። ከፍተኞቹ፡ ሕዝቦች፡ ዝቅተኛውን፡ አሸንፈው፡ መንግሥቱን፡ ለማያዝ፡ ከስፓርታዎች፡ ርዳታ፡ ጨምረው፡ አፓጎር፡ በሚባለው፡ እየተመሩ፡ እነዚህን፡ ለመደምሰስ፡ ሲነሡ፡ የተርታው፡ ሕዝብ፡ ወገን፡ ደግሞ፡ ከሊስቲን፡ የሚባለውን፡ ይዞ፡ ተነሣ ። ወጊያም፡ ሆኖ ። የተርታው፡ ሕዝብ፡ ወገን፡ ተሸንፎ፡ የሀብታሞቹ፡ ወገኖች፡ መንግሥቱን፡ በ፳፻፳፯፡ ዓመት፡ ላይ፡ ለጊዜው፡ እጅ፡ አደረጉ ። ነገር፡ ግን፡ ገዥነታቸው፡ ምንም፡ ያህል፡ ሳይቆይ፡ ከሊስቲን፡ እንደገና፡ ተመልሶ፡ አፓጎርን፡ ከነወገኖቹ፡ አስወጥቶ፡ የአቴንን፡ ሥልጣን፡ ያዘ ። የእርሱም፡ አገዛዝ፡ እስከ፡ ብዙ፡ ጊዜ፡ ድረስ፡ ቆየ ። በዕውቀት፡ በፍልስፍና፡ በግጥም፡ በሕክምና፡ በታሪክ፡ ጽሑፍ፡ እነሄሮዳቲስ፡ እነሶክራት፡ እነሂፖክራት፡ እነፕላቶን፡ እነአሪስቶት፡ ለአገሪቱ፡ ከፍተኛ፡ ደረጃ፡ እንደሰጥዋት፡ በጦርነት፡ ደግሞ፡ እነቴሚስቶክል፡ እነአሪስቲዶ፡ እነፔሪክል፡ እየተነሡ፡ አገርን፡ ከጠላት፡ (ፋርስ)፡ በመከላከል፡ የጦር፡ ድርጅት፡

በግብጾት ስሙ ጥፋ ሆኑ ለነሱም በየጊዜያቸው ልዩ ልዩ የባሕር ጦር ለያዘጋጁ ፋርሶች ይዘውት የነበረውን ደሴት ሁሉ አስሰቀቁ ። ፔሪከል ደግሞ የውስጥ አስተዳደር በግብ ሙሩ ሕዝቡንና የገጽ የሚሆኑትን ከተማዎች ለንድነት ለን ዲገብፋ አደረጋቸው ለንደዚሁም አሪሶቲድ ከፋርሶቹ ጋር በመዋጋት ተመሰግኗል ።

ዳሩ ግን በፀጸ ዓመት ላይ አቲዎዎች ብዙ ችግርና ፈተና ደረሰባቸው በጠገባቸው ካሉት ወገኖቻቸው ከሰፓር ታዎች ሲዋጉ ከፋርሶ ሲከላከሉ ደግሞ ከዚህ ቀደም አድ ሪአቲክንና ሚዴቲራኒያን ለያለፉ ያቀኑት የሲሲል የማርሴይ አገር ለየሽፈተባቸው ወደዚያ ለየሒዳ ላይና ታች ለየ ሮጡ የሸፈተውን ለማሳመን ልውረር የሚለውን ለመከላ ከል ልደባልቃችሁ የሚለውን ለማገድ ብዙ ደክሙ ። ብዙ ውን ጊዜ ለያሸነፉ ሲመለሱ ለየተሸነፉም በሰፓርታዎች የተገዙበት ጊዜ አለ ። የሰፓርታና የአቴን ሕዝቦች በዚህ ሁኔታ ገብረትና መከፋፈል ድል መሆንና ድል ማድረግ እየተፈራረቀባቸው ሲኖሩ በመጨረሻ ሁሉንም ደምስሶ በመ ግባት የሚገላግላቸው ጉበዝ ከመቁደንያ ተነሣ ። ይሽም በው የፊልጶስ ልጅ ትልቁ ለሰከንድር ነው ። የርሱንም ለነ ሣሥ ወደፊት ለሰከንመለክት ድረስ የግብፃውያንን የአሰራ ውያንንና የባቢሎናውያንን ሃይማኖት ለንደተመለከትን አሁን ደግሞ የገሪኮችን ሃይማኖት ለንመልክት ።

ምዕራፍ ፳፫ ።

የገሪኮች ለማልክት ።

በፍልስፍና በዕውቀት በቤት ሥራ በሕዝብ ለስተዳደር ከሌሎች አገሮች የመሻል ሁኔታ ለንዳላቸው በእምልኮም በብዙ ላይሆን በመጠኑ ከነርሱ በፊትና በነርሱ ዘመን ካሉት ከግብጾች ከአሰራውያንና ከባቢሎናውያን ከቻይናና ከሕንድ

የመሻል መንገድ ያሳያሉ ለነዚያ የሰውን አምላክነት ወይም የግዴታውን አምላክ በሚታይ በሰው አምላል መቅ ረጻቸው በይቀር ፩ አንድ ጊዜ ኮርግ በሪን ለሞራን ፣ ፀሐ ይን ፣ ጫራታን ፣ ለማልክት ወይም የአማልክት ማደሪያ ሲያ ደርጉ ግሪኮች ግን አማልክት የሚያደርጉዋቸው በአስተዳደ ርና በጀግንነት ስሙ ጥር የሆኑትን ነው ።

ስለዚህ በፊት ቀንደኞችና ገገኖች በኋላ አማልክት ያደረጓቸው ሰዎች መኖራቸው ለውነትም ሐሰትም ቢሆን በእርአያ ሰው የተመሰሉና ለንደ ሰው የመዋደድ የመጣ ላት የመዋጋት የመጋባት የመፋታት ጠባይ ያላቸው ናቸው ። ወደፊት ለንደምናበረዳው የነሱም ነገላቸውና ቀጥራቸው ፣ ተረታዊ የሆነ ታሪካቸውም ሰራ ነው ። ነገር ግን የታወቁ ትንና ያንድ ቤተ ሰብ ወገን የሆኑትን ሥራቸውንና ሰግ ቸውን ብቻ ከዚህ ቀጥሎ የነዚህ የአማልክቱ ታሪክ የሚ ለውን ተከትለን በጭሩ ለንጽፋለን ።

፩ኛ ስዕል ፡ (በላቲን ገጽተር) ።

ዘውስ የክርናና የራእ ልጅ የኤራ ባል የሰማይ አም ላክ የአማልክትና የሰው አባት ነው ። በልጅነቱ አባቱ ሊውጠው ሲያሰብ ለናቱ ወደ ከሬት አምጥታ ደበቀቸው ካደገ በኋላ ከከሬት ወደ አሊምፒያ ተራራ (የአማልክቱ መቀመጫ) ሔደ አባቱን አብርሮ የዚህን ዓለም ጌትነት ከወንድሞቹና ከልጆቹ ጋራ ተካፈለ ። የርሱም ዋና የጦርነት መሣሪያው መብረቅ ነው ። በአየራት ያሉ ነጉድጓድ ነፋ ሳት ፣ ደመናት ለነዚህን የመሳሰሉት ሁሉ በርሱ ሥልጣን የሚተዳደሩ ናቸው ። ባንድ ወገን ዘመድ ሆነው ባንድ ወገን የርሱና ያባቶቹ ባለጋራ የነበሩትን ቲታኒ የሚባሉ ትን አማልክት ተዋግቶ ወደ ለንጦርጦስ (ታርታር) የሰደ ዳቸው በመብረቅ በትር ነው ። ለአዝርዕትና ለአብቀልት ነፋስን ፣ ዝናብን ፣ ፀሐይን ፣ ለንደ ጊዜው ለያደላደላ የሚሰጥ ለሰው ለከፋው ለንደክፋቱ ለደጉ ለንደ ደግነቱ ለየሰጠ

ዕድሉን ፣ የሚወስን ፣ ርሱ ፣ ነው ። ይኸውም ፣ ሁሉ ፣ ሆኖ ፣ ከርሱ ፣ በላይ ፣ በግሪክ ፣ « ሞይራ » ፣ በላቲን ፣ ፋቶ ፣ የሚባል ፣ የወለማ ፣ አምላክ ፣ አሰና ፣ ዜውስ ፣ ክርሱ ፣ ጋራ ፣ ብቻ ፣ መጣላትና ፣ ግሸን ፣ ፍም ፣ አይሆንሉትም ። ዜውስ ፣ በተቋጣና ፣ ጭንቅላቱን ፣ በወዛ ወዘ ፣ ጊዜ ፣ የአሊምፒያ ፣ ተራራ ፣ በሙሉ ፣ ይነቃነቃል ።

ሰዜውስ ፣ በግሪክ ፣ አገር ፣ በአሊምፒያ ፣ ተራራ ፣ ላይ ፣ በዘ መን ፣ ትልቅ ፣ የሚያምር ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ ተሠርቶ ፣ በውስጡ ፣ የርሱ ፣ ሐውልት ፣ በትልቁ ፣ ተቀርጾ ፣ ይሰገድለታል ። ሐውልቱም ፣ በሕይወቱ ፣ ያደርግ ፣ ነበር ፣ የሚባለውን ፣ በመከተል ፣ በቀኝ ፣ እጁ ፣ መብረቅ ፣ በግራ ፣ እጁ ፣ በትረ ፣ መንግሥት ፣ አንደ ፣ ያዘ ፣ በዘፋት ፣ ተቀምጦ ፣ ይታያል ። ምንም ፣ እንኳ ፣ ዋና ፣ ሚስቱ ፣ ኤራ ፣ ብትሆን ፣ ከቀሩት ፣ የሾት ፣ አማልክት ፣ ከነኢዮ ፣ ከነኤውሮፓ ፣ በመዋደዱ ፣ ምክንያት ፣ ከሚስቱ ፣ ጋራ ፣ ያደረገው ፣ የቅናት ፣ ክርክርና ፣ ጦር ነት ፣ ብዙ ፣ ነው ። ወደ ፣ ፊትም ፣ ተጽፈው ፣ የሚገኙት ፣ ወንድና ፣ ሴት ፣ አማልክት ፣ እርሱ ፣ ከሚስቱና ፣ ከውሽምቹ ፣ የወለዳቸው ፣ የርሱ ፣ ልጆችና ፣ ቤተ ፣ ሰቦች ፣ ናቸው ።

ጸጸ፣ ኤራ ፣ ወይም ፣ ሒራሶ ፣ (ዱናን)

ኤራ ፣ የዜውስ ፣ ሚስትና ፣ እኅት ፣ ናት ። በቀጥታ ፣ ወይም ፣ ከባሏ ፣ ጋራ ፣ በመሳተፍ ፣ የሰግይና ፣ የምድር ፣ ንግሥት ፣ የጋብቻ ፣ የት ዳር ፣ የልደት ፣ የሕፃናት ፣ ጠባቂ ፣ ትባላለች ። እሷ ፣ ከባሏ ፣ ከዜውስ ፣ በቀር ፣ ሌላ ፣ ወንድ ፣ የግታውቅ ፣ በትዳሯ ፣ የታመነች ፣ ሆና ፣ ሳለች ፣ ባሏ ፣ ዜውስ ፣ ግን ፣ አማልክት ፣ የሆኑም ፣ ያልሆኑም ፣ ሌሎች ፣ ሴቶች ፣ እየወደደ ፣ በቅናት ፣ ምክንያት ፣ ያደረገችው ፣ ጦርነት ፣ በአ ማልክቱ ፣ የተረት ፣ መጽሐፍ ፣ (ሚቶሎጂ) ፣ ውስጥ ፣ በሰፊው ፣ ተጽፏል ። ዜውስ ፣ ከወደዳቸው ፣ ሴቶች ፣ ውስጥ ፣ ዋነኞቹ ፣ «ኢዮ ፣ የምትባለዋ ፣ የቤተ ፣ መቅደሱ ፣ ካህኒት ፣ ኤውሮፓ ፣ የምትባለዋ ፣ የፈንቱ ፣ የንጉሥ ፣ ልጅ ፣ ናቸው» ።

አማልክቱ ፣ እያንዳንዳቸው ፣ የሚወዱትና ፣ በስለትም ፣ በመ ሥዋዕትም ፣ የሚቀበሉት ፣ ልዩ ፣ ልዩ ፣ እንስሳና ፣ ፍራፍሬ ፣ አሰ ።

ይኸውም ፣ ለየክፍላቸው ፣ እንደ ፣ ቅዱስ ፣ እንስሳና ፣ እንደ ፣ ትዱስ ፣ ዛፍ ፣ ይቋጠራል ። ለኤራ ፣ የሚቀርበው ፣ ስለትና ፣ ወይም ፣ ለርሷ ፣ የተቀደሱ ፣ እንስሶች ፣ ፍየልና ፣ በረረንባዊ ፣ ፓሾን ፣ የምትባል ፣ (በአገራችን ፣ የሌሎች) ፣ ትልቅ ፣ ወፍ ፣ ናቸው ።

ጸጸ፣ ኤራሰቶ ፣ (ክልካና) ።

ኤራሰቶ ፣ የዜውስና ፣ የኤራ ፣ ልጅ ፣ የእገቱ ፣ የአፍሮዲት ፣ ባል ፣ የእሳተ ፣ ገሞራ ፣ የብረታብረት ፣ አምላክ ፣ የቀጥቃጮችና ፣ የአን ጥረኞች ፣ ጠባቂ ፣ ነው ። መልክ ፣ ጥፋና ፣ አንካሳ ፣ በመሆኑ ፣ እናቱ ፣ ኤራ ፣ ስለ ፣ ጠላቸው ፣ ከአሊምፒያ ፣ ተራራ ፣ ወደ ፣ ባሕር ፣ ወረወረ ችው ፣ ይባላል ። ደግሞ ፣ አባቱ ፣ ዜውስ ፣ ከሚስቱ ፣ ከኤራ ፣ ጋራ ፣ በቅናት ፣ የተነጣ ፣ በሚከራክሩበት ፣ ጊዜ ፣ ለናቱ ፣ እየረዳ ፣ ስላስቸ ገረው ፣ ዜውስ ፣ ነው ፣ ወደ ፣ ባሕር ፣ ያውዘዘዘው ፣ የሚሉ ፣ አሉ ።

ጸጸ፣ አፍሮዲት ፣ (ሸኑስ ፣ ሾኔሬ) ።

አፍሮዲት ፣ የውብትና ፣ የፍቅር ፣ አምላክ ፣ ነች ። ግሚሱ ፣ የዜውስ ፣ ልጅ ፣ ሲያደርጋት ፣ ግሚሱ ፣ ደግሞ ፣ የኤራናስ ፣ አባሰ ፣ ዘር ፣ ተቆርጦ ፣ ከተጣለበትና ፣ ደሙ ፣ ከተንጠባጠበበት ፣ ከባሕር ፣ ዐረፋ ፣ ተወለደች ፣ ይላታል ። መልካም ፣ ቆንጥና ፣ መዘዞ ፣ ሆኖ ፣ ባለ ፣ ለአንካሳውና ፣ ለአስከፊታው ፣ ለኤራሰቶ ፣ የተዳረችበትን ፣ ምክንያት ፣ ተራኪዎቹ ፣ በሁለት ፣ ዓይነት ፣ ይገልጹታል ።

አንደኛው ፣ ዜውስ ፣ የፍቅር ፣ ግንኙነት ፣ ለማድረግ ፣ ቢጠይ ቃትና ፣ እንቢ ፣ ብትለው ፣ ተናዶ ፣ ለአንካሳው ፣ ለኤራሰቶ ፣ ዳራት ፣ ያላሉ ፣ ሁለተኛው ፣ ኤራሰቶ ፣ መብረቅን ፣ ሠርቶ ፣ የጦር ፣ መሣሪያ ፣ እንዲሆነው ፣ ሰዜውስ ፣ ቢሰጠው ፣ በስጦታው ፣ ተደሰቶበት ፣ ነበርና ፣ ለዚህ ፣ ውለታ ፣ ቁንጥዬቱን ፣ ዳረለት ፣ ያላሉ ፣ ይሁን ፣ እንጂ ፣ ምንም ፣ እንኳን ፣ ደንበኛ ፣ ባሏ ፣ ኤራሰቶ ፣ ቢሆን ፣ ከነአ ሬስ ፣ (ማርስ) ፣ ከነኤሮሚስ ፣ (ሚርኩሪዮ) ፣ ጋራ ፣ ያደረገችው ፣ የፍ ቅር ፣ ግንኙነት ፣ ብዙ ፣ ነው ፣ የርሷ ፣ ትልልቅ ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ በቆዳርስ ፣ (ጅፕሮስ) ፣ በቆሮንቶስ ፣ በአርጎ ፣ ተሠርቶ ፣ በውስጡም ፣

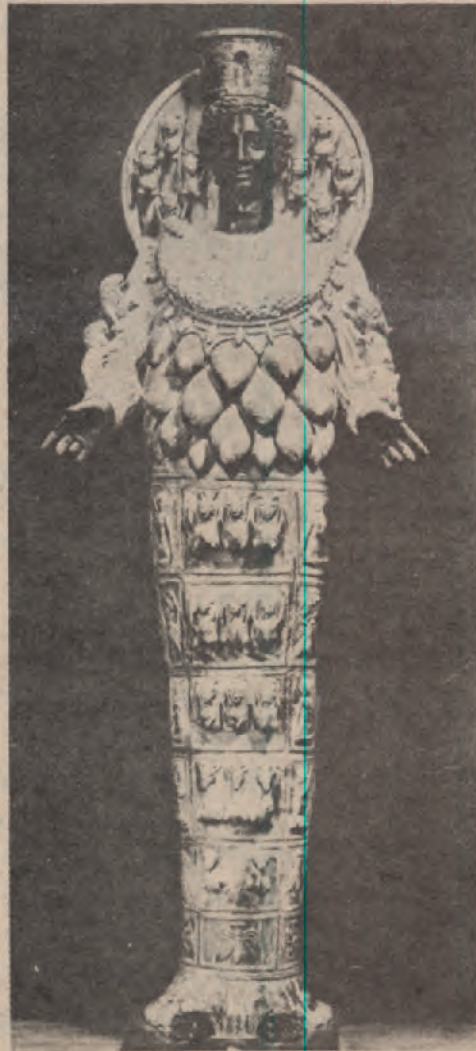
የሷ : ሐውልት : በሚያምር : ተሠርቶ : ይሰገድላት : ነበር ። ለሷም : የሚቀርበው : ስለት : ርግብና : ጽጌ : ረዳ : ነው ። በዚህ : መሠረት : ይሆናል : ዛሬም : የተዋደደ : ሴትና : ወንድ : የጽጌ : ረዳ : አበባ : የሚለዋወጥበት : ምክንያት ።

፳፻ ፤ ሔርሜስ ፡ (ሚርኩሪዮ) ።

ሔርሜስ ፡ የአማልክት ፡ መልክተኛ ፡ የነጋዴና ፡ የነጣቂ ፡ የመንገደኛ ፡ ጠባቂ ፡ ነው ። የምውታንንም ፡ ነፍስ ፡ እየመራ ፡ ወደ ፡ ሲኦል ፡ (እንጦርጦስ) ፡ የሚወስድ ፡ ርሱ ፡ ነው ።

ከሌሎች ፡ አማልክት ፡ እየሰረቀም ፡ እየቀማም ፡ ብዙ ፡ ነገርና ፡ ሴቶች ፡ ለራሱም ፡ ለሌሎች ፡ አማልክትም ፡ ይወስዳል ።

አባቱ ፡ ዜውስ ፡ ባለፈው ፡ እንደ ፡ ተባለው ፡ በሚስቱ ፡ በኤራ ፡ ላይ ፡ ኢዮ ፡ የምትባለዋን ፡ ወደ ፡ ነበር ። በዚህ ፡ ሚስቱ ፡ ተቆ ፡ ጥታ ፡ ኢዮን ፡ ወደ ፡ ላም ፡ ለወጠችት ። ቀጥሎም ፡ አርጎ ፡ ለሚባ ፡ ለው ፡ መቶ ፡ ዐይን ፡ ሰጥታ ፡ አሥሮ ፡ እንዲጠብቃት ፡ አዘዘችው ። የአርጎ ፡ መቶ ፡ ዐይኖችም ፡ ዕንቅልፍ ፡ በያዛቸው ፡ ጊዜ ፡ ሃምሳው ፡ ይከደናሉ ፡ ሃምሳው ፡ ክፍት ፡ ሆነው ፡ በየፈራረቃ ፡ ይጠብቃሉ ። ሔርሜስ ፡ ሔዶ ፡ አርጎን ፡ ገድሎ ፡ እሥረኛዋን ፡ ነፃ ፡ እንዲያወጣ ፡ ከዜውስ ፡ ታዘዘ ። እርሱም ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ አርጎን ፡ እንዴት ፡ እን ፡ ደሚገድል ፡ ወይም ፡ ሳይገድል ፡ እንዴት ፡ ኢዮን ፡ ለመውሰድ ፡ እንደሚችል ፡ ተጨነቀ ። የአርጎ ፡ ተመልካቾቹ ፡ መቶ ፡ ዐይኖች ፡ ናቸውና ፡ አዘንግቶ ፡ ለመውሰድ ፡ አልተቻለውም ። እንዲሁም ፡ ዐይኖቹ ፡ እያዩ ፡ ሊገድለው ፡ አልደፈረም ። ስለዚህ ፡ ከሁሉ ፡ ይልቅ ፡ በሙዚቃ ፡ ቃና ፡ ዕንቅልፍ ፡ ሊያስወስደው ፡ ቁርጥ ፡ አሳብ ፡ አደረ ገና ፡ በሰላማዊ ፡ መልክ ፡ ተጠግቶ ፡ የዜማውን ፡ ቃና ፡ እየለዋወጠ ፡ ሙዚቃውን ፡ ሲመታ ፡ በሙዚቃው ፡ ድምፅ ፡ ልቡ ፡ ተመስጦ ፡ የአ ፡ ርጎ ፡ መቶውም ፡ ዐይኖቹ ፡ እያደር ፡ ጨርሰው ፡ ተዘጉ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሔርሜስ ፡ በድንጋይ ፡ መትቶ ፡ ገደለውና ፡ ኢዮን ፡ አስፈታት ። ኢዮ ፡ ግን ፡ በኤራ ፡ ሥልጣን ፡ ከላምነት ፡ ወደ ፡ ሰውነት ፡ አልተለወጠ ችም ፡ ነበርና ፡ በያለበት ፡ እየተቅበዘበዘች ፡ ስትኖር ፡ እግብፅ ፡ አገር ፡ ስትደርስ ፡ ዜውስ ፡ የሰውነት ፡ መልኳን ፡ ሰጣት ፡ ይባላል ። ደግሞ ፡

ይህኛ ፡ ናት ፡ አርጠሜስ ፡ የኤራሰኔቱ ።
(ሐውልቱ ፡ በናፖሊ ።)

CITY - HALL LIBRARY
of
ADDIS

ባንድ፣ ወገን፣ ሚስቱ፣ በትናት፣ እንዳትገልበት፣ እግብ፣ እስክት ደርሰ፣ ድረስ፣ ከሰውነት፣ ወደ፣ ላምነት፣ የለወጣት፣ ራሱ፣ ዜውብ ነው፣ የሚሉ፣ ስሉ።

ሐርሚስ፣ ሰውነቱ፣ እንደ፣ ጉልማላ፣ ሰው፣ ሆኖ፣ በገር፣ ግንዳና፣ እቁርጭጭሚቱ፣ ግራና፣ ቀኝ፣ ትንንሽ፣ ክንፎች፣ ተደርጎለት፣ ሐውልቱም፣ በዚሁ፣ ይቀረጻል። ይኸውም፣ ፈጣን፣ የመልክት፣ ስምላክ፣ መሆኑን፣ ለማመልከት፣ ነው። እንዲሁም፣ የወይራ፣ በትር፣ በቀኝ፣ እጁ፣ እንደ፣ ያዘ፣ ከዚህም፣ በተረፈ፣ በሌላ፣ ዐይነት፣ እየሆነ፣ ሐውልት፣ ተሠርቶለት፣ ይታያል።

፪ኛ፣ ኤስቲያ፣ ሺቦታ።

ኤስቲያ፣ የትዳር፣ የንብረት፣ አምላክ፣ ትባላለች። ርቧም፣ ድንገል፣ ናት።

፫ኛ፣ አርቲሚድ፣ (ድያና)።

አርቲሚድ፣ (እንደ፣ መጽሐፍ፣ ቅዱስ፣ አነጋገር፣ አርጤምስ)፣ የአደንና፣ የበረሃ፣ የጨረቃም፣ አምላክ፣ ናት። በሕፃንነቷ፣ አባቷ፣ ዜውስ፣ ታቅፏት፣ ባለ፣ ዘሰግላማዊ፣ ድንገልናንና፣ የተራራን፣ የበረሃን፣ ግዛት፣ ስምና፣ አበፈቅዳ፣ በዚሁ፣ በድንገልና፣ ስትኖር፣ ክብርናዋን፣ በኃይል፣ ሊወስድ፣ የፈተነውን፣ ትልቁን፣ የበረሃ፣ አዳኝ፣ እርዮን፣ (የጻዊት፣ የጦር፣ አለቃ፣ አይደለም)፣ በከሬታ፣ ላይ፣ መዝሙሪያ፣ በቀስት፣ ወግታ፣ በኋላ፣ ደግሞ፣ በጊንጥ፣ አበነክሳ፣ ገደለችው፣ ይባላል። የአርጤምስም፣ ሥራና፣ ሐውልት፣ በብዙ፣ ዐይነት፣ ይገለጻል። አብዛኛው ግን፣ ባንዲት፣ በምታምር፣ ቆንገሮ፣ ሆኖ፣ በአጅኖ፣ ተወርውር፣ የማይስተውን፣ ቀስቷን፣ እንደ ያዘች፣ ውሻ፣ ወይም፣ ገዳ፣ አበክትላ፣ ይታያል። እንደ፣ ወንድሟ፣ እንደ፣ አጽሎን፣ ግብሯንና፣ በግን፣ እየሰዋወጠ፣ በልዳ፣ ገብአር መን፣ በታውረድ፣ (ከሪሚያ)፣ የመልካታል። በግሪክም፣ አገር፣ በተለይ፣ በስፓርታና፣ በላቆን፣ በኤውብያ፣ በኤፊሶን፣ ቤተ፣ መቅደስም፣ ሐውልትም፣ ተሠርቶለት፣ መሥዋዕትም፣ ስለትም፣ እየቀ

ረበላት፣ ትከበራላች፣ ኤፌሶን፣ ባላት፣ ቤተ፣ መቅደሷ፣ ምክንያት፣ ለግ፣ በግብረ፣ ሐዋርያት፣ (የሐዋርያት፣ ሥራ)፣ ተጠቅሷል።

ከጌታችን፣ ከኢየሱስ፣ ክርስቶስ፣ ዕርገት፣ በኋላ፣ ቅዱስ፣ ጳውሎስ፣ ከጢሞቴዎስና፣ ከሲላስ፣ ጋራ፣ በግሪክ፣ ከተሞች፣ በእቴጌና፣ በቆርንቶስ፣ በተሰሎንቄ፣ እየዞረ፣ ሲያስተምር፣ እንደዚሁም፣ ከኤፌሶን፣ ከተማ፣ ደርሶ፣ የነዚህን፣ አማልክት፣ ክንቲነት፣ የእግዚአብሔር፣ እብንና፣ የልጁን፣ የኢየሱስ፣ ክርስቶስን፣ መድኃኒትነት፣ እያስተማረ፣ ብዙ፣ ሕዝብ፣ ሲያሳምን፣ ባይት፣ ጊዜ፣ በኤፌሶን፣ ከተማ፣ መቅደስ፣ ተሠርቶለት፣ የምትመለከው፣ ዋናዋ፣ አርጤምስ፣ ነበረችና፣ የርቧ፣ አምልኮና፣ የመቅደሱም፣ ሥራ፣ የቀረ፣ እንደ፣ ሆነ፣ ባንድ፣ ወገን፣ ጥቅማቸው፣ በመነካቱ፣ ባንድ ወገን፣ ደግሞ፣ ክልብ፣ የመልካት፣ ስለነበረ፣ እውነተኛው፣ ቅናትም፣ ተጨምሮ፣ የአርጤምስ፣ ቤተ፣ መቅደስ፣ ካህናቱም፣ አናጢዎቹም፣ ሕዝቡን፣ አሳድመው፣ በቅዱስ፣ ጳውሎስ፣ ላይ፣ አስነሱበት። ሕዝቡም፣ ለአርጤምስ፣ አምልኮ፣ ቀናዲ፣ በመሆኑ፣ በከተማው፣ እየዞረ፣ «ታላቅ፣ ናት፣ አርጤምስ፣ የኤፌሶን»፣ እያለ፣ ጩኸ፣ ጳውሎስም፣ ወደ፣ ጨዋታ፣ ሥፍራ፣ ለሰብክት፣ ሲመጣ፣ ሊደበድቡት፣ አስበው፣ ነበር፣ ነገር፣ ግን፣ ወዳጆቹ፣ ወደ፣ ጨዋታው፣ ሥፍራ፣ እንዳይሔድ፣ አስጠነቀቁት (፩)።

፬ኛ፣ ኦሪስ፣ (ማርላ)።

ኦሪስ፣ የዜውስና፣ የኤራ፣ ልጅ፣ የመሪትና፣ የጦርነት፣ አምላክ፣ ይባላል፣ ነበር። ነገር፣ ግን፣ በግሪክ፣ አገር፣ አምልኮው፣ ምንም፣ ያሽል፣ አልተስፋፋም። በሮማውያን፣ ዘንድ፣ ግን፣ የማርስ፣ ስም፣ በጣሙን፣ የገነነ፣ ነው። የመዝሙሪያዎቹ፣ የሮም፣ ነገሥታት፣ የነርዮሎም፣ አባት፣ ያደርጉታል።

፭ኛ፣ አቴና፣ ወይም፣ ፓላድ፣ (ሚኔርካ)።

አቴና፣ መዝሙሪያ፣ እናቷ፣ ሚቲስ፣ አርግዛት፣ ላለ፣ የናቷ፣ የመዝሙሪያ፣ ባል፣ ዜውስ፣ እርጉዚን፣ ዋጣት፣ ምክንያቱም፣ ክርቧ፣

(፩) የሐዋርያት፣ ሥራ፣ ም፣ ገዘ፣ ቀጣር፣ ጁ፣ ም፣ ተመልክት።

የሚወለደው ልጅ ፣ ከዙፋንዘ ፣ ያወርድኻል ፣ የሚሉ ፣ ንግርት ፣ ነበርና ፣ ይኸንጉ ፣ ለማለወገድ ፣ ነው ። ዳሩ ፣ ግን ፣ እርጉዚን ፣ (የአቴናን ፣ እናት) ፣ ከዋጠ ፣ ቀን ፣ ገምግሞ ፣ ኃይለኛ ፣ በሆነ ፣ የራስ ፣ ምታት ፣ ይሠቃይ ፣ ገመር ፣ ከሥቃዩም ፣ ለመዳን ፣ ኤፌሶቶን ፣ (ቡልካንን ፣ ጠራና ፣ በኤፌሶቶ ፣ እጅ ፣ ማኸል ፣ ራሱን ፣ ተፈለጠ ፣ ያን ፣ ጊዜ ፣ ክራሱ ፣ ውስጥ ፣ የተረገዘችዋ ፣ አቴና ፣ ኃሻና ፣ ጦራን ፣ እንደ ፣ ያዘች ፣ ብቁ ፣ አለች ፣ (ተወለደች) ፣ ከዚያ ፣ ወዲህ ፣ አቴና ፣ የጦርነት ፣ የገግግንነት ፣ የድል ፣ አምላክ ፣ የአቴና ፣ ከተማ ፣ መሥራችና ፣ ጠባቂ ፣ ስትባል ፣ ኖራ ፣ በመጨረሻ ፣ ደግሞ ፣ የዕውቀትና ፣ የጥበብ ፣ አምላክ ፣ ሆናለች ።

ግሪኮችና ፣ ላቲኖች ፣ ሄርቱል ፣ ገደለው ፣ የሚሉት ፣ እኛ ፣ አት የጽያውያንና ፣ የክርስቲያን ፣ አገር ፣ ቅዱስ ፣ ጊዮርጊስ ፣ ወይም ፣ ቅዱስ ፣ ሚካኤል ፣ ገደለው ፣ የምንለው ፣ ደራጎን ፣ ለርሷ ፣ የተቀደሰ ፣ አውራ ፣ ነው ። አርሱም ፣ በሊብያ ፣ ውስጥ ፣ ዜውስና ፣ ሚስቱ ፣ ኤራ ፣ የተጋቡሰት ፣ ከመሬት ፣ የፈለቀውን ፣ የወርቅ ፣ (ወርቅማ) ፣ ኖራ (ቲማትም?) ፣ ታዘ ፣ ይጠብቃል ። ደራጎን ፣ ሥዕሉ ፣ እንደሚያስረዳው ፣ ከአፋ ፣ ወገን ፣ ውሻ ፣ የሚመስል ፣ ግራና ፣ ቀኝ ፣ ትልልቅ ፣ የሌት ፣ ወፍ ፣ ከንፍ ፣ ያለው ፣ ትልቅ ፣ ዘንድ ፣ ነው ። በትንፋሹ ፣ አየርን ፣ ይመርዛል ፣ በአፋ ፣ የእሳት ፣ ነበልባል ፣ ይተፋል ፣ ይባላል ።

፲፭ ፣ ዴዮኒስ ፣ (ባኮ) ።

ዴዮኒስ ፣ የክርኖና ፣ የሬአ ፣ ልጅ ፣ የዜውስ ፣ እገት ፣ የአርሻ ፣ የፍራፍሬ ፣ በጠቅላላው ፣ የአዝርዕት ፣ አምላክ ፣ ነች ። የውድማ ፣ የአሸት ፣ የእንኩቶ ፣ የምርት ፣ የአዝመራ ፣ አምላክነትም ፣ ለርሷ ፣ ይሰባል ።

አዴስ ፣ (ፕሎቶን) ፣ የሚባለው ፣ ጥቁርና ፣ አስቀያሚ ፣ የሆነው ፣ የገንገም ፣ አምላክ ፣ ከዚህ ፣ ከመልኩ ፣ መጥፎነት ፣ የተነሣ ፣ የምታገባው ፣ ሴት ፣ አጥቶ ፣ ሲኖር ፣ የዴዮኒስ ፣ ልጅ ፣ ፔርሴፎን ፣ ከንደኛጁ ፣ ጋራ ፣ እበባ ፣ ስትለቅም ፣ ጠልፎ ይዟት ፣ ወደ ፣ አገሩ ፣ ወደ ፣ ገንገም ፣ ሐዶ ፣ ዴዮኒስ ፣ የልጅቷን ፣ ፍጹሜ ፣ ተጨንቃ ፣ ስትፈልግ ፣ «ቦሌ» ፣ ፀሐይ ፣ አውነቱን ፣ ገለጠችላት ፣ (እበራችላት) ።

ከዚህ ፣ በኋላ ፣ ዴዮኒስ ፣ በዚህ ፣ ተናዳ ፣ ከአማልክቱ ፣ ተለይታ ፣ ወጣችና ፣ መሬት ፣ አህል ፣ እንዳታበቅል ፣ አዘዘች ። በኋላ ፣ ግን ፣ በዚውስ ፣ አስገዳጅነት ፣ ልጅቷ ፣ ተመለሰችላትና ፣ እርሷም ፣ መሬት ፣ አህል ፣ እንድትሰጥ ፣ አደረገች ፣ የዴዮኒስ ፣ ሐውልት ፣ ሲሠራ ፣ በራሷ ፣ ላይ ፣ የአሸት ፣ አክሊል ፣ በአጅጥም ፣ የአሸት ፣ ጭብጥ ፣ እንደ ፣ ያዘች ፣ ነው ።

፲፩ ፣ ዴዮኒስ ፣ (ባኮ) ።

ዴዮኒስ ፣ የዜውስና ፣ የሴሚል ፣ ልጅ ፣ የመጠጥና ፣ የወይን ፣ የደስታ ፣ አምላክ ፣ ነው ።

፲፪ ፣ ፓሴይዶኒ ፣ (ኔቴና) ።

ፓሴይዶኒ ፣ የዜውስ ፣ ወንድም ፣ የአንፈትሬት ፣ ባል ፣ የባሕር ፣ የቀለያት ፣ የወንዛወንዛ ፣ (የውፃ) ፣ አምላክ ፣ ነው ። በግዛቱ ፣ በባሕር ፣ ላይ ፣ የሚሔድበት ፣ ሠረገላ ፣ የሚቀመጥበት ፣ የሚያንጸባርቅ ፣ አዳራሽ ፣ አለው ፣ በፈለገ ፣ ጊዜ ፣ ማዕበልን ፣ ሞገድን ፣ የመሬት ፣ መነቃነቅን ፣ ሊቀስቅስ ፣ ይችላል ። አርሱም ፣ ከሌላው ፣ አገር ፣ ይበልጥ ፣ በቆሮንቶስ ፣ ይከበር ፣ ነበር ።

፲፫ ፣ አዴስ ፣ (ፕሎቶን) ።

የቀሩት ፣ አማልክት ፣ ግዛት ፣ ሲካፈሉ ፣ ሞትና ፣ ሲኦል ፣ (ገንገም) ለአዴስ ፣ በዕጣ ፣ ስለ ፣ ደረሱት ፣ የገንገምና ፣ የሞት ፣ አምላክ ፣ ይባላል ። ምውታን ፣ እንዳይወጡ ፣ ሕያዋን ፣ እንዳይገቡ ፣ የሚጠብቅ ፣ በአንገቱ ፣ የአባብ ፣ ጥምጥም ፣ ማተብና ፣ የሦስት ፣ ውሻ ፣ ጭንቅላት ፣ ያለው ፣ እንሰላ ፣ አለው ። ስለ ፣ መልኩ ፣ ሁፍቱ ፣ በዴዮኒስ ፣ ክፍል ፣ አስረድተናል ። ሐውልቱ ፣ ሲሠራ ፣ በራሱ ፣ ላይ የገደ ፣ (ጥቁር ፣ ዕንጨት) ፣ እንደ ፣ አክሊል ፣ ያደርጋል ፣ በእጁ ፣ ብዙ ፣ የበር ፣ ቁልፍ ፣ ይይዛል ። የሚቀመጥበትም ፣ ጥቁር ፣ ሠረገላ ፣ እሳት ፣ በሚተፋ ፣ አራት ፣ ጥቁሮች ፣ ፈረሶች ፣ ይላባል ።

፲፬ኛ ፣ ቴሚሰ ፣ (ጸሰቲሲያሰ) ።

የፍርድና ፣ የሕሊና ፣ የቅንነትና ፣ የሥርዓት ፣ እምላክ ፣ ነች ፣ ሥዕሊም ፣ በቀኝ ፣ እጅዋ ፣ ሚዛን ፣ እንደ ፣ ያዘች ፣ ይሠራል ።

፲፭ኛ ፣ እጽሱን ፣ (እፖሱ) ።

እጽሱን ፣ ምጻም ፣ እንኳ ፣ በግሪክ ፣ አገርና ፣ በጥንታዊ ፣ እም ልክ ፣ የታወቀ ፣ ቢሆን ፣ ዘሩ ፣ እንደ ፣ ሌሎቹ ፣ እማልክት ፣ ግሪክ ፣ መሆኑ ፣ አልተረጋገጠም ። ገሚሱ ፣ ከሰሜን ፣ ገሚሱ ፣ ከምሥራቅ ፣ የመጣ ፣ ነው ፣ ገሚሱ ፣ ያገር ፣ (የግሪክ) ፣ ተወላጅ ፣ ነው ፣ ይለዋል ። ግሪኮችና ፣ ትሮያን ፣ በእሌኒ ፣ ምክንያት ፣ ወደ ፣ ራት ፣ ተጽፎ ፣ እን ደሚገኘው ፣ ጣተዋት ፣ ጊዜ ፣ ስምሥራቆቹ ፣ ረዳ ፣ ስሰሚባል ፣ ከምሥ ራቅ ፣ የመጣ ፣ ነው ፣ የሚሉት ፣ ይበረክታሉ ። እምልክውም ፣ እንደ ፣ እኅቱ ፣ እንደ ፣ አርጤምስ ፣ ከግሪክ ፣ አገር ፣ ውጭም ፣ የታወቀ ፣ ነው ። ገሚሱ ፣ የትንቢትና ፣ የዕውቀት ፣ እምላክ ፣ ገሚሱ ፣ የአርሻና ፣ የመ ገጋ ፣ ጠባቂ ፣ መንጋን ፣ የሚተናኩለውን ፣ እንደ ፣ ተኩላ ፣ የመበለ ውን ፣ አውራ ፣ እጥፊ ፣ ያደርገዋል ። ገሚሱ ፣ የሙዚቃ ፣ የዘፈን ፣ የመርከበኞችና ፣ በመርከብ ፣ አየሔዱ ፣ ሰሚነግዱ ፣ ነጋዴዎች ፣ ጠባቂ ፣ ያደርገዋል ። ገሚሱ ፣ ሁሉንም ፣ ደርቦ ፣ ያመልክዋል ። የእ ጽሱን ፣ ቀስት ፣ እንደ ፣ እኅቱ ፣ እንደ ፣ አርጤምስ ፣ ከቅርብም ፣ ከሩ ቅም ፣ ቢወረወር ፣ የማይሰት ፣ ነው ፣ ይባላል ።

በአገራችን ፣ በመሥዋዕት ፣ እያመካኘ ፣ ሰው ፣ እየበላ ፣ ያሰቸ ግር ፣ የነበረውን ፣ እጋቦስ ፣ የሚባለውን ፣ ዘንድ ፣ ገብገቦ ፣ የሚባ ለው ፣ የሐማሴን ፣ ሰው ፣ ገድሎ ፣ ነገሠ ፣ እንደምንለው ፣ የጄእን ፣ (የመሬት) ፣ ልጅ ፣ ፒቶኔ ፣ የሚባለውንና ፣ በዴልፎ ፣ ዙሪያ ፣ ያለ ውን ፣ ሕዝብ ፣ እየበላ ፣ ያሰገብር ፣ የነበረውን ፣ ትልቅ ፣ ዘንድ ፣ እጽ ሱን ፣ ገድሎ ፣ የርሱን ፣ እምላክነት ፣ ወስዷል ። በዚሁ ፣ በዴልፎም ፣ (እርካዲያ) ፣ ትልቅ ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ ሰለጽሎን ፣ ተሠርቶ ፣ ይሰገ ድለት ፣ ነበር ። ለመቅደሱም ፣ ብዙ ፣ የሴት ፣ ደናግል ፣ ካህናት ፣ ነበ ሬት ፣ ሲቢሌ ፣ (ሳቤላ) ፣ ከሚባሉት ፣ ከ፲፪ቱ ፣ የሴቶች ፣ ካህና ቶች ፣ (መናንያት ፣ ደናግል) ፣ ውስጥ ፣ የእንዲቱ ፣ ስም ፣ ኤሪት ሬያ ፣ ይባላል ።

ምዕራፍ ፣ ጽ።

የሆሚር ፣ ድርሰተች-የእማልክቱ ፣ የዘር ፣ ግንዶች ።

እነዚህ ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ ባጭሩ ፣ ሆኖ ፣ ስማቸውና ፣ ሥራቸው ፣ ካ፩ ገሮምሮ ፣ እስከ ፣ ፲፮ ፣ ድረስ ፣ (ከዜውስ ፣ እስከ ፣ እጽሱን) ፣ ከተዘረ ዘሩት ፣ በቀር ፣ በዚህ ፣ ጽሑፍ ፣ ስማቸውንና ፣ ታሪካቸውን ፣ ያል ዘረዘርነው ፣ ገሚሶቹ ፣ የነዚህ ፣ እማልክት ፣ ባላንጣዎች ፣ ገሚ ሶቹ ፣ ቤተ ፣ ሰቦችና ፣ ጭፍሮች ፣ ገሚሶቹ ፣ እማልክት ፣ ገሚሶቹ ፣ ግማሽ ፣ እማልክቶች ፣ (መትሕተ ፣ እማልክት ፣ መልዕልተ ፣ ሰብእ ፣ የሆኑ) ፣ ገሚሶቹ ፣ የአውራጃ ፣ ገሚሶቹ ፣ የመንደር ፣ ገሚሶቹ ፣ የቀ ላያት ፣ የወንዝ ፣ የምንጭ ፣ ገሚሶቹ ፣ የደን ፣ የቀጥቋጦ ፣ የተራራ ፣ የሸለቆ ፣ የሆኑ ፣ ገሚሶቹ ፣ በመሬት ፣ ላይ ፣ ምስፍናና ፣ ባላባትነት ፣ ወይም ፣ ቀንደኛነት ፣ ብቻ ፣ እንጂ ፣ እማልክትነት ፣ የሌላቸው ። ገሚሶቹ ፣ እገራቸውን ፣ ከጠላት ፣ በመከላከል ፣ ወይም ፣ የጠላት ፣ አገር ፣ በመውረር ፣ ዝግንነት ፣ የሠሩ ፣ ዋልተዋል ። እነዚህም ፣ እንደነውቅያናስ ፣ እንደነአትላንት ፣ እንደነሔርኮል ፣ እንደነሎው ሮፓ ፣ እንደነሲሬና ፣ እንደነዲዮስቆሮስ ፣ እንደነእጋሚናን ፣ እንደነ ዑሲስ ፣ እንደነእኪላ ፣ ያሉት ፣ ናቸው ። የነዚህ ፣ ቀርቶ ፣ አላይ ፣ የተ ዘረዘሩትን ፣ እንኳን ፣ ስማቸውን ፣ ሆኖ ፣ ግብራቸውንና ፣ ታሪካቸ ውን ፣ ከመጥቀስ ፣ በቀር ፣ የእማልክቱን ፣ የዘር ፣ ግንድ ፣ ከነቅርን ጫቶ ፣ «ቴየጎንያ» ፣ በሚባል ፣ ጽሑፍ ፣ ታሪካቸውን ፣ ጫምሮ ፣ እንደ ፣ ጸፈው ፣ እንደ ፣ ኢሲዎዶስ ፣ ወይም ፣ በትሮያ ፣ ጦርነት ፣ በሌ ላም ፣ ምክንያት ፣ ኢሲያድና ፣ አዲሴያ ፣ (ኢሲያሰና ፣ አዲሴውስ) ፣ በሚባሉት ፣ በቀኔ ፣ መጻሕፍቶቹ ፣ (አሠረ ፣ ንጉሥ) ፣ ሆሚር ፣ የሚ ባለው ፣ የታወቀው ፣ ጸሐፊ ፣ ውጊያቸውንም ፣ ከርከራቸውንም ፣ ፍቅራቸውንም ፣ ጎሳራቸውንም ፣ ከብራቸውንም ፣ እንደ ፣ ተረ ከው ፣ አልዘረዘርንም ። እንባቢም ፣ በዚህ ፣ ባጭሩ ፣ አገላለጣችን ፣ ፍሬ ፣ ነገሩን ፣ ከተረዳ ፣ በኋላ ፣ ጉዳዩን ፣ በሙሉ ፣ ተመራምሮ ፣ ለመ ጥገብ ፣ ሲፈልግ ፣ ወደነዚህ ፣ ጽሑፎች ፣ ቢሔድ ፣ የሚበቃውን ፣ ያህል ፣ ይረዳል ። ይኸውም ፣ ሁሉ ፣ ሆኖ ፣ ታሪኩ ፣ «ከተረትና» ፣ «ከይባላል» ፣ የሚዘል ፣ ነገር ፣ የሰውም ፣ ጫፍና ፣ ምልክት ፣ እን

ኳን ፡ ባይጠፋ ፡ የነገሩ ፡ ውጥንና ፡ ፍጻሜ ፡ በመካከሉ ፡ ተደረገ ፡ የሚባለው ፡ ሁሉ ፡ በአገራችን ፡ አንዳንድ ፡ ቀሳውስት ፡ ላንዳንድ ፡ ደስ ፡ ለተሰጥባቸው ፡ ሊያከብሯቸውና ፡ ዝናቸውን ፡ ለማስደነቅ ፡ ለረሊጋቸው ፡ ጸድቃን ፡ እንደሚጽፋላቸው ፡ ድርሳንና ፡ ገድል ፡ እንዲሁ ፡ ሆሚርም ፡ ቢሆን ፡ ወይም ፡ ኢሲዎዶስ ፡ የነዚህን ፡ አማልክትና ፡ ዠግኖች ፡ ሥራ ፡ መሠረት ፡ ወይም ፡ ማሰረጃ ፡ በሌለበት ፡ ገድልና ፡ ድርሳን ፡ የጋብቻና ፡ የፍቅራቸውን ፡ የግድያቸውንና ፡ የሥራቸውን ፡ ታሪክ ፡ እያገነነ ፡ ጽፎላቸዋል ፡ የነገሩን ፡ አኳኋን ፡ ለመገመት ፡ ያህል ፡ ዛሬም ፡ ባገራችን ፡ በግዕዝ ፡ ቋንቋ ፡ ተጽፎ ፡ የሚገኘውን ፡ የዜና ፡ አስከንድርን ፡ መጽሐፍ ፡ ማንበብ ፡ ይረዳል ፡ ደንበኛ ፡ ታሪክን ፡ ከዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥሎ ፡ የምናገኘውን አስከንድር ፡ አምራንና ፡ ፈረሰን ፡ አጋብቶ ፡ ከነሱ ፡ በተወለደው ፡ ከንፋማ ፡ ፈረሰ ፡ ወደ ፡ ገነት ፡ ወጥቶ ፡ ዕፁ ፡ ገነትን ፡ ይዞ ፡ ከሰማይ ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ ተመለሰ ፡ የሚለው ፡ የአተራረኩ ፡ መንገድ ፡ ከነዚህ ፡ አማልክት ፡ ታሪክ ፡ ጋራ ፡ ይመሳሰላል ።

ምንም ፡ እንኳ ፡ ሆሚር ፡ የአማልክቱን ፡ ተረታዊ ፡ ሥራ ፡ እንደ ታሪክ ፡ ቢጽፍ ፡ ለታሪካቸው ፡ ቀርቶ ፡ እንዲያውም ፡ ለመኖሪያቸው ፡ እንኳ ፡ የመካከለኛውም ፡ የአዲሱም ፡ የዛሬውም ፡ ዘመን ፡ ሊቃውንቶችና ፡ መርማሪዎች ፡ ማስረጃ ፡ ስላጡባት ፡ ስማቸውንና ፡ ታሪካቸውን ፡ በዲክሲዮኔርና ፡ በእንሲክሎፔዲያ ፡ (መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ወይም ፡ መዛግብት) ፡ ሲጽፉ ፡ ተረትነቱን ፡ ከማጽደቅ ፡ በቀር ፡ ዜውስንም ፡ ቢሆን ፡ ሌሎቹንም ፡ በዚህ ፡ ቀን ፡ ተወለዱ ፡ በእንዲህ ፡ ያሉ ቀን ፡ ሞቱ ፡ ብለው ፡ አረጋግጠው ፡ አይጽፉላቸውም ። ይኸውም ፡ የተረታዊ ፡ አምልኮና ፡ የአማልክቱ ፡ ታሪክ ፡ ከእውነተኛው ፡ አምላክ ፡ ዠግኖቹም ፡ በዓለም ፡ ከነበሩት ፡ ከእውነተኛዎቹ ፡ ዠግኖች ፡ የማይደባለቁበትንና ፡ የማይላኩበትን ፡ የጽሑፍ ፡ መደብ ፡ ለማድረግ ፡ ለነዚህ ፡ አማልክት ፡ ላምልኳቸውም ፡ ለሥራቸውም ፡ «ሚቶሎገር» ፡ የሚባል ፡ ስም ፡ ሰይመው ፡ ገድበውታል ። ሚቶ ፡ በግሪክ ፡ ተረት ፡ ሎገር ፡ ወይም ፡ ሎጎስ ፡ ንግግር ፡ ነውና ፡ ሁለቱ ፡ ቃላት ፡ ተያይዘው ፡ ተረታዊ ፡ የሆነ ፡ ጽሑፍ ፡ ወይም ፡ ታሪክ ፡ ማለትን ፡ ያሳያሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ የዓለም ፡ ሊቃውንት ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡ እያወቁ፡

አልፈው ፡ ነገሩን ፡ በቁም ፡ ነገር ፡ ከመመልከትና ፡ ይኸን ፡ መጽሐፍ ፡ በየቋንቋቸው ፡ ተርጉመው ፡ ከማጥናት ፡ አልቦዘኑም ፡ ምክንያቱም ፡ የነዚህን ፡ አማልክትና ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ታሪካቸውን ፡ ያነበብነውን ፡ የጥንት ፡ የገናና ፡ መንግሥቶች ፡ የግብፅን ፡ የገቢሎንን ፡ የአሶርን ፡ የፋርስን ፡ የጥንት ፡ ሥልጣኔያቸውን ፡ የታገኑና ፡ የመርከብ ፡ ሥራቸውን ፡ የጦር ፡ መሣሪያቸውን ፡ የልብሳቸውንና ፡ የጦር ፡ መላቸውን ፡ የሥርዓተ ፡ ጋብቻቸውንና ፡ ፍቺያቸውን ፡ ለመመርመር ፡ በጣም ፡ ስለሚያግዛቸው ፡ ይኸን ፡ ጽሑፍ ፡ በጣም ፡ አክብረው ፡ ይዘውታል ። ከሁሉም ፡ ይልቅ ፡ እውስጡ ፡ ባለው ፡ ፍልስፍና ፡ ከግሪኮች ፡ በኋላ ፡ የተነሡት ፡ ሮማውያን ፡ (ላቲኖች) ፡ የላቲኖቹም ፡ ቅርንጫፍ ፡ የሆኑት ፡ የምዕራብ ፡ ኤውሮፓ ፡ አገሮች ፡ ለሥልጣኔያቸው ፡ መሠረት ፡ አድርገውታል ። አንግሎ ፡ ሳክሶን ፡ የሚባሉት ፡ የጀርመንና ፡ የእንግሊዝ ፡ ዐዋቂዎችም ፡ ሳይቀሩ ፡ ተጠቅመውበታል ።

ይኸ ፡ ሁሉ ፡ ሆኖ ፡ እነዚህ ፡ አማልክት ፡ ከወዴት ፡ ጡ ፡ ወዴትስ ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ ለሚጠይቅ ፡ ለሁንም ፡ ተረትነቱን ፡ ሳንዘነጋ ፡ መጡ ፡ የሚባልበትን ፡ የአሳብ ፡ አቅጣጫና ፡ በሕይወታቸው ፡ ዘመን ፡ ተዋጉ ፡ የተባሉትን ፡ አንዱን ፡ ምክንያት ፡ ከብዙ ፡ በጥቂቱ ፡ የኢሲዎዶስንና ፡ የሆሚርን ፡ ጽሑፍ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ እንጠቅሳለን ።

መጀመሪያ ፡ ዓለም ፡ ሳይፈጠር ፡ « ካእስ » ፡ ነበረ ። ካእስ ፡ ማለት ፡ ባዶ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይኸውም ፡ እኛ ፡ አግዚአብሔር ፡ ይኸን ፡ ዓለም ፡ « እምነብ ፡ አልቦ ፡ ኅብ ፡ ቦ ፡ ካለመኖር ፡ ወደ ፡ መኖር ፡ አመጣው » ፡ እንደምንለው ፡ « አልቦ » ፡ ብቻ ፡ ከምንለው ፡ ጋራ ፡ ይመሳሰላል ። ወይም ፡ ካእስ ፡ ማለት ፡ የዚህ ፡ ዓለም ፡ ባሕርና ፡ መሬቱ ፡ (የብስና ፡ ቀላዩ) ፡ ስማይና ፡ ጠረፉ ፡ ሌትና ፡ ቀኑ ፡ በየመልኩ ፡ ሳይለይ ፡ ተደባልቆና ፡ ተዘባርቆ ፡ የነበረውን ፡ ሁኔታ ፡ ካእስ ፡ ይሉታል ። መሬትን ፡ ስማይን ፡ ባሕርን ፡ ዕንቅልፍን ፡ ትዝታን ፡ ሞትን ፡ ሕይወትን ፡ ዕውቀትን ፡ ይኸን ፡ የመሳሰለውን ፡ ሁሉ ፡ የሰው ፡ ወይም ፡ የአምላክነት ፡ አምሳል ፡ አየሰጡ ፡ እንደሚጠሩ

ቸው፡ «ካህንነት»፡ ሥፍራውና፡ ሁኔታው፡ በዝርዝር፡ ሳይገለጥ፡
እንደ፡ መገመሪያ፡ መስፍን፡ ይቁጥሩታል።

ከዚያ፡ በኋላ፡ «ጆላ»፡ መሬት፡ «ኤሮስ»፡ ፍቅር፡ ፍጥረትን፡
አገናኝና፡ አዋሐጅ፡ ተሰዩ። ባንድ፡ ወገን፡ ደግሞ፡ ከዚያው፡ ከካ
አስ፡ «ኤሪቦ»፡ ጩራጫና፡ «ኒክስ»፡ ሌሊት፡ ተወለዱና፡ እነርሱ፡
ደግሞ፡ «ኤቴርን»፡ ጽርሐ፡ አርያምንና፡ «ኤሚራን»፡ ቀንን፡
ወለዱ። መሬት፡ ደግሞ፡ ያላባት፡ «ኡራናስን»፡ ከዋከብት፡ ያሉ
በትን፡ ሰማይና፡ «ጳንጦስን»፡ ባሕርን፡ ተራራንም፡ ወለደች።
ከዚያ፡ በኋላ፡ ከጆላና፡ ከኡራናስ፡ «ከመሬትና፡ ከሰማይ»፡
ሦስቱ፡ (ጅኮሎፒ)፡ የሚባሉት፡ መልካቸው፡ በሰው፡ እምሳል፡
የተገለጸው፡ ተወለዱ፡ እነዚህም፡ የአማልክት፡ መልክ፡ ይዘው፡
ሳሉ፡ ዐይናቸው፡ ብቻ፡ ፩፡ ሆኖ፡ ያውም፡ እግንባራቸው፡ ማኸል፡
በመሆኑ፡ ይለያሉ። ከነሱም፡ ጋራ፡ ሦስቱ፡ «ኤካቶንኪሪ»፡ የሚ
ባሉ፡ እያንዳንዳቸው፡ መቶ፡ እጅ፡ ሃምሳ፡ ጭንቅላት፡ ያላ
ቸው፡ የአውራጃ፡ የሰውም፡ የጉድ፡ መልክ፡ ያላቸውና፡ ግዙፍ፡
የሆኑ፡ ተወለዱ። እነሱም፡ በቡልካኖስ፡ የብረት፡ ማቅለጫ፡
ቤት፡ የሚሠሩና፡ ዓለምን፡ ለመደባለቅ፡ የሚያስፈሩ፡ (ገፋዕተ፡
ደመናት፡ ወረዐይት)፡ ተብለዋል። ከነዚህ፡ በቀር፡ ከጆላና፡
ከኡራናስ፡ (ከመሬትና፡ ከሰማይ)፡ ጁቱ፡ ወንዶችና፡ ስድስቱ፡
ሴቶች፡ የሆኑ፡ ዐሥራ፡ ሁለቱ፡ ነገደ፡ ቲታኒ፡ ተወለዱ። የወንዶቹ፡
ስም፡ ዑቅያኖስ፡ ቆኖስ፡ ክሪዎ፡ ኢፔሪኖኔ፡ ጆአፒቶ፡ ክርኖ፡ የሴ
ቶቹ፡ ጅክ፡ ራክ፡ ቴሚስ፡ ምኔምኪን፡ ቴቲስ፡ ፈቤ፡ ነው። እነዚ
ህም፡ ከሰማይ፡ ከባልዮውና፡ ከመሬት፡ ከሚስትየዋ፡ የተወለ
ዱት፡ ወንድምና፡ እገቶች፡ እርስ፡ በርሳቸው፡ ተጋብተው፡ ባልና፡
ሚስት፡ የሆኑና፡ የሰውም፡ የአማልክትም፡ አባት፡ የተባሉት፡
ናቸው። ዜውስና፡ ሚስቱ፡ ወይም፡ እገቱ፡ ኤራ፡ የክርኖና፡
የሬክ፡ ልጆች፡ የጆላና፡ የኡራናስ፡ (የመሬትና፡ የሰማይ)፡
የልጅ፡ ልጆች፡ መሆናቸው፡ ነው።

እንግዲህ፡ ኡራናስ፡ ገሚሶቹን፡ በመፍራት፡ ገሚሶቹን፡ በመ
ጥላት፡ በልጆቹ፡ ደስ፡ አልተሰኘም። በፍጥረታቸው፡ የጠላቸውን፡
እነችከሎፒን፡ እነኤካቶንኪሪን፡ ዕመቀ፡ ዕመቃት፡ አውርዶ፡ አሠ

ራቸው፡ የቀሩትንም፡ ለመግደል፡ ይፈልጋቸው፡ ገሮር። እናታ
ቸው፡ ጆላ፡ ግን፡ ስለ፡ ልጆቹ፡ በባሏ፡ ተናጻ፡ እርሱን፡ ለመግደያ፡
እንድ፡ የብረት፡ ማጭድ፡ ሠራችና፡ አባታችሁን፡ ግደሉ፡ ብላ፡
ብትሰጣቸው፡ የቀሩት፡ ፈሩ። ከሮኖ፡ ግን፡ ተቀበለና፡ ኡራናስ፡
በሚስቱ፡ አጠገብ፡ ተኝቶ፡ ዕንቅልፍ፡ ወስዶት፡ ሳለ፡ በማጭድ፡
አባላ፡ ዘሩን፡ ቁርጠ፡ ቢጥሰው፡ ከደሙ፡ ውስጥ፡ ኤሪኒና፡ ጂጋንት፡
ጎልያዶችና፡ ተቢቃዮች፡ የሚባሉ፡ ረገዮችም፡ ጦር፡ እንደ፡ ያዙ፡
ከኒንፈ፡ (የባሕር፡ የወንዝ፡ የሜካ፡ ትናንሽ፡ አማልክት)፡ ጋራ፡
ተወለዱ። እንደዚህም፡ እባሕር፡ ከፈሰሰው፡ አባላ፡ ዘር፡ እፍር
ዲት፡ ተወለደች፡ ይላሉ።

ከሮኖ፡ አባቱን፡ ኡራናስን፡ ከግደሉ፡ በኋላ፡ ከሚስቱ፡ ከሬክ፡
ጋራ፡ በታላቅ፡ ጌትነት፡ ይህን፡ ዓለም፡ ይገዛ፡ ገሮር። ጻፋ፡ ግን፡
ከቤትህ፡ ከሚወለዱት፡ ውስጥ፡ አንዱ፡ ከሥልጣንህ፡ ያወርድሃል፡
የሚሉ፡ ንግር፡ ነበርና፡ ሚስቱ፡ የምትወልዳቸውን፡ ሁሉ፡ ዕለ
ቱን፡ እየተቀበለ፡ ይውጣቸው፡ ገሮር። ከእናታቸው፡ ማሕፀን፡
እንደ፡ ወጡ፡ ወደ፡ አባታቸው፡ ሆድ፡ የገቡ፡ (የተዋጡ)፡ ኤስቴያ፡
ደሚትራ፡ እደስ፡ ፖሲዶን፡ ናቸው። እናትየዋ፡ ሬክ፡ በልጆቹ፡
መዋጥ፡ ስትጸጸት፡ የመጨረሻ፡ ልጅዋ፡ ዜውስን፡ አርገዛ፡ ከወለ
ደች፡ በኋላ፡ በቶሎ፡ ደበቀችና፡ በርሱ፡ ምትክ፡ ድንጋይ፡ በጨርቅ፡
ጠቅልላ፡ ለባሏ፡ ስጠቸው። እርሱም፡ ድንጋዩን፡ ልጁ፡ መስሎት፡
የጠው።

ዜውስም፡ ተወልዶ፡ በተደበቀበት፡ በከሬት፡ ደሴት፡ በጥ
በብ፡ አደገ፡ ኃይልም፡ ተሰማው። ከዚህ፡ በኋላ፡ ባባቱ፡ በክርኖ፡
ሳይ፡ ጦርነት፡ እነሣበትና፡ ውጊያ፡ ገጠመው። አባቱንም፡ እሸነ
ፈና፡ እነዚያ፡ አስቀድመው፡ የተዋጡትን፡ ወንድሞቹንና፡ እገቶ
ቸን፡ አስተፋው። ቢሆንም፡ ሌሎቹ፡ ወንድሞቹ፡ ላባቱ፡ ረዳት፡
ሆነው፡ ዜውስን፡ ከፋኛ፡ ተቋቋመውት፡ ነበርና፡ ጦርነቱ፡ በቴሳ
ልያ፡ ውስጥ፡ በአሊምፒያ፡ አጠገብ፡ እስከ፡ I፡ ዓመት፡ አቆየ።
ነገር፡ ግን፡ አባቱ፡ ክርኖ፡ አሥር፡ ዕመቀ፡ ዕመቃት፡ የሰደዳቸውን፡
ጅክሎፒንና፡ ኤካቶንኪሪን፡ ፈትቶ፡ ወደሱ፡ ወገን፡ እደረጋቸው።
እነርሱም፡ ለጦር፡ መሣሪያ፡ መብረቅ፡ ሠርተው፡ ሰጡትና፡ በዚያ፡

አባቱንና ፡ የአባቱን ፡ ወገኖች ፡ አሸንፈ ። ገሚሶቹንም ፡ ገደላቸው ።
የቀሩትንም ፡ ከነሕይወታቸው ፡ እያሠረ ፡ ወደ ፡ አንጦርጦስ ፡ (ታር
ታር) ሰደዳቸው ። ጠባቂም ፡ እነዚህን ፡ ሃምሳ ፡ ራስ ፡ መቶ ፡ እጅ ፡
ያላቸውን ፡ ግዙፍ ፡ ፍጥረቶች ፡ አደረገባቸው ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዜውስ ፡ ባባቱ ፡ ሥፍራና ፡ ሥልጣን ፡ ተተክቶ
መቀመጫው ፡ ሁለመናው ፡ ያንጸባርቃል ፡ በተባለው ፡ በአሊም
ፒያ ፡ ተራራ ፡ አድኒን ፡ አላይ ፡ ከተዘረዘሩት ፡ ወንድሞቹና ፡ እገቶቹ ፡
ልጆቹም ፡ ጋራ ፡ ሆኖ ፡ ይህን ፡ ዓለም ፡ በደስታ ፡ ይገዛ ፡ ዠመር ፡
ይሉታል ። አንዲሁም ፡ በርሱ ፡ ዘመን ፡ ከተፈጸመው ፡ ተረታዊ ፡
ነገር ፡ ውስጥ ፡ ባንድ ፡ ፍሬና ፡ ባንዲት ፡ ቁንጥ ፡ ምክንያት ፡ የተነሣ
ውን ፡ የትርፍን ፡ የጦርነት ፡ ታሪክ ፡ ባጭሩ ፡ ጠቅሰን ፡ ከዚያ ወደ ፡
ትልቁ ፡ አስከፊድር ፡ ታሪክ ፡ አንሻገራለን ።

ምዕራፍ ፡ ፳፮ ።

አከራካሪዎ ፡ ፍሬና ፡ የትርፍ ፡ ጦርነት ።

ከሴት ፡ አማልክት ፡ ውስጥ ፡ ኤሪስ ፡ (ዲሎርድ) ፡ የምትባል ፡ ነበ
ረች ። ርዕም ፡ በአማልክቱ ፡ መካከል ፡ ሁከትና ፡ የሚለያይ ፡ ነገር ፡
አየፈጠረች ፡ ስምምነት ፡ የምትነሣ ፡ በመሆንም ፡ በዚውስ ፡ ትእዛዝ ፡
ከአሊምፒያ ፡ ተራራ ፡ (መካነ ፡ አማልክት) ፡ ወደ ፡ ምድር ፡ ተጣለ
ችና ፡ ከማገባራቸው ፡ ተለየች ። በምድር ፡ ሳለች ፡ ቴቲና ፡ ፒሊዎ ፡
(የህግናው ፡ የአኪል ፡ አባትና ፡ አናት) ፡ በተጋቡበት ፡ ቀን ፡ ወደ ፡
ሠርጉ ፡ ሳትጠራ ፡ በመቅረቷ ፡ በጣም ፡ ተበሳጭታ ፡ ነበርና ፡ የሚ
ሉን ፡ ፍሬ ፡ (ይኸንንም ፡ ፍሬ ፡ የኤዲሲዮን ፡ ላበር ፡ ኤንሲክሎፔዲ ፡
አዳምና ፡ ሔዋን ፡ ወደ ፡ ሳትበት ፡ የበሰሰ ፡ ፍሬ ፡ ያስጠጋዋል) ፡ በእ
ጅዋ ፡ ይዛ ፡ ወደ ፡ ሠርጉ ፡ አዳራሽ ፡ ገብታ ፡ ለሠርጉ ፡ በተቀመጡት ፡
አማልክት ፡ መካከል ፡ ጣለችው ። በፍሬውም ፡ ላይ ፡ አንደዚህ ፡
የሚል ፡ ጽሕፈት ፡ ነበረበት ፤ « ከሁሉ ፡ ይበልጥ ፡ ቁንጥ ፡ ለሆነ
ችው » ፡ ይኸውም ፡ ከመካከላችሁ ፡ ቁንጥ ፡ የሆነችው ፡ ይኸን ፡ ፍሬ ፡
ወስዳ ፡ ትብላ ፡ ማለቷ ፡ ነው ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የዚውስ ፡ ባለቤት ፡ ኤሪስ ፡
ከባሕር ፡ አረፋ ፡ ተወለደች ፡ የምትባለዋ ፡ አፍሮዲት ፡ ከዚውስ ፡

ጭንቅላት ፡ የተወለደችው ፡ አቴና ፡ ሦስቱም ፡ ተነሡና ፡ አኔ ፡ ቁንጥ ፡
ነኝና ፡ ይህችን ፡ ፍሬ ፡ ለመውሰድ ፡ ይገባኛል ፡ ሲሉ ፡ እርስ ፡ በርሳ
ቸው ፡ ተርካከሩ ። ስለዚህ ፡ ዋናው ፡ አምላክ ፡ ዜውስ ፡ ከመካከላ
ችሁ ፡ በቁንጥና ፡ የምትበልጠውንና ፡ ይህችን ፡ ፍሬ ፡ ለመውሰድ ፡
የሚገባትን ፡ አሌክሳንድር ፡ (ፓሪድ ፡ ወይም ፡ ፓሪስ) ፡ ይመስክር ፡
ብሎ ፡ ፈረደ ።

ለዚህም ፡ አሌክሳንድር ፡ አለበት ፡ ድረስ ፡ ወስዶ ፡ እንደ ፡
ጭብጥ ፡ ጻፍ ፡ የሚያመለክር ፡ ሔርሚስ ፡ (ሚርኩር) ፡ የሚባለው ፡
የመልእክትና ፡ የጉዞ ፡ አምላክ ፡ ታዘዘ ። ሔርሚስ ፡ ሦስቱን ፡ ቁንጥ
ኸት ፡ ይዞ ፡ አሌክሳንድር ፡ ከብት ፡ ይጠበቅበት ፡ ወደ ፡ ጎበረው ፡
ወደ ፡ ትርፍ ፡ (ትሩዋ) ፡ ከተማ ፡ ሔደ ። በደረሱም ፡ ጊዜ ፡ ለአንደኛዋ ፡
ሲመስክር ፡ ሁለቱ ፡ አንዳይጠሉት ፡ ስለ ፡ ፈራና ፡ ፍርዶ ፡ ከባድ ፡
ስለ ፡ ሆነበት ፡ አልመሰክርም ፡ ብሎ ፡ አንቢ ፡ ብሎ ፡ ነበር ። በኋላ ፡
ግን ፡ ኤሪ ፡ ለኔ ፡ ብትመስክርልኝ ፡ የመላ ፡ አስያን ፡ ግዛት ፡ «ሀብተ ፡
ምዙናን» ፡ አስጥላሁ ፡ ብላ ፡ አባበለችው ። አቴና ፡ ደግሞ ፡ ለኔ ፡
ብትመስክር ፡ በጦርነት ፡ ግንባር ፡ ሁሉ ፡ ድልን ፡ አንድታገኝ ፡
«ኃይለ ፡ መዊዕ» ፡ አስጥላሁ ፡ አለችው ፡ አፍሮዲስ ፡ ግን ፡ በሰው
ዬው ፡ ባሕሪ ፡ ያለውን ፡ ተመራምራ ፡ ለኔ ፡ ብትመስክር ፡ « ፍቅረ ፡
አንስት » ፡ አስጥላሁ ፡ ወይም ፡ ከዓለም ፡ ቁንጥ ፡ የሆነችው ፡ አን
ድትወድህ ፡ አደርጋለሁ ፡ ብላ ፡ ለመነችው ። እርሱም ፡ በነገሩ ፡
በብዙ ፡ ከተጨነቀበት ፡ በኋላ ፡ ከግዛትና ፡ ከድል ፡ አድራጊነት ፡
ይልቅ ፡ የመጨረሻው ፡ ፍቅር ፡ ደስ ፡ ስለ ፡ አለው ፡ በቁንጥና ፡ አፍ
ሮዲት ፡ ትበልጣለችና ፡ ለርዕ ፡ ይገባል ፡ ብሎ ፡ ፍሬውን ፡ ስጣት ።
በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሁለቱ ፡ ሴቶች ፡ አማልክት ፡ በአሌክሳንድር ፡ ተናደው ፡
ቂማቸውንም ፡ በልባቸው ፡ ይዘው ፡ በቁጣ ፡ ወደ ፡ ሥፍራቸው ፡
ተመለሱ ።

አሌክሳንድር ፡ የትርፍ ፡ ጉጉ ፡ የፕሪኒም ፡ ልጅ ፡ ነበርና ፡
በልጅነቱ ፡ ወራት ፡ ከብት ፡ ሲጠብቅ ፡ ፍሮ ፡ በኋላ ፡ አባቱ ፡ ስለ ፡
ሞተ ፡ ባባቱ ፡ አልጋ ፡ ተቀመጠ ። አንደ ፡ ተሰጠው ፡ ተሰፋ ፡ በአፍ
ሮዲት ፡ አባባይነት ፡ (አማካይነት) ፡ የሶፓርታን ፡ ጉጉ ፡ የሚኔላ
አን ፡ ሚስት ፡ (አሌኒን) ፡ ወደደ ። ከባሊም ፡ ቤት ፡ ቀምቶ ፡ ጠልፎ ፡

አምጥተ፡ በሚሰትነት፡ ለማግባት፡ አበበ፡ ስለዚህ፡ የሰጋርታ፡ ገገሥ፡ ሚኒላእ፡ መንገድ፡ በሐደበት፡ ሰዓት፡ ከትርያ፡ ወደ፡ ሰጋርታ፡ ለሌላ፡ ጉዳይ፡ የመጣ፡ አስመስሎ፡ በኋላ፡ ሚሰቱን፡ እሌኒን፡ ቀምቶ፡ ወደ፡ አገሩ፡ ወደ፡ ትርያ፡ ይዞ፡ ተመለሰ፡ (ትርያ፡ የጥርአድ፡ ከተማ፡ ቀድሞ፡ ቢቴንያ፡ የነበረበት፡ ዛሬ፡ በቱርክ፡ ግዛት፡ ውስጥ፡ ያለው፡ ነው)።

ሚኒላኦም፡ ከመንገድ፡ በገባ፡ ጊዜ፡ የተደረገበትን፡ ዐወቀ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ወደ፡ ጎረቤቶቹ፡ ወደ፡ ግሪክ፡ ነገሥታት፡ አብረው፡ ሔደው፡ በትርያ፡ እንዲሞገግ፡ ጥቃቱን፡ እንዲወጡለት፡ ለመናቸውና፡ እሺ፡ አሉት። በዚህ፡ ምክንያት፡ የጦር፡ ዳደሞቹንና፡ ወንድሙን፡ አዳሚናን፡ ወዳጆቹን፡ እነአኪላን፡ እነአሲስን፡ ጨምሮ፡ ሚሰቱን፡ በጦርነት፡ ለማስመለስ፡ ተዘጋጀ። ጉዞ፡ ከመዝመሩ፡ በፊት፡ ጦርነቱ፡ እንደሚቀናቸው፡ ለመለመን፡ ወይም፡ የድልን፡ ምልክት፡ ለማየት፡ ለትንቢት፡ እምላክ፡ ለአጽሎን፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ መሥዋዕት፡ አቀረቡ። መሥዋዕቱም፡ በቀረበበት፡ ሰዓት፡ በዚያው፡ በቤተ፡ መቅደስ፡ አጠገብ፡ ከመሬት፡ አንድ፡ ትልቅ፡ እባብ፡ ብቅ፡ አለና፡ እዛና፡ ላይ፡ ወጣ፤ በዛፉም፡ ላይ፡ ዘጠኝ፡ በራራ፡ ወጮች፡ የሰፈሩበትን፡ የወፍ፡ ቤት፡ አግኝቶ፡ አፈረሰና፡ ዘጠኝንም፡ በየተራ፡ ዋጣቸው። ከዚህ፡ በኋላ፡ የዚህን፡ ትርጉም፡ እንዲፈታ፡ ደንበኛው፡ ትንቢት፡ ፈቺ፡ ካልካንት፡ ተጠርቶ፡ መጣና፡ ይህ፡ የሚሔድበት፡ የትርያ፡ ጦርነት፡ ዘጠኝ፡ ዓመት፡ ማቋቋምንና፡ በአሥረኛው፡ ዓመት፡ ላይ፡ እንደሚቀናቸው፡ ተረጉመላቸው። ዳሩ፡ ግን፡ ወደ፡ ዘመቻው፡ ጉዞ፡ ሲዝምሩ፡ ጎይለኛ፡ ነፋስ፤ ተነሥቶ፡ መርከባቸውን፡ ያውከው፡ ዝምር። ይህም፡ የሆነበት፡ ምክንያት፡ የጦር፡ ሠራዊት፡ ነበይ፡ የሚባለውን፡ ያንኑ፡ ካልካንትን፡ ጠየቁት። እርሱም፡ ዋናው፡ አዝማች፡ አጋሚናን፡ ልጁን፡ ኤፍጂኒን፡ ለአርጤምስ፡ (ዳያና)፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ካልሠዋት፡ ነፋሱና፡ ማዕበሉ፡ አይቆምም፡ ሲል፡ ተናገረ። ከዚህ፡ በኋላ፡ አጋሚናን፡ ልጁን፡ ይዞ፡ ለመሠዋት፡ ከቤተ፡ መቅደስ፡ አጠገብ፡ ቆሞ፡ ባለ፡ አርጤምስ፡ የኤፍጂኒን፡ ውበት፡ አይታ፡ ራራችላት። ስለዚህ፡ በርሷ፡ ፈንታ፡ የአጋዘን፡ (የኃየል)፡ መሥዋዕት፡ ተቀበ

ለችና፡ እርሷን፡ የቤተ፡ መቅደሷ፡ አገልጋይ፡ እንድትሆን፡ በሕይወቷ፡ ለቀቀቻት። ነፋሱና፡ ማዕበሉም፡ ወዳያው፡ ፀጥ፡ አለ።

ከዚህ፡ በኋላ፡ መቶ፡ ሺ፡ የሚሆኑ፡ ከየነገዱ፡ የተሰበሰቡ፡ ግሪኮች፡ በሺ፡ ፩፻፳፮፡ መርከብ፡ ተጉዘው፡ በዋናው፡ አዝማች፡ በአጋሚናን፡ እየተመሩ፡ ወደ፡ ትርያ፡ ከተማ፡ ደረሱ። የትርያ፡ ሰዎችም፡ ግሪኮችን፡ ለመመለስ፡ ጎረቤቶቻቸውን፡ ይዘው፡ ይጠባበቁ፡ ነበርና፡ ከተገናኙ፡ ዝምር፡ የፊት፡ ለፊትም፡ የደፈጣም፡ ጦርነት፡ ሲያደርጉ፡ እስከ፡ ዘጠኝ፡ ዓመት፡ ቁዩ። በዚህም፡ ጦርነት፡ ኤራና፡ አቴና፡ አከራካሪዎን፡ ፍሬ፡ ሳያገኙ፡ በመቅረታቸው፡ ለግሪኮቹ፤ እፍርዲት፡ ግን፡ ለትርያኖቹ፡ ይረዱ፡ ነበር። ግሪኮቹም፡ ወደ፡ ትርያ፡ በመጡ፡ ጊዜ፡ ለትርያኖቹ፡ ርዳታ፡ አማዞ፡ የሚባሉ፡ አርበኝነት፡ ያላቸው፡ የፊት፡ ቁነገሮች፡ በዋናዎ፡ የቁንጉ፡ ንግሥት፡ በዲንቴሌሊያ፡ መሪነት፤ ኢትዮጵያውያን፡ ደግሞ፡ በኤኦስ፡ ልጅ፡ በሚምናን፡ መሪነት፡ መጥተው፡ ነበር። ይባላል። ባለፈው፡ እንደተጻፈው፡ ኤኦስ፡ (ትርጓሜው፡ ጎሕ)፤ የ«ፈቦ»፡ (ትርጓሜው፡ ፀሐይ)፡ አገት፡ ናት። ከእነቷ፡ ከፀሐይ፡ እየቀደመች፡ ጎሕ፡ ሲቀድ፡ ብርሃንን፡ ለሰው፡ የምትሰጥ፡ ነች።

ወደ፡ ዋናው፡ ነገር፡ እንመለስ፤ ትርያኖቹ፡ ብዙ፡ ርዳታ፡ ቢያገኙም፡ እውጭ፡ ሆነው፡ ለመከላከል፡ ስላልቻሉ፡ እከተማቸው፡ ቅጥር፡ ውስጥ፡ ሆነው፡ ይከላከሉ፡ ነበር። የከተማቸውም፡ ዙሪያ፡ ደኅና፡ ሆኖ፡ የተገነባ፡ ነበርና፡ ግሪኮቹ፡ ወደ፡ ከተማ፡ ገብተው፡ ሰዎቹን፡ አሸንፈው፡ እሌኒን፡ ለመውሰድ፡ ለጊዜው፡ አልሆነላቸውም። በዚህ፡ ነገር፡ ተጨንቀው፡ ሲያወጡ፡ ሲያወርዱ፡ በመጨረሻ፡ ቀዋሎ፡ የተጻፈው፡ መላ፡ ተገኘ። መላውንም፡ ያገኘው፡ ኡሊስ፡ ነው፤ የሠራው፡ ግን፡ ኤፒዎስ፡ ነው፡ ይባላል።

አንድ፡ ትልቅ፡ የፈረስ፡ መልክ፡ ያለው፡ እንጨት፡ ሠርተው፡ በዕንጨቱ፡ ፈረስ፡ ውስጥ፡ ኃይለኞቹ፡ ተመርጠው፡ ከነመሣሪያቸው፡ ገብተው፡ እነሱ፡ ከውስጥ፡ ሲከፍቱት፡ እንደሚችሉ፡ ተቋሰረባቸው። ከዚህ፡ በኋላ፡ ይኸንኑ፡ የዕንጨት፡ ፈረስ፡ እከተማው፡ ቅጥር፡ በራፍ፡ ላይ፡ አስቀመጡና፡ የቀሩት፡ ግሪኮች፡ ወደ፡ ኋላ፡ ሸሹ። በማግሥቱ፡ ከከተማው፡ ቅጥር፡ ግቢ፡ ከትርያኖች፡ ጋራ፡ የነበረ፡ ሲኖን፡ የሚባለው፡ የግሪክ፡ ተወላጅ፡ ይህ፡ የፈረስ፡

ሥዕል ፡ ትሮያን ፡ ለማሸነፊያ ፡ ግሪኮቹ ፡ የያዙት ፡ አምላካቸው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለሹማምንቱ ፡ ነገረ ። ሲኖን ፡ ይኸን ፡ መናገሩ ፡ ለአገሩ ፡ ሰዎች ፡ አድልቶ ፡ ትሮያኖችን ፡ ለማሳሳት ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ የግሪኮች ፡ አምላክ ፡ አለመሆኑን ፡ ያውቃል ። ሹማምንቱም ፡ ካዩ ፡ በኋላ ፡ በውነትም ፡ ግሪኮቹ ፡ ጥለውት ፡ ተሸንፈው ፡ የሸሹ ፡ መሰላቸውና ፡ ወደ ፡ ውስጥ ፡ አስገቡና ፡ አስቀመጡት ። ከዚያ ፡ በኋላ ፡ መሸቶ ፡ ሰው ፡ በተኛበት ፡ ጊዜ ፡ በፈረሰ ፡ ሆድ ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ የግሪክ ፡ ዠግኖች ፡ ወጥተው ፡ ብዙዎችን ፡ የትሮያ ፡ ሰዎች ፡ ገደሉ ። በኋላም ፡ ትልቅ ፡ እልቂት ፡ ከሚሆን ፡ በቁንጥሩ ፡ በእሌኒ ፡ ምክንያት ፡ ይኸን ፡ ጦርነት ፡ የቀሰቀሱት ፡ እስክንድርና ፡ ባልዮው ፡ ሚኔላኦ ፡ ሁለቱ ፡ ብቻ ፡ ይሞጉ ፡ (ዱዩል ፡ ያድርጉ) ፡ አሸናፊውም ፡ ድል ፡ አድራጊ ፡ ይሁንና ፡ እሌኒን ፡ ይውሰድ ፡ ተባለ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሁለቱ ፡ ተጋጥመው ፡ ይደባደቡ ፡ ዠመር ። በመጨረሻም ፡ እስክንድር ፡ ተሸንፎ ፡ ሊወድቅ ፡ ሲል ፡ ፍሬው ፡ ላንቺ ፡ ይገባል ፡ ብሎ ፡ የመሰከረላት ፡ አፍሮዲት ፡ (የፍቅር ፡ አምላክ) ፡ ደርሳ ፡ አዳኝቸው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በሌላ ፡ ጊዜ ፡ ፊሎቲት ፡ የሚባል ፡ መርዝ ፡ ባለው ፡ በኤርኮል ፡ ቀስት ፡ ወግቶ ፡ እስክንድርን ፡ ገደለውና ፡ ግሪኮች ፡ አሸነፉ ። እስክንድርም ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ እሌኒ ፡ ለጥቂት ፡ ጊዜ ፡ የእስክንድርን ፡ ወንድም ፡ ኤውሬቦንን ፡ አግብታ ፡ ነበር ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ አትወደውም ፡ ነበርና ፡ ለጠላቶቹ ፡ ለሚኔላኦና ፡ ለኡሊስ ፡ አሳልፋ ፡ ሰጠችው ። እሱንም ፡ ጠላቶቹ ፡ አሠቃይተው ፡ ገደሉት ። ሚኔላኦም ፡ ሚስቱን ፡ ይዞ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ ፡ ስፓርታ ፡ ከሞት ፡ ከተረፉት ፡ ጓደኞቹና ፡ ሕዝቦቹ ፡ ጋራ ፡ ጉዞ ፡ ዠመረ ። ነገር ፡ ግን ፡ በተሸናፊዎቹ ፡ በትሮያ ፡ ላይ ፡ በሠሩት ፡ ግፍ ፡ ምክንያት ፡ አማልክቱ ፡ እነዚውስ ፡ በግሪኮቹ ፡ ላይ ፡ ተቆጥተው ፡ ስለነበረ ፡ መርከቦቻቸውን ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ እያንገላቱ ፡ እንዲያውኩ ፡ ነፋስንና ፡ ሞገድን ፡ አዘውባቸው ፡ ነበርና ፡ አሸናፊዎቹ ፡ ምንም ፡ መቅኖ ፡ አላገኙም ። ሚኔላኦ ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ ፡ ስፓርታ ፡ ሳይገባ ፡ ከክሬት ፡ ወደ ፡ ችፕሮ ፡ (ቆጵሮስ) ፡ ከፊንቂ ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ሲቅበዘ በገ ፡ ኖሮ ፡ ሞተ ፡ ይባላል ፡ ገሚሶቹ ፡ ደግሞ ፡ ፯ ፡ ዓመት ፡ ከተቅበዘ በዘ ፡ በኋላ ፡ በ፯ተኛው ፡ ዓመት ፡ አገሩ ፡ ጉብቶ ፡ ሞተ ፡ ይላሉ ። ዋናው ፡ አዛማች ፡ አጋሚኖንም ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ወደ ፡ አርጎ ፡ እንደ ፡

ተመለሰ ፡ የገዛ ፡ ሚስቱ ፡ ክሊቴኔስቲራ ፡ ከወዳጅዋ ፡ ከኤጅስቶ ፡ ጋር ፡ ሆና ፡ ገደለችው ።

ግሪኮች ፡ ከራሳቸው ፡ በመነጨው ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አምልኮና ፡ ታሪክ ፡ የነርሱንም ፡ እየሰጡ ፡ ከምሥራቅም ፡ ከእንዶችና ፡ ከቻይናዎች ፡ ከባቢሎንና ፡ ከፋርሶች ፡ ከፊንቂዎችም ፡ ጥቂት ፡ ጥቂት ፡ እየተቀበሉ ፡ ደባልቀው ፡ እነሱም ፡ በቀን ፡ ብዛት ፡ ያንዱን ፡ ጣዖት ፡ አምላክነት ፡ ለሌላው ፡ እየሰጡና ፡ እየለዋወጡ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አምልኮ ፡ እስከ ፡ ክርስቶስና ፡ እስከ ፡ ሐዋርያት ፡ ዘመን ፡ ኖሩ ። ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በፊት ፡ ባጅኛው ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ቢታጎራ ፡ የሚባል ፡ ሊቅ ፡ ተነሥቶ ፡ ከሰው ፡ ወደ ፡ ሰው ፡ የምትተላለፍ ፡ የሕያዊት ፡ ነፍስና ፡ የእውነተኛውንም ፡ አምላክ ፡ መኖር ፡ በጽሕፈት ፡ አድርጎ ፡ አዲስ ፡ ዓይነት ፡ ትምህርት ፡ አስተምሮ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ምንም ፡ ያክል ፡ ተቀባይ ፡ አላገኘም ። ግሪኮች ፡ በዘመናቸው ፡ ሁሉ ፡ እነዚህን ፡ አማልክት ፡ ከልብ ፡ ያመልኩቸው ፡ ነበር ። እነዚህንም ፡ የሚጠራጠር ፡ መናፍቅ ፡ ተብሎ ፡ ይወቀሳል ፡ የሚክድም ፡ ቢኖር ፡ ይገደላል ። ስመ ፡ ጥሩ ፡ የሆነው ፡ ፈላስፋቸው ፡ ስቅራጥስ ፡ (ሶክራት) ፡ እንደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሁሉን ፡ የፈጠረ ፡ አለ ፡ በማለቱ ፡ አኒቶስና ፡ ሚሌቶስ ፡ በሚባሉ ፡ ተከሶ ፡ ተፈረደበትና ፡ መርዝ ፡ ጠጥቶ ፡ ሞተ ።

የዚህ ፡ ጣዖት ፡ አምልኮ ፡ በክርስትና ፡ ይለወጥ ፡ ዘንድ ፡ ባለፈው ፡ በግብፆችና ፡ በባቢሎን ፡ እንደተረክነው ፡ የክርስቶስን ፡ መምጣትና ፡ የሐዋርያትን ፡ የነቅዱስ ፡ ጳውሎስን ፡ መነሣት ፡ የነቁስጠን ጢኖስንና ፡ የነቴዎዶስቶስን ፡ ንግሥ ፡ ጠበቀ ።

ምዕራፍ ፡ ፳፮ ።

የመቄዶንያ ፡ መንግሥትና ፡ ንጉሡ ፡ ፊልጶስ ፡— የትልቁ ፡ እስክንድር ፡ አነሣሥ ።

ከስፓርታና ፡ ከኦሪና ፡ በሰሜን ፡ ከቴሳልያም ፡ በላይ ፡ በትራችያና ፡ በኢሊሪክ ፡ መካከል ፡ የመቄዶንያ ፡ ሕዝብ ፡ ነበር ። የነሱም ፡ ኑሮ ፡ በብርዳማው ፡ አገር ፡ በተራራው ፡ ላይ ፡ ነው ። በዚህም ፡ ላይ ፡ ሰዎቹ ፡ ከተፈጥሮአቸው ፡ በጣም ፡ ኃይለኞችና ፡ ጠንካሮች ፡ ስለነ

በሩ ፡ በየጊዜው ፡ የተነሣባቸውን ፡ ወረራ ፡ እየተጠጉ ፡ መልሰው ፡ በነፃ ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ። ስጥቂት ፡ ዘመን ፡ የያዘቸውን ፡ ፋርሶችንም ፡ በጥቅር ፡ ላይ ፡ አሸንፈው ፡ አስወጥተዋል ። የመቄዶንያ ፡ ሕዝብ ፡ ከታችኛው ፡ የግሪክ ፡ (አቴኖችና ፡ ስፓርታዎች) ፡ ሕዝብ ፡ በቋንቋና ፡ በልማድ ፡ የተሰዩ ፡ ሕዝቦች ፡ ናቸው ።

እነዚህም ፡ ሕዝቦች ፡ በ፫፻፳ ፡ ዓመት ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ ፊልጶስን ፡ በደንብ ፡ አነገሡ ። ፊልጶስ ፡ በምርኮ ፡ ስም ፡ ቴብ ፡ ከሚባለው ፡ የግሪክ ፡ ከተማ ፡ (ከአቴን ፡ በላይ ፡ የሚገኝ ፡ በላዕላይ ፡ ግብፅ ፡ ከተማ ፡ ስም ፡ የሚጠራ) ፡ በነበረ ፡ ጊዜ ፡ የግሪኮቹን ፡ አስተዳደርና ፡ የወታደር ፡ አቅድ ፡ ደኅና ፡ አድርጎ ፡ ተምሮ ፡ ነበር ። በግል ፡ አገሩ ፡ በመቄዶንያ ፡ ከነገሠ ፡ በኋላ ፡ መላውን ፡ የግሪክን ፡ ሕዝብ ፡ ባጎድነት ፡ ጠቅልሎ ፡ የመግዛት ፡ ምኞት ፡ አደረገበት ። ለዚህም ፡ ወታደር ፡ እየመለመለ ፡ ለጦርነት ፡ መዘጋጀቱ ፡ በግሪክ ፡ አገር ፡ በአቴናና ፡ በአቴካ ፡ ገና ፡ አስቀድሞ ፡ ተሰምቶ ፡ ነበርና ፡ ሕዝቡ ፡ በሐሳብ ፡ ሁለት ፡ ተከፈለ ። አንደኛው ፡ ከፍል ፡ ዴሞስቲን ፡ የሚባለውን ፡ ገግግር ፡ አዋቂ ፡ መሪ ፡ ይዞ ፡ የመቄዶንያን ፡ ሕዝብና ፡ ፊልጶስን ፡ እንደ ፡ ባዕድ ፡ በመቀጠሩ ፡ ፊልጶስ ፡ የአቴናን ፡ ከተማና ፡ ዙሪያ ፡ እንዳያስገብር ፡ መከላከል ፤ ሁለተኛው ፡ የመቄዶንያ ፡ ሕዝብ ፡ በልማድና ፡ በቋንቋ ፡ ቢለያዩም ፡ ያው ፡ የግሪክ ፡ ሕዝብ ፡ ስለሆነ ፡ ፊልጶስን ፡ እንደ ፡ ንጉሥ ፡ እንቀበለው ፡ እንጂ ፡ አንዋጋው ፡ ብሎ ፡ ኤስኪን ፡ የሚባለውን ፡ መሪ ፡ ይዞ ፡ የተነሣ ፡ ነበር ። በዚህም ፡ ላይ ፡ ፊልጶስ ፡ የወርቅ ፡ ገንዘብ ፡ በስሙና ፡ በመልኩ ፡ አስቀርጾ ፡ ይኸንኑ ፡ ለዋና ፡ ለዋና ፡ ለየቀንደኛው ፡ ሰው ፡ ውስጥ ፡ ውስጡን ፡ እየላከ ፡ እንዲቀበሉት ፡ በገንዘብም ፡ በሰብክትም ፡ ያባብል ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ ሁሉ ፡ ሲገብርላት ፡ ዴሞስቲን ፡ ብቻ ፡ እምቢ ፡ አለ ። ኤስኪንንም ፡ በገንዘብ ፡ አገሩን ፡ የሸጠ ፡ ከዳተኛ ፡ እያለ ፡ በዲስኩር ፡ ይዘልፈው ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ይኸው ፡ ዴሞስቲን ፡ ወገኖቹን ፡ ይዞ ፡ ፊልጶስን ፡ ለመከላከል ፡ ሲሔድ ፡ ከልቆዲን ፡ (ኬልቆዶንያ) ፡ ላይ ፡ ተሸንፎ ፡ ተመለሰ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ፊልጶስ ፡ ከነሠራዊቱ ፡ እየገፋ ፡ የአቴንን ፡ ከተማ ፡ ለመያዝ ፡ ይሰናዳ ፡ ጀመር ። የቴብና ፡ የአቴና ፡ ሰዎችም ፡

ደኅና ፡ አድርገው ፡ ለመከላከል ፡ ሁለተኛ ፡ ተዘጋጁ ፤ መሪያቸውም ፡ ዴሞስቲን ፡ የፊልጶስን ፡ ወረራነት ፡ ለማቆም ፡ የተቻለውን ፡ ሁሉ ግግጅት ፡ አደረገ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ የፊልጶስ ፡ ጦር ፡ እነዚህን ፡ ቁርንያ ፡ ላይ ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ አቴንን ፡ ስለያዘ ፡ በመላው ፡ በግሪክ ፡ አገር ፡ ላይ ፡ ሥልጣኑን ፡ አሳመነ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ፊልጶስ ፡ ትልቁን ፡ የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ ማስገባር ፡ በአሳቡ ፡ መጣበት ፡ ስለዚህ ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ በ፫፻፵፮ ፡ ዓመት ፡ በቆሮንቶስ ፡ ከተማ ፡ ላይ ፡ መላው ፡ የግሪክ ፡ ሕዝብ ፡ እንዲሰበሰብ ፡ በአዋጅ ፡ አዘዘ ። ሕዝቡም ፡ ተሰብስቦ ፡ የወረራውን ፡ ዝግጅት ፡ በሚያደርግበት ፡ መከከል ፡ ፊልጶስን ፡ ፓውባኒያስ ፡ የሚባል ፡ ከጫዋ ፡ ዘር ፡ ወገን ፡ የሆነ ፡ የመቄዶንያ ፡ ሰው ፡ በጩቤ ፡ ወግቶ ፡ ገደለው ። እንዲገድለውም ፡ ያስደረገችው ፡ አሊምፔያስ ፡ የምትባለው ፡ ሚስቱ ፡ (የእስኪንድር ፡ እናት) ፡ ናት ። ምክንያቱም ፡ በጠባይዋ ፡ ከልክ ፡ ያሰፈ ፡ ተጠራጣሪና ፡ ፈሪ ፡ ስለነበረች ፡ አትሆነችም ፡ ብሎ ፡ ይፈታኛል ፡ ብላ ፡ ሰግታ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። አንዳንዶቹም ፡ እስኪንድር ፡ አስገደለው ፡ ይላሉ ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ፊልጶስ ፡ ሲሞት ፡ በዙፋኑ ፡ ልጁ ፡ እስኪንድር ፡ ተተካ ።

እስኪንድር ፡ ከፊልጶስና ፡ ከአሊምፔያስ ፡ በ፫፻፶፮ ፡ ዓመት ፡ በመቄዶንያ ፡ ከተማ ፡ በፒላ ፡ ተወለደ ፤ እስኪያድግም ፡ ድረስ ፡ መምህሩ ፡ በሊቅነቱ ፡ በፍልሥናናው ፡ ዓለም ፡ ያወቀው ፡ አሪስቶት ፡ (አርስጣጣሊስ) ፡ ነበር ። አሪስቶትም ፡ ለእስኪንድር ፡ አስተማሪው ፡ ብቻ ፡ አልነበረም ፤ ከነገሠ ፡ በኋላም ፡ ወዳጁና ፡ የፖስቲኪኖ ፡ ያስተዳደር ፡ አማካሪው ፡ ነበር ።

እስኪንድር ፡ መልኩ ፡ ቀና ፡ ሆኖ ፡ በጠባዩ ፡ ቸርነትም ፡ ጥብቅነትም ፡ ጭካኔም ፡ ድፍረትም ፡ የተደባለቀበት ፡ ኃይለኛ ፡ ወጣት ፡ ነበር ። ይኸን ፡ ጠባይ ፡ ከተፈጥሮው ፡ የያዘ ፡ እስኪንድር ፡ በአሪስቶት ፡ ትምህርት ፡ ከተገራ ፡ ወዲህ ፡ የሚያየው ፡ ሁሉ ፡ ይኸ ፡ ወጣት ፡ ወደፊት ፡ ትልቅ ፡ ታሪካዊ ፡ ሥራ ፡ የሚሠራ ፡ ነው ፡ እያለ ፡ አሳቡን ፡ አማረፈበት ። የድፍረቱም ፡ ምልክት ፡ የታየው ፡ ገና ፡ በልጅነቱ ፡ ነው ።

አባቱ ፡ ፊልጶስ ፡ በሕይወቱ ፡ ባለ ፡ አንድ ፡ ማንም ፡ ሊወጣበት ፡ ያልቻለ ፡ ያልተገራ ፡ ፈረስ ፡ ነበር ። ጉበዛዝት ፡ የተባሉት ፡ ሁሉ ፡

ንጉሡና ሕዝቡ ሰላሳት ለደባባይ ብዙ ጊዜ ለመውጣትና ለመጋሰብ ሞክረው ሲያቅታቸው እስከንድር ቆሞ ይመለከት ነበር ። ከዚያ ከቆመበት ሰየት ብሎ ሔደና ፈረሱን ተቀብሎ መገመሪያ በእጁ ዳሰሰው ከዚያም ፈረሱ የገዛ ጥላውን እያየ እንዳይያነብር ሙሉ ፀሐይ ወደ አለበት አዞረና ንጉሡም ሕዝቡም ሲመለከቱት ዘሎ ወጣበት ፤ ፈረሱም እጥባቂ ነበርና ይዞት ሽምጥ ሮጠ ይኸ ፈረሰ በዚህ ፍጫውና ደንባሪነቱ አንድ ዘንድ ጥሎ ይሰባብረዋል ፤ እየተባሰ በትልቅ ሥጋት ሲጠበቅ እስከንድር ፈረሱን በግልበያ አድክሞ ባንድ ወገን እየጋለበ ብቅ አሰና ከፈረሱ ወርዶ ወደ አባቱ ሔደ ። አባቱም ባገኘው ጊዜ ጉብዝናውን ጥክድንቆ « ላንተ መቄዶንያ እይበቃህምና (ይጠብሃልና) ሌላ ግዛት ፈልግ » አለው ይባላል ፤ አባቱም ሲሞት ዕድሜው ኻያ ፤ ዓመት ስለነበረው በዚሁ ዕድሜው በአባቱ ዙፋን ወጥቶ ተቀመጠ ።

ከዚህ በኋላ የቱብ ከተማ ሰዎች ሸፍተውበት ነበርና ለነሱን በጦር ኃይል አሳምኖ ከአረጋገጠ ወዲህ አባቱ አለበ ሳይፈጽመው የቀረውን የትልቁን ንጉሥ የዳርዮስን አገር ፋርስን ለመውረር ይዘጋጅ ገመር እንደምንም ጅሺ ፈረሰኛ ጫሽ የእግረኛ ጦር ከተሰበሰቡበት በኋላ በገጸጸጸ ዓመት በግሪክ በኢሶስ ቀጥሩ የበረከተውን ዳርዮስ ልኮት የነበረውን የፋርስን ጦር ተዋግቶ ድል አድርጎ መለስ ከዚህም በኋላ ወደ ፈንቄ ሔዶ የጢሮስን ከተማ ተዋግቶ ያዘ ከዚያም አልፎ ከገዥዎቹ ከፋርሶች ተዋግቶ ግብፅን ወረረ። የግብፅም ሕዝብ ፋርሶችን ጠልቶ ነበርና እስከንድርን እንደነፃ አውጭ ንጉሥ ቄጠሩት ሰቀድሞ ፈርዖኖች ይሰጡት የነበረውን የእሞን ልጅነትን ስያሜ ለርሱ ሰጡት ከዚህ በኋላ እስከንድር አገሩን ሰላም አድርጎ ሲጫርስ እስከ ዛሬ በሰሙ የምትጠራዋን ከተማ እስከንድርያን መሠረተ ከዚያ የመጀመሪያውን የፋርስን አገር ወረራ ወደ ፍጻሜ ሰማድረሰ ፈቱን ከግብፅ ወደ ፋርስ መለሰ ።

ትልቁ እስከንድርና ዳርዮስ በአርቤላ (አሶር) ያደረጉት ጦርነትና የዳርዮስ እግረት የፋርሶችና የመቄዶንያውያን መቀናጃት የወዳጁ የክሊቶስ እግረት የእስከንድር ምኞትና ፍጻሜው ።

ትልቁ እስከንድር የግብፅን ግዛት ከፋርሶች በጦር ኃይል ወስዶ የራሱ ግዛት አድርጎ አደላድሎ በያዘበትና ሕዝቡም በደስታ ተቀብሎት ባገሩ ሹም ሽር አድርጎ ከካህናቱ «የእሞን ልጅ» የሚባለውን ስያሜ በተቀበለበት ጊዜ ከግብፅ በደቡብ በኩል በተለይ በመርዌ ከተማ ሕንደኬ (ከንዳኬ) የምትባል የኢትዮጵያውያን ንግሥት የራሷን ስምንግሥት ትመራ ነበር ። እርሷም የእስከንድርን አሸናፊነት የፋርሶችን ውድቀት በሰማች ጊዜ መላክተኛ ልካበታሰች የዚህንም ሁኔታ የእስከንድርን የወረራ ታሪክ በዚህ ምዕራፍ ከፈጸምን በኋላ በሚቀጥለው እስከንድር ድረስ አሁን እስከንድር ዳግመኛ ዳርዮስን ለመውጋት ወደ ፋርስ ጠረፍ ያደረገውን ጉዞ እንመልከት ።

እስከንድር ከግብፅ ተመልሶ በኤፍራጥስ ወንዝ በኩል አድርጎ ከፋርሱ ንጉሥ ከዳርዮስ ገኛ ጋር ለመዋጋት በሚጓዝበት ጊዜ የብዙ ነገሥታት (ሠላሳ ሳትራፕ) ጌታ የሆነው ዳርዮስ ከልዩ ልዩ ነገድ የተጠራቀመ ቀጥቶ እስከ ፩ ሚሊዮን የሚደርስ ጦር ይዞ ተጠባባቀው በሆንም አስቀድሞ በተደረጉት ጦርነቶች የወጣቱ የእስከንድር ደፋርነት የጦር መላ እዋቂነቱና አመራሩ የጦር ሠራዊቱ ጀግንነት ተገምቶና አስፈርቶ ነበርና ፩ ሚሊዮን ጦር ያስከተለው ዳርዮስ ከአርባ ሺ እግረኛ ከ፲፯ ፈረሰኛ የማይባል ጦር የያዘውን እስከንድርን ዕርቅ ጠየቀው በዕርቁም « ሴቷን ልጄን ለሚስትነት ልስጥህና ከኤፍራጥስ ወንዝ ወደ ምዕራብ ያለውን አገር አንተ ከወደ ምሥራቅ ያለውን አገር

እኔ፣ ይገር፣ ግዛት፣ ተካፍሎን፣ በሰላም፣ በየአገራችን፣ እንቀመጥ፣ ብሎ፣ ላከበት ። መቼም፣ እንደ፣ እስከንድር፣ ያለ፣ የፀ። ዓመት ። ወጣት፣ እስካሁን፣ ባንደኛውም፣ የጦር፣ ግንባር፣ ተሸንፎ፣ የማያውቅ፣ ዓለምን፣ ጠቅሎ፣ ለመግዛት፣ ምኞት፣ ያለው፣ የክፍያን፣ ዕርቅ፣ መቀበል፣ እንደማይሆንሉት፣ የታወቀ፣ ነው ።

ስለዚህ፣ ከዳርዮስ፣ የመጣውን፣ መልእክት፣ ከመኳንንቱ፣ ጋር፣ ሲመለከት፣ ባጠገቡ፣ ያለው፣ ፓርሜኒየን፣ የሚባለው፣ የጦር፣ አሰቃው፣ «እኔ፣ እስከንድርን፣ ብሆን፣ ይኸን፣ ዕርቅ፣ እቀበል፣ ነበር»፣ ብሎ፣ ተናገረው፣ እስከንድርም፣ «እኔም፣ ፓርሜኒየንን፣ ብሆን፣ ኖሮ፣ እቀበል፣ ነበር»፣ ብሎ፣ በአምላኩ፣ በዚውስ፣ ግሎት፣ የዚህን፣ ትርጓሜ፣ ስለንባቢ፣ ማብራራት፣ የሚያስፈልግ፣ አይመስለኝም፣ ባጭሩ፣ የእስከንድር፣ አሳብ፣ እንዳንተ፣ ፈሪ፣ ብሆን፣ ኖሮ፣ ወይም፣ አንተን፣ ፈሪውን፣ ብሆን፣ ኖሮ፣ ይኸን፣ የመሰለውን፣ ዕርቅ፣ እቀበል፣ ነበር፣ ነገር፣ ግን፣ እኔ፣ ደፋር፣ እስከንድር፣ ነኝና፣ ይኸን፣ የመሰለ፣ ዕርቅ፣ አልቀበልም፣ ግሉቱ፣ ነው ።

ለፓርሜኒየን፣ ይኸን፣ ከመሰለ፣ በኋላ፣ ለዳርዮስ፣ ደግሞ፣ «ባንድ፣ ሰማይ፣ ሁለት፣ ፀሐዮች፣ እሱን፣ እነሱስ፣ ተቀራርበው፣ ሊያበሩ፣ ይችላሉን? እንደዚህም፣ ሁለት፣ ነገሥታት፣ በሞድር፣ ተሰማምተው፣ ሊገዙ፣ እይችሉም»፣ ብሎ፣ የላክበትን፣ ዕርቅ፣ አለመቀበሉን፣ በፀሐይና፣ በሰማይ፣ መስሎ፣ ላክበት ። ስለዚህ፣ ሁለቱም፣ ጦራቸውን፣ እንደያዙ፣ ጉዟቸውን፣ ቀጥለው፣ እንደ፣ አውሮፓ፣ ቀጥሮ፣ ከክርስቶስ፣ ልደት፣ በፈት፣ በየፂዕኔ፣ ዓመት፣ አርበላ፣ ከሚባለው፣ ከጤግሮስ፣ ወንዝ፣ ወደ፣ ምሥራቅ፣ ሲል፣ በአሰር፣ ግዛት፣ ውስጥ፣ ተጋጠሙ ። ወጊያው፣ ተገምሮ፣ ወታደር፣ ከወታደር፣ በዘመኑ፣ የጦር፣ መሣሪያ፣ በቀስትና፣ በጉራዴ፣ በሰይፍና፣ በጦር፣ በሚሞጋበት፣ ጊዜ፣ የግሪክ፣ ጦር፣ እንደለመደው፣ በሩጫና፣ በፈረስ፣ ግልቢያ፣ የፋርስን፣ ጦር፣ ጥሶ፣ ወደ፣ መካከል፣ ገባ ። ግንባር፣ ቀደም፣ ሆኖ፣ ለመምራት፣ ዘወትር፣ የሚደፍረው፣ እስከንድር፣ ራሱ፣ አባርሮ፣ ዳርዮስን፣ ሊማርከው፣ ነበር ። ነገር፣ ግን፣ ዳርዮስ፣ የጦርነቱን፣ አዝማሚያ፣ ሲመለከት፣

ከወርቅ፣ ሠረገላው፣ ላይ፣ በፍጥነት፣ ወርዶ፣ በፈረሱ፣ ተጋብቶ፣ በሽምጥ፣ ግልቢያ፣ ከጦርነቱ፣ ቦታ፣ እምልጦ፣ ወደ፣ ጳላው፣ ሸሸ ።

ከዚህ፣ በኋላ፣ በሚሊዮን፣ የተቋጠረው፣ የዳርዮስ፣ ጦር፣ ፍርስርሱ፣ ወጥቶ፣ ግማሹ፣ ሸሸ ፤ የቀረውም፣ ተማረክ ። እስከንድርም፣ ባወቃደሩ፣ እንደታጀበ፣ ሰመ፣ ጥሩዬቱን፣ ከተማ፣ ባቢሎንን፣ ያዛት ፤ ሱሰ ፤ ፔርሴ፣ ፖሊስ ፤ ፓሳርጋድ፣ የሚባሉት፣ ከተሞች፣ ሁሉ፣ ከደለበው፣ ሀብታቸው፣ ጋር፣ በግሪኮቹ፣ እጅ፣ ወደቁ ። ከዚያ፣ እስከንድር፣ ዳርዮስ፣ የሸሸበትን፣ ዳካ፣ እየተከታተለ፣ ወደ፣ ሰሜን፣ ምሥራቅ፣ ሲጓዝና፣ ሊደርስበት፣ ትንሽ፣ ሲቀረው፣ በሶስ፣ የሚባል፣ የፋርስ፣ ተወላጅ፣ ያንድ፣ አውራጃ፣ አገረ፣ ገዥ፣ ዳርዮስን፣ ይዞ፣ ገደለው፣ የሚሉ፣ ወራ፣ ለእስከንድር፣ መጣሉት፣ ዳጂት፣ በሳላል፣ ገዳይ፣ እንዳልተደሰተ፣ እስከንድርም፣ አልተደሰተም ። ነገሥታት፣ ባላጋራቸውም፣ በሆነ፣ አንዱ፣ ንጉሥ፣ በሌላ፣ በው፣ እጅ፣ እንዲሞት፣ አይፈልጉም፣ « በኔም፣ ቀን፣ ይኸው፣ ነው » የሚል፣ መንፈስ፣ ይመጣባቸዋል ።

ስለዚህ፣ በሶስ፣ እስከንድርን፣ ያስደሰተ፣ መስሎት፣ የዳርዮስን፣ ራሳ፣ ይዞ፣ በቀረቡ፣ ጊዜ፣ ከአሸናፊው፣ ያላበበው፣ ነገር፣ ደረሰበት ። እስከንድር፣ ለዳርዮስ፣ ራሳ፣ ስንጉሥ፣ የሚገባ፣ ክብር፣ ሰጥቶ፣ በማዕርግ፣ እንዲቀበር፣ አደረገና፣ የዳርዮስን፣ ወንድም፣ አስጠርቶ፣ የወንድምህን፣ ገዳይ፣ በፈቀደህ፣ ዓይነት፣ አሠቃይተህ፣ ግደለው፣ ብሎ፣ በሶስን፣ አስረክበውና፣ ተሠቃይቶ፣ ሞተ ።

ቀጥሎ፣ እስከንድር፣ ከድል፣ ወደ፣ ድል፣ እየተራመደ፣ አሁንም፣ ግዛቱን፣ ወደ፣ ምሥራቅ፣ ለማስፋፋት፣ ያን፣ ጊዜ፣ አራኮዚ፣ ወደሚባለው፣ ዛሬ፣ አፍጋኒስታን ፣ ወደሚባለውና፣ ወደ፣ ባክትሪያን፣ (የዛሬው፣ ቱርክስታን) ፣ ጉዞውን፣ ቀጠለ ። ዳሩ፣ ግን፣ በነዚህ፣ አገሮች፣ ያለው፣ የፀሐይ፣ ሐሩርና፣ የደጋ፣ በረዶ፣ እየተፈራረቀ፣ የግሪኮችንና፣ በቅርብ፣ ከያስበት፣ የተመለመለውን፣ ጦር፣ አዳክመበት ። ከዚያ፣ ወደ፣ ደቡብ፣ መሰለ፣ ብሎ፣ የሕንድን፣ አገር፣ ለመውረር፣ ተዘቀዘቀ ። በዚያም፣ ፖርስ፣ ከሚባል፣ ካንድ፣ የሒንዱ፣ መስፍን፣ ጋር፣ ተዋግቶ፣ ግሪክና፣ ምን፣ ላድርግላህ፣ ወይም፣ እንደምን፣ አድርጌ፣ ልያዝህ፣ ብሎ፣ ጠየቀው፣ ያም፣ «እን

ዳንድ፣ ንጉሥ፣ አድርገህ፣ ያዘኝ ብሎ፣ መሰበሰቡት፣ እስከንድርም፣ በግዛትህ፣ ንጉሥነትህን፣ መርቁልሃለሁ፣ እለውና፣ ሁለቱ፣ ወዳጅ፣ ሆኑ፣ ይባላል።

እስከንድር፣ አሁንም፣ ከሐንዱ፣ ወደ፣ ጋንዥ፣ (ሂንዱስታን) መዝለቅ፣ ልሊገ፣ ዳሩ፣ ግን፣ በዚህ፣ ጊዜ፣ ጉዞ፣ የደከማቸው፣ ጦርነት፣ የሰለገቸው፣ ወታደሮቹና፣ ሹማምንቱ፣ እያጉረመረሙ፣ ጨርሰው፣ እምቢታቸውን፣ አስታወቁ። በዚህም፣ እስከንድር፣ አኩርሮ፣ ጆቀን፣ ሙሉ፣ ከሰው፣ ሳይነጋገር፣ በድንኳን፣ ውስጥ፣ ተቀመጠ። በመጨረሻም፣ የወታደሩን፣ መድከምና፣ መጉዳት፣ ራሱ፣ ስለተረዳው፣ ወደፊት፣ እንግፋ፣ ብሎ፣ ወታደሩን፣ ግስገዳደም፣ የማገደብ፣ መሆኑን፣ ስለተረዳው፣ ቅርታውን፣ በልቡ፣ እንደተሸከመ፣ ዳርዮስን፣ ካሸነፈ፣ ዠምሮ፣ አራት፣ ዓመት፣ ያህል፣ በምሥራቅና፣ በሕንድ፣ በማያውቃቸው፣ አገሮች፣ ሲጓዝ፣ ሲዋጋ፣ ሲያሳምን፣ ኖሮ፣ እሁን፣ በ፪፻፳፯፣ ዓመት፣ ሳይ፣ ከሕንድ፣ አገር፣ በፋርስ፣ ደቡብ፣ በኩል፣ አድርጎ፣ ረጋቡንና፣ ጥሙን፣ የበረሃውን፣ ሐፍር፣ የደጋውን፣ በረዶና፣ ብርድ፣ ከነሠራዊቱ፣ ታግሦ፣ በሰንት፣ ድካም፣ ተመልሶ፣ በ፪፻፳፰፣ ዓመት፣ ሱስ፣ (የኤላም፣ ከተማ) ገባ። ከዚያም፣ ግብፃውያን፣ የግሪክ፣ የጳኤል፣ የፋርስና፣ የባቢሎን፣ የሌላም፣ አገር፣ ሁሉ፣ ሕዝብና፣ ነገሥታት፣ በተሰበሰቡ ሰት፣ የዓለም፣ ንጉሥነቱን፣ አክበረ። የሕንድኬ፣ ንግሥት፣ መልከተኞችም፣ ይኸን፣ በዓል፣ ተካፍለዋል።

ዋናው፣ የትልቁ፣ እስከንድር፣ አሳብና፣ ምኞት፣ ከፀሐይ፣ መውጫ፣ እስከ፣ ፀሐይ፣ መግቢያ፣ ድረስ፣ የሚገኘው፣ ዓለም፣ አንድ፣ ሆኖ፣ ሕዝብ፣ አሕዛብ፣ ባንድነት፣ ተቀደጠው፣ እርሱ፣ የዓለም፣ ንጉሥ፣ ለመሆን፣ ነው። ራሱ፣ እንደተረዳው፣ አረብነቱ ትም፣ እንደሚመክረው፣ እኔ፣ መቁዶናዊ (ግሪክ)፣ ነኝ፣ ሌላው፣ ሕዝብ፣ አይረባም፤ የኔ፣ አምላክ፣ ዜውስ፣ ከሌሎቹ፣ አገሮች፣ አማልክት፣ ይበልጣል፣ ሳይል፣ በደረሰሰት፣ አገር፣ ያለውን፣ ሕዝብ፣ አክብሮ፣ ለማዳቸውን፣ ማጽደቅ፣ አማልክቶቻቸውን፣ መሳለም፣ ይወድ፣ ነበር። አዲሱም፣ በገባ፣ ጊዜ፣ (የጄሆ ባሕ፣ የጳኤል፣ አምላክ)፣ መልክተኛ፣ ነው። በግብፅ፣ የአዋን፣

ልጅ፣ በጢርስና፣ በሲዶና፣ በአሶር፣ የሞሎክ፣ የአስታርት፣ ልጅ፣ ተባለ። ባዋሩ፣ አገሮች፣ ሁሉ፣ በየቋንቋቸው፣ የአማልክቶቻቸው፣ ልጅ፣ አደረጉት። እርሱም፣ ከሁሉ፣ እየመሰለ፣ ሁሉንም፣ አስደሰተ፣ ከፋርስ፣ አገር፣ ገጸ፣ በረከትና፣ ግብር፣ እየያዙ፣ እሱን፣ ለመሳለም፣ የሚመጡትን፣ የፋርስ፣ መሳፍንትና፣ ሕዝብ፣ ልክ፣ እንደፋርስ፣ ንጉሠ፣ ነገሥት፣ እንደዳርዮስ፣ የፋርስን፣ ንጉሠ፣ ነገሥት፣ ልብስ፣ መንግሥት፣ ለብሶ፣ ተቀበላቸው። የነርሱንም፣ መሳፍንት፣ በደስታ፣ እየተቀበለ፣ በሹመታቸው፣ እያጻፍ፣ ባለሚል፣ አደረጋቸው።

በዚህ፣ ዓይነት፣ ከአርያን (ጀርመን)፣ ዘር፣ በቀር፣ የቀረው፣ አይረባም፣ ብሎ፣ በቅርብ፣ ጊዜ፣ ከተነሣው፣ ከሂትለር፣ እስከንድር፣ ብልጫ፣ አለው፣ እስከንድር፣ ሁሉን፣ በየወጉ፣ በየአምልኮው፣ ሲያስደስት፣ በጠቅላላው፣ አረመኔና፣ ጨዋ፣ ባዕድና፣ ወገን፣ ሳይባል፣ ሁሉ፣ አንድ፣ ወገን፣ የሆነ፣ የዓለም፣ ሕዝብ፣ ሆኖ፣ የዓለም፣ ንጉሥ፣ እርሱ፣ ብቻ፣ ለመሆን፣ ምኞት፣ እንደነበረው፣ በየታሪኩ፣ ይገኛል።

የርሱን፣ ታሪክ፣ የጻፈሰት፣ ፕሉታርክ፣ የሚባል፣ ቅርብ፣ ከክርስቶስ፣ ልደት፣ በኋላ፣ ከሃምሳ፣ እስከ፣ ፩፻፳፮፣ ዓመት፣ የነበረ፣ የግሪክ፣ ተወላጅ፣ ነው። ይህ፣ ሰው፣ ከብዙ፣ የሞራል፣ መጽሐፍ፣ መካከል፣ የእስከንድርን፣ የሕይወት፣ ታሪክ፣ በግሪክ፣ ቋንቋ፣ ጽፎት፣ የነበረው፣ በኋላ፣ በየቋንቋው፣ ተተርጉሟል። በዚህ፣ መጽሐፍ፣ ውስጥ፣ ስለእስከንድር፣ ሐሳብ፣ እንደዚህ፣ ይላል። ለእስከንድር፣ ሁሉን፣ ለመሰብሰብና፣ ባንድነት፣ አድርጎ፣ ለመዳኘት፣ አምላክ፣ እንደላከው፣ ያምን፣ ነበር። ዓለም፣ ሁሉ፣ እንዳንድ፣ ቤተ፣ ሰብ፣ እንዲሆን፣ ይመኝ፣ ነበር። በልማድም፣ በመሣሪያም፣ በግሪክና፣ በአረማዊ፣ መካከል፣ ልዩነት፣ ሳይሆን፣ ደጉ፣ ሁሉ፣ ግሪክ፣ ከፋው፣ ሁሉ፣ አረመኔ፣ እንዲባል፣ ያሰብ፣ ነበር። ዓለም፣ ሁሉ፣ ተሰብስቦ፣ በአንድ፣ ዋና፣ ውስጥ፣ ሆኖ፣ የፍቅር፣ ወይኑን፣ እንዲጠጣ፣ ያለፈው፣ ጠላትነትና፣ ደካማነት፣ እንዲረባ፣ አሳቡ፣ ነበር። ታልቦት፣ ከተረጉመው፣ ውስጥ፣ ኤማሌና፣ ይስሐቅ፣ ግሪክና፣ ምሥራቅ፣ በሚል፣ አርእስት፣ ያሳተሙትን፣ መጽሐፍ፣ ገጽ፣ ፪፻፱፣ ተመልከት።

በዚህ ፡ በጥሉታርክ ፡ መጽሐፍ ፡ እንደሚገኘው ፡ እስከንድር ፡ ዳርዮስን ፡ ጥሉ ፡ በግሪክና ፡ በግብፅ ፡ ግዛቱ ፡ ላይ ፡ የፋርስን ፡ የባቢ ሎንንና ፡ የአሶርን ፡ መንግሥታት ፡ ከያዘ ፡ ወዲህ ፡ በታላቅ ፡ ክብርና ፡ ጌትነት ፡ ጊዜውን ፡ ያሳልፍ ፡ ዠመር ፡ ያገሩን ፡ የግሪክን ፡ በተለይም ፡ የመቄዶንያን ፡ ልማድ ፡ ወደ ፡ ጉን ፡ እየተወ ፡ የፋርሶችን ፡ ልማድ ፡ በመቀበልና ፡ በመውደድ ፡ ልብስ ፡ መንግሥቱን ፡ ልክ ፡ እንደነ ፡ ዳርዮስ ፡ ሰብሶ ፡ በዙፋኑ ፡ ተቀምጦ ፡ ከየአገሩ ፡ በተለይም ፡ ከፋርስ ፡ የሚመጡት ፡ ሁሉ ፡ በፊቱ ፡ እየተደፉ ፡ እንደ ፡ ምሥራቅ ፡ ነገሥታት ፡ ልማድ ፡ ይሳለሙት ፡ ዠመር ፡ የዚህም ፡ ሁኔታ ፡ የቀድሞዎቹን ፡ የጦር ፡ አስቆቹንና ፡ ወገኖቹን ፡ ግሪኮቹን ፡ አላስደሰታቸውም ፡ በባለሟልነትም ፡ ከግሪኮቹ ፡ ፋርሶቹ ፡ ስለሚቀድሙ ፡ በፋርሶችና ፡ በግሪኮቹ ፡ መካከል ፡ መቀናናት ፡ ተፈጠረ ፡ በዚህ ፡ መካከል ፡ በእስከንድር ፡ ንጉሥ ፡ ላይ ፡ አድማችኋል ፡ ተብሎ ፡ እወዳንድ ፡ የግሪክ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ሲታወሩ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ዳርዮስ ፡ ልጁን ፡ ልዳርልህና ፡ ተሰማምተን ፡ አብረን ፡ እንግዛብሎ ፡ ለእስከንድር ፡ በላከ ፡ ጊዜ ፡ እኔ እስከንድርን ፡ ብሆን ፡ ኖር ፡ ይኸን ፡ የመሰለውን ፡ ዕርቅ ፡ አቀበል ፡ ነበር ፡ ብሎት ፡ የነበረው ፡ ፓርሜኒየን ፡ የሚባለው ፡ ሽማግሌ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ በእስከንድር ፡ ትእዛዝ ፡ ተገደለ ፡ ከሊቶስ ፡ ጥቁሩ ፡ የሚባለውንም ፡ ወዳጁን ፡ ራሱ ፡ እስከንድር ፡ ባንድ ፡ ግብዣ ፡ ላይ ፡ ገደለው ፡ ይኸም ፡ ከሊቶስ ፡ የተባለው ፡ የእስከንድር ፡ የልብ ፡ ወዳጅ ፡ የነበረ ፡ በማናቸውም ፡ ጦርነት ፡ የማይለየው ፡ ከዳርዮስ ፡ ጋር ፡ በግራኒክ ፡ የተዋጋለት ፡ ከሞት ፡ ያዳነው ፡ ነው ።

በጥሉታርክ ፡ መጽሐፍ ፡ እንደሚገኘው ፡ ከዕለታት ፡ ፩ ፡ ቀን ፡ በታላቅ ፡ ግብዣ ፡ ላይ ፡ ግሪኮቹና ፡ ፋርሶች ፡ ሚዶናውያን ፡ ሁሉ ፡ ተሰብስበው ፡ እየበሉ ፡ እየጠጡ ፡ ሲሜወቱ ፡ በዚያ ፡ ካሉት ፡ ውስጥ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ በተደረገ ፡ ጦርነት ፡ ላይ ፡ ሳይቀናቸው ፡ የቀሩትን ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ የመቄዶንያ ፡ የጦር ፡ መኩንኖችን ፡ እያነሱ ፡ ሲቀልጹ ፡ ከሊቶስ ፡ መጠጥ ፡ እንደተሟነው ፡ «የመቄዶንያ ፡ ጠላት ፡ በሆነ ፡ በአረመኔ ፡ ሕዝብ ፡ (ፋርስ ፡ ሚዶን) ፡ ፊት ፡ በመቄዶንያ ፡ ዠጌራሎች ፡ መቀለድ ፡ አይገባም» ፡ ብሎ ፡ ተቆጣ ፡ እስከንድር ፡ ከሊቶስ

ናርሃት ፡ ላላቸው ፡ የጦር ፡ አስቆች ፡ ጠባቂ ፡ ሆኗል ፡ በግሪክ ፡ እንዚህ ፡ ፈሪ ፡ የምትላቸው ፡ ናቸው ፡ እንተን ፡ የአማልክት ፡ ልጅ ፡ የምትባለውን ፡ ዠርባህን ፡ ሰጥተህ ፡ ስትሸሽ ፡ ተዋግተው ፡ ያዳኑህ ፡ በመቄዶንያውያን ፡ ደምና ፡ ቀብል ፡ ፊልሶስን ፡ ለመከዳትና ፡ የአሞን ፡ ልጅ ፡ እየተባለህ ፡ ታላቅ ፡ ለመሆን ፡ በቃህ ፡ መቄዶንያውያን ፡ በሚዶንያውያን ፡ በትር ፡ ሲመቱ ፡ ግሪኮቹ ፡ ወደንጉሡ ፡ መግባት ፡ ፋርሶቹን ፡ ደጅ ፡ ሲጠኑ ፡ ሳያዩ ፡ የሞቱት ፡ የተመሰገኑ ፡ ናቸው ፡ ሲል ፡ ተናገረ ፡ እስከንድርም ፡ በቆጣ ፡ ቢነሣ ፡ ይኸው ፡ ከሊቶስ ፡ ንግግሩን ፡ በመቀጠል ፡ «እባክህ ፡ ዝም ፡ በልና ፡ የፋርሶችን ፡ ቀበቶ ፡ እንደታጠቅህ ፡ ነጩን ፡ ልብላቸውን ፡ እንደለበስህ ፡ ከሚገገዱልህ ፡ አረመኔዎችና ፡ ባሮች ፡ ጋር ፡ ኑር » ፡ ብሎ ፡ ተናገረው ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ እስከንድር ፡ በገበታው ፡ ላይ ፡ ለመብል ፡ ከቀረጡት ፡ ፍሬዎች ፡ አንዱን ፡ እንሥቶ ፡ በከሊቶስ ፡ ራስ ፡ ላይ ፡ ወረረ ፡ ለመማታትም ፡ ሰይፉን ፡ ሲፈልግ ፡ ብልህ ፡ ጋኝ ፡ ግግራ ፡ በቀበት ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ የቀሩት ፡ ሹማምንት ፡ እየተተቱ ፡ ከሊቶስ ፡ በግድ ፡ ወደውጭ ፡ አወጡት ፡ ከዚያም ፡ ቲንሽ ፡ ቆይቶ ፡ በሌላ ፡ በር ፡ ተመልሶ ፡ ገባና ፡ «አምላኬ ፡ ሆይ ፡ ግሪክን ፡ እንዴት ፡ ያስልማድ ፡ ወረረው » ፡ ብሎ ፡ ተናገረ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ እስከንድር ፡ ጦሩን ፡ ውብጦ ፡ ከሊቶስን ፡ በፊቱ ፡ ሲያልፍ ፡ ተጠባብቆ ፡ ወርውሮ ፡ ገደለው ።

ከሊቶስ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ እስከንድር ፡ ወዳጁን ፡ በግዛ ፡ እጁ ፡ በመግደሉ ፡ በጣም ፡ ተጸጸተ ፡ ይባላል ፡ በዚህ ፡ ላይ ፡ የምናስታውሰው ፡ ባገራችን ፡ ከአብሮ ፡ አደገህ ፡ አትሰደድ ፡ ወይም ፡ የመከራ ፡ ጊዜ ፡ አሸከር ፡ መከራን ፡ መስሎ ፡ ይታያል ፡ እንደሚባለው ፡ ከቀድሞ ፡ ዠምሮ ፡ ለእስከንድር ፡ የሞፍራ ፡ ጓደኛ ፡ ሆነው ፡ በዘመቻ ፡ በጉዞ ፡ ሳይለዩ ፡ አብረው ፡ የኖሩት ፡ የመቄዶንያና ፡ የግሪክ ፡ የጦር ፡ አለቆች ፡ በትርብ ፡ ጊዜ ፡ ከሚዶንያ ፡ ከፋርስ ፡ የጦር ፡ አለቆችና ፡ መሳፍንቶች ፡ ጋር ፡ በመቀናናት ፡ እንደተጣሉ ፡ ፋርሶች ፡ ክብርን ፡ ገናንነትን ፡ ለሚወደው ፡ የአማልክቱ ፡ የነአሞን ፡ ልጅ ፡ ነኝ ፡ ለሚሰው ፡ ሰወጣቱ ፡ ለእስከንድር ፡ ለጥ ፡ ሰጥ ፡ ብሰው ፡ ሲገገዱ ፡ ይሰበረኝ ፡ ይሰንጥረኝ ፡ እያሉ ፡ በእንደበታቸው ፡ እያቆላመጡ ፡ ውዳሴ ፡

ሲያደርጉለት ፡ ደረቆቹ ፡ ግሪኮች ፡ በወገንነታቸውና ፡ ባሰፈ ፡ ርዳታቸው ፡ ብቻ ፡ እየተመኩ ፡ እስከንድርን ፡ እንዳላስደሰቱት ፡ ይታያል ።

የነዚያ ፡ የምሥራቃውያኑ ፡ አክብሮትና ፡ ቁልምጥ ፡ ለእስከንድር ፡ ማንፈስ ፡ ሲጥመው ፡ የነዚህ ፡ የወገኖቹ ፡ ትምክህትና ፡ ዙሪት ፡ ስላበሳጨው ፡ የዚህ ፡ ሁኔታ ፡ ወዳጁን ፡ እስከ ፡ ማደል ፡ እንዳደረሰው ፡ እንመለከታለን ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ ከሕንድ ፡ ተመልሶ ፡ መቀመጫውን ፡ ባቢሎን ፡ ከተማ ፡ እድርጎ ፡ የግሪክና ፡ የፋርስ ፡ ሕዝብ ፡ ሌላውም ፡ ሁሉ ፡ ተደባልቆ ፡ በጋብቻ ፡ በልማድ ፡ እንዲተሳወር ፡ በምክርም ፡ ብትእዛዝም ፡ ሲያስተዳድር ፡ ቆየ ።

ከባቢሎን ፡ ወደ ፡ ሱስ ፡ (የኤላም ፡ ከተማ) ፡ መመለሱ ፡ ሳይቀር ፡ ዋና ፡ መደበኛና ፡ መናገሻ ፡ ከተማ ፡ ያደረገው ፡ ባቢሎንን ፡ ነው ፡ ይቺንም ፡ ከተማ ፡ ጥንት ፡ እነ ፡ ሐሙራቢ ፡ እነ ፡ ናቡከደነጾር ፡ ካስጊዉት ፡ የበለጠ ፡ እስከንድር ፡ አዳዲስ ፡ ፅርዓዊ ፡ ሕንፃ ፡ እያስጨመረ ፡ እስኪጣት ። በዚህች ፡ በደመቀች ፡ ታላቅ ፡ ከተማ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንደተጠቀሰው ፡ የዓለም ፡ ሕዝብ ፡ መልእክተኞች ፡ ግሪኮች ፡ ኢጣሊያኖች ፡ የካርታጎና ፡ የእስፓን ፡ የግብፅና ፡ የኢትዮጵያውያን ፡ መልእክተኞች ፡ ሁሉ ፡ በየአገራቸው ፡ ልብስ ፡ አጊጠው ፡ እየመጡ ፡ የዓለም ፡ ንጉሥ ፡ ለተባለው ፡ ለእስከንድር ፡ እጅ ፡ እየነሱ ፡ ተመለሱ ። እሱም ፡ የመጡትን ፡ ሁሉ ፡ እንደልማዳቸው ፡ እየተቀበለ ፡ ሁሉንም ፡ እያስተናገደ ፡ ሲመልስ ፡ ከርሱ ፡ ጋር በዚህ ጊዜ ፡ በወታደርነት ፡ ባሽከርነት ፡ ባጃቢነት ፡ የማይለዩት ፡ ያገሩ ፡ የግሪክ ፡ ሰዎችና ፡ በቅርቡ ፡ የተገዙለት ፡ የፋርስና ፡ የሚዶን ፡ መሳፍንትና ፡ ተወላጆች ፡ ናቸው ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ ከባቢሎን ፡ በግዛቱ ፡ በግብፅ ፡ እልፎ ፡ በካርታጎ ፡ እድርጎ ፡ ያልገበሩ ፡ አገሮች ፡ እንዳሉ ፡ እነዚያን ፡ አስገብሮ ፡ በሚዲቴራኔ ፡ ባሕር ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ አገሩ ፡ ወደ ፡ ግሪክ ፡ ለመመለስ ፡ ሲመኝ ፡ በመካከሉ ፡ በድንገት ፡ ባንድ ፡ ግብጥ ፡ ላይ ፡ ተቀምጦ ፡ ሳለ ፡ የትኩሳት ፡ ሕመም ፡ ተነሣበት ። በዚህ ፡ ሕመም ፡ አሥር ፡ ቀን ፡ ያህል ፡ እንደተኛ ፡ በተወለደ ፡ በሠ

ሳሳ ፡ ሦስተኛው ፡ በነገሠ ፡ በ፲፫ኛው ፡ ዓመት ፡ ከክርስትና ፡ በፊት ፡ በ፫፻፳፫ ፡ ዓመት ፡ በዚህ ፡ በባቢሎን ፡ ከተማ ፡ ሞተ ። ስለእግረ-ቱ ፡ ግማሹ ፡ ወደ ፡ ሕንድ ፡ በዘመተ ፡ ጊዜ ፡ ወባ ፡ ነድፎት ፡ ነበርና ፡ በዚያ ፡ ትኩሳት ፡ ሞተ ፡ ሲሉ ፡ የቀሩት ፡ ገጫራሎቹ ፡ (አንቲፓተር?) ፡ በመድኃኒት ፡ ገደሉት ፡ የሚሉ ፡ አሉ ።

በሕይወቱ ፡ ሳለ ፡ በደረሰባቸው ፡ አገሮች ፡ ሁሉ ፡ የከተማቸው ፡ ከተማዎች ፡ ቍጥር ፡ እስከ ፡ ሰባ ፡ ይደርሳሉ ፡ ይባላል ። ከነዚህ ፡ አሥሩ ፡ በስሙ ፡ እስከንድርያ ፡ የሚባሉ ፡ ናቸው ። ከነርሱ ፡ ውስጥ ፡ ደግሞ ፡ እንደኖሩት ፡ የግብፅ ፡ እስከንድርያ ፡ እነሆ ፡ በክርስትና ፡ ዘመን ፡ ሁሉ ፡ የደመቀች ፡ ከተማ ፡ የሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ መቀመጫ ፡ ሆና ፡ ከዘመናችን ፡ ላይ ፡ ደርሳለች ። የእስከንድርም ፡ አፅም ፡ ወደዚችው ፡ ከተማ ፡ መጥቶ ፡ በክብር ፡ አረፈ ። ይህች ፡ ከተማ ፡ ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ መሥርቷት ፡ በስሙ ፡ እስከንድርያ ፡ እየተባለች ፡ ከመጠራቷ ፡ በፊት ፡ የቀድሞ ፡ ስሟ ፡ ራኩዲ ፡ እንደነበረ ፡ በየሐንስ ፡ መደብር ፡ መጽሐፍ ፡ ላይ ፡ ይገኛል ። እንደሚመስለኝ ፡ የሐንስ ፡ መደብር ፡ ራኩዲ ፡ ያለው ፡ ቀድሞ ፡ በግብፃውያን ፡ ዘመን ፡ ራካቲ ፡ ይባል ፡ የነበረውን ፡ ሳይሆን ፡ አይቀርም ። ፖል ፡ ፒዩራ ፡ ያዘጋጀውን ፡ የግብፅ ፡ የአርኬዎሎጂ ፡ መዝገብ ፡ ነገር ፡ (ዲክሲዮኒር) ፡ ገጽ ፡ ፳ ፡ ተመልከት ። እንደዚህም ፡ ይኸንኑ ፡ ግብፃውያን ፡ ራካቲ ፡ ይሉት ፡ የነበረው ፡ ሥፍራ ፡ እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በግሪክኛ ፡ አጠራር ፡ ዓይነት ፡ ራኮቲስ ፡ ይባላል (፩) ።

ምዕራፍ ፡ ፳፰ ።

እስከንድርና ፡ ዴዎጋን-ከትልቁ ፡ እስከንድር ፡ ሞት
በኋላ ፡ ግዛቱን ፡ የተካፈሉት ፡ አለቆች ።

እስከንድር ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ በፊውን ፡ ግዛቱን ፡ የጦር ፡ አለቆቹ ፡ « ዲያዶክ—ተከታዮች » ፡ ተብለው ፡ የተሰየሙት ፡ ተካፍለው ፡ ያዙት ። ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ በተወለደ ፡ በ፱፫ ፡ ዓመቱ ፡ በነገሠ ፡ በ፲፫ኛው ፡ ዓመት ፡ መሞቱን ፡ ስንመለከት ፡ በዚህ ፡ ዓለም ፡ በኑሮው ፡

(፩) የሐንስ ፡ መደብር ፡ መጽሐፍ ፡ ገጽ ፡ ፲፪፻ ።

በግዛትም ፡ የኖረበት ፡ ጊዜ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ትንሽ ፡ መሆኑን ፡ እንረዳለን ። በዚህም ፡ በትንሽ ፡ ዘመን ፡ ውስጥ ፡ ሰፊውን ፡ የእፍሪካ ፡ ሰሜንና ፡ የመካከለኛ ፡ ምሥራቅ ፡ ዓለም ፡ እስከ ፡ ሕንድ ፡ ድረስ ፡ እየዞረ ፡ ታላላቆቹን ፡ መንግሥታት ፡ ይልቁንም ፡ በተለይ ፡ ሷ ፡ መንግሥታት ፡ የገበሬዎችን ፡ ኢትዮጵያንም ፡ ለማስገበር ፡ በየጠረፉ ፡ ያስጨነቀውን ፡ የፋርስን ፡ መንግሥት ፡ ጥሱ ፡ የራሱን ፡ ግዛት ፡ ሲያስፋፋ ፡ በዚህም ፡ ሥራው ፡ ስሙን ፡ ስልጅ ፡ ልጅ ፡ ሲተክል ፡ በትንሽ ፡ ዘመንና ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ብዙ ፡ ነገር ፡ ለመሥራት ፡ መቻሉን ፡ እንረዳለን ። ቢሆንም ፡ እርሱ ፡ ባጭር ፡ ጊዜ ፡ የሠራውን ፡ ሰፊ ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ ለርሱ ፡ የተሰጠውን ፡ የስጦታና ፡ የዕውቀት ፡ ያደፍረትና ፡ የትጋት ፡ ዕድል ፡ ግግኘት ፡ ያስፈልጋል ።

ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ እንደወጣትነቱ ፡ መጠን ፡ እየጋለበ ፡ እንደካምቢዝ ፡ አገር ፡ ወራሪ ፡ እንደ ፡ አቲላ ፡ አገር ፡ ዘራፊና ፡ አሸባሪ ፡ እንደኔርን ፡ ቀብራራ ፡ ወይም ፡ ግረኛ ፡ አልነበረም ። ነገር ፡ ግን ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ ለያዘው ፡ አገር ፡ አዲስ ፡ ሕግና ፡ አስተዳደር ፡ በመስጠት ፡ የቀድሞዎቹ ፡ የፋርስ ፡ ነገሥታት ፡ በሕዝቡ ፡ ላይ ፡ የሜኑትን ፡ ግብርና ፡ መጥን ፡ በእሳራውያን ፡ እንደተመለከትነው ፡ ባገር ፡ ላይ ፡ የሚደረገውን ፡ ዘረፋ ፡ በምርኮኛ ፡ ላይ ፡ የሚፈጸመውን ፡ ግፍና ፡ እብሪት ፡ በማስቀረት ፡ ለምርኮኛ ፡ ምሕረትና ፡ ነፃነት ፡ በመስጠት ፡ ተመስግኗል ። በራት ፡ እንዳመለከትነው ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ በገባበት ፡ በግብፅ ፡ በጢሮስ ፡ በቢዶና ፡ በባቢሎን ፡ በፋርስ ፡ ከተማ ፡ ያጋጠመውን ፡ ብዓል ፡ አስታርት ፡ አሞን ፡ ሞሉክ ፡ የሚባሉትን ፡ አማልክትና ፡ የሕዝብ ፡ አምልኮ ፡ ሳይንቅ ፡ ቤተ ፡ መቅደሳቸውን ፡ ላያረርስ ፡ እንደዚያው ፡ እንደ ፡ አገሩ ፡ ንጉሥ ፡ የሚፈጸመውን ፡ ሥርዓት ፡ ከህንት ፡ ወደየቤተ ፡ መቅደሱ ፡ እየገባ ፡ ፈጽሞ ፡ ሕዝቡን ፡ ሁሉ ፡ አስደስቷል ። ይኸንንም ፡ ሁሉ ፡ ሲያደርግ ፡ የተመለከቱ ፡ ካህናቱም ፡ ሕዝቡም ፡ ይኸስ ፡ የአምሳካችን ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ አመስግነው ፡ በሕዝቡም ፡ ዘንድ ፡ አስመስግነው ፡ አገዛዙን ፡ አቃኑለት ። በአየሩሳሌምም ፡ ከተማ ፡ ደርሶ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ገብቶ ፡ ታቦተ ፡ ጽዮንን ፡ በተሳለመ ፡ ጊዜ ፡ የኦሪት ፡ ካህናት ፡ በጣም ፡ ደቦ ፡ አላቸው ፡ ይባላል ።

ከዚህ ፡ በቀር ፡ እኩፊና ፡ ፈላስፋን ፡ ያከብር ፡ እንደነበረ ፡ የርሱና ፡ የመምህሩ ፡ የኢርስጣጣሊስ ፡ ፍቅርና ፡ ስምምነት ፡ ይባላል ። እንደዚህም ፡ ዓለምን ፡ በመናቅ ፡ የታወቀውን ፡ ፈላስፋ ፡ ዴዎጋንን ፡ በግክበሩ ፡ ያስረዳል ። ዴዎጋን ፡ የዚህን ፡ ዓለም ፡ ኑሮ ፡ ገቆ ፡ አንድ ፡ ውሻ ፡ እየሰከተለ ፡ አንድ ፡ በትርፍ ፡ አንድ ፡ ቅል ፡ በጁ ፡ ይዞ ፡ በተዋረደ ፡ ኑሮ ፡ እየኖረ ፡ ባሮጊ ፡ ቤርሜል ፡ ውስጥ ፡ ይተኛ ፡ ነበር ። ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ የተጠማ ፡ እረኛ ፡ በልቡ ፡ ተኝቶ ፡ ከወንዝ ፡ ወገ ፡ በሁለት ፡ እጁ ፡ እያረሰ ፡ ሲጠጣ ፡ አይቶ ፡ «የሬ ፡ አዲስ ፡ ትምህርት ፡ ተግርሖ ፡ ለካ ፡ ይችም ፡ የያዘኋት ፡ ቅል ፡ ትርፍ ኖራለች» ፡ ብሎ ፡ ሰበራት ፡ ይባላል ።

ትልቁ ፡ እስከንድር ፡ ይኸ ፡ ፈላስፋ ፡ አለበት ፡ ድረስ ፡ እየሐደ ፡ ግንጋገርና ፡ መሜወት ፡ ይወድ ፡ ነበር ፡ ይላሉ ። በዚህም ፡ የጦር ፡ አለቆቹና ፡ ዘመናይ ፡ በለማሎቹ ፡ እሁን ፡ ከዚህ ፡ ከወራሩ ፡ ጋር ፡ ምን ፡ አነጋገረህ ፡ እያሉ ፡ ዘወትር ፡ ሲወቅሱት ፡ እስከንድር ፡ ግን ፡ «እውነት ፡ እላችኋለሁ ፡ እስከንድርን ፡ ባልሆን ፡ ኖሮ ፡ ዴዎጋንን ፡ መሆን ፡ እፈልግ ፡ ነበር ፡ እያለ ፡ ይመልስላቸው ፡ ነበር ። እዚህ ፡ ውስጥ ፡ ሦስት ፡ የተለያዩ ፡ አላባች ፡ እናንኛለን ፡ እስከንድር ፡ ከዴዎጋን ፡ ጋር ፡ መገናኘቱን ፡ ግምት ፡ ስጥቶታል ፡ ሹማምንቱ ፡ ግን እንደወርደት ፡ ቁጥረው ፡ ይከለክሉታል ፡ ዴዎጋን ፡ ደግሞ ፡ የእስከንድርን ፡ ግንኙነት ፡ አልኮራበትም ። ይኸም ፡ ይታወቅ ፡ ዘንድ ፡ ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ እስከንድር ፡ በሹማምንቱ ፡ ታጅቦ ፡ ዴዎጋን ፡ እቤርሜሉ ፡ በራፍ ፡ ሆኖ ፡ ፀሐይ ፡ ሲሞቅ ፡ ሊገናኘው ፡ መጣ ፡ በደረሰም ፡ ጊዜ ፡ እፈቱ ፡ ቆሞ ፡ «ዴዎጋን ፡ ሆይ ፡ ምን ፡ እንዳደርግህ ፡ ትፈልጋለህ» ፡ ብሎ ፡ ጠየቀው ። መቼም ፡ የእስከንድር ፡ ጥያቄ ፡ ሹመት ፡ ወይም ፡ ገንዘብ ፡ ለመስጠት ፡ መሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ፈላስፋው ፡ «አዎን ፡ የምለምንህ ፡ ነገር ፡ አለ ፡ ይኸውም ፡ የምለምንህ ፡ «ፀሐይዋን ፡ ብቻ ፡ እንዳትከለክለኝ ፡ ዘወር ፡ እንድትልልኝ ፡ ነው» ፡ ብሎ ፡ ሌላ ፡ ያልታሰበ ፡ የመልስ ፡ አደጋ ፡ ወረወረበት ። ይኸን ፡ የመስለው ፡ መልስ ፡ የእስከንድርን ፡ ግምት ፡ በዴዎጋን ፡ ላይ ፡ እየበዛ ፡ እንዲሔድ ፡ አደረገለት ፡ እንጂ ፡ ደረርሽኝ ፡ ወይም ፡ አዋረድኸኝ ፡ ብሎ ፡ አልተቆጣውም ። ነገር ፡ ግን ፡ እርሱ ፡

ዓለምን ፣ ለመያዝ ፣ ሲወጣ ፣ ሲወርድ ፣ ዴዎጋን ፣ በዚህ ፣ ዓይነት ፣
ዓለምንና ፣ በዓለም ፣ ያለውን ፣ ኑሮ ፣ ፈጽሞ ፣ መናቁ ፣ እየገረመው።
በልቡም ፣ እያከበረው ፣ ትቶት ፣ ሔደ ፣ ማለት ፣ ነው ።

በአንጋገሩም ፣ «እስከንድርን ፣ ባልሆን ፣ ኖሮ ፣ ዴዎጋንን ፣ እሆን ፣
ነበር» ሲል ፣ የተናገረውን ፣ ቃል ፣ እስከንድር ፣ ምንም ፣ እንኳን ፣
ሥልጣንን ፣ ዓለምን ፣ ለጊዜው ፣ ቢይዝ ፣ ሁሉም ፣ ከንቱ ፣ መሆኑን ፣
የዴዎጋንን ፣ ያኸል ፣ እንኳን ፣ ባይሆን ፣ በመጠኑ ፣ በዚህ ፣ በወጣ
ትነት ፣ ዕድሜው ፣ ተረድቶት ፣ እሱም ፣ ዓለምን ፣ ለመተው ፣ የመከ
ጀል ፣ ዝንባሌ ፣ እንዳለው ፣ ያስረዳል ።

ነገር ፣ ግን ፣ እስከንድር ፣ እንደምኞቱ ፣ ዓለምንም ፣ ጨርሶ ፣
ሳይዝ ፣ ግለምንም ፣ ሳይንቅ ፣ ድንገተኛ ፣ ሞት ፣ ከዚህ ፣ ዓለም ፣ በወ
ጣትነቱ ፣ ዘመን ፣ ነጠቀው ። ዴዎጋን ፣ ደግሞ ፣ ይኸን ፣ ዓለም ፣
ቢመረርም ፣ ቢጠላም ፣ በግድ ፣ በዚህ ፣ ዓለም ፣ እስኪያረጅ ፣ ድረስ ፣
ተቀመጠ ፣ ከአረጀ ፣ በኋላ ፣ በዘጠና ፣ ዓመቱ ፣ በገደገደ ፣ ዓመት ፣
በቆሮንቶስ ፣ ሞተ ። ሁለቱ ፣ ስዎች ፣ በዕድሜና ፣ በሥራ ፣ በአሳብ ፣
ዝንባሌ ፣ የተለያዩ ፣ ሆነው ፣ ሳለ ፣ በአንድ ፣ ዓመት ፣ ውስጥ ፣ በዚህ ፣
በገደገደ ፣ ዓመት ፣ በሞት ፣ ተገናኙ ። ከሁለቱ ፣ ሕይወት ፣ ላይ ፣ ሰው ፣
የወደደውንም ፣ የጠላውንም ፣ ማግኘት ፣ አለመቻሉን ፣ በሰውና ፣
በሕይወቱ ፣ ላይ ፣ የሚፈጽመው ፣ እግዚአብሔር ፣ እንደሰውቆው ፣
ዝንባሌ ፣ ያዘዘውና ፣ የፈቀደው ፣ መሆኑን ፣ ብቻ ፣ እንማራለን ።

እስከንድር ፣ ሲሞት ፣ ሲል ፣ ግዛቱን ፣ በደፈናው ፣ «የሚገባው ፣
ሰው ፣ ይውሰድ» ፣ ብሎ ፣ የማንንም ፣ ስም ፣ ሳያነግ ፣ ሞተ ፣ ይባላል ።
የጦር ፣ አለቆቹ ፣ ግን ፣ እኔን ፣ ይሆናል ፣ በማለት ፣ ትንሽ ፣ ቀን ፣ በአ
ሳብ ፣ ተተራመሉ ፣ ተዋጉም ። ከሞተ ፣ በኋላ ፣ ከሮከሳን ፣ (የባከትሪ
ያን ፣ ልጅ ፣) የተወለደው ፣ አሌክሳንድር ፣ ኤጎ ፣ የሚባለው ፣ ልጁ ፣
በመቄዶንያ ፣ ዙፋን ፣ በሞግዚት ፣ የሁሉ ፣ በላይ ፣ ሆኖ ፣ እንዲገዛ ፣
ተደርጎ ፣ ነበር ። ዳሩ ፣ ግን ፣ የገዛ ፣ ሞግዚቱ ፣ ካሣንድር ፣ ከናቱ ፣
ጋር ፣ ገድሎ ፣ መቄዶንያን ፣ ያዘ ፣ የቀረውንም ፣ ሰፊ ፣ ግዛቱን ፣ «ዲያ
ዶክ-ተከታይ» ፣ የተባሉት ፣ የጦር ፣ አለቆቹ ፣ በከፍተኛ ፣ እኔ ፣ የበ
ላይ ፣ ልሁን ፣ በማለት ፣ አርስ ፣ በርሳቸው ፣ ብዙ ፣ ጊዜ ፣ ሲዋጉ ፣
ቆይተው ፣ የመጨረሻው ፣ ጦርነት ፣ በገደገደ ፣ ዓመት ፣ በኢፕሱስ ፣

ከተደረገ ፣ በኋላ ፣ ዕርቅና ፣ ሰላም ፣ ሆኖ ፣ ከዚህ ፣ እንደሚቀጥለው ፣
በስምምነት ፣ ከሞላት ፣ ላይ ፣ ተከፋፈሉት ።

ጆኛ ፣ ግብፅና ፣ አካባቢው ፣ ለፕቶሎሜ ፣ (በጥሎሚስ) ፣ ሶተር ፣
የላጎስ ፣ ልጅ ፣

ጆኛ ፣ ምርያና ፣ አካባቢው ፣ ለሰሌውኩስ ፣

ጆኛ ፣ መቄዶንያ ፣ ከከሳንድር ፣ በፊት ፣ (ለእንቲንን ?) በኋላ ፣
ለከሳንድር ፣ እንግዲህ ፣ ከዚህ ፣ ጊዜ ፣ ቀጥሎ ፣ አስከ ፣ ሮማውያን ፣
መነግትና ፣ እስከ ፣ ከሊዎፓትር ፣ ድረስ ፣ የበጥሊሞስ ፣ ዘር ፣ እየተ
ከታተላ ፣ በግብፅ ፣ ዙፋን ፣ ተቀመጠ ። የመርዌና ፣ የአክሱም ፣ መን
ግሥታትም ፣ ወደፊት ፣ እንደምናገኘው ፣ ግንኙነት ፣ አድርገው ፣
የግሪክን ፣ ሥልጣን ፣ በመጠኑ ፣ ማስገባት ፣ የቻሉት ፣ ሸቀጥ ፣ ለሸ
ቀጥ ፣ የተለዋወጡት ፣ ከነዚህ ፣ ከነበጥሊሞስ ፣ ጋር ፣ ነው ።

የእስከንድር ፣ ታሪክ ፣ ቀድሞ ፣ በዐረብኛ ፣ እንደሆነክር ፣ ጽፈ
ውት ፣ ወደ ፣ ግዕዝ ፣ የተተረጎመ ፣ አባ ፣ ጌራስሙስና ፣ እንደዚሁም ፣
የሴፍ ፣ ወልደ ፣ ጎርዮን ፣ በዕብራይስጥ ፣ ጽፈውት ፣ የነበረው ፣ በያ
ይነቱ ፣ አለ ። በጠቅላላ ፣ የዚህ ፣ መጽሐፍ ፣ ስሙ ፣ በግዕዝ ፣ «ዚና ፣ እስከ
ንድር» ፣ ይባላል ። በዚህ ፣ ታላቅ ፣ መጽሐፍ ፣ ውስጥ ፣ ከደንበኛውና ፣
ከእውነተኛው ፣ ግሪኮቹ ፣ ከጻፉት ፣ ጋር ፣ የማይገናኝ ፣ ስሕተትና ፣
የማይመስል ፣ ነገር ፣ አልፎ ፣ አልፎ ፣ ይገኝበታል ። ሁሉንም ፣ በዝ
ርዝር ፣ ለማስረዳት ፣ ጸሐፊንም ፣ አንባቢንም ፣ ስለሚያስለጁ ፣ ከአቡ
ሻክር ፣ የተገኘውን ፣ ለምሳሌ ፣ ያህል ፣ ከመገመረያው ፣ ላይ ፣ ያለ
ውን ፣ ስሕተት ፣ እንመልከት ።

« በስሙ ፣ እግዚአብሔር ፣ ሕያው ፣ መሐሪ ፣ ወመስተግህል ፣
ንጽሕፍ ፣ ዜናሁ ፣ ለእስከንድር ፣ ንጉሥ ፣ ዘተረከበ ፣ እምእቡሻክር»

እስከንድር ፣ ወልደ ፣ ፊልጶስ ፣ የናናዊ ፣ ዘጂ ፣ አቅርጎቲሁ ፣
ነግሠ ። ፱ ፣ ወጂ ፣ ዓመት ፣ እንዘ ፣ መዋዕሊሁ ፣ ፲ ፣ ወጂ ፣ ዓመት ፣
ወዙሉ ፣ ጉልቄ ፣ መዋዕሊሁ ፣ ፸ ፣ ወጂ ፣ ዓመት ፣ ውእቱ ፣ ወከማሁ ፣
ይቤ ፣ ሊቀ ፣ ጳጳሳት ፣ ዘርምያ ፣ በታሪኩ ፣ ወስዷድስ ፣ ወልደ ፣ በጥ
ራቅ ፣ ወወልደ ፣ መነኩስ ፣ ይብሉ ፣ ጉልቄ ፣ መዋዕሊሁ ፣ ፵ ፣ ወጂ ፣
ዓመት ፣ ወመዋዕሊ ፣ መንግሥቱ ፣ ፲ ፣ ወጂ ፣ ዓመት ፣ » ይልና ፣ በዘ
መን ፣ ጸሐፊዎች ፣ እንደተለያዩበት ፣ በመግለጽ ፣ ሌላውን ፣ ሁሉ ፣

ይቀጥላል ። መቼም ፡ ጠቅላላ ፡ ዘመኑን ፡ ፸፪ ፡ ዓመት ፡ የነገሠበትን ፡
፶፯ ፡ ዓመት ፡ ካደረገው ፡ ጸሐፊ ፡ ሙሉ ፡ ዕድሜውን ፡ ፴፪ ፡ ዓመት ፡
የነገሠበትን ፡ ዘመን ፡ ፲፯ ፡ ዓመት ፡ ያደረገው ፡ ከደንበኛ ፡ ታሪኩ ፡
ሊገጥም ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ አልቀረውም ፡ ፲፯ ፡ ዓመት ፡ ያለውን ፡ ፲፫
ዓመት ፡ ቢል ፡ ፍሮ ፡ ከእውነተኛው ፡ ታሪኩ ፡ ሊገናኝ ፡ ይችል ፡
ነበር ።

ይልቅስ ፡ ከነዚህ ፡ ሁሉ ፡ በአጭሩም ፡ ቢሆን ፡ የኒቅያ ፡ ኤጲስ ፡
ቆጶስ ፡ የጻፈው ፡ ባገራችን ፡ ወደግዕዝ ፡ የተተረጎመው ፡ የሐንስ ፡
መደብር ፡ የሚባለው ፡ መጽሐፍ ፡ የጻፈው ፡ ይሻላል ። እርሱም ፡
ባጭሩ ፡ በግዕዝኛው ፡ ቋንቋ ፡ በ፶፱ኛው ፡ ምዕራፍ ፡ እንደዚህ ፡ ይላል።

« ወእስክንድር ፡ ወልደ ፡ ፊልጶስ ፡ መቄዶናዊ ፡ ሶበ ፡ ነግሠ ፡
ሐነፃ ፡ ለሀገር ፡ ዐባይ ፡ እስክንድርያ ፡ በሀገረ ፡ ምስር ፡ ወሰመያ ፡
በስሙ ፡ እስክንድርያ ፡ ወስማስ ፡ ቅድመ ፡ ራኩዲ ፡ በልሳነ ፡ ምስ
ራውያን ፡ ወእምድኅረዝ ፡ ጸብአ ፡ ለሀገረ ፡ ፋርስ ፤ ወበጽሐ ፡ እስከ ፡
ወሰነ ፡ አውዚዝ ፡ ወሐነፀ ፡ በህየ ፡ መካነ ፡ ኅበ ፡ ተጋብአ ፡ ሐራሁ ፡
ወለኩሎሙ ፡ ሠራዊቱ ፡ ወበህየ ፡ ወሀቦሙ ፡ ወርቀ ፡ ብዙኃ ፡ ለዐበ
ይት ፡ ሐራሁ ፡ ወለኩሎሙ ፡ መኳንንቲሁ ፡ ወለሠራዊቱ ፡ ብዙኃን ፡
ወሰመያ ፡ ለይእቲ ፡ መካን ፡ አኪርሳቡልስ ፡ ወከመዝ ፡ ይሰምይዋ ፡
ኩሎሙ ፡ ሰብአ ፡ ብርንጥያ ፡ ወሶበ ፡ ፀብአ ፡ ለፋርስ ፡ እስክንድር ፡
ቀተለ ፡ ብዙኃነ ፡ እምሠራዊተ ፡ ዳርዮስ ፡ እስከ ፡ አኅለቆሙ ፤ ወነ
ሥአ ፡ መንግሥተ ፡ ዳርዮስ ፡ ኩላ ፡ ወተሠልጠ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወዓዲ ፡
ነሥአ ፡ ለወለቱ ፡ ዘስማ ፡ ርኩሳኒ ፡ ወይእቲ ፡ ኮነት ፡ ድንግላ ፡ ወረሰያ ፡
ብእሲቶ ፡ ወኢገብረ ፡ ባቲ ፡ እኩየ ። ወለንግሥተ ፡ ኅበሻሂ ፡ ዘስማ ፡
ቅንዳቅስ ፡ አያሕስመ ፡ ላዕሌሃ ፡ በእንተ፡ዕበየ ፡ ልቡናሃ ። እስመ ፡
ይእቲ ፡ ሰምዐት ፡ ዜና ፡ ምግባራቲሁ ፡ ለእስክንድር ፡ ወልማዳቲሁ ፡
እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ይዴመር ፡ ምስለ ፡ ሰብአ ፡ ዓይን ፡ ወአኃዘቶ ፡
ወትቤሎ ፡ አንተ ፡ ንጉሥ ፡ ዘአኅዝከ ፡ ኩላ ፡ ዓለም ፡ ወአንተ ፡ የም ፡
ተእኅዝከ ፡ በብእሲት ። ወይቤላ ፡ ውእቱ ፤ በእንተ ፡ አእምሮትኪ ፡
ወርቀተ ፡ ልቡናኪ ፡ ወጥብብኪ ፡ አኅዝክኒ ፡ አነ ፡ እምይእዜ ፡ አዓቅ
በኪ ፡ ዘእንበለ ፡ እከይ ፡ ለኪ ፡ ወለደቂቅኪ ፡ ወእሬስየኪ ፡ ሊተ ፡
ብእሲተ ፤ ወሶበ ፡ ሰምዐት ፡ ዘንተ፡ሰገደት ፡ ሎቱ ፡ ታኅተ ፡ እገሪሁ ፡

ወተሰነዓወት ፡ ምስሌሁ ፡ ወረሰያ ፡ ሎቱ ፡ ብእሲተ ፤ ወእምድኅረ ፡
ዝንቱ ፡ ገረሩ ፤ ሎቱ ፡ ሐበሽ ። ወእስክንድርኒ ፡ አመ ፡ ሞተ ፡ ከፊለ ፡
መንግሥቶ ፡ ለ፬ ፡ አዕርክቲሁ ፡ እለ ፡ ተራድዕዎ ፡ በውስተ ፡ ፀብእ ፡
ወፊልጶስኒ ፡ እኅሁ ፡ ዘየዐቢ ፡ ነሥአ ፡ ለሀገረ ፡ መቄዶንያ ፡ ወኮነ ፡
ንጉሠ ፡ ውስቲታ ። ወለኩሎ ፡ አውርያ ፡ ወዓዲ ፡ አንገሠ ፡ ለሀገረ ፡
ምስር ፡ በጥሊሞስሃ ፡ ዘተሰምየ ፡ በይላኅስ ። ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ስለተጻፈው ፡ አንዳንድ ፡ ትርጉም ፡ ሰጥተን ፡
አሳቡን ፡ ማብራራት ፡ ለአንባቢ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ።

የሐንስ ፡ መደብር ፡ ተብሎ ፡ በስሙ ፡ የተሰየመውን ፡ ይኸን ፡
መጽሐፍ ፡ የጻፈው ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ በሻባካ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡
ላይ ፡ እንዳመለከትነው ፡ የሐንስ ፡ የኒቅያ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ይባ
ላል ። የነበረበት ፡ ዘመን ፡ ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በኋላ ፡ በ፯ኛው ፡
ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ በእስክንድርያ ፡ የሊቀ ፡ ጵጵስና ፡ ወንበር ፡ አባ ፡
የሐንስና ፡ አባ ፡ ስምዖን ፡ በየተራ፡በነበሩበት ፡ ዘመን ፡ ነው ። ይህ ፡
መጽሐፍ ፡ በዓረብኛ ፡ አዘጋጅቶት ፡ ሲኖር ፡ ባዪ ፡ ሠርፀ ፡ ድንግልና ፡
ባዪ ፡ ዘርዓ ፡ ያዕቆብ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ፳፮፻፯—፳፮፻፳፬ ፡ ዓ.ም.
ከዓረብኛ ፡ ወደ ፡ ግዕዝ ፡ ተተርጉሟል ።

እንግዲህ ፡ የሐንስ፡ከኮፕት ፡ (ግብጫ) ፡ ከግሪክኛ ፡ እየሰበሰበ ፡
በዓረብኛ ፡ ሲያዘጋጅ ፡ ከዚያ ፡ ደግሞ ፡ ከ፳፻ ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡
ግዕዝ ፡ ሲተረጎም ፡ በየመንገዱ ፡ በየሥፍራው ፡ አንዳንድ ፡ ጉድ
ለት ፡ ከመደረጉ ፡ በቀር ፡ የሰም ፡ ስሕተትም ፡ አልፎ ፡ አልፎ ፡
ይገኛል ።

እላይ ፡ በቅንፍ ፡ ውስጥ ፡ ካለው ፡ የግዕዝኛ ፡ ታሪክ ፡ ወበጽሐ ፡
እስከ ፡ ወሰነ ፡ አውዚዝ ፡ የሚለው ፡ አውሮፓ ፡ ወሰን ፡ ለማለት ፡
ነው ።

«ወሰመያ ፡ ለይእቲ ፡ መካን ፡ አኪርሳቡልስ ፡ የሚለው ፡ በኬል
ቄዶን ፡ አጠገብ ፡ ቢዛንቲን ፡ ፊት ፡ ለፊት ፡ የሚገኘውን ፡ በግሪክኛ ፡
ክሪሶፓሊስ ፡ የሚባለውን ፡ የጥንት ፡ ከተማ ፡ ሲጠቅስ ፡ ነው ። ይቺ ፡
ከተማ ፡ ዛሬ ፡ የቱርክ ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ ሆናለች ።

ወከመዝ፡ይሰምይዋ ፡ ኩሎሙ ፡ ሰብአ ፡ ብርንጥያ ፡ የሚላቸው ፡
ቆስጥንጥንያን፡ከተማ ፡ በ፬ኛው ፡ መቶ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ትልቁ ፡ ቈስጠን

ጠ.ኖስ : መሥርቶት : በስሙ : ከመሰየሙ : በፊት : በላቲኖችና : በግሪኮች : ዘንድ : አገሪቱ፡ቢዛንቲያ : ወይም : ቢዛንቲዮም : ትባል : ነበር ። ይቺም : አገር : ዓረቦች : ብርንጥያ : ብለዋት : የነበረውን : ግዕዝ : ተርጓሚው : እንዳለ : ወስዶ : አገሪቱን : ብርንጥያ : ስዎቹን : ሰብአ : ብርንጥያ : ብሏቸዋል ። በኋላ : ደግሞ : ቱርኮች : ከቅስጥን ጥንያ : መንግሥት : ቀምተው : እጅ : ሲያደርጉ : ቅስጥንጥንያ : የሚባለውን : ስም : አስቀርተው : እስጣምቡል : ብለዋታል ።

ወዳዲ : ነሥአ : ለወለቱ : ርኩሳኒ : ብሎ : እስክንድር : ዳርዮ ስን : ካሸነፈ : ወዲህ : ልጁን : ርኩሳኒ : የምትባለውን : አገባ : ያለው : የልጅቱ : ስም : ሮክሳን : የነበረውን : ርኩሳኒ : በማለት : ቲንሽ : ለወጥ : አድርጎታል ።

ወፊልጶስኒ : እኑሁ : ዘየዓቢ : ነሥአ : ለሀገረ : መቄዶንያ : ወኮነ : ንጉሠ : ውስቴታ : ያለው : ፊልጶስ : የሚለው : ክሳንድርን : ይሆናል : ወለቱሉ : አውርያ : ያለውም : አውሮፓን : ሲል : ነው ። ወአንገሠ : ለሀገረ : ምስር : በጥሊሞስሃ : ዘተሰምየ : በይላጎስ : ያለው : በግብፅ : ከእስክንድር : ሞት : በኋላ : የዘሩን : ሐረግ : ይኸ ውም : ማለት : የላጂድ : ዲናስቲ : የሚባለውን : ሥርወ : መንግ ሥቱን : የተከለውን : ላጉስ : ወይም : ላጎስ : የሚባለውን : የእስክ ንድርን : የጦር : አለቃ : ሲጠቅስ : ነው ። ቤይ : የሚል : ቃል : ከኋ ላው : ጨምሮ : ቤይላጉስ : ያለበት : ምክንያት : ምናልባት : ሙሴ : ዘተንበርግ : እንዳመለከቱት : የላጎሱ : ለማለት : አንቀጽ : (አርቲ ክል) : አድርጎት : ይሆናል ። በተረፈ : በጥሊሞስሃ : ዘተሰምየ : በይላ ጎስ : ያለው : የበጥሊሞስ : ስያሜ : የገመረው : ሶተር : ከሚባለው : እንጂ : ላጎስ : በጥሊሞስ : አልተባለም ። የርሱ : ስም : ሶተር : ፕቶ ሌሜውስ : (በጥሊሞስ) ሲሆን : ላጎስ : ያባቱ : ስም : ነው ።

በተረፈ : እስክንድር : በድብቅ : ከሰላዮቹ : ጋር : መጥቶ : ንግ ሥት : ቅንዳክስ : (ሕንደኬ) : የምትባለዋን : የሀበሻ : ንግሥት : አገባ : ስላለው : ወደፊት : በሚገኘው : ምዕራፍ : ለብቻ : ጽፈኑዋ ልና : አሁን : ወደ : መርዌ : መንግሥት : እንለፍ ።

ምዕራፍ : ፳፱ ።

የመርዌ : ንግሥት : የሕንደኬና : የትልቁ : እስክንድር : የጋብቻ : ዓይነት :— የመርዌ : ኢትዮጵያውያንና : የነጥቶሎሜ : (በጥሊሞስ) : ግንኙነት ።

ይኸ : ሁሉ : ሲሆን : የናፓታ : ኢትዮጵያውያን : ግብፅን : የሚ ወር : የውጭ : መንግሥት : ወታደር : በየጊዜው : ስለሚያጠቃቸው : ከላዕላይ : ግብፅ : ይልቁንም : ከናፓታ : ወደመርዌ : መጥተው : መንግሥታቸውን : ይመሩ : ከነበሩት : ውስጥ : ያንዳንዶቹን : ታሪክ : በመጠኑ : ባለፈው : አንብበናል ። ከነዚህ : ካምቤዝ : የፋ ርሱ : ንጉሥና : ናስቶሶኔን : የኢትዮጵያ : (መርዌ) ንጉሥ : ለጦር ነት : ተሳልፈው : ሳይዋጉ : ካምቤዝ : ጦሩ : በረኃብና : በጥም : ስለ ተጉዳበት : መመለሱን ። በፋርስ : መንግሥት : ውስጥ : ሆኖ : በግ ብፅ : የነገሠው : ኦሪአንዶዝ : ከመርዌው : ንጉሥ : ከሂዳስፕ : ጋር : ተዋግተው : ሂዳስፕ : አሸንፎ : እንደመለሰው : ከዚህ : በፊት : ተመልክተናል ። ከሂዳስፕ : ቀጥሎ : ዘመዱ : ቤርአ : ኤም : ሑብ : ክርሱም : በኋላ : ታኦኬን : ሲገዛ : ቆይቶ : ሕንደኬ : ንግሥት : ሁለ ተኛዪቱ : ነገሠች ። እንደሌሎቹ : ነገሥታት : የግሪኩ : የላቲኑ : የኮፕቱ : የዓረቡ : ቋንቋ : ስሟን : ካንዳስ ፣ ካንታቂህ : ካንዳቂ : የሚላትን : የኛ : ግዕዝኛው : ቋንቋ ። ባንዳንድ : ሥፍራ : ሕንደኬ : ሲላት : የዮሐንስ : መደብር : መጽሐፍ : ደግሞ : ባለፈው : እንደተ መለከትነው : ቅንዳቅስ : ብሏታል ።

እርሷንና : አገሯን : ለመሰለል : ከግብፅ : ሰላዮች : በላከ : ጊዜ : ራሱ : ትልቁ : እስክንድር : ከሰላዮቹ : ጋር : እንዳንድ : ተራ : ሰው : መስሎ : መጥቶ : እንደነበረና : ዐውቃው : « አንተ : ዓለምን : የያ ዝኸው : እስክንድር : ንጉሥ : ዛሬ : ደግሞ : ባንዲት : ሴት : ተያ ዝህ : እንዳለችውና : እርሱ : ደግሞ : በዕውቀትሽ : በሕሊናሽ : ጥል ቀትና : በጥብብሽ : ያዝሽኝ : ስለዚህ : እኔ : ደግሞ : አንቺንም : ልጆ ችሽንም : በደግነት : እጠብቃችኋለሁ ። አንቺንም : ሚስት : አደር ግሻለሁ : እንዳላት : ባለፈው : ምዕራፍ : ያነበብነው : የዮሐንስ : መደብር : የግዕዝ : ጽሑፍ : ያመለክታል ። ከዚህ : አያይዞ : ከእስክ

ንድር ፡ አንደበት ፡ ሕንደኬ ፡ ንግሥት ፡ ይኸንን ፡ ስትሰግ ፡ እጅ ፡ ነሥታ ፡ ከርሱ ፡ ጋር ፡ እንደተሰግማች ፡ ከዚህም ፡ በኋላ ፡ የአበሻ ፡ ሕዝብ ፡ ለእስክንድር ፡ እንደተገዛሉት ፡ ይገልጻል ።

እስካሁን ፡ ድረስ ፡ ከየመጽሐፉ ፡ ያነበብሁት ፡ የውጫ ፡ አገር ፡ መጽሐፍ ፡ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ ከፋርሶች ፡ ጋር ፡ ተዋግቶ ፡ ግብፅን ፡ ከመያዙና ፡ የእስክንድርያን ፡ ከተማ ፡ በየገጠሟ ፡ ዓመት ፡ ከክርስ ትና ፡ በሬት ፡ ከትሞ ፡ ወደአሶር ፡ ተመለሰ ፡ በየገጠሟ ፡ ዓመት ፡ በአርበላ ፡ ከዳርዮስ ፡ ጋር ፡ መዋጋቱን ፡ እንጂ ፡ ከግብፅ ፡ ወደ ፡ ደቡብ ፡ ወደ ፡ መርዌ ፡ ከሰላዮች ፡ ጋር ፡ መጥቶ ፡ ሕንደኬ ፡ የምትባለዋን ፡ የመርዌ ፡ ንግሥት ፡ አግብቶ ፡ ተመለሰ ፡ የሚሉ ፡ አላየሁም ። ዓባይን ፡ የሚመረጭ ፡ ሰዎች ፡ ልኮ ፡ እንደነበረና ፡ ግማሾቹ ፡ በመንገድ ፡ እንደሞቱ ፡ ግማሾቹም ፡ ተወላጅነታቸው ፡ የሶርያ ፡ ሰዎች ፡ በትግሬ ፡ ቀርተው ፡ ዛሬ ፡ በትግሬ ፡ ውስጥ ፡ ሲሬ ፡ በሚባለው ፡ አገር ፡ እንደተቀመጡና ፡ አገሩም ፡ በነርሱ ፡ ሲሬ ፡ ተብሎ ፡ እንደተጠራ ፡ የሚጽፉ ፡ አሉ ። ሞሪዮ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፮ ፡ ተመልከት ።

ከዚህ ፡ ይልቅ ፡ የሚመስለው ፡ በመርዌ ፡ ንግሥት ፡ በሕንደኬና ፡ በትልቁ ፡ እስክንድር ፡ መካከል ፡ የጋብቻውም ፡ የተገኘን ቲም ፡ ጉዳይ ፡ በመልእክት ፡ መፈጸሙ ፡ ነው ። መቼም ፡ እስከ ፡ ቅርብ ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ እንደተመለከትነው ፡ አንድ ፡ ንግሥ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ መስፍን ፡ በጦር ፡ ሊያሰፋ ፡ ያልቻለውን ፡ ወይም ፡ ያልፈለገውን ፡ ግዛቱን ፡ የሚያሰፋው ፡ በጋብቻ ፡ በኩል ፡ ነበር ። የሸዋ ፡ ንጉሥ ፡ ግህሰ ፡ ሥላሴ ፡ ለግዛትና ፡ ለፖለቲካ ፡ ሲሉ ፡ የየባላባቱን ፡ ልጆች ፡ በሚስትነት ፡ በየአለበት ፡ እያሰቀመጡ ፡ ከዚህ ፡ ጋብቻ ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ ከግግኝታቸው ፡ በቀር ፡ ይኸው ፡ ጋብቻ ፡ በዘመኑ ፡ ለሸዋ ፡ ግዛታቸው ፡ ጠቅሟቸው ፡ ነበር ።

እንደዚህም ፡ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ እስፈሪውን ፡ የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ ጥሎ ፡ የራሱን ፡ ግዛት ፡ በግብፅ ፡ ሲመሠረትና ፡ የዓለም ፡ ንጉሥ ፡ ተብሎ ፡ ሊሰየም ፡ የዚህኑ ፡ ወሬ ፡ በመስማት ፡ እርሷ ፡ ወደ ፡ እስክንድር ፡ አገብራለሁ ፡ የሚል ፡ መልእክተኞች ፡ ስትልክ ፡ ወይም ፡ እርሱ ፡ ገብራልኝ ፡ ብሎ ፡ መልእክተኞች ፡ ሲልክ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የጋብቻ ፡ ንግግር ፡ ተደርጎ ፡ ይሆናል ። ከዚያም ፡ እስክንድር ፡

ባለፈው ፡ እንደተመለከትነው ፡ ከአሶር ፡ ወደፋርስ ፡ ከፋርስ ፡ ወደ ሕንድ ፡ አገር ፡ ላገር ፡ እየዞረ ፡ ግዛቱን ፡ ሲያሰፋ ፡ ኖሮ ፡ በኋላ ፡ ወደ ባቢሎን ፡ ተመለሰ ፡ በየገጠሟ ፡ ዓመት ፡ ሲሞት ፡ የሕንደኬና ፡ የእስክንድር ፡ ጋብቻ ፡ የወሬ ፡ ጋብቻ ፡ ሆኖ ፡ ቀርቶ ፡ ይሆናል ። ነገር ፡ ግን ፡ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ ነበሩት ፡ ከሚባሉት ፡ ከሦስት ፡ መቶ ፡ ስድሳ ፡ ሚስቶችና ፡ ዕቁባቶች ፡ ውስጥ ፡ አንዲቱ ፡ የመርዌ ፡ ንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ ናት ፡ እየተባለ ፡ ተጽፏል ።

ይሁን ፡ እንጂ ፡ እንደጋብቻው ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ለእስክንድር ፡ በመልእክት ፡ መገበራቸውን ፡ «ወእምድገረ ፡ ዝንቀ ፡ ገረረ ፡ ሎቀ ፡ ሀበሽ ፡ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሀበሾች ፡ ተገዙለት ፡ » ብሎ ፡ የኒቅዬ ፡ ኤሊስ ፡ ቆኔስ ፡ የሕንድ ፡ ከጸፈው ፡ በቀር ፡ የእስክንድርን ፡ የሕይወት ፡ ታሪክ ፡ የጻፈው ፡ ፕሎታርክ ፡ ትልቁ ፡ እስክንድር ፡ የድል ፡ አድራጊነቱንና ፡ የዓለም ፡ ገዥነቱን ፡ ባከበረበት ፡ በባቢሎን ፡ ከተማ ፡ በዓል ፡ ላይ ፡ ኢትዮጵያውያንም ፡ ተገኝተው ፡ እንደነበረ ፡ ጽፏል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እስክንድር ፡ ባለፈው ፡ ባመለከትነው ፡ ዓይነት ፡ ሞቶ ፡ ግዛቱን ፡ የጦር ፡ አለቆቹ ፡ ሲካፈሉት ፡ የግብፅ ፡ ግዛት ፡ ለፕቶሎሚ ፡ ሶተር ፡ (ለፕቶሎሚ ፡ ላጎስ ፡ ልጅ) ፡ ደርሶ ፡ ይኸው ፡ ፕቶሎሚ ፡ በግብፅ ፡ ላይ ፡ ነግሦ ፡ በሚያስተዳድርበት ፡ ዘመን ፡ በመርዌም ፡ ንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ ሞታ ፡ አስተርክ ፡ አሚን ፡ ነገሠ ። (ሦስት ፡ መቶ ፡ ዓመት ፡ ከክርስትና ፡ በፊት) ። በዚህም ፡ ጊዜ ፡ የግብፅ ፡ ገዢዎች ፡ ፕቶሎሚ ፡ ሶተርና ፡ ክርሱ ፡ የቀጠለው ፡ ፕቶሎሚ ፡ ፊላደልፍ ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሰሚን ፡ ጠረፍ ፡ ወታደርና ፡ ሰው ፡ መላክ ፡ ዠመሩ ። በተለይ ፡ ፕቶሎሚ ፡ ፊላደልፍ ፡ በምጥዋ ፡ አጠገብ ፡ አንድ ፡ የባሕር ፡ ወደብ ፡ አሠርቶ ፡ በሰሙ ፡ ፕቶሎማይስ ፡ ብሎ ፡ ሰየመው ። እንደዚህም ፡ ከቀድሞ ፡ ዝምር ፡ የነበረው ፡ የአጵሊስ ፡ ከተማ ፡ ወደብ ፡ ከጊዜ ፡ ወደጊዜ ፡ ይበልጥ ፡ ተሟሙቆ ፡ የግብፅና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ሞና ፡ ሸቀጥ ፡ ግመላለሻ ፡ ሆኖ ፡ ነበር ። ይኸም ፡ ቶፕሎሚ ፡ ፊላደልፍ ፡ በየገጠሟ ፡ ዓመት ፡ ላይ ፡ ከእስራኤል ፡ ሊቃውንት ፡ ውስጥ ፡ ሰባ ፡ ሊቃውንት ፡ መርጦ ፡ ብሎይን ፡ ከእብራይስጥ ፡ ወደጽርዕ ፡ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ ስለአስተረጉሙ ፡ በትርጓ

ሚው ፡ ሥራ ፡ ራሱ ፡ አብሮ ፡ በሰሠራ ፡ ሰመ ፡ ጥርነትን ፡ እግኝቷል ።
በዚሁ ፡ በየሐንሰ ፡ መደብር ፡ መጽሐፍ ፡ በጽኑው ፡ ምዕራፍ ፡ እን
ደዚህ ፡ ሲል ፡ ተጽፏል ። ወበመዋዕሊሁ ፡ ለበዋሊሞሰ ፡ ፈላጊ
ፊስ ፡ በትርጓሜ ፡ ሰመ ፡ መፍቀሬ ፡ አኃው ፡ ኮነ ፡ ብእሴ ፡ ብዙኃ ፡
ንባብ ፡ ወጠቢብ ፡ ወልደ ፡ አግላዎሰ ፡ ውእቱ ፡ ተርጉመ ፡ መጻሕ
ፍተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቅዱሳተ ፡ እምልባን ፡ ዕብራኒ ፡ ገበ ፡ ልሳን ፡
የናኒ ፡ ምሰለ ፡ ጅ ፡ አዕሩግ ፡ በጉልቂ ፡ ጅወጀ ፡ መዋዕለ ፡ በአንተ ፡
ዘኮነ ፡ ጅ ፡ ወጀ ፡ መተርጉማን ፡ ወጀሰ ፡ ሞቱ ፡ እምቅድመ ፡ ይተር
ጉሙ ።

ከሕንደኬ ፡ ንግሥት ፡ ይኸውም ፡ ከገደ ፡ ዓመት ፡ ወዲህ ፡ በመርጭ ፡
ምንም ፡ ለህል ፡ ኃይለኛና ፡ ታሪካዊ ፡ ሥራ ፡ የሠራ ፡ ንጉሥ ፡ አልተ
ነግሞ ፡ አስተርክ ፡ አሚን ፡ አርክ ፡ አሚን ፡ አሩአሞን ፡ ሐርሰ ፡
አቲው ፡ የሚባሉ ፡ ነገሥታት ፡ በዙፋኑ ፡ አልፈዋል ። እነዚህም ፡
ምናልባት ፡ በዘመናቸው ፡ ብዙ ፡ ሥራ ፡ የሠሩ ፡ ይኖርባቸው ፡ ይኖ
ራል ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ የአርክ ፡ አሚን ፡ በመጠኑ ፡
ሲገኝ ፡ የቀሩት ፡ ሥራቸው ፡ በታሪክ ፡ ውስጥ ፡ ሽፍን ፡ ነው ። ስለ
ዚህ ፡ ሁሉን ፡ ትተን ፡ አሁን ፡ አሚን ፡ በአሞን ፡ ካህናት ፡ ላይ ፡
የሠራውን ፡ ሥራ ፡ ብቻ ፡ እንመልከት ።

ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ደጋግመን ፡ የጠራነው ፡ የነራምሲስ ፡ የነገረኛንኪ ፡
ጊታ ፡ የአሞን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ በቴብ ፡ ከዚያም ፡ በናፓታ ፡ እንደሚ
ገኝ ፡ በመርጭም ፡ በተለይ ፡ አራታ ፡ (አራዳህ) ፡ በሚባለው ፡ ከተማ ፡
ይገኛል ። ከክርስትና ፡ በኋላ ፡ በመካከልኛው ፡ ዘመን ፡ የሮማ ፡ ሊቃነ
ጳጳሳት ፡ በአውሮፓ ፡ ነገሥታት ፡ እንደነበራቸው ፡ ያለ ፡ ሥልጣን ፡
እነዚህም ፡ የአሞን ፡ ካህናት ፡ የበሰጠ ፡ በሕዝቡና ፡ በነገሥታቱ ፡
ላይ ፡ ከፍ ፡ ያለ ፡ ሥልጣን ፡ ነበራቸው ፡ ብዙም ፡ ጊዜ ፡ ካህናቱ ፡
ከራሳቸው ፡ ውስጥ ፡ ንጉሥ ፡ እየሆኑ ፡ ማስተዳደራቸውን ፡ በነገረኛ
ንኪ ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ ተገንዝበናል ፡ ከነሱ ፡ መካከል ፡ ባልነገሠ ፡
ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ከውጭ ፡ የመጣውን ፡ እገሌ ፡ ይንገሥ ፡ እገሌ ፡ ከዙ
ፋኑ ፡ ይውረድ ፡ እያሉ ፡ በእምባካቸው ፡ በአሞን ፡ እያመካኙ ፡ ይሾሙ ፡
ይሾሩ ፡ ነበር ። አንድ ፡ ንጉሥ ፡ ለንጉሥነት ፡ የተቀበለት ፡ የሚያ
ደርገውን ፡ ሥርዓት ፡ ንግሥ ፡ ሙሴ ፡ ማሪዶትና ፡ ሙሴ ፡ ሮገር ፡

በገበልባርካ እግኝተው ከተረገሙ አቸው ፡ ሐውልቶች ፡ ውስጥ ፡
ጀኛው ፡ በመጠኑ ፡ ያስረዳል ። የነበረው ፡ ንጉሥ ፡ ሲሞት ፡ በምትኩ ፡
ንጉሥ ፡ እንዲተካ ፡ የሚፈልጉት ፡ የጦር ፡ ፑማምቶችና ፡ ያገር ፡
ሽማግሌዎች ፡ ተሰብስበው ፡ ወደ ፡ አሞን ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ይሄዱሉ ።

በዚያም ፡ ጸሎታቸውን ፡ ሲያደርሱ ፡ ውለው ፡ ከገናኑ ፡ ምንው
መጥታችኋል ፡ እያሉ ፡ አንዳገራችን ፡ ሠርገኛ ፡ ይልይቁሞቸዋል ።
እነሱም ፡ ሕይወት ፡ የሚሰጠን ፡ ስለታችንን ፡ የግፍቀርብስትና ፡
በሰሜን ፡ አገር ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ የሚሠራ ፡ ንጉሥ ፡ አሞን ፡ ይሰ
ጠን ፡ ዘንድ ፡ ለመሰመን ፡ መጣን ፡ ብለው ፡ በትሕትና ፡ መልሰው ፡
ያመሰክታሉ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ካህናቱና ፡ ነቢያቱ ለብሔራቸው ፡ ሐደው ፡
የነዚህን ፡ ልመና ፡ ለአሞን ፡ አንደሚያመለክቱ ፡ ወደመቅደሱ ፡
ውስጥ ፡ ይገባሉ። ከዚያም ፡ ተመልሰው ፡ እነዚህን ፡ ጠያቂዎቻችን ፡
እየመሩ ፡ ወደ ፡ ቤተ ፡ መቅደሱ ፡ ውስጥ ፡ ያገቡሞቻቸው ፡ በአሞን ፡
ሐውልት ፡ ፊት ፡ ሲደርሱም ፡ ሁሉም ፡ ከዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡
በግንባራቸው ፡ ይደፋሉ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሐውልቱ ፡ ራሱ ፡ በብል
ሃት ፡ እስቀድሞ ፡ እንደሚናገር ፡ ስለተሠራ ፡ በዋናው ፡ ካህን ፡ አፍ ፡
አንዱን ፡ ካህናቱ ፡ የመረጡትን ፡ እያባዩ ፡ እንደዚህ ፡ ይላቸ
ዋል ። ፍ ይሽ ፡ ጌታችሁም ፡ ንጉሣችሁም ፡ ሆኖ ፡ ሕይወት ፡ ይሰ
ጣችኋል ። በሰሜንም ፡ በደቡብም ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ይሠራል ።
... የፀሐይ ፡ ልጅ ፡ ዘባለም ፡ የምናረው ፡ ነኝ ። ህ

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አድማሮች ፡ ሁሉ ፡ በምስጋና ፡ ይሞክሱ ።
ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ነጋሚው ፡ ለብቻው ፡ በአሞንና ፡ በርሱ ፡ በፊት ፡
በነበሩት ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ ሐውልት ፡ ፊት ፡ ይቀርብና ፡ አሞ
ንን ፡ እንግሠኝ ፡ (ወይም ፡ እንደነግሥ ፡ ፍቀድልኝ) ይለዋል ።
አሞንም ፡ ንጉሥ ፡ ፈቀድሁልህ ፡ ይለዋል ። በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ንጉሙ ፡
ዘውዱንና ፡ በትረ ፡ መንግሥቱን ፡ ከካህናት ፡ ይቀበላል ። ከዚህ ፡
በኋላ ፡ ንጉሙ ፡ ለአሞን ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ስጦታ ፡ ያቀርባል ።

ይኸን ፡ በመሰለ ፡ ሥርዓት ፡ የአሞን ፡ ካህናትና ፡ ነቢያት ፡
ንጉሥን ፡ እንደፈቀዱት ፡ ለማንገሥና ፡ ለመሻር ፡ ሥልጣን ፡ ነበ
ራቸው ፡ እነሱን ፡ ላይጠይቅና ፡ ሳያስፈቅድ ፡ ማንም ፡ ንጉሥ ፡ የጦ
ርነትም ፡ የሰላምም ፡ ማናቸውንም ፡ ያገር ፡ ታላቅ ፡ ጉዳይ ፡ ራሱ ፡

መወሰን፣ አይችልም፣ ነበር። ይኸም፣ ሥልጣን፣ የመንግሥት፣
 መደብ፣ ናፓታ፣ በነበረ፣ ጊዜ፣ ብቻ፣ ሳይሆን፣ አሁንም፣ ወደ
 መርዌ፣ ከተዛወረ፣ ወዲህ፣ ጸንቶ፣ ቆየባለንም፣ ካህናት፣ ናፓታ፣
 ተቀምጠው፣ የመርዌን፣ ንጉሥ፣ በመልእክት፣ ይሾሙታል፣ በመል
 እክት፣ ይሸሩታል። ከሁሉ፣ ይበልጥ፣ የሚያስገርመው፣ በመልእክት፣
 ንጉሡን፣ ራሱን፣ በራሱ፣ እስከ፣ ማስገደል፣ መድረሳቸው፣ ነው።
 የመርዌው፣ ንጉሥ፣ አንድ፣ ታጠላት፣ የተገኘበት፣ አንድ፣
 ሆነ ወይም፣ በራሱ፣ ሥልጣን፣ የግስተዳደር፣ ሁኔታ፣ ያሳየ፣ አንድ፣
 ሆነ፣ ካህናቱ «ይኸን፣ የሠራኸውን፣ የበደለና፣ የግመጥ፣ ሥራ፣
 አሞን፣ ስለተመለከተ፣ እንድትሞት፣ አዘኸላል፣ ያልሞትህ፣ እንደሆነ፣
 በሥጋህም፣ ስነፍስህም፣ ትበደላለህ»፣ ብለው፣ ይልኩበታል።
 በዚያን፣ ጊዜ፣ ንጉሡ፣ በፈቃዱ፣ ራሱን፣ ይገድል፣ ወይም፣ ያስ
 ገድል፣ ነበር። ይሳላል፣ እንደዚህም፣ ያለው፣ ደንብ፣ ተክብር፣
 እስከ፣ አሁን፣ ንጉሥ፣ እስከ፣ አርክ፣ አሚን፣ (ከከርስትና፣ በፊት፣
 ፪፻፲—፪፻፯፣ ዓመት) እንደደረሰ፣ ጥንት፣ የሲሲሉ፣ ዲዮዶር፣ የጸፈ
 ውን፣ ገርን፣ ጥሪዮ፣ የኢትዮጵያ፣ ታሪክ፣ በሚባለው፣ መጽሐፍ፣
 ተርኮት፣ ይገኛል (፩)። ዲዮዶር፣ የሚባለው፣ የግሪክ፣ ተወላጅ፣
 በአውግስጦስ፣ ቄሣር፣ ዘመን፣ የነበረ፣ በሕይወቱ፣ እንደዘመኑ፣
 አካላትን፣ በመጠኑ፣ የዓለምን፣ ታሪክ፣ የጸፈ፣ ነው።

ወደ ታሪኩ፣ እንመለስ፣ አርክ፣ አሚን፣ የአስተርክ፣ አሚን፣
 የኛ፣ ተከታይ፣ ሆኖ፣ በመርዌ፣ በሚገዛበት፣ ዘመን፣ የግብፅ፣
 ንጉሥ፣ ከዚህ፣ ቀደም፣ ስሙን፣ ያነሳነው፣ በጥሲሞስ፣ ፈላደል፣
 የሚባለው፣ ነው። አርክ፣ አሚን፣ ምን፣ አንድ፣ አጠፋ፣ አይታወ
 ቅም፣ ምናልባት፣ ከነርሱ፣ ሥልጣን፣ ውጭ፣ ለመተዳደር፣ አም
 ሮት፣ ይሁን፣ ወይም፣ ስለኛና፣ መሥዋዕት፣ አስታጉሉ፣ ወይም፣
 ሌላ፣ ሐሚታ፣ ተሰምቶበት፣ ይሁን፣ እንደዚያው፣ እንደተለመ
 ደው፣ ካናፓታ፣ የአሞን፣ ካህናት፣ ዘንድ፣ እንድትሞት፣ አሞን፣
 አዘኸላል፣ የሚል፣ መላክተኛ፣ በ፪፻፱፣ ዓመት፣ መጣበት፣ አርክ
 አሚን፣ ይኸን፣ ቃል፣ ከመላክተኛው፣ ሲሰማ፣ እንደተለመደ፣
 የታዘዘውን፣ በመፈጸም፣ ፈንታ፣ ተቆጥቶ፣ በያዘው፣ እንካሲ፣

(፩) MORRIE-HIST. ፪፻፯፣ ያሌ፣ ገጽ፣ ፪፻፳—፪፻፳፭።

(ወይም፣ በትረ፣ መንግሥት፣ ?) ራሱን፣ ተርኮት፣ መላክተኛውን፣
 ገደለው፣ ቀጥሎ፣ ወታደሩን፣ እስከትሎ፣ ወደ፣ አራታ፣ ሔደ፣ ከዚ
 ያም፣ ነቢያቱና፣ ካህናቱ፣ ወደሚገኙበት፣ ተራራ፣ ግብተማ፣ ወጥቶ፣
 ወታደሮቹን፣ እንደእስከተል፣ ወደ፣ ቤተ፣ መቅደሱ፣ ገብቶ፣ ካህ
 ናቱንም፣ ነቢያቱንም፣ እያስያዘ፣ በወታደር፣ ስለፈቸውና፣ ብዙ፣
 ዘመን፣ ተክብረውና፣ ተፈርተው፣ የሚኖሩት፣ ካህናት፣ አዋርዶ፣
 የጸናውንም፣ ሕጋቸውን፣ አፈረሰው።

አርክ፣ አሚን፣ ካህናቱ፣ በአሞን፣ ተገንጋሪነው፣ የሚሠሩት፣
 ሥራ፣ ይልቁንም፣ በመልክት፣ ማስገደልቸውን፣ ተቃወመ፣ አንጂ፣
 የአሞንን፣ አምልኮ፣ አልተቃወመም፣ በዚህ፣ ምክንያት፣ ካህና
 ቱን፣ ካስገደለ፣ በኋላ፣ በሚቻቻ፣ ካህናት፣ አብር፣ ሌሎች፣ ሥል
 ጣናቸው፣ በመንፈሳዊ፣ አገልግሎት፣ ብቻ፣ የተወሰነ፣ ሾሞ፣ አርሱ፣
 የንጉሥነቱን፣ ሙሉ፣ ሥልጣን፣ ይዞ፣ እንደሆነ፣ ይገዛ፣ ገሮመር፣
 ከርሱም፣ ወዲህ፣ የነገሥታት፣ አነጋገሥ፣ (ሥርዓተ፣ ንግሥ)፣ በጦር፣
 አለቆቹ፣ ልመና፣ በካህናቱ፣ ምርጫ፣ መሆኑ፣ ቀርቶ፣ በውርስ፣
 ሆነ፣ ይኸውም፣ ግለት፣ ንጉሡ፣ ሲሞት፣ ወይም፣ ሲያረጅ፣ የተና
 ዘዘለት፣ ልጁ፣ ወይም፣ ዘመዱ፣ ዙፋን፣ እየሰጣ፣ ይገዛ፣ ገሮመር፣
 ግለት፣ ነው። አርክ፣ አሚን፣ ይኸን፣ ሁሉ፣ ከአደረገ፣ በኋላ፣
 በግዛት፣ አሥር፣ ዓመት፣ ያሸል፣ እንደቆየ፣ ግብ፣ ስሙ፣ በደቅህ፣
 የቱት፣ ቤተ፣ መቅደስ፣ ውስጥ፣ በአውግስጦስ፣ ቄሣር፣ ጉን፣
 ተጽፎ፣ እንደዚህ፣ ሲል፣ ይገኛል፣ «አርክ፣ አሚን፣ የታዘኸ፣
 ሕዝብ፣ ንጉሥ፣ ዘወትር፣ የሚኖረው፣ የፀሐይ፣ ልጅ፣ የኢሲስ፣
 ወዳጅ»፣ በሌላ፣ ሐውልት፣ ደግሞ፣ «ሳቲ፣ የወለደው፣ የነም፣
 ልጅ፣ የሚመግበው፣ የአሲሪስ፣ ልጅ፣ . . . » እነዚህ፣ ሁሉ፣ እንደ፣
 አሞን፣ እንደሐትሆር፣ የግብፅ፣ የናፓታ፣ የመርዌ፣ ነገሥታት፣
 የሚያምኑባቸው፣ ልዩ፣ ልዩ፣ አማልክት፣ መሆናቸውን፣ ባለፈው፣
 ያነበብነው፣ ትዝ፣ ይለናል፣ ዘመናቸው፣ ሳይገጥም፣ በሐውልቱ፣
 ላይ፣ ስሙ፣ ከአውግስጦስ፣ ቄሣር፣ ጋር፣ የተደባለቀበት፣ አይገ
 ባኝም፣ ምናልባት፣ አርክ፣ አሚን፣ ከሞተ፣ በኋላ፣ ሮማውያን፣
 በኑብያ፣ ሲገቡ፣ የጌታቸውን፣ የአውግስጦስን፣ ስም፣ በአርክ፣
 አሚን፣ ጉን፣ አስጨምረው፣ አስቀርጸውት፣ ይሆናል።

በግብፅ ፡ መንግሥት ፡ ከበጥሊሞስ ፡ ሶጠርና ፡ ከበጥሊሞስ ፡ ፊላዶልፍ ፡ ወዲህ ፡ በግብፅ ፡ የነርሱው ዘር ፡ እየተከታተለ ፡ እስከ ፡ ፲፭ኛ ፡ በጥሊሞስ ፡ (የክሌዎፓትር ፡ ወንድም) ፡ ከክርስትና፡በፊት ፡ ከ፫፻፴ ፡ ዓመት ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ ፴ ፡ ዓመት ፡ እስከ ፡ አውግስጦስ ፡ ቄሣር ፡ እንደደረሱ ፡ እንደዚሁም ፡ የኑብያውም ፡ ግዛት ፡ ከመርዌ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ ወዲህ ፡ የብለሚይ ፡ የአለዋ ፡ የኖባ ፡ የኖባት ፡ የስናር ፡ መሳፍንት ፡ እየተቀባበሉ ፡ ለቲንሽ ፡ ዘመን ፡ መንግሥቱን ፡ ያዙ ።

የልዩስ ፡ ቄሣር ፡ ወደፊት ፡ በሰፊው ፡ እንደምንጽፈው ፡ የሮማን ፡ ግዛት ፡ ከሌሎቹ ፡ የጦር ፡ አለቆቹ ፡ ይበልጥ ፡ አስፍቶ ፡ ባላንጣውን ፡ ፖምፔን ፡ እያባረረ ፡ እስከ ፡ ግብፅ ፡ ድረስ ፡ መጥቶ ፡ የግብፅን ፡ ግዛት ፡ ከአረጋገጠ ፡ ወዲህ ፡ ኑብያንም ፡ ለመያዝ ፡ ሲያስብ ፡ የጦር ፡ አለቆቹ ፡ እነሆሚር ፡ እነሄርድቱስ ፡ በማንም ፡ ተገዝታ ፡ የግታውቅ ፡ የገብዝ ፡ አገር ፡ ትልቁ ፡ የፋርስ ፡ ንጉሥ ፡ ካምቢዝ ፡ ተሸንፎ ፡ የተመለሰባት ፡ ናት ፡ ብለው ፡ አስጠነቀቁት ፡ ይባላል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ እሱ ፡ ከእስክንድርያ ፡ ወደ ፡ ሮማ ፡ ተመልሶ ፡ ከሞተ ፡ ወዲህ ፡ አውግስጦስ ፡ አንቷንንና ፡ ክሌዎፓትርን ፡ ሊወጋ ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ በመጣበት ፡ ዘመን ፡ የኑብያ ፡ ንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ ፫ኛዋ ፡ ነበረች ፡ በርስዋ ፡ ዘመነ ፡ ካያስ ፡ ፔትሮንዩስ ፡ የሚባል ፡ የሮማ ፡ የጦር ፡ አለቃ ፡ ጦሩን ፡ ይዞ ፡ መጥቶ ፡ በቱብ ፡ በናፓታ ፡ ከኢትዮጵያውያን ፡ ጋር ፡ እየተዋጋ ፡ አሸንፎ ፡ ናፓታ ፡ ገብቶ ፡ ከተማውን ፡ ዘረፈ ። ሕንደኬ ፡ ንግሥትም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ወታደር ፡ እየላከች ፡ ከአዋጋች ፡ በኋላ ፤ በጦር ፡ የማይበገር ፡ መሆኑን ፡ ስትረዳው ፡ ጦርነት ፡ መቀጠልዋን ፡ ሳትተው ፡ የዕርቅ ፡ አሳብ ፡ ላከችበት ። ሮማዊው ፡ የጦር ፡ አለቃም ፡ በመገመሪያ ፡ ጊዜ ፡ በኃይሉ ፡ ተማምኖ ፡ እምቢ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፤ በመጨረሻ ፡ የርስዋንም ፡ መበርታት ፡ ሲያውቅ ፡ ዕርቁን ፡ ተቀበለና ፡ ጦርነቱ ፡ ቆመ ። ቀጥሎም ፡ የንግሥት ፡ ሕንደኬ ፡ መልእክተኞች ፡ ወደ ፡ ሳሞስ ፡ (ግሪክ ፡ ደሴት ፡) ሔደው ፡ ከአውግስጦስ ፡ ተገናኝተው ፡ ተመለሱ ። በክርስትና ፡ ዘመን ፡ በፊልጶስ ፡ በአርድዕቱ ፡ እጅ ፡ የተጠመቀው ፡ ጃንደረባ ፡ የዚች ፡ የሕንደኬ ፡ ፫ኛ ፡ ተከታይ ፡ ሕንደኬ ፡ አራተኛዬቱ ፡ መሆኑን ፡ ነው ።

ነገር ፡ ግን ፡ ጃንደረባው ፡ ወደመርዌ ፡ ተመልሶ ፡ ምንም ፡ ያህል ፡ ክርስትና ፡ ሊስፋፋ ፡ አልቻለም ።

ከክርስቶስ ፡ ልደት ፡ በኋላ ፡ በ፶፰ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ላይ ፡ የኑብያ ፡ ንጉሥ ፡ ሰልኪ ፡ (ከመርዌ ፡ ወገን ፡ የሆነው) ፡ ክርስትናን ፡ በደንብ ፡ ተቀብሎ ፡ በኑብያ ፡ ግዛቱ ፡ አስገባ ፤ ግንኙነቱንም ፡ ከእስክንድርያ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ጋር ፡ አጠበቀ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ጊዜ ፡ መሐመድ ፡ ተነሥቶ ፡ የመሐመድ ፡ ተከታዮች ፡ ግብፅን ፡ ይዘው ፡ ወደ ፡ እስላምነት ፡ ሲለውጡት ፡ የኑብያ ፡ ክርስቲያኖች ፡ በነገሥታቸው ፡ በነሲራክ ፡ በነዝካርያስ ፡ በነጊዮርጊስ ፡ እየተመሩ ፡ ስለክርስትና ፡ ሃይማኖታቸው ፡ ሲዋጉ ፡ ሲታገሉ ፡ ኖረው ፡ ዓረቦች ፡ ከግብፅ ፡ እየመጡ ፡ በጦርነትም ፡ በስብከትም ፡ በየጊዜው ፡ ስለአየሉባቸው ፤ ወደ ፡ እስላምነት ፡ ፈጽሞ ፡ መለወጥ ፡ ግዴታ ፡ ሆነባቸው ። የተለወጡበትም ፡ ዘመን ፡ በ፩ሺ፩፻ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ግድም ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ሲሆን ፡ የኑብያዎቹ ፡ አብዛኛቹ ፡ እስላም ሲሆኑ ፡ የአሎው ፡ (የአለዋ) ፡ ሕዝቦች ፡ በደሴታቸውና ፡ በተራራ ፡ ሲመቻቸው ፡ እየተደበቁም ፡ እየሸሹም ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ክርስቲያንነታቸውን ፡ ቀጥለዋል ። የቀረው ፡ የኑብያ ፡ አብዛኛው ፡ ሕዝብ ፡ እንደ ግብፅ ፡ በነዚህ ፡ በዓረቦቹ ፡ ብርታት ፡ በሮም ፡ (ቊስጥንጥንያ) ፡ መንግሥትና ፡ በክርስቲያኖቹ ፡ ደካማነት ፡ የተነሣ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ እስላም ፡ ሆኖ ፡ ቀረ ። የዚህንም ፡ ዝርዝር ፡ ታሪክ ፡ ከዚህ ፡ ሰፊ ፡ ብሎ ፡ ወደፊት ፡ በሚታተመው ፡ በአክሱም ፡ መንግሥታችን ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ እናገኘዋለን ።

ምዕራፍ ፡ ፴ ።

የኑብያው ፡ ኢትዮጵያና ፡ የአክሱም ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ግንኙነትና ፡ ልዩነት ።

በምዕራፍ ፡ ፩ ፡ እንደተጻፈው ፡ ባጭሩ ፡ በነዋሪው ፡ ሕዝብ ፡ በካም ፡ ተወላጅ ፡ ላይ ፡ የሴም ፡ ዘር ፡ ከምሥራቅ ፡ በየጊዜው ፡ መግባቱን ፡ ጸሐፊው ፡ ሁሉ ፡ በየመጽሐፉ ፡ ገልጾታል ። በየጊዜው ፡ የገ

ባውን ፡ ሕዝብ ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ እንደአጋጠመው ፡ የኩሽ ፡ ሕዝብ ፡
 የባባ ፡ ሕዝብ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ ነገደ ፡ አግግዞያን ፡ ሂሚያሪት ፡ ላባ
 ውያን ፡ ሀበላን ፡ እያሉ ፡ በዝርዝር ፡ ሲጠራው ፡ ይኸን ፡ ሁሉ ፡ ደግሞ ፡
 አቅሮ ፡ የሚገኘው ፡ ስም ፡ ኢትዮጵያ ፡ የተባለው ፡ ስም ፡ ነው ፡
 ኢትዮጵያ ፡ ሲል ፡ በቀድሞ ፡ ዘመን ፡ ከግብፅ ፡ በደቡብ ፡ ከኤርትራ ፡
 ባሕር ፡ ወደ ፡ ምዕራብ ፡ እስከ ፡ እትላንቲክ ፡ ድረስ ፡ ያለው ፡ አገር ፡
 ሁሉ ፡ በሰፊው ፡ ኢትዮጵያ ፡ የተባለበት ፡ ጊዜ ፡ አለ ፡ ባንጻንድ ፡
 ጸሐፊዎች ፡ ዘንድ ፡ ምሥራቁ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ምዕራቡ ፡ ኢትዮጵያ ፡
 ተብሎ ፡ ይገኛል ፡ ፩ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ ለናፓታ ፡ መንግሥት ፡
 ብቻውን ፡ ለራሱ ፡ የኢትዮጵያነትን ፡ ስም ፡ ሰጥተውት ፡ ይገኛል ፡
 በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ባለፉት ፡ ምዕራፎች ፡ እንደምናስታውሰው ፡
 ግብፅን ፡ የገቡትን ፡ እነፒያንኪን ፡ እነሻባካን ፡ የተደሞ ፡ የግሪክና ፡
 የሮማ ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ናቸው ፡ ብለው ፡ ለግብፅ ፡
 ግዛት ፡ ጽጅኛ ፡ ሥርወ ፡ መንግሥት ፡ አድርገዋቸዋል ፡

ስለዚህ ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ ባለፈው ፡ ተተርክው ፡ የሚገኙትን ፡
 የናፓታንና ፡ የመርዌን ፡ ሕዝብ ፡ ግብያችና ፡ አሰሮች ፡ ዕብራውያ
 ንም ፡ ኩሽ ፡ ሲሉዋቸው ፡ ግሪኮችና ፡ ሮማውያን ፡ በብዙ ፡ ቦታ ፡
 ኢትዮጵያውያን ፡ ብለውት ፡ ይገኛል። ይኸ ፡ ባንድ ፡ በኢትዮጵያ ፡
 ስም ፡ የሚጠራው ፡ ሕዝብ ፡ በውስጥ ፡ አገሩ ፡ በነገድ ፡ በጉሣ ፡ በል
 ግድ ፡ በቋንቋ ፡ ምን ፡ ያኸል ፡ እንደሚለያዩ ፡ አሁንም ፡ በምዕራፍ ፡
 ሦስት ፡ ያነበብነውን ፡ ማስታወስ ፡ ይገባል ፡ እነ ፡ አጋርታሽድ ፡
 የሕዝቡን ፡ ነገድና ፡ ልማድ ፡ በሚባለው ፡ በሚለብሰው ፡ በሚኖር
 በት ፡ ሥፍራ ፡ በሚመስለው ፡ የእንስሳ ፡ ዓይነት ፡ « ስትሩእፋኸ ፡
 አክራሩፋኸ - ትሮግሎዲት - ላጉሴፋል - ሔዮራኮሴፋል - ማከሮቢ
 ያን » እያሉ ፡ ቀጥረው ፡ እስከ ፡ ግጹ ፡ ያደረሱት ፡
 የሚበዛም ፡ ቢሆን ፡ ባጭሩ ፡ የሕዝቡ ፡ የነገድና ፡ የቋንቋው ፡
 ስም ፡ በዛሬው ፡ ዘመን ፡ እንደሚታወቀው ፡ ላባ ፡ ስናባ ፡ በጅያ ፡
 ቅጣንት ፡ ቁናግ ፡ ጋላ እያሉ ፡ የካሙና ፡ የሴሙ ፡ ዘር ፡
 ደለያል ፡ እነዚህም ፡ በመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ ስማቸውንና ፡ ቋን
 ቋቸውን ፡ ይዘው ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ከውጭ ፡ እየመጣ ፡ የሚደረ
 በው ፡ ሁሉ ፡ የራሱን ፡ ስምና ፡ ቋንቋ ፡ ይዞ ፡ በመኖር ፡ ረገታ ፡

አብዛኛውን ፡ ጊዜ ፡ በፊተኞቹና ፡ በነባሮቹ ፡ ተውጦ ፡ ይገኛል ፡ በነ
 ሞሪው ፡ በካም ፡ ሕዝብ ፡ ላይ ፡ ነገደ ፡ የቅጣን ፡ የተባሉትን ፡ አግግ
 ዝያን ፡ በየዘመኑ ፡ ገብተው ፡ በገኙትም ፡ በነሞሪነትም ፡ በኢትዮ
 ጵያ ፡ ከተመሠረቱ ፡ ወዲህ ፡ በየጊዜው ፡ በነሱ ፡ ላይ ፡ የተጨመረው ፡
 ሕዝብ ፡ ከየታሪኩ ፡ ሲለቀም ፡ የእሥራኤል ፡ የካንግን ፡ የፋርስ ፡ የሕ
 ንድ ፡ ዘር ፡ በየጊዜው ፡ በየምክንያቱ ፡ እየገባ ፡ እንደ ፡ ተጨመረ ፡
 ይታወቃል ፡

ፋርሶችግ ፡ በነሱ ፡ እካባቢ ፡ የሚኖር ፡ ሕዝብ ፡ በነካምቢ
 ዝና ፡ በነጻርዮስ ፡ ዘመን ፡ መንግሥት ፡ የፋርስ ፡ መንግሥት ፡ የኢ
 ትዮጵያን ፡ ጠረፍ ፡ በሚገዛበት ፡ ጊዜ ፡ ፋርሶች ፡ በኢትዮጵያ ፡
 ሲገቡ ፡ ኢትዮጵያውያንም ደግሞ ፡ ወደነሱ ፡ አገር ፡ በወታደርነት ፡
 ሔደው ፡ ይኖሩ ፡ ነበር ፡ ፋርሶች ፡ በጻርዮስ፤ ዘመን ፡ ከግሪኮች ፡
 በተዋጉ ፡ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ የአንበሳና ፡ የነብር ፡ ለምድ ፡ ለብ
 ሰው ፡ በፋርሱ ፡ ሹም ፡ እየተመሩ ፡ ለብቻቸው ፡ የጦር ፡ ግንባር ፡
 ይዘው ፡ ከግሪኮች ፡ ተዋግተዋል ፡ ተብሎ ፡ ባለፈው ፡ የተጻፈውን ፡
 እናስታውስ ፡

የካንግን ፡ ሕዝብ ፡ አያሉ ፡ ወልደ ፡ ነጭ ፡ እገራቸውን ፡ ለእስ
 ሬኤል ፡ ነገድ ፡ ለማከፋፈል ፡ ሲል ፡ በጦርነት ፡ ባጠፋቸው ፡ ጊዜ ፡
 ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተሰደዋል ፡ ይባላል ፡

የእስራኤል ፡ ነገዶች ፡ ደግሞ ፡ በፊት ፡ የአሰር ፡ ንጉሥ ፡ ሰማ
 ሮያን ፡ በከበበ ፡ ጊዜ ፡ ናቡከደነጾር ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ባፈረሰበት ፡
 ከዚያ ፡ ቀጥሎ ፡ ሮማዊው ፡ ጢጦስ ፡ በጦርነት ፡ ባሰጨነቀበት ፡
 ዘመን ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ገብተዋል ፡ ይባላል ፡ በተረፈ ፡
 በሰላም ፡ ዘመንም ፡ በንግድና ፡ በሌላም ፡ ምክንያት ፡ ክርስቲያንም ፡
 እስላምም ፡ ለረመኔም ፡ በመጠኑ ፡ በየጊዜው ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መግ
 ባቱና ፡ መራባቱ ፡ አልቀረም ፡ ስለዚህ ፡ በሌሎች ፡ አገሮች ፡ እንደ
 ሚደርሰው ፡ በኢትዮጵያ ፡ የነገድና ፡ የቋንቋ ፡ ዓይነት ፡ ቢበረከት ፡
 የሰምና ፡ የልማድ ፡ ዓይነትም ፡ ቢበዛ ፡ አያሰደንቅም ፡ ልማዱ ፡ ቋን
 ቋው ፡ ቢበረከት ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ በኢትዮጵያዊነት ፡ ስም ፡ ታሰሯ
 ልና ፡ አሁን ፡ ወደ ፡ ዋናው ፡ አላባባችን ፡ እንመለስ ፡

እንግዲህ ፡ ከአክሱም ፡ መንግሥት ፡ መነሣት ፡ ቀደም ፡ ብሎ ፡
 ባለፈው ፡ ረጅም ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ የገነነው የናፓታ ፡ መንግሥት ፡
 እንደምን ፡ እንደተነሣ ፡ እንደምን ፡ እንደወደቀ ፡ በግብፅ ፡ እንደ ፡
 ተገዛ ፡ ግብፅንም ፡ መልሶ ፡ እንደገዛ ፡ ከዚያም ፡ ነገነቱን ፡ ይዞ ፡ እስከ ፡
 ዓረብ ፡ ወረራ ፡ (ጅኛው ፡ መቶ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት) ፡ ድረስ ፡ እንደ ፡
 ምን ፡ እንደደረሰ ፡ ያለፈው ፡ ክፍል ፡ በየምዕራፉ ፡ አስረድቶናል ።
 አሁን ፡ ደግሞ ፡ ያርሱ ፡ ገዥነትና ፡ ገናናነት ፡ ሲቀዘቅዝ ፡ በጉኑ ፡
 በምሥራቅ ፡ በኩል ፡ የሚገኘው ፡ አክሱም ፡ በፈንታው ፡ እንደ ፡
 ምን ፡ እንደተነሣ ፡ ልንመሰክት ፡ ነው ። የናፓታና ፡ የአክሱም ፡
 አገሮች ፡ በአገር ፡ ጉርብትናም ፡ በዘርም ፡ የሚገኘኑ ፡ ሁለቱ ፡ በየ
 ተራ ፡ የገነኑ ፡ ወንድማማቾች ፡ ናቸው ። ሁለቱ ፡ አገሮች ፡ በመልክ ፡
 ቅርጽ ፡ በጅም ፡ ግባት ፡ በአገር ፡ ካርታ አቀማመጥ ፡ በሥርዓትና ፡
 በልማድ ፡ በቤትና ፡ በዕቃ ፡ በጦር ፡ መሣሪያ ፡ በሙሉም ፡ ባይሆን ፡
 በመጠኑ ፡ ተመሳሳሪው ፡ በዘር ፡ ተከላልሰው ፡ ይገኛሉ ።

በመገመሪያ ፡ ናፓታ ፡ ቀጥሎ ፡ መርዌ ፡ በገነነበት ፡ በዓት ፡
 በአክሱም ፡ ዙሪያ ፡ የሚገኘው ፡ አገር ፡ በነርሱ ፡ መገዛቱ ፡ አክሱም ፡
 በገነነ ፡ ጊዜ ፡ ደግሞ ፡ አብርሃና ፡ (አዛና) ፡ ተከታዮቹ ፡ ኑብያን ፡
 (ናፓታና ፡ መርዌን) ፡ መገዛታቸው ፡ የታወቀ ፡ ስለሆነ ፡ ይህ ፡ የርስ ፡
 በርስ ፡ መገዛዛት ፡ እንደነታቸውን ፡ ጭምር ፡ ያስረዳል ። በዚህ ፡
 የተነሣ ፡ አብዛኛው ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ ይልቁንም ፡ ያገራችን ፡ ሊቃው
 ንት ፡ ከአክሱም ፡ በፊት ፡ በናፓታና ፡ በመርዌ ፡ የነገሡትን ፡ ነገ
 ሥታት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡ እያደገ ፡ ዝርዝራቸውን ፡ ከነስ
 ማቸው ፡ ከአክሱሙ ፡ ነገሥታት ፡ ጋር ፡ ተርታ ፡ እየሰጠ ፡ ደባልቆ ፡
 ይጽፋል ። ብላቴን ፡ ጌታ ፡ ጎሩይም ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፋቸው ፡ ሌሎ
 ጅም ፡ ጸሐፊዎች ፡ ሁሉ ፡ የካም ፡ ነገሥታት ፡ አድርገው ፡ ዝርዝራ
 ቸውን ፡ የምናየው ፡ እነዚህ ፡ በኑብያ ፡ (ናፓታና ፡ መርዌ) ፡ የነገ
 ሡትን ፡ ነገሥታት ፡ ነው ። በዚያም ፡ ዝርዝር ፡ ውስጥ ፡ ግብፅን ፡
 የገዙት ፡ እነፒያንኪ ፡ እነሻባካ ፡ እነታርሐቃ ፡ እነታኑታሙን ፡ በግ
 ብፅ ፡ የተገዙትም ፡ በግብፅም ፡ ሳይገዙ ፡ ግብፅንም ፡ ሳይገዙ ፡ በነገ
 ነት ፡ ባገራቸው ፡ የኖሩትም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡ ተብለው ፡
 ተዘርዝረዋል ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ዝርዝር ፡ ያመት ፡ ቀጥር ፡ የዘ
 መን ፡ ልክና ፡ ስም ፡ ዛሬ ፡ ታሪካቸውን ፡ በምንመረምርበት ፡ ጊዜ ፡

ከነዋሪው ፡ ዝርዝር ፡ ጋር ፡ የማይጠጋም ፡ እለ ። ስለዚህ ፡ በምናየው ፡
 በነገሥታት ፡ ዝርዝር ፡ ላይ ፡ በሙሉ ፡ እምነት ፡ ሊጣልበት ፡ አይቻ
 ልም ። ግብያቹ ፡ በሚገዙበት ፡ ጊዜ ፡ የበላይ ፡ የፈርዖኑ ፡ ልጅ ፡ የበ
 ታች ፡ ኢትዮጵያዊው ፡ ንጉሥ ፡ ባንድነት ፡ ይገዙ ፡ የነበረውን ፡ ሁለ
 ቱንም ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ እያሉ ፡ ሲያከታተሉት እንደዚሁም ፡
 ኢትዮጵያውያን ፡ ግብፅን ፡ በሚገዙበት ፡ ጊዜ ፡ ለአገቶቻቸው ፡
 ትልቅ ፡ ሥልጣን ፡ እየሰጡ ፡ በቲብና ፡ በናፓታ ፡ ከተማ ፡ የሾሟቸ
 ውን ፡ ሴቶች ፡ ከፈርዖኖቹ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ እያከታተሉ ፡
 የቲብን ፡ (ሰዕላይ ፡ ግብፅ) ፡ ገዥዎች ፡ እንደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡
 ቈጥረዋቸዋል ።

ለምሳሌ ፡ በዋዜማ ፡ መጽሐፍ ፡ በካያኛው ፡ ገጽ ፡ ቀጥር ፡ ፲፪
 ኒካንታ ፡ ቅንዳኬ ፡ ብለው ፡ ከሳባቃ ፡ (ሻባካ) ፡ ቀጥሎ ፡ እንደ ፡ ነገ
 ሠች ፡ የጸፋዋት ፡ እሚኒሪት ፡ የተባለችው ፡ የሻባካ ፡ ሞግዚትና ፡
 የቲብ ፡ ገዥ ፡ የነበረችው ፡ ነች ፡ እንጂ ፡ ሻባካ ፡ ሞቶ ፡ በርሱ ፡ አገር ፡
 ኢትዮጵያንና ፡ ግብፅን ፡ የገዛች ፡ አይደለችም ። እሷንም ፡ ጽፈው ፡
 ከርሷ ፡ በኋላ ፡ ታርሐቃን (ቲርሐቅ ፡ ወረደ ፡ ነጋሽን) ፡ ሲያገቡ ፡
 በሻባካና ፡ በታርሐቃ ፡ መካከል ፡ በደንብ ፡ በግብፅና ፡ በኢትዮጵያ ፡
 ላይ ፡ የነገሠው ፡ ሻባካ ፡ የሚባለው ፡ የሻባካ ፡ ልጅ ፡ ተዘልል ።

የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የናፓታና ፡ የአክሱም ፡ እንደነት ከዚህ ፡ በላይ ፡
 በተገለጸውና ፡ ይልቁንም ፡ በኢትዮጵያዊነት ፡ ሲገጥም ፡ የሚለያዩ
 በትን ፡ ደግሞ ፡ እንመልከት ።

በዘር ፡ ረገድ ፡ አክሱማውያን ፡ ከሴም ፡ ወገን ፡ ከወረደው ፡ ከዮ
 ቅጣን ፡ ሳባ ፡ የመጡ ፡ ሲሆኑ ፡ የኑብያ ፡ (ናፓታና ፡ መርዌ) ፡ ሕዝብ ፡
 ከካምና ፡ ከኩሽ ፡ ከወረደት ፡ ሳባ ፡ የመጡ ፡ ስለሆኑ ፡ በአክሱሞች ፡
 ዘንድ ፡ ሲማዊ ፡ በኑብያዎቹ ፡ ዘንድ ፡ የካምና ፡ የኩሽ ፡ ዘር ፡ ይበ
 ዛል ።

ናፓታና ፡ መርዌ ፡ ከግብፅ ፡ እንደመዋሰናቸው ፡ መጠን ፡ ቋን
 ቋቸው ፡ ፈደላቸው ፡ ሃይማኖታቸው ፡ ከግብፅ ፡ ጋር ፡ የተመሳሰለ ፡
 ነው ፡ ከማለት ፡ ይልቅ ፡ በትክክል ፡ ከግብፅ ፡ የተወሰደ ፡ ነው ። እከ
 ሱም ፡ ደግሞ ፡ ወደፊት ፡ እንደምናገኘው ፡ ከዓረብ ፡ አገር ፡ ጋር ፡
 ጉረቤት ፡ ስለሆነ ፡ በአክሱም ፡ ከነዋሪው ፡ በቀር ፡ በገዥነት ፡ የተ

መሠረቱት፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ ከላባ፣ ከሐበሳት፣ ከሐሚያሪት፣ . . .
 የመጡ፣ ነገዶች፣ ስለሆኑ፣ ቋንቋቸው፣ ጽሕፈታቸው፣ ልማዳቸው፣
 ከደቡብ፣ ዓረብ፣ የተወረሰ፣ ሆኖ፣ ይገኛል። ደቡብ፣ ዓረብ፣ ደግሞ፣
 ይኸን፣ አከሱሞች፣ የወረሱትን፣ ሥልጣኔ፣ ከየት፣ አገኘው፣ ተብሎ፣
 ሲመረመር፣ ከባቢሎንና፣ ከአሶር፣ ሆኖ፣ ይገኛል፣ ይኸውም፣ ግለት፣
 ከመካከለኛው፣ ምሥራቅ፣ (አሶር-ባቢሎን-ከሰዳውያን-አካድያን)፣
 በየጊዜው፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ መጥተው፣ ሲኖሩ፣ ከዚያ፣ ደግሞ፣
 የኤርትራን፣ ባሕር፣ እየተሻገሩ፣ ወደ፣ ኢትዮጵያ፣ ገቡ። የነር
 ሱም፣ ፊደልና፣ ቋንቋ፣ ሃይማኖትና፣ ልማድ፣ ከአሶራውያንና፣
 ከአካድ፣ ሲመሳሰል፣ ከኖጋታዎችና፣ ከመርጭዎች፣ ከግብጾች፣
 ፊደልና፣ ቋንቋ፣ ጋር፣ በፍጹም፣ የተለያየ፣ ነው። ባለፈው፣ ግብጾ
 ችና፣ የኖጋታ፣ ኢትዮጵያውያን፣ ይሠሩበት፣ የነበረውን፣ ሂደት
 ሲፍ፣ እንዳየን፣ ወደፊት፣ አከሱሞች፣ ይሠሩበት፣ የነበረውን፣ ለዛ
 ሬው፣ ፊደላችን፣ እንደ፣ አባት፣ የሚቈጠረውን፣ የላባ፣ ፊደል፣
 እንመለከታለን።

በአምልኮም፣ ናጋታዎቹ፣ እንደግብጾቹ፣ በአሞን፣ በእስራሴ፣
 በሐትሆር፣ ሲያመልኩ፣ አከሱሞች፣ ከክርስትና፣ በፊት፣ በግሕ
 ረም፣ በእስታር፣ (በጨረቃና፣ በከዋክብት)፣ ያመልኩ፣ ነበር፣ እነ
 ዚህም፣ አማልክት፣ የደቡብ፣ ዓረቦች፣ የሚያመልኩባቸውና፣
 እነርሱ፣ ይዘው፣ ወደ፣ ኢትዮጵያ፣ ይዘዋቸው፣ የተሻገሩት፣ አማ
 ልክት፣ መሆናቸው፣ ነው። ዳሩ፣ ግን፣ ለዛሬዬቱ፣ ኢትዮጵያ፣ አከ
 ሱም፣ አባትነቱን፣ እንድነቱን፣ ይዞ፣ ሲረጋ፣ ናጋታና፣ መርጭ፣
 ግን፣ በዓረብ፣ ወረራ፣ ምክንያት፣ በቀላልጥንጥንያ፣ መንግሥት፣
 ድካም፣ ያን፣ ጊዜ፣ ተነጥሎ፣ የዓረቦችን፣ ሃይማኖትና፣ ቋንቋ፣ ይዞ
 ዛሬ፣ ለብቻ፣ የሱዳንን፣ መንግሥት፣ አቁሞ፣ የጎረቤት፣ አገር፣
 ሆኗል።

አከሱም፣ ግን፣ ሳይነጠል፣ ከተማውም፣ መራቱም፣ በዛሬ
 ዬቱ፣ ኢትዮጵያ፣ እጅ፣ ስለሆነ፣ በመኑም፣ ለጊዜያችን፣ ስለቀረብ፣
 የሥልጣኔያችን፣ መነሻ፣ የገናኖነታችን፣ መታሰቢያነቱ፣ ከኖጋታ፣
 ይበልጥ፣ ሁል፣ ጊዜ፣ ይሰማል። በሃይማኖትና፣ በዘር፣ ብቻ፣ ሳይ
 ሆን፣ ከደቡብ፣ ዓረብ፣ በየጊዜው፣ እየረለሱ፣ የመጡት፣ የላባ፣

የሂሚያሪት፣ የሀበላት፣ ወገኖች፣ ዛሬ፣ ላለው፣ ትግራና፣ አማራ፣
 አባትነታቸው፣ ሲታወቅ፣ የነርሱ፣ (የላባ)፣ ፊደልና፣ ቋንቋም፣
 ለዛሬው፣ ፊደላችንና፣ የግዕዝ፣ ቋንቋችን፣ አባትነቱ፣ ግልጽ፣
 ነው።

ባለፈው፣ በጻፍነው፣ ዛሬ፣ ሱዳን፣ ቀድሞ፣ ኑብያ፣ ወይም፣
 የኖጋታ፣ ሕዝብና፣ በቀድሞዎቹ፣ አከሱሞች፣ በዛሬዎቹ፣ ኢትዮ
 ጵያውያን፣ መካከል፣ ያለውን፣ ልዩነት፣ ለመረዳት፣ ብዙ፣ ጊዜ፣
 ሲከራከሩበት፣ ለሚኖሩት፣ ኢትዮጵያውያን፣ ከዚህ፣ በላይ፣ የተጻ
 ፈው፣ እንደሚገባግባቸው፣ ተለፋ፣ አለኝ። ከዚህ፣ የተረፈውን፣
 ደግሞ፣ ከዚህ፣ መጽሐፍ፣ ቀጥሎ፣ የተጻፈውንና፣ ለብቻ፣ የታተ
 መውን፣ የአከሱሞችን፣ ታሪክ፣ ፊደላቸውን፣ ሃይማኖታቸውን፣
 እንባቢ፣ በሚመለከትበት፣ ጊዜ፣ ካለፈው፣ ካነበበው፣ ከኖጋታ
 ዎቹ፣ ታሪክና፣ ሃይማኖት፣ ከጽሑፍና፣ ከፊደላቸው፣ ጋር፣ ራሱ፣
 እያመዛዘነ፣ የራሱን፣ ፍርድ፣ ሲሰጥ፣ ይችላል።

ተ ፈ ጸ መ ።

